

0 cm

1

2

3

4

5

6

7

8

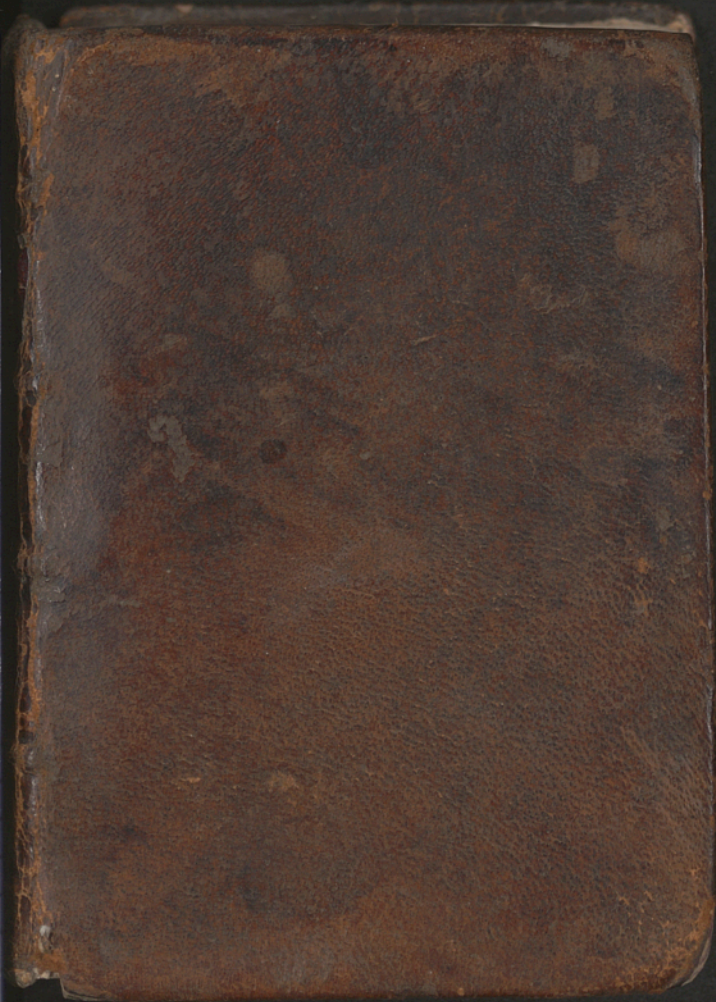
9

10

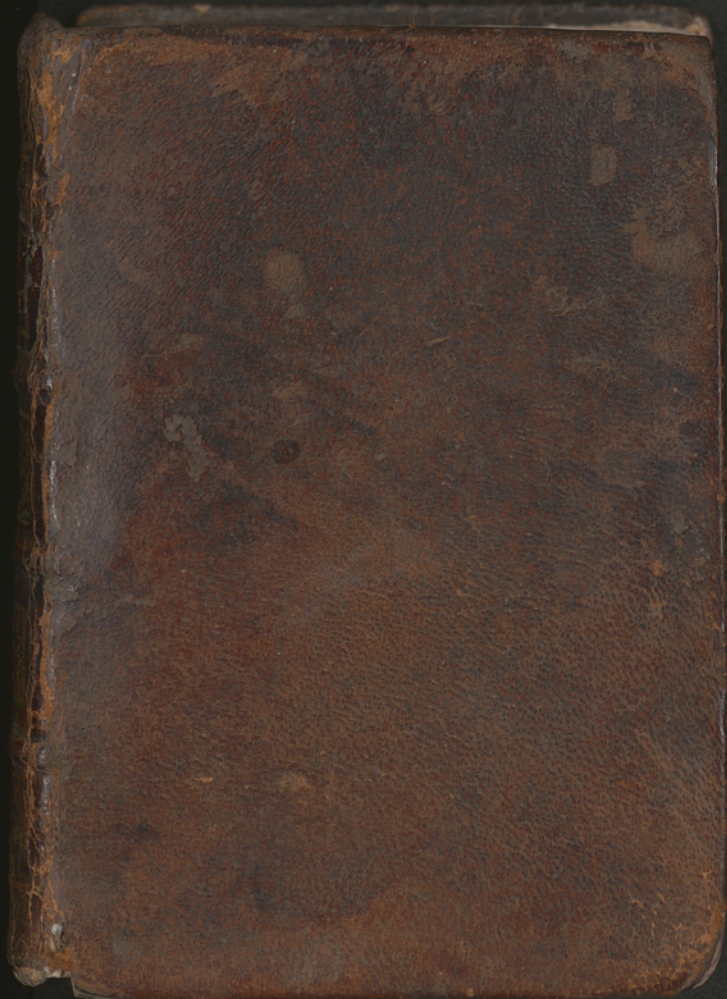
11

12

13

VITA
CHRISTI

BIBLIOTHÈQUE

DE L'ABBÉ

MELCHIOR JAMMES.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

post vitam xii, Cyo tractatus
Guilielmi Parisiensis de
Sacramentis

CLauachzum

conscientie omnibus Presby-
teris, ac deuotis religio-
sis valde perutile Fe-
liciter incipit,

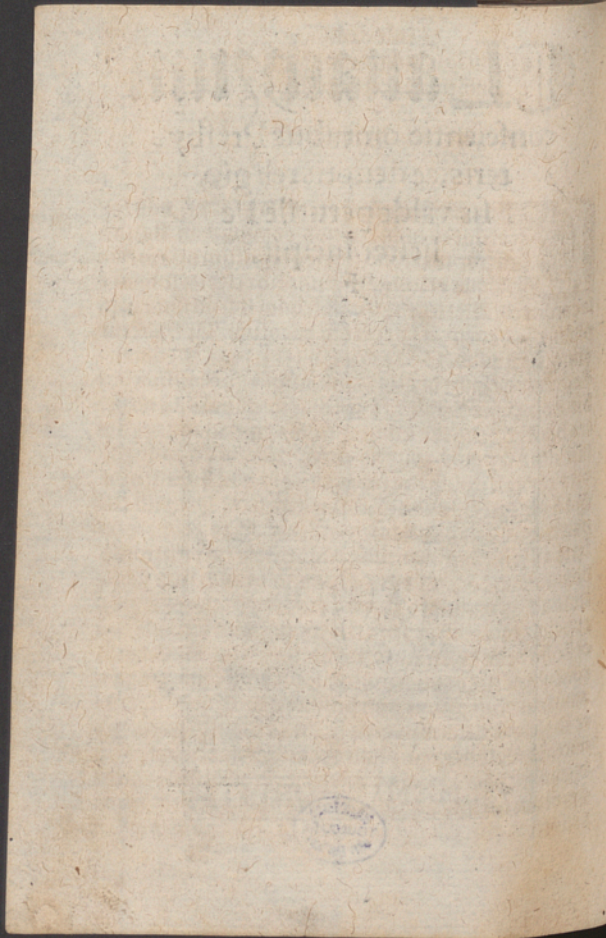

Resp Pj XII

11 A2

14

Incipit lauacrum conscientie
omnium sacerdotum,

Prefatio huius libri,

Suamini mundi estote. *Esa. j.* Ex q̄ nos sacerdotēs omnino non communem statum cū popularibus sed segregatum ab eis habemus et longe digniorē: qz clerici sumus z sacerdotes. Clerici enim cuiuscunq; status sint exemplum esse debent et speculum laicorum. Ut habetur *vij. q. j. Qualis.* Sed ex quo mi frater et preamans de germane mihi in quadam epistola siue missiua scribis ex intimis desiderijs cordis tui quomodo ab intra pias et deuotas admonitionis emendandi vitam in melius sepius habueris et recedere intēdas ab ista vita carnali voluptuosa z luxuriosa quā duxisti plus q̄ ad viginti tres annos interi videlicet q̄ rexisti tuā parrochiam ecclesiam in ciuitate. *Ita.* sed cum recesseris ab orationibus tuis et intres tue habitationis domum tunc occurrat tibi tua valida cum suis gentibus ad quam nimio carnali amore afficiaris q̄ mox expellat diuinum ac spirituales amorem a corde tuo et sic habeas continuum bellum intra te. Sed amor concubine tue et puerorum tuorum superent omnem amorem diuinum: vt non possis temetipsum superare. Deinde mihi scribis q̄ tu prebeas omnib; parochianis tuis malum exemplum nec audeas vt deberes publicanum peccatorem z adulterytriusq; sexus corrigere cum tui ipse sis talis vt in tali ciuitate asseris necessarium esse. Et petis a me in p̄fecta epistola vt scri

A ij

Prologus

hā tibi aliquas cōsolatōes informatōes deuotes
necnō ⁊ strictas admonitiones p̄ quas possis teip̄m
vincere ⁊ redire a vitā tua mala ⁊ pessima et per p̄nā
dānosa. **O** germane carissime epl̄as ad te missas les-
gi ⁊ iterum perlegi ex vna parte cū lachrimosis ocu-
lis deplorās tuum damnosum statū ⁊ ex alia parte cū
magno gaudio cōsiderans ex scriptis tuis q̄z miseri-
cors deus visitat cor tuum ⁊ pulsat cum magna cari-
tate ad tue mēris ianuā. **S**tude ergo sibi aperire cor
tuum: prepara ei habitationem in aīa tua et hęc co-
operari volo libētissime. **S**ed est mira res q̄ mihi scri-
bis pro informatōe ⁊ auxilio cū tu sis me senior im-
mo et doctior ex quo tu ascendisti gradum magister-
rij ego vero in gradu baccalariatus permansi. **E**cce
mi frater hoc est q̄ ante plures annos loquebamur
mutuo: multa: quis ibi multum fuit contrariū q̄ ego
intraui in sanctam obseruantiam regularem quā se-
nuisses me libentissime in seculo: ⁊ ego te libentissime
duxissem ad sanctam religionem ad vitam eternam
et strictam per quam itur ad astra et me sequi noluis-
sti. **S**ed vltra modum placuit tibi conuersatio munda-
danorum hominum vtriusq̄ sexus ac mundana leti-
cia cuius tamen extrema luctus eterne damnationis
occupabit et tamen non fecimus. **E**xemplum **S**i-
cut quidam duo fratres de quibus legitur quorum
vnus erat fatuus: et alter sapiens: et ibant pariter in
eadem via. **C**um autem venissent ad quoddam bi-
uium vbi erant due vic: vna delectabilis: et pulchra:
reliqua vero distorta et aspera. **E**t fatuus videns viā
delectabilem dixit sapienti: eamus per hanc viam.
Sapiens r̄dit non fr̄: q̄ quis hęc via sit pulchra et
delectabilis: ducit tamen in hospitium valde malum

Quā cōsulo q̄ p̄ aliam viam trāseamus : nam quīs sit
 aspera z dura ducit tñ ad hospitium valde honestuz et
 quietuz. Rñdit fatuus. Magis crederē meis oculis
 q̄ tibi de his q̄ nō vides. Et posuit se fatuus ad viā
 delectabilem z amenam. Ad videns sapiens nolens
 eum relinquere secutus est euz. Peragentes insimul
 inciderunt in latrones qui eos abinuicez separantes
 posuerunt in carceres diuersos. Factū est aut vt rex
 illius terre sciperet quadam die oēs icarceratos co
 ram se adduci: vt ipsos iudicaret. Venientes sūt isti
 duo fratres inter alios z cum se mutuo viderent sa
 piens frater dixit regi. O dñe mi rex z iudex ego val
 de conq̄ro vobis de isto fratre meo. Nam cū essem⁹
 in vis pariter z ipse frater fatuus fuerit: ego vero sa
 piens reputatus nolebat michi credere vt iuissem⁹ p̄
 viam bonam quam sibi demonstrari: fecitq̄ me secu
 ire per quandam vīam vbi cecidimus in latrones vñ
 reus est mee mortis. Fatuus vero ecōtra dixit regi:
 non: sed cum ipse sapiens erat non debuisset me tam
 faciliter secutus fuisse per viam quam sciuit fore ma
 iam: quod si fecisset rediissem vtiq̄ et eū secutus fuis
 sem. z presens periculum nullatenus incurrissem⁹:
 vnde vere reus est mortis mee. His verbis ex vtraq̄
 parte auditis rex talem pertulit sententiam dicens.
 Tu fatue noluisti sapienti credere: et tu sapiēs secu
 tus es fatuum in itinere: igitur ambo debetis iam su
 spendi et morte damnari. Sic erit in die iudicij: tunc
 eribunt anime de latibus et corpora de sepulchris
 ad recipiendum iudicium de commissis omnibus et
 omissis. Nā corpus fatuum q̄ noluit sequi consiliuz
 anime sapientis: z spiritus sapiens: quia secut⁹ ē cor
 pus fatuū igitur damnabūtur ambo in iudicio exte

Capitulum

mo. Et hac de cā sentētia iudicis dī gladi⁹ ex vtraq;
parte acut⁹. Nam percutiet tūc quo ad corpus et quo
ad aīam miser⁹ pctōrem. Tū ergo dī Math. x. Illū
timete q̄ habet corp⁹ et aīam pdere in gehēna. ¶ Ex
his dictis mi frater collige q̄s inter nos duos sit fra
ter fatuus: vel q̄s sit frater sapiens et quis stultus. ¶
Q̄s sapienter ego feci q̄ te nō sū secutus in itinere: sci
licet i ista vīta seculari criminosa et damnosa. Tu em̄
inter tot latrones ifernales corruisti quot pctā mor
talia cum tua valida ac in vīta tua p̄missisti. Suscipe
mi frater de te exemplū ex euāgelio de diuite epulo
ne et de lazaro pauperrimo tu cōsiderasti principius
et p̄ntiam cum diuite ego vero finem tu eterna suppli
cia et ego gaudia sempiterna cum lazaro. Cōsidera
q̄s difficilis sit vīta eoz sic p̄ consequens dissimilis est
exitus et mors eoz. Nam moritur diues et aīa eius a
demonibus sepelī in inferno. Moritur et lazarus et
anima eius a sanctis angelis deportatur in sinu abra
he: vbi gaudet cum omnibus electis coram deo in ce
lesti patris sine omni carentia et defectu. Diues vero
torquetur in inferno cum demonibus atq; dānatis si
ne sine in omni defectu et penuria. Quia rogauit iam
multis annis pro vna guttula aque et non est exaudi
tus: nec in eternum exaudietur. Et sic ibunt hī in re
quiem sempiternam: isti vero in supplicium eternum
¶ Momentaneum vero est quod delectat: s; heu sem
piternum est quod cruciat. Quia in re colēde ac amā
tissime germane scribam tibi et omnibus alijs sacra
dotibus tibi equalibus sanam doctrinam secundum
quam mihi dominus dederit: oremus dominum pro
gratia sua.

¶ Explicet prologus.

De ornamentis sacerdotum.

Capitulum primum.

Lauamini mundi estote. vbi supra. ¶ Tbi primo sciendum: qd clerici debent esse ornati duplici ornamento: scilicet interiori & exteriori. Ornamentum interius consistit in virtutibus in quibus debent comunē populū precellere alias vilissimi sunt: qz vilissim⁹ est qd p̄stātor. i. dignior ē: nisi etiā p̄cellat alios in scia & sanctitate. vt habet. j. q. j. Vilissimus. Debent etiā clerici pre alijs eē caritatiu: compassiui humiles: beniuoli patientes: et continentes pre omnib⁹. Et sic non solū interi⁹ debēt esse ornati virtutibus sed etiam exteri⁹ tanq̄ lucerna super candelastrum posita lucere debent in exemplum vniuersis. Exterius enim ornamentū consistit in bono regimine sui ipsius. Debent enim clerici aures: oculos linguam & oīa mēbra corporis sui sub freno castitatis et modestie exercere vt nō sint leues in moribus: nec prouisi ad risu: nec curiosi: nec verbosi: nec in eis aliqd appareat quod cuiuscunq; possit offendere aspectū. ¶ Secundo exterior ornatu clericorū consistit in habitu decenti p̄ut statuta synodalia edocent: scz vt deferant vestes nō incisas vel regulatas: neq; varij coloris: neq; rubeas: neq; virides neq; nimis longas: nec nimis breues: vt clerici extra de vi. et honest. clerico. Nō est mundiciā vestiū sed cordis a nobis deus requirit. Et iō dicit. Lauamini mundi estote. Esa. i. Sup qb⁹ p̄bis ait Criso. Seru⁹ dei non d̄s habere estimationē ad decorē v̄sū nec ad molliciē seu delectationē carnis: s; ad tegumentū nudatis. Un̄ apostol⁹ j. ad Thimo. vj. Vntes vestitū & qb⁹ tegamur &c. nō

Capitulum

dicit quib⁹ ornemur his cōtēti sum⁹. Unde Isaac ab
bas syrie ait. Qui diligit splendida indumenta cogi-
tationes humiles habere nō potest: qz cor exteriori-
bus figurationibus p̄firmatur. Et cleric⁹ neqz in ves-
tibus neqz in calciamentis debet decorem exteriores
seu ornatū pretēdere. An. xli. di. Clericus Quia se-
cū dū Gregoriū nemo preciosa vestimenta querit nisi
ad inanē gloriā nec aliquis induit vestimenta p̄cios-
sa vbi ab hominib⁹ videri nō potest. An ille diues de
quo in euāgelio legitur Luce. vi. vt supra i plogo ex
nullis alijs causis dānatus est nisi qz quotidie epula-
batur splendide z induebat purpurea z bysso. Et iō
dicit apostol⁹. Non in veste preciosa: et hugo de sano-
cto victore. Tanto quisqz intus polluitur: quāto ad
inanem gloriā exterius ornat⁹: qz nō nitor vestium
sed splēdor morum ornat clericū: et quāto exterius
pulchritudo diluit: tanto interius minus ornat. Sed
heu quid dicā: in oppositū faciunt multi clerici: de q⁹
bus egregi⁹ doctor sacre theologie Petrus de pulta
in quodam ait sermone quē fecit in concilio Cōstan-
tienti. vbi inter cetera sic dicit. Incedunt nō nulli cle-
rici in vestibus indecenter figuratis et impudice ves-
quadrinarie vsqz ad nates aut cingulus incisus vt pa-
lam pateat proceritas crurum et fulgid⁹ caligarum
color cum bābasijs corporibus ipsorū miro artificio
curiosissime coaptatis immo quandoqz turpia nude
de carnis et cū manicis apertis latis et longis vt po-
tius ad instar vulturum videantur volendo incidere
q̄more hominū ambulare: z paulo post sic ait. Ta-
les abhominaciones vos reuerendissimi patres aper-
tis oculis quotidie cernitis i foro: i choro: imo in ve-
strie hospicijs et etiā mensis astare et ministrare vō-

bis et dissimulatis. **M**ā vestri sūt obedientes famuli
 nulla est vobis difficultas eos emendandi. attamen
 dicitis ipsis facite et faciunt. **P**rofecto dissimulādo
 talia vobis ipsis testimoniū phibetis: qz in eoz leuita
 tibus complacētia habetis. **H**ec ille venerabilis do
 ctor. **M**os vero p̄sbyteri p̄ oib⁹ alijs hominibus debe
 rem⁹ esse imitatores xp̄i: q̄ fuit de⁹ ⁊ homo rex reguz
 ⁊ dñs dñantiū: de quo nō legim⁹ eū habuisse alia ve
 stimenta nisi duas tunicas: vnā incōsutilē: aliaz vero
 consutilē non camisas: non palia: non capuciu⁹: aut
 mitrā: non bābasū: nō caligas: et vltimo non vsus est
 calceis. **M**i de⁹ q̄ paucos habes imitatores beni
 gne iesu. **I**te⁹ legitur etiā q̄ qui primus vtebatur
 purpura a flumine est percuss⁹: ⁊ sic obiit. **E**xempluz
 Legim⁹ etiā in miraculis q̄ quedā comitissa solum
 modo propter ornatū vestiū sit damnata a quo nemo
 potuit eā retrahere. **P**ropter quod sanctum virum
 interrogauit q̄dam alia mulier dicēs. **D**ñe quod va
 let mea confessio cū habitū superbū retineo et eū di
 mittere nolo. **Q**ui respondit. **N**ihil. **M**āz nisi habeat
 homo firmissimū propositū omnia peccata strictissi
 me vitare: ⁊ precipue mortalia et omnes occasiones
 cunctorū peccatoruz a se reijcere: beneficium absolu
 tionis omnium suozum criminum non consequimur.
Quia principalissimum est vera et stricta contritio
 in confessione salutifera. **H**ic mi frater redi ad con
 sciētā tuā et cōsidera tua nimia p̄ciosa ⁊ varia vesti
 menta et quid faciat aurum et argentum in cingulis
 tuis ⁊ cutellis: in pera: in coclearibus: ciphis: ⁊ mul
 tis alijs. **D**einde fulgida tue balide indumenta om
 nium genitorum tuozum et cognosce quia hec omnia
 sunt bona pauperum: et habe p̄ oculis tuis horam

Sic no

Capitulum

Alia vltimam quando celestis ille paterfamilias dicit tibi. Redde rationem villicationis tue nam vltimus non poteris villicare: vt scias quid sibi respondeas.

Et hoc de primo capitulo.

De honesta sumptione victualium et largitione elemosinarum

Capitulum secundum.

Omnamenta clericorum etiam maxime consistunt in largitione elemosinarum et victualium sobria et honesta sumptione obseruantes ista sex in mensa que habetur. xliiij. di. Continua etc. Pro reuerentia. Primum vt vita absentium non mordeatur. Secundum vt presentes non irrideantur. Tertium verba inania et secularia non recitent. Quartum vt verba sacre scripture legantur. Quintum vt cibus non nisi ad sustentationem sumatur. Sextum vt in principio et in fine deo laudes referantur: qui nobis nam necessaria tribuit et procurat sine magno nostro labore et cura. Unde hugo. Si vinum de annona christi iustum est vt laborem in seruitio christi et de reliquis mensarum nostrarum cibem christum in suis pauperibus: de quibus dixit. Quicquid vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis Math. xxv. Pro quo sciendum quod manus sacerdotum oleo inunguntur vt nichil temporale eis adheret: sed totum per largitatem elemosinarum effundant. Unde in ecclesiastes scribitur de sacerdotibus Non sit manus tua ad accipiendum porrecta: sed ad dandum collecta et esaias ait Principes tui in fideles sunt socii furum: omnes diligunt munera pupillo non iudicant et cause vidue non ingrediuntur ad eos a minore vsque ad maiorem omnes auaritie studet et dicunt pax et non est pax, quasi diceret Sacerdos dicit

peccasti fac missas celebrare et affert mihi pecuniā et recipies remissionē omnium peccatorum tuorum. Et sic faciunt pacē cū dño et nō est pax nisi q̄ celebratio missarum cadit eis in lucrū. Et p̄dicatores p̄dicant pacē dicentes. **D**aynum denariū et habebis remissio nē oīm peccatorū: et adhuc nō ē pax. Sed qz sollicitudo ouīū christi cōmissa est pastoribus p̄cepit igif eis dñs vigilare sp̄icādo et bñ operando et sic lupos a suis ouib⁹ arcendo. Unde Jacob ad labam ait. **Q**ues tue steriles non fuerūt nā sterilitas ouium. i. peccata pastorib⁹ imputantur. Unde scribit. **N**umeri. xxv. Quando fornicatus est populus cum filiab⁹ moab dicit dñs ad Moysen. Tolle cunctos principes de populis suspende eos in paribulo versus solem: peccata enim subditoꝝ redundant in capita prelatorū id est curatorū. Unde si hec p̄penderēt homines principatus non ambigerent durissimū iudiciū fiet his qui presunt: potentes enim patenter tormenta patientur. ¶ Unde quidā religiosus bonus qui cum in episcopus fuisset elect⁹ noluit acceptare et dixit vni post mortem. **S**i de numero episcopoꝝ fuisset de numero damnatoꝝ iam essey. **C**ur hec quia multi sunt curati qui obstruunt oculos spiritalē et aperiant oculos bestiales: qz non vigilant cum Christo in oratione: sed cū iuda in cupiditate: qz iudas alijs discipulis dormientibus vigilauit: vt dominū suū iraderet propter pecuniā habēdā. Sic curati si vocantur a diuitibus statim veniunt sed si a pauperibus vocantur fingunt se esse occupatos et nō veniunt. **E**t timeo mi frater q̄ pastor fact⁹ sis non vt aīas a deo acq̄ras sed vt diuitias multiplices et dicas benedictus deus qui diues factus sum. ¶ **H**ec autē gratiarum actio

Capitulum.

nes sunt latronū ⁊ raptorū: qui deum benedicunt dō
 diuitias per furtum aut rapinam acquirunt. Si autē
 non habes panem verbi dei nec vestem virtutum mi
 rū est q̄ oues pro quibus christus fudit sanguines su
 um in curam tuam p̄sumis accipere: potius deberes
 dicere cū **Esaiā.** Dñe sum mēdicus in domo mea nō
 est panis neq; vestimentū nolite me p̄stituere in prin
 cipem populi. In quo comprehendūtur collatores
 bñficioꝝ qui adulatoribus ⁊ p̄sanguineis suis spon
 sam xp̄i cōmittunt: quibus precatur **Abacuc** dicēs.
**De his q̄ edificant syon in sanguinibus id est ecclesi
 as cōferūt cōsanguineis suis.** Et hoc dico nisi digni
 inueniantur. Dñs enim consanguineos suos in apo
 stolatum promouit: vt patet in sancto **Jacobo** ⁊ fra
 tre eius beato **Johanne** qui fuerunt filij sororis **Ma
 rie** matris xp̄i. ¶ **Morādū** vt superi⁹ dixi q̄ multum
 ornat clericum exercitiū in operibus pietatis: vt est
 dare elemosinā: hospitare pauperes: ⁊ ingeniosos ad
 studium iuuare vt crescāt pro ecclesia sancta et in fi
 de catholica qm̄ res clericorum sunt bona pauperū
Et ideo ad hospitalitatem ⁊ elemosinā tenentur: vt
**habetur. xvj. q. i. Quoniam. vbi dicit. Quicquid ha
 bent clerici pauperum est: et domus eorū seruire de
 bent susceptioni peregrinorū et pauperum.** Hec
 enim dicta sunt de clericis in generali inter quod ma
 gis obligantur sacerdotes curati ⁊ prelati ad obser
 uantiam predictoꝝ: quia quanto status altior est: tā
 to debet esse vita sanctior: ne alijs predicātes ipsi ef
 ficiantur reprobi. Unde beat⁹ **Hieronimus.** Quid
 aliud est bene predicare ⁊ peruerse agere q̄ proprio
 ore seipsum condemnare. Item qui bene predicat ⁊
 male viuit deū docet qualiter eum condemnare de

beat. viij habet. xl. dist. Multi. Unde Greg. viij. moral.
 tal. zelus animarum est acceptissimum sacrificium
 deo. Siñ ordinare fiat. s. vt homo prius habeat cura
 ram proprie salutis et postremo aliorum alioquin ni
 hil prodest hoī si vniuersum mundum lucretur: aīe
 vero sue detrimentum patiat. Math. xviij. Nam vī
 ta sacerdotum est alijs in exemplū imitationis posi
 taur ex interpretationis noīs presbyter dicitur quasi
 prebens iter populo et ducatum in verbo dei et bono
 exemplo hic ait Gregorius. Dēs qui sacerdotis no
 mine censentur angelivocātur. Altū est cī hoc nomē
 sacerdos in vita non est inferior: ideo libēter dō da
 re christi pauperib⁹ elemosinam. In hoc em̄ maxime
 edificantur hoīes alijs in largitione elemosinarum sa
 cerdotū. Scribit em̄ Ge. xvij. q. Abrahā et loth ho
 spitales erant et ideo angelos recipere meruerunt.
 Sed hoc timendū ē q. hodie pauci sacerdotes merē
 tur angelos recipere cū sint paucissimi sacerdotes quo
 rū fores sint apte peregrinis ⁊ paupibus sed potius
 cōsanguineis potētib⁹ ⁊ diuitib⁹ ⁊ qd̄ pei⁹ est histrio
 nib⁹ ⁊ meretricib⁹ nec pauper foris clamās auditur.
 Jo. d. puer. xxi. Qui declinat aures suas ne audiat
 pauperem clamabit ⁊ ipse nō audiet. Et bernardus
 ad henricum ep̄m zeponeñ. sic ait. Clamat penuris
 pauperum clamant nudi et famelici dicite pontifici
 inferno qd̄ faciat aurū qd̄ cōferūt mutatoria vestius
 in parentibus extensa. M̄m aut̄ est pauperes et no
 bis crudeliter subtrahitur qd̄ vos inaniter expēditis
 Itē Ber. ad fulconē ait. Quicquid p̄ter necessarius
 victum de altari retinēs tuū non est rapina est sacri
 legium. Q. q̄ caute oportet nos glosare et quantum
 oportet nos necessitatē exponere si huiusmodi ver-

Capitulum

bi rigidā veritatē debem⁹ euadere ⁊ nos de rapina ⁊
 sacrilegio excusare qz dicit Criso. diuitie ecclesiarū
 siue bñficioꝝ nō sunt pprie nre sed dei oēs ei nos vo-
 luit esse dispensatores non dños. Et qz stipendia ecc-
 lesiastica sunt panes paupēꝝ iuxta cōcordēz sniam
 scōꝝ patrū nullo discrepantes. Nō est bonū sumere
 panem filioꝝ ⁊ dare canib⁹ ⁊ meretricib⁹ ⁊ histrio-
 nibus. Qd q̄ grāde pctm̄ est imolare demōib⁹ ⁊ cō-
 cubinis ⁊ vāitatib⁹ h⁹ sc̄i. xvj. q. j. Si cupis. Qñ hie.
 sic ait. Qui dat histrioib⁹ ⁊ meretricib⁹ immolat de-
 monib⁹. Sacerdotes igit̄ sint efficaces hortatores
 admiam p̄rio dñi eā opere exercere. Nō ei sufficit di-
 uina eloquia p̄dicare vel audire nisi p̄pleant ope qz
 dñs est cognit⁹ dū duo discipuli q̄b⁹ in vita apparuit
 loquerent̄ de eo. ⁊ t̄ā dignatus est nosci duꝝ pascitur
 ab eis. Ecce misericors de⁹ eoꝝ fidei subuenit quis
 misericordes reppit. Et vt nos misericordes simus
 hortatur nos dñs in euāgelio ⁊ p̄cepit dicēs. Estote
 misericordes. Luce. vj. Hic est q̄ iust⁹ fortis ⁊ patēs
 ⁊ misericors in die calamitatis ⁊ miserie nō d̄t. Ve-
 nite patētes szve vobis q̄ itaqz potētes fuistis ad bi-
 bendū vinū ⁊ viri fortes ad miscēdā ebrietatez. Nec
 dicet. Venite sapiētes szve vobis q̄ sapiētes fuistis i
 oculis vris corā vobis metipsis prudētes. Nec d̄t ve-
 nite diuites szve vobis diuitib⁹ q̄ habetis hic cōsola-
 tiōem vram. Luce. vj. Sz solis misericordib⁹ dicit illu-
 lud suauissimū eterne felicitatis eulogiū oī amenita-
 te ⁊ locūditate reffectum. Venite bñdicti patris mel
 possidete patum vobis regnū. Et pro causa assignat
 opera mie cum subiūgit. Et iurui et dedistis mihi m̄s
 ducare. Sed heu n̄ris sp̄ibus inter sacerdotes refri-
 guit caritas sed malicia et carnalitas et precipue a

amor ꝓcubinaꝝ in tm̄ inualuit qꝫ pauci sunt proni ad
 miam vñ *Dee. ij.* Non est veritas non est m̄ia nō est
 scia dei in terra maledictū et mendacium homicidiū
 et fortum adulterium et periurium inundauerunt et
 sanguis sanguinem tetigit. Nam id quod egenis et
 pauperibus dare debemus quod eorum est subtrahi
 mus ipsis pessime et damus cōcubinis pueris in ma
 ximum periculum animarū n̄faz et ideo iusto iudicio
 dei creabimur ab ipsis in penis infernalibus insecu
 lum seculi. *De hoc mi frater accipe exm̄.* Nam raba
 nus narrat qꝫ i diocesi monasteriē, erāt duo fratres *nota*
 sacerdotesqꝫ p̄erāt duabꝫ prochijs primꝫ nōle petrꝫ
 pollebat bonis moribꝫ et sacris scripturis frequēter
 insistebat et opibus pietatis ꝫ mie. Scōs vero dictꝫ
 haymo nullo t̄p̄e v̄t iumētū est sordibꝫ luxurie ꝫ putru
 it ꝫ ppter qđ ab officio diuino fuerit suspensus lz non
 curauerit. Quadā aut̄ vice cū dictus haymo in lecto
 cum ꝫcubina sua pausaret tonitruū de celo cū ingētē
 fragore cecidit et eos citiꝫ extinguit. Quod audiēs
 frater eius Petrus multum lugebat. Sed ecce cum
 tertia die post obitum fratris eiꝫ ipse petrus post ma
 tutinas deambulare vidit leenam mi re magnitudē
 nis cum magno strepitu ad se venire que fratrem in
 dorso portabat deinde in humeris eius sedebant bu
 fones ipm̄ corrodētes ꝫ caput eiꝫ hincinde mouētes
 et ori eiꝫ virus igneum inspuētes in pectore vero eiꝫ
 sedebat sꝫmes ignea q̄ intima cordis sui, mortiferis
 dentibus suis laniabat. Petrꝫ vero frater eiꝫ agno
 scēs eū ait: Heu heu frater mi: qꝫ turpiter vixisti igil
 crudeles habes socios. R̄ndit ille miser ait. Iustum
 dei iudiciū est qꝫ scriptū ē ꝫ q̄ hō peccat ꝫ hec et tor
 queꝫ. Nam hec leena ignea est mea concubina mihi

Capitulum

olim multum amabilis que mecum in lecto iacens fulmine vna mecum interijt. Si mea autem ista est filia mea pulchra nimis / sed bufones torquentes sunt nati mei propter quos deum non timui et ideo a beis torquetor in seculum seculi quibus dictis miser ille euasit sed petrus frater eius bonus in bonis operibus perseverans in dño obdormiuit. Sic dñs malos male perdet et bonos honorifice coronat. Hec omnia scribit Habanus in dictis suis. **Q**ui frater hoc exemplum merito deberet te prouocare ad magnam contritionem cordis tui ne tibi talia contingerent. **H**as enim omnia habes que et ille infelix hamo habuit. **E**cce in me etiam habes fratrem et vterinum tuum presentem deinde concubinam tuam nimis decoras et filiã in simili specie et natos tuos tibi charissimos. **Q**uid enim restat nisi emendaueris timeo maxime tu ibis viam illius miserrimi plebani. **H**ec scribo tibi ex intimis cordis mei et ideo timendum est quod isti prelati pastores curati beneficiati assumant prelaturas et animarum curam solummodo vt honorentur et dicentur vt laute et delicate pascant non pauperibus subueniant nec salutem animarũ subditorũ suorum querant. **S**ed solum vt secundum eorum voluntatem viuant in venere: bacho ocio et ludo cum tñ honor non est sine opere nec dignitas sine officio et labore. **H**ospitalem igit oportet esse sacerdotẽ tele mosinaꝝ distributorẽ qz res eorũ sunt paupũ. **H**ã fidelis magister dñs nř iesus xps docet nos modũ viuendi dicẽs **L**u. x. **C**ũ facis quiuuũ voca paupes. i. debiles claudos et cecos et retribuetur tibi in resurrectione iustorũ. **H**ñ hiero. ait **H**õ memini me mala morte legisse mortuum q̄ libenter exercuit opera pietatis. **H**abet ei multos intercessores et impossibile est pre

multoꝝ nō exaudiri. ¶ Et est sciendū q̄ an tēpora
 clerici etiā seculares habuerunt omnia cōia Act. ij.
 et hoc multis annis fuit. Sꝫ post ecclesie tēpore san-
 cti siluestri papeꝝ Lōkātini īperatoris cepit cresceꝝ
 in vniuerso mundo. Tūc sancta mater ecclesia q̄ spū
 sancto regit̄: vt seculares sacerdotes possent habere
 priora indulgit ppter hospitalitatem pauperum et p
 egrinoꝝ christianoꝝ q̄ conuersi erant ad fidē de gen-
 tilitate dimissis omniū suis secuti sunt xp̄m vt q̄c
 quid p̄ter simplicem necessitatem residuarent i vltis
 pauperū fideliter distribuerūt et maxime in domesti-
 cos fidei: vt patet in decretis in multis locis. Sꝫ heu
 iam p̄sentis temporis clerici nullum illorum faciunt
 nec cōmunem vitam ducunt cum apostolis et tamen
 dicūt se habere ordinē sancti p̄bri q̄ feruentissim⁹
 fuit amator cōmunis vite vt patz in condēnatione
 crudelissime mortis ananie et saphire. Nec etiā hospi-
 talitatē et largitionē elemosinarum amat: sed heu
 tritū qd̄ eis est strictissime ih̄bitum videlicet thesau-
 risare. vñ habeant facere testamentū suis charis a-
 micis et socijs carnalib⁹ aut fundare annuariū
 siue missam aut consimilia post mortē facere et nol-
 lūtare dē dētū magistri h̄erici d̄ h̄assia q̄ dicit q̄
 vnus denarius quē tu das in vita tua pl⁹ prodest ti-
 bi q̄ mille marce auri date post mortē / quia magna
 est distantia inter tēpus merendi et non merendi in-
 ter tēpus gratie et pietatis / et misericordie et temp⁹
 strictissime iusticie dei. ¶ Sꝫ dicerēs. Ecce iam vo-
 lo dare me viuēte pro perpetua missa. Ego dico tibi
 q̄ plus valeret q̄ iam dāres paupib⁹ christi / quoniā
 p̄lorū et secundum omnes canones et doctores. Ado-
 do in gratū est spiritui sancto quicquid obtuleris ne-

Capitulum

glecto eo ad quod teneris: et similiter missas fundares non tibi cedunt ad salutem: sed potius pauperibus illis quibus tu iniuriose et in magna necessitate subtraxisti ideo quod eis non donasti quod illorum fuit: et est adhuc igitur ipsis cedit ad salutem non tibi. Ipsorum etiam est regnum celorum. Non enim in uanum dicit veritas in euangelio. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis que habent uos recipere in eterna tabernacula. Et que sunt hi amici quorum sunt eterna tabernacula. certe sunt boni et voluptarii pauperes christi: quorum est regnum celorum. Non eorum qui inuiti et compulsi sunt pauperes et qui murmurant contra deum ipsi blasphemantes et stulte arguentes et dicentes: quia deus datur uni quo decem essent contenti non considerantes impatientia eorum quod deus errare non potest. Attende etiam diligenter et per oculos mentis tene detestabili Ambrosij sic dicentis. Non minoris criminis est tollere quod quam cum possis et abundans in diligentibus denegare necessarium panis est quam tu detines. uide uerum indumentum est quod tu recludis captiuorum redemptio: et adiectio est pecunia quam in terra fodis / siue in cista nequam abscondis. Et quicquid retines aut pro te expedis propter necessarium uictum censeris raptor et sacrilegus. Et fortiori igitur clerici que consanguineis et histrionibus meretricibus siue concubinis bona ecclesie distribuunt: raptores sunt censendi et sacrilegi. Sunt adhuc nonnulli errantes uehementer putantes recipere statutum postquam fuerint dauerint aniuersarium premium a deo pro omnibus missis quarum aliquae uix leguntur fortassis post centum annos. Non attendentes dictum sancti Thome dicentis Nullum premium datur nisi post finem laboris. Anima enim existens in purgatorio non recipit alicuius missae

se fructū nisi sit totaliter parata et cōpleta ista missa.
 Cōsiderātes eī nōnulli hoc dictū scī Thome cauti⁹
 procurant salutem animarū suarū hoc modo. Incul-
 tant eī quidā monasteria vbi viget regularis obser-
 uantia et vbi regnat volūtaria paupertas et pfecti viri
 ipsum inhabitant quibus prestāt certos libros qb⁹
 abuti nō pnt aut eī necessaria edificāt aut alijs ne-
 cessitatib⁹ eorū subueniūt quatin⁹ singulis ebdoma-
 dis duas vel tres missas: tandē per vnuz integrū an-
 num aut certe duos pro salute aīarū suarū in vita;
 aut post vitā istam celebrant. Istoz igitur viroz sa-
 gacitatē multum laudo et approbo: quia caute ab-
 ūlāt. Et tō notāter dico pfecti viri et formati ī quibus
 grā dei inhabitat et quorū oratio est multū accepta
 apud deū. De quib⁹ viris subinferam vnum exem-
 plum. Cū qdam ciues ditissimus migrasset de hoc se-
 culo p quendā scolarē filiū ipsius fratrib⁹ ī quodāz
 monasterio reformato q̄ ille diues in vita diligebat
 ppter eorū monasticā vitā destinabat. x. marcas ar-
 genti vt rogātes animā eius deuotis orationib⁹ deo
 cōmēderent. Illico abbas vocatis fratrib⁹ in pntia
 fili⁹ filij ptulit hāc orationē. Requiescāt in scā pace.
 Cōuētū rīdēte. Amē. Quid audiēs scolaris filius ei⁹
 dixit. Pater ē qd dixistis: vellem eī q̄ psalteriū
 et ceteras missas p aīa ei⁹ legeretis. Tūc precipiēte
 abbate allata ē statera et ūba p̄dicta. s. Requiescant in
 scā pace scripta sunt in cedula quā cedula sup vnaz
 ptem statere posuit dicens. Pone et tu argentū tuuz
 sup aliā ptem. Quid cum fecisset ecce minutissima ce-
 dula ad ima descēdit et tāti argentī massa tanq̄ plu-
 ma sursum ascēdit. Et ait abbas Vide fili mi q̄ pon-
 derosūz et virtuosū est illud ūbū videls. Requiescāt

Capitulum

in sancta pace quod parum reputes et quod leue et exiguum
est tuum argentum quod tu magnum reputas. Quo vi-
so scolaris seculum deserens religionem intrauit. Cui pa-
ter tertia die cum orationi insisteret splendido habitu ap-
paruit dicens. Non est mihi fili mi. quia euas penas tri-
centorum annorum propter deuotas orationis ploratio-
nem abbatis et puerus. Unde ergo omnia que reliqui
pauperibus christi et ecclesiasticis uiris reformatis dicit
patrem deum timentibus distribue et ex his dictis euauit
Et ex isto innoleuit quod statim audita morte ymi? subiū-
git. Requiescat in sancta pace. Mi frater et aman-
de considera quanta sic distantia inter castum et deuotum
virum / et inter lubricum et ideuotum uirum et clericum
Tantum uero est distantia sicut inter angelum bonum et
dyabolum maledictum / ac inter amicum et dyabolum
Mi germane considera diligenter quantum apud deum
ualeant casta et deuota corda que sita cito poterant ip-
sam liberare a penis tricetorum annorum. Et intellige quomodo
tunc officium nulle deuote dictum a talibus sanctis et
castis profecisset ex quo tantum potuerunt ipsa breuissima
verba. Si isti uiri fuissent symoniaci et cubinarii pro-
prietarii minime tamen uim hec uerba habuissent. Stude
ergo eis similis fieri in uita et dimitte tuam ualidam et
dilecte amare Iesum et eius castissimam matrem uirginem
mariam super omnem creaturam. Et hec de secundo ca-
pitulo dicta sufficiant.

De labore et oratione sacerdotum.

Capitulum tertium.

Postolus paulus sic ait. Qui non uult operari
non manducet et tunc digne mercedem accipiam?
si prius boni operari fuerimus quam si non laboramus et man-
ducamus tanto maioris criminis rei erimus quanto bes-

beneficia dei indigne sumimus. *Opus* ergo ut seruiam⁹
 et a quo nascimur si sine periculo anime sumere vo-
 lumus hec que nobis distribuuntur. Et tanto solli-
 citi esse debemus in bono opere et seruitio dei: quāto
 ea percipimus sine magno labore. *Nā* quid mirū si qui
 temporalibus negocijs occupant^r minus studiose viuunt
 si frequenter cogitationib⁹ locutionibus actibus su-
 is deū offendūt ex quo vsus seculo hominem quandoq³
 multum ad peccādum trahit. *Idi* vero quib⁹ cura mū-
 di et peccādi occasio deest quāto minus religiose vi-
 uunt / tanto grauius iudicē supnū offendunt. *Unde*
ps. In labore hominum sunt et cū bonis hominibus
 nō flagellabunt^r / ideo tenuit eos supbia. *Bernard⁹*
ait. In labore homin non sunt vani et ociosi sacerdo-
 tes. *Cū* enim cuncti status hominum aliquid laboris
 habeant et aliquid voluptatis. *Clerici* quidem inter
 hec nouo quodam artificio discernentes totū qd de-
 lectat in quolibet statu elegerūt / et totū qd molestat
 respuunt. *Et* ideo quia in labore hominum non sūt
 et cum hominibus non flagellabuntur. et ideo cū de-
 monib⁹ torquebuntur. *Nā* sacerdotes non soluz et
 charitate fraterna / sed ex p̄cepto et iusticia p̄ alijs
 orare tenent^r in capitulo. *Quia* sacerdotes. x. quest.
 i. vbi dicitur. Sacerdotes pro omnibus orare debēt
 quia elemosinas et oblationes recipiunt. *Sunt* etiaz
 super populum dei constituti et vite dispēdia eis dā-
 tur vt in ieiunio fletu et planctu sicut olim plorabāt
 sacerdotes et leuite peccata populi que comedūt de-
 plorent. *Joelis. i.* Et vt more bonorum pastorum vi-
 gilias noctis super gregē suū custodiant et in oratio-
 nibus vigilent. *Et* quanto sacerdotes digniores sūt
 tanto facilius in necessitatibus pro quibus clamant

Capitulum

exaudiunt. j. q. j. Ipsi sacerdotes. ¶ Et non solū sa-
cerdotes sed et oēs clerici maxime bñficiati ex p̄ce-
pto ecclie z rōne iustitie tenent ad horas. Tñ etias
clericus beneficiatus z etiā in minoribus ordinibus
cōstitutus quātūcūq; simplex bñficiū habet tenet ad
horas duplici rōne. Primo rōne p̄cepti de cele. mis.
Dolētis. De cler. cōiu. Ad a. re. Scdo rōne iusti-
cie: q; idcirco a laicis dantur reddit⁹ vt ipsi officiū
eorū vices suppleāt alias faciūt p̄ximo iniuriā cui p̄
temporalibus nō refundunt spūalia cū tñ bñficiū da-
tur propter officiū: vt ptz in ca. Q; per ambitiones
de nup. li. vj. Rō hec est s̄m Host. Q; sicut vir tenet
v̄xori necessaria ministrare z sic etiā v̄xor viro lz de-
bitū reddere nō posset. xxx. q. vij. q; p̄posuisti. Sic z
talīs cleric⁹ sp̄sā suā spūalē. id est ecclesiā debitum
iustitiationis nō p̄ciperet tenet eā adhuc inofficiare
Et dicat cū apostolo paulo. Scio saturari esurire z
abundare z penuriā pati: oīa possum in eo qui me cō-
fortat. Et ad ps̄hil. 4. Sed heu sunt multi clerici q;
non ex caritate orāt pro alijs: nec pro se nec mouent
ex p̄cepto ecclesie nec iusticia ad reddendū spūalia
pro tēporalibus q; percipiunt cuz tñ dimittentes
horas aut alias ad q; ex precepto ecclesie tenent pec-
cant mortaliter eoq; facto faciunt cōtra preceptum
ecclesie. 4. dist. deniq; de maio. z obe. c. ij. Sunt insū-
per nōnulli quib⁹ videtur sufficere vt capellanos ha-
beant que corā eis dicāt horas et missas celebrāt dū
ipsi latam vitam habeant et cōmessationibus vacēt
z q; vix quater in anno celebrāt missas z etiā intere-
se recusāt: z si intersūt chori silētiū fugiētes cōfabula-
tiōib⁹ insūt i ecclia cū tñ hoc z similia sub pena sus-
pēnsōis ihibeāt i. c. dolētes. i. de cel. mis. Cōtra quos

etiā beatus Gregorius in ome. sup euāgel. o. Desi-
gnauit iesus: sic inuehit. Quid nos pastores agimus
q̄ ⁊ mercedez cōsequimur ⁊ tñ operari nequa q̄ sumus
fructus quidē sancte ecclesie in stipendio quodidia-
no percipimus: sed p̄ eadē ecclesia minime p̄dicādo la-
boramus. Nō esemus in q̄t cuius dānationis sit sine la-
bore hic percipere mercedez laboria. Ecce ex oblatio-
ne fidelium viuimus: sed qd̄ pro aīabus fidelium labore-
mus ignoramus illa in nostra stipendia sumim⁹ que
pro redimēdis peccatis suis fideles obtulerunt nec
tñ cōtra peccā eadē vel orationis vel p̄dicationis stu-
dio vt dignū esset insudamus. hec ille. Sūt adhuc alii
qui apud se male cogitātes reputantes se nimis no-
biles ad spūalia exercenda vtz vt p̄dicēt plebi ⁊ mi-
nistrent eis sacramēta: vt et ceteri horum visitēt ⁊ diui-
nas laudes decātēt atq; in suo ordine ministrēt eru-
bescūt x̄po seruire ⁊ salutē horum quorum peccā comed-
runt procurare. Nō attendēt hāc summā ingenuita-
tē x̄pi militē: nec est excellentius ministeriū q̄ diuina
ministrare sacramēta cūctorum criminū expiatiua: s;
tu reputas te nobilē: qz amas canes illiū vero ignobi-
lē: qz nihil de canibus curat sed studet amare deum
suū: tu vero seruus peccati. Qz olim dicebant nobi-
les quasi nō vtiles: tunc aut nostris t̄pibus dicunt no-
biles quasi in vitijs notabiles. Boni vero dicunt mi-
lites ⁊ ministri ecclesie ⁊ p̄ p̄ns angeli vocant: vt ha-
bet Malachie. ij. Qz angelus dñi exercituum ē: immo
diuocant. Exo. xxiiij. vbi dñs p̄cepit dicēs. Dijs nō
detrahes. i. sacerdotibus qui p̄pter excellentiam or-
dinis et officij dignitatem deorum nomine nūcupan-
tur. Sed qz hanc dignitatē aduertentes sine erube-
scētia precium sanguinis ⁊ peccata populi comedunt

Capitulum

Quid iusti? inde sequeret: nisi qd xps erubescat eos p
 sentari cu electis patri suo celesti iuxta illud: qui me
 erubuerit et meos sermões huc fili? hominis. erube
 scet cu venerit in maiestate sua. Luce. ix. Si qs vult
 venire post me tollat crucē quotidie non semel in an
 no videlicet in ebdomada palmarum ⁊ sequat me vt
 ibi ego sum illic sic et minister me?. ecce christus nos
 precessit dando nobis exem̄ vt quē admodū ipse fecit
 ita et nos faciam?. Prothinus igitur quotidie nras
 cruces tollam?. i. sanctā et virtuosam vitam: ⁊ sequa
 mur xpm ore corde et opere. Hoc facit frater ⁊ vi
 ues. Exem̄ ponā tibi de optio sacerdote videlicet de
 beato Joanne damasceno: cuius vestigia debemus
 sequi si volum⁹ venire ad dñm nostrū iesum christū / et
 ad eius gloriosissimā matrem mariam. De quo scribi
 tur in cronicis: qd beat⁹ Joannes damascen⁹ fuit in
 curia soldani regis babilōis famosus phis strenu⁹
 pedagog⁹ ⁊ fidelis magister filij regis. Sz postqz fi
 dez catholicā cognouisset fidem accepit et factus ē
 capellan⁹ regis greci ⁊ oēm suā philosophiam sacre
 theologie subiecit ⁊ maxie ad laudē vrgins fuit ac
 cēsus / ⁊ eā corde ⁊ animo multis dictaminibus exal
 tabat pulchrum librū fecit de eius assumptione. At ē
 transtulit librū q̄ intitulat. Barlaam ad iosaphat de
 greco in latinū. Accidit autez post longum tempus
 quo de soldano ad regē grecorū venit in palatio re
 gis grecorū dñi sui quadā die sparsi ipsius capellani
 littere inuenir̄ etur ipsi⁹ etiaz sigilli sigillare quorum
 tenor talis erat / qd ipse capellan⁹ regē suum ⁊ poten
 tiores grecie p̄or dño soldano tradere vellet si cū ex
 ercitu in breui in greciā se transferret. Cuz autē rex
 huiusmodi lras legisset obstupuit vehementer ⁊ vo^o

cato capellano suo has lras coraz oculis suis offensit. Qui vidēs 2gruētiā scripture pariter 2 sigillum et tamen sciens innocentiam suaz perterritus est dicens Deus q̄ nouit oia anteq̄ fiat scit / qz innocēs suz hu ius rei. Tūc quidam de circumstantibus dicit. Quis enim fur leipsū 2demnat. Tandē rex habito cōsilio crudeli morte voluit eū pdere: s; recordat⁹ seorsum seruitioꝝ fidelium iussit sibi manū dexteram amputari ne de cetero posset sic 2 eum scribere. Qui sic mutilat⁹ mox cucurrit ad oratoriū coram ymagine beate marie virginis flexis genib⁹ lugubri voce 2 profusus lacrimis dicebat. Ecce mater xpi merces mea / ecce p̄miū laborū meoꝝ remuneratio miseranda tu dñā quōdā eras dolentiū consolatrix. Dum vero huiusmodi lamētationis vsq; ad noctē 2 vix pre dolore oculos clauderet / et q̄si iuxta si iaceret beata virgo maria ei apparuit dicēs ita, amice cur lesionē tuā mihi p̄ alijs imputas cum in manus tuā non iusserim amputare. Cui illa O dñā si tibi placuissent mea crimina vtiq; manū meaz ne perdidissē obstitisses iam innocenti / sed si dictauero amplius scripturis velut hactenus feci nō potero cōmēdare. Cui beata virgo Extende inquit brachiū tuū mutilatum 2 tibi manū mortuā in officium pristinus repara bone credas me tua dictamina contēpisse. Qui manu recepta miro et inestimabili gaudio replebatur 2 sue dulcedine sanatrici grates vt decuit referebat. Ipsa quoq; virgo maria retulit ei et q̄liter filius soldani regis babylo nie cuius quondā fuerat pedagogus ad vlciscendū rigorē scolasticę discipline quas sibi indefinenter adhibuerit in iuuentute sua pdictas scripsisset vnas literas et occulte sibi ī periculus sui regis grecoꝝ ni

Capitulum

Galaciū transmiserunt. Nam idē pfidus adolescēs fē
 mā sigilli modūq; scripture magistri sui bene nouit.
 Mane autē facto felix ille capellanus ad celebrandū
 missam sue p̄mande sanatrici se multū hilariter de
 uote put decuit p̄parauit. Fama igit̄ diuulgata qd
 capellan⁹ manū suam (quam pdiderat) rehabetet cō
 ueniret vniuersalitas vt cū rege viderēt tā iauditū
 grāde miraculū. Et finita missa rex cū suis ad pedes
 capellani corruit postulāns veniam de p̄missis quas
 et impetrauit. sibiq; statim capellan⁹ rē prout gesta
 erat retulit. Auditis vero sermonibus istis oēs glo
 rificauerūt virginē mariam q̄ nō deserit sperantes in
 se. **O** mi frater considera verba et rē gestam ⁊ scribe
 in cor tuum q̄ gloriofum ⁊ fructuosus est iugiter ser
 uire summo p̄icipi celestis p̄rie domino nostro iesu
 christo ⁊ beatissime genitrici virginis marie in sanc
 cta ⁊ casta vita: sicut iste damascenus fecit. Nam q̄
 tūcūq; danna sibi inobediētes si contra in infinitū ex
 altat hic ⁊ in futuro sc̄lo sibi seruiētes. **S**z heu ama
 tores hui⁹ seculi sicut tu es mi frater nō attēdit ista
 sed huic seculo oīno sunt conglutinati: q̄uis pluries
 ammoueanf iam p̄ aduersa iam p̄ inspirationē tñ nō
 curant ⁊ quasi īsani ⁊ frenetici errant. Sicut ait bea
 tus hier. Ludere cōgaudere cū hoc seculo nō ē hoīs
 cēsati. Sic fuit iste damascenus qui cor mūdū nō cū
 seculo habuit iocundū et letum: sed cuz deo ⁊ ei⁹ ma
 tre maria. **N**ō est enim verior infania q̄ huius seculi
 letitia. Augustinus. Gaudium mundanorū est gau
 diū freneticorū. Ratio quare multi intrant in per
 ditionem per latam et spaciosam viam. **H**ec est pro
 ut scribitur Ecclesiast. j. **P**erucle difficile corrigun
 tur et stultorū infinitus est numerus: qui heu poti⁹

respiciūt p̄ntem vitam q̄ terminum eius sequentem
 quibus loquit̄ Chriſo. dicēs. Nō aspicias q̄ aspera
 ſit vita: ſed attende quo dirigit. nec cōſidera qd̄ arda
 ſed vbi deſinit. Ex quibus elicif̄ vnū qd̄ valde timen
 dū eſt. ſ. durante ſtatu moderni temporis infinitima
 lis exigentibus q̄ heu vbiq; terrarum tam currūt pau
 ci erunt de numero ſaluandorū: qd̄ innuit ſaluator di
 cens. Multi ſunt vocati pauci vero electi. Nō q̄ ab
 initio mūdi pauci ſaluent̄: ſed ſm̄ doctores quo ad
 multitudinē damnatorū pauci dicūtur: nam inter bo
 nos et malos hec eſt diſtancia: qz mali volunt facere
 feſtū ante vigiliam. Volentes in hoc ſeculo gaudere
 re temporaliter et in futuro ſeculo faciunt vigiliā p̄
 feſto qd̄ hic habuerunt et eternaliter ſlebunt. Quod
 bñ innuit beatus Grego. in ome. ſup̄ illo verbo. Ibi
 erit fletus et ſtridor dētiū: ſic itaq; inq̄ens: p̄ntia gau
 dia ſequunt̄ perpetua lamenta. Hic fratres vnam le
 ticiam fugite ſi illuc flere et lugere timeatis. Si vero
 dicis durus eſt hic ſermo nō poſſum mūdū ſpernere
 et propriam carnē odio habere. Nō ideo tibi / dic mi
 hi mi frater: vbi ſunt amatores mundi qui añ t̄p̄a no
 biſcū erant nihil ex ipsis remanſit niſi cinis et vermis.
 Comederūt biberūt / riſerūt / et duxerūt i bonis dies
 ſuos et in puncto ad inferna deſcēderūt: hic caro eo
 rū vermibus: illic aīa eorū eternalis ignib⁹ deputatur.
 Quicqd̄ illis accidit tibi accidere poteſt: quia homo
 eſ / homo de humo / lim⁹ de ſimo / de terra eſ / de ter
 ra viuus et in terram ibis mi frater.

¶ Et hec de tertio capitulo.

¶ De vicio luxurie. Cap. iiii.

Nempesacerdores vicio luxurie laborantes
 cōiter innumeris criminibus et mortalibus

Capitulum

peccatis implicat̄ ⁊ inuoluunt̄ / sicut ⁊ infra scriptis
certissime cōprobabit̄. dato enim vno incōuenienti
plura subsequunt̄. Propter qđ sacerdotes ⁊ clerici
debēt esse cōtinētes et casti nec oīno mulieribus co-
habitantes sicut qđ is precipitur extra de coha. cle. et
mu. c. a nobis. Deu is in oppositū multi faciūt sacer-
dotes qui quasi totum diē ⁊ partē noctis consumūt
in ludis taxilloꝝ et eodē die filiū tractauerūt virgi-
nis peccantes continuē mortaliter: qđ per talē ludū
desiderāt bona pximi: qđ vtiq; est cōtra fraternā ca-
ritatē et dei p̄ceptū. Tales em̄ sacerdotes indigne
corpus xp̄i sumentes magis delinquunt q̄ hi qui eū
crucifixerunt: qđ isti quātū in eis est eū quotidie cruci-
figunt. De his autē Aug. in p̄sona xp̄i. o peccator tu
sacerdos noli me amplius affligere tuis pct̄is. **Pl^o**
em̄ ledit me vulnus peccati tui q̄ vulnus cordis late-
ris mei. Quod probat Ambrosius sic dicēs. Qui in-
digne sumūt corpus xp̄i idē est ac si eū interficerent:
immo et tales meretricibus equiparantur. **Mat̄. 3.**
Frōs meretricis facta ē tibi noluisti erubescere. Nā
mirū si meretricibus luxuriosi sacerdotes assimilent̄
cum apostolus dicat. Qui adheret meretrici vnum
corpus efficitur cum ea. **1. Corin. vj.** Deu heu quoti-
ens sit qđ tu sacerdos stas corpore in altari tractans
filiū virginis manibus immundis ⁊ cor tuum coniun-
ctum est meretrici que in domo tua fortasse in scāno
residet aut pauloante in tuo recubuit lecto. **Hi** tales
pro certo q̄uis proferāt verba canonis ⁊ orēt labiis
expuūt tñ in faciem saluatoris et tñ audas corpus
christi in os suum sordium sumere minus malū esset
eis si ipsum in lutū proijcerēt de hoc dicit Augusti.
Si sacerdos fuerit vas incōtinētie ⁊ libidinis iuxta

filiū virginis statuet i altaris idolū veneris id ē luxu-
 rie. Et verū, ait turpissimū ē deo man^o dicatas a sa-
 cro crismate sacratu pudibundis mulierū ingerere.
 Q̄ temerariū est et nephandum manibus pollutis
 tractare filiū virginis cū q̄bus pauloāte tractasti ni-
 mis ipudice carnes meretricis et cū quā cor tuū plus
 ꝑglutinātū est in meretrico amore q̄ cū dño deo tuo
 in caritate pl^o times offendere meretricē tuā q̄ dñm
 deū tuum. Plus ornas concubinam tuam q̄ altaris
 dñi dei tui imo i splendidioribus indumētis bene de-
 albatis iscedit dalida tua q̄ est mortis tue pabulum
 q̄ est corporale i quo tractas marie filium Jesū xpm
 dñm deū tuum. Sed cur hoc fit q̄ plus diligis taleū
 muliercuiā q̄ deū tuū plus corpus q̄ animam tuam
 Et qd̄ deteri^o est tales clerici nunq̄ cōfētur et si cō-
 fitent nūq̄ tamē sunt in firmitate pposito ista dimittēde
 Sed statim pacto diuino officio et postq̄ splendidi
 cōmederint et biberint et vino optimo incaluerint re-
 petunt aleā cuz currentibus. Tunc intrat dalida or-
 nata pulchris vestib^o sicut ydoluz veneris vs ipsaz
 dalidā ad certam collocāt locum vt oēs ad eā si con-
 ueniēs fuerit accedere valeāt palpādo osculādo et
 procaciter loquēdo sicut dyabolo (cui^o ipsa istumē-
 tum) valeāt sacrificare. S; vidēs dyabolus secūduz
 qd̄ scriptū est (q̄ vinum z mulieres faciunt sapiētes
 apostatate a deo. Et si vinū deest clamant p vino al-
 tate voce dicētes. Absq̄ vino z mulierib^o nemo letabit.
 ¶ Sans femme sans vin personne nest resiouy.
 Affert vinū: optimū quod reperire potest vt nihil no-
 bis deficiat qd̄ cor nostrū letificare valeat z sic totuz
 diē in grauissimis peccatis consumunt. Altera vero
 dieb^o euaporati intrātes ecclesiā nō causa deuotio

Capitulum

nis sed timoris superioris coacti et compulsi celebrare missas non timent: querunt confessiones suas non a viro iusto et litterato et timore dei repleto sed quibus a conuiva suo sibi sibi in vita sua absolue me inquit et ego absoluam te. Et sic ait latro ad latronem. Sic fuit est et erit filius similis sibi querit. Et sic nullus prosequitur absolutionem: quia nullus intendit firmissime quod confitetur imo quilibet factum sacerdotum duo noua peccata incurrit. Primum quia si ete et false confitetur: non habens firmum propositum dimittendi quod peccauit. Secundum quia absoluit eum quem scit ad minus scire debere coram deo non absolutus est quo non intendit dimittere id quod confitetur. Et sic sunt infinita mala clericorum et merito omnipotens deus potest ecclesiam catholicam ubique terrarum destruere sicut olim fecit propter peccata sacerdotum. Unde ait Gregorius. Totam civitatem hierusalem cum templo suo deus euerteret si pietas nostri redemptoris tam magna non esset.

Exemplum horribile scribam tibi mi frater peto quod illud cordi tuo diligenter imprimas. Erant duo seculares clerici et ambo in artibus magistri qui se mutuo maxime diligebant sed heu vicio carnis turpitudinis inherebant que etiam infra legitimos annos ordinati sunt in presbyteros. Qui ante societatis vincula constructi sunt et inierunt pactum mutuo ut quod prior ex eis decederet alteri tertio die post obitum appareret et statum suum indicaret. Quorum vnus non multo tempore post hoc morte subitanea sublatus est: in prescripto termino non vertebatur. Postea vero cum socius suus de illius regressu de spissis subito apparuit ei et si eum cognosceret quod fuit. Qui socius bene te cognosco sed cur raris tibi devenisti. Ait. quia deo non placuit nunc ergo scire debes quod pro innumeris meis peccatis et precipue pro illo peccato

tales aduertē deberēt / q̄ os sacerdotis efficit sepul-
 chrū xp̄i per quotidianā sumptionem sacramēti. **Uñ**
Bern. **O** sacerdos os tuū efficit quotidie sepulcrū
 xp̄i quō ḡ ex ore tuo egreditur falsitas p̄ quod ingre-
 ditur eternaveritas. quō oculi tui vidēt vanitates q̄
 vident summā deitatē. quare manus tue extendunt
 ad illicita q̄ tenent tenentē omnia quare te ingurgi-
 tas ebrietate q̄ semp̄ esse debes plenus deo ⁊ oī san-
 ctitate. **Hec ille ⁊c.** **Qua** in re timendum est os q̄ tas
 imprudenter ⁊ irreuerenter et itrepide sacris altarib⁹
 affisūt ⁊ a fornicatiōe vel ebrietate vel ludo taxillo-
 rum ⁊ ceteris vicijs non desistunt vel non rectā fidem
 habere dicunt: videlicet q̄ ibi sub speciebus panis ⁊ vi-
 ni sit verus deus ⁊ homo marie filius iesus christus.
Vel esse quodāmodo desperatos et totaliter a dyab-
 olo cū iuda traditore obsessos non habētes differē-
 tiam inter canes q̄ venduntur infra macella et inter
 canes christi q̄ in ara crucis pro nobis imolabūt non
 maiorē faciunt diligentiam ad celebrationes mis-
 sarū / q̄ ad legendū vnū cōpletorium. **Uñ** eñ deposi-
 ta casula scurrilitates suas exercēdo. **Cō**messationes
 sollicitant inq̄rentes a pretereuntibus vbi propinat
 hodie melius vinū. **Bene** talib⁹ videt dixisse prophe-
 ta. **Inimici** dñi mēriti sūt eiz erit tps̄ eoz ī secl̄a **In-**
de ergo venit q̄ mltis amara apparet dulce ⁊ turpis-
 simum pulcherrimū **De** quibus **Aug.** ait. **Quisq̄** a-
 mat ranā / ranam putat esse dyabolum. **Bern.** ait **O** mi-
 ra cecitas impioꝝ q̄ magis eligūt p̄cio aie sue emere
 a dyabolo vnam rectissimā consolationē. s. monē
 teneā diectionē vt ē luxuria siue gl̄ositas q̄ habet
 a deo oipotenti sumā ⁊ excellētissimā consolationē
Clericus igit̄ incontinens: vel fornicarius publicus

habens suā meretricē publicā secū i domo cū pueris
suis ⁊ quotidie celebrās diuina. **Q** grādis scandali-
zatio omniū fidelium. **Q** mira cecitas ipsius presbiteri
non perpēdētis dicta sanctorū canonū ⁊ scōrū docto-
rum **Q** q̄s profunde dimergit aīam suā in pfundum
infernī. Et licet quotidie confitetur vt supra dixi t̄s
sibi i simili nec consequitur absolutionem: qz non inten-
dit remouere ea q̄ sibi occasionem dant peccandi v̄s
delicet ipsam concubinā cū suis genitiuis. **Q** q̄s gra-
uissime peccat se diuinis ingerēdo: ⁊ nisi digne peni-
tuerit atq; satisfecerit profunde dānabitur valde di-
co autē digne qz non p̄bis sed aduerbijs meremur se-
cundū doctores. **U**n̄ si talis veniā veraciter cōsequi
voluerit a deo oꝝ oīno q̄ cōtritio eius sit vera ⁊ nō fic-
ta neq; falsa q̄ si vera nō fuerit nō solū celebrādo mis-
sam grauit̄ peccat v̄s etiā q̄libet actum cuiuslibz
oꝝ dinis sacri exequendo peccat mortaliter secun-
dū sanctū Thomā in. iiii. di. xxiiij. q. j. ar. iij. i solutōe
vltimi argumētī vbi sic d̄t Clericus existens in pctō
mortalī q̄ncūq; exhibet se i aliq̄ actu vt ministrū ecclie
mortaliter peccat ⁊ totiēs quotiēs h̄mōi actū facit.
Q vt dyonisius d̄t in primo capitulo. Celestis hiera-
chie. Immund⁹ nec symbola id est sacramentalia si-
gna tangere phas est. **U**n̄ quando cūq; tangunt res
sacras quasi suo officio vtētes peccāt mortaliter. Se-
cus autē esset si i aliqua necessitate aliquod sacramē-
tum tangerent ⁊ exequerē i tali. videlicet casu quo
etiā laicis hoc liceret Sicut si baptisaret in articulo
necessitatis vel si corp⁹ christi in terra proiectū colli-
geret. **H**ec sc̄tus Tho. vbi supra. Ille autē existit in
peccatis ac imundus apud deū q̄m non vere contri-
tus q̄uis etiā sit cēties cōfessus quia multi confitē-
tur qui non sunt vere contriti. **H**ā sanctus Tho. iij.

di. v. Confessio secundū quod est act⁹ virtutis nō valet sine cōtritione et charitate q̄ est act⁹ et principius merendi et ideo talis fruct⁹ absolutionis non percipit neq̄ meref absq̄ vera p̄tritione etiā si esset absolue ref. Qui habet aures audiendi audiat et intelligat naz ex his certissime constat q̄ sacerdos fornicarius etiā q̄tūcūq̄ ocl⁹ vel alio vicio mortali laborās nō dū bñ contritus nec dignā agens penitentiā vt opz i eo q̄ baptizat aut absoluit cōfidentes vel p̄dicat vlt matrimoniu solēnisat vel sacramentū eucharistie vlt extreme unctionis p̄bet vel mortuos sepelit vel aquā et saltē i dominica die exorcizat et ad populuz asp̄git aut cādelas i festo purificationis aut ramos i die palmarum vel in ignē cereuz aut baptismum in pascha aut penthecostē benedicit vel (quod maius ē his oībus) missā celebrat sacramentū eucharistie cōsecrat atq̄ sumit aut alijs exhibet sumēdū. In omnib⁹ his nec non in actibus alijs q̄ sacris or diuibus sunt annexi et in quolibz ipsoz singulariter quēlibet exercendū mortaliter peccat / et totiens quotiens aliquid vt ecclesie minister exequitur et exercet et sicut ex dictis sancti Tho. vt supra manifestissime p̄batur. Et etiā nō solūm dictis actib⁹ / sed et secundū. Dionysiu vbi supra quādo et quotiēs ad aliquē hmoi actū exequēdū induit siue sumit aliquē vestē sacrā vt q̄s albā aut manipulū siue stolā. et cōiter vel diuifz qd̄ reuera satis est horrendū et stupendū atq̄ piculolū est valde i tali videlz in statu nec nō dignitate tot criminib⁹ subiacere ac iplicari vbi sibi nō iūmerito dicatur quanto altior grad⁹ tanto profundior casus. Ex his igitur apparet manifeste q̄s mūdos et castos q̄s sobrios et pudicos / q̄s iustos et idoneos, et q̄s puros et immacula-

tos de salutis necessitate opz esse ministros ecclesie
 ex quo z imundi z impuri nō bene constricti prout est
 ostensus tot criminibz inuoluuntur. Quia in re sūmo
 studio totiqz viribus totoqz conatu curandum est in
 purpuris z immūdis vt videlicet cōscientiā emendā
 tes verā cum deo pacem faciant ac se deo veraciter z
 non fecte per verā z non falsā constrictionem seriose
 reconcilient. In q̄ senimirū pleriqz sacerdotes hui⁹
 sc̄li etiam litterati seipos mire decipiūt videlicet ve
 re contritos vim z virtutē ac efficaciam vel nō intel
 ligētes aut nō cauētes siue dissimulantes hodie pec
 cata sua p̄fitentes z cras in idipsum veluti canes ad
 vomitū z sus lota ad voluptabrum redeuntēs. Sunt
 etiā inter hos nōnulli q̄ putāt licet insipiēter q̄ deus
 aliter cū ipsis q̄ cuz alijs actur⁹ sit vel q̄ res aliter se
 habeat q̄ de⁹ per sacra eloquia repromisit vel q̄ sal
 tem qd̄ in fine vite vere velint penitere Volētes tūc
 demū peccata dimittere dum modo pctā eos dimise
 rūt nō ipsa pctā. Hivere grauiter errāt in grandi la
 borātes piculo aut in lubrico sunt cōstituti. Isti nāqz
 sūt duces cecoz q̄ oltos curare deberent et mederi.
 Sz nāqz ipsi seipos decipiunt. Vñ cui⁹ tali merito
 illud euāgelicū ē dicēdū. Medice cura teips. Tales
 certe eterne mortis piculū ac finalis penitentie diffi
 cultatē nec non vere contritionis pōdus aut negli
 gūt aut ignorāzita grāde crimen p̄mittūt. Nā q̄ dif
 ficilia et incerta finalis penitētia nō. p̄siderāt. Et tū
 nobis scot⁹ egregi⁹ doctor sup. iij. sen. dist. xx. clare
 demōstrat dicens. P̄niz q̄ videt̄ haberi in extremis
 vix ē vera penitentie z sufficiens ad salutē. Et hoc
 propter. iij. rationes. ¶ Quarum est prima qz tunc
 ipedit̄ vsus liberi arbitrij z liberae rationis z volūta

nis & frequenter ex timore & dolore in similitudine inherentes
 vel vni eorum singulariter inherere. Actus ei displicens
 de peccato ad hoc quod sit sufficiens ad veram penitentiam requiritur
 liberum arbitrium & vsum rationis & voluntatis. In his
 autem quod sunt in extremis de quorum vita iudicio medicorum
 extat desperatum quod notanter sentiunt & videt se mortem
 euadere non posse ut in periculo maris et undarum vel
 bellicorum aut ferarum vel in iudicio damnatorum. In huiusmodi
 ergo est maximus dolor in parte sensitiva vel timor in-
 timus propter mortem imminet. Et ultra quod passio vehe-
 mens nata est impedire liberum arbitrium & liberum vsum ra-
 tionis et voluntatis ex quibus deberet oriri vera contri-
 tio. Secunda causa nam de hoc quod displicentia valeat requiritur
 quod sit voluntaria propter deum quod valde difficile est in
 extremis. Nam usque tunc non fuerit verus penitens non
 videt tunc extorquere ex seipso novam penitentiam nisi
 sit timore pene imminentis. Presumit enim quod si remo-
 tus esset a pena sicut prius non extorqueret a seipso illam
 displicentiam sicut nec prius. Tertia ratio est quod habi-
 tus usque tunc continuatus multum retrahit ab actu penitentiae
 quod delectabilia carnis & mundi quae illicite hoc dilexerunt
 ista valde retrahunt & impediunt. Quarta ratio est quod
 si aliquid est minimus dominus sui actus tanto requiritur in-
 tentionis displicentia ad hoc quod sit dispositio sufficiens ad
 delectationem culpe. Iste autem est minimus dominus sui
 actus: quia nullo modo est dominus actus exterioris
 ad penitendum. Requiritur etiam secundum stri-
 ctam iustitiam intentior motus displicentiae ad iustifi-
 cationem eius quam ad iustificationem sani cum viri pos-
 sint habere eque intensum. Hec Scotus ubi supra.
 Ponit Rufebius in libro de more beati Hieronymi
 ex ore eius sic scribens, Inter triginta milia hominum

Capitulum

ex his q̄ p̄niam deferūt in finē vix vn⁹ vere penitebit
Ecce stupēda res ⁊ nimis miranda. Cū autē absq̄ ve
ra cōtritione nequa q̄ valet p̄fessio p̄ tūc saltē ad sa
lutē idcirco qualis esse debeat vera contritio p̄pter
simplices ē necessaria tūc subiūgendū. Quā bonauen
tura sic verā cōtritionē describit. Vera cōtritio ē bo
na volūtas p̄ grām excitata q̄ de pctō suo dolet ī spe
grē strenue satisfaciat nūq̄ amplius peccare p̄po
nat et oīa q̄ ad pctm̄ trahere p̄nt a se totaliter remo
ueat ⁊ ita in dño pseueret. Quā autē mors instat raro
mēs se ad ista egerit. vel q̄ nimis dolor angit v̄l ena
dere sperās negligit: vel multitudinē pctōꝝ confus⁹
desperat. Si vero aliqd̄ facit sepius ex timore mor
tis et horrore procedit q̄ ex amore dei. Et multi vi
dent contriti q̄ non sunt: sed potius cōteriti ⁊ angus
tati proter turpē cōscientiam p̄pter mortē inexper
tam p̄pter viam ignotam p̄pter amissionē rez t̄pas
liū quas dilexerūt. Quā periculo sum ē vnicuiq̄ hoīm
differre hoc qd̄ statim possit haberi: iō dicit sacra scri
ptura. Nec tardes cōverti ad dñm ne differes de die
in diē. Et itez. Quā languorē accipe medellā: ⁊ ante
iudiciū para iusticiam. Audiāt nūc ⁊ intelligant hec
q̄ aures cordis ⁊ oculos mētis hñt cōfiterent ⁊ p̄pen
dēt at q̄ pōderēt sentētias singuloꝝ verboꝝ: nā gra
ue pōdus inest v̄bis vis grandis v̄itas infallibilis et
immutabilis. Quā dauid ait. App̄hendite disciplinas
neq̄n irascat dñs ⁊ pereatis de via iusta. Cū exarles
rit in breui ira eius: ⁊ tūc loq̄tur in ira sua ⁊ in furore
suo p̄turbabit eos. Et ibidē cōcludit dicens. Beati
oēs q̄ cōfidunt in eo. ¶ Ex p̄missa nāq̄ se p̄tritiōis
descriptiōe q̄sq̄ q̄ nō decipi voluerit aut errare subti
li p̄sderatione intelligere poterit ac p̄pendere clare

mentis intuitu quilibet vult apud se latet cordis corrumpio.
 profertur cum est scilicet sanctum Thome in primo suo quolibet etc.
 q. v. sic ait. Unusquisque verus contritus tenetur velle pati
 magis contritumque penam quam peccare amplius mortaliter
 Interroget igitur unusquisque conscientiam propriam an ita sit dis-
 posita ab intra. Et notanter dicit ibidem tenetur quod reuera
 importat obligationem. Item ibidem dicit contritumque penam
 constat quod nulla excipitur. Uix igitur maxima iest ver-
 bis. Quis igitur a se non remouet ea que ipsum ad peccatum
 vniuersaliter trahere possunt ut mulieres que etiam apostata
 re faciunt sapientes immo et sanctos viros / aut nego-
 cia talia que ipsum ad peccatum implicat sicut spores absque impul-
 su adhuc iheret et insisit que talis facturus esset si per pe-
 nam aliquam cogeretur ad peccandum constat idubitanter
 quod talis nunquam etiam si penam minimam sustineret antequam
 peccaret. Qui igitur est talis ipse sibi est testis quod eius
 contritio minime vera sufficiens est ad salutem. Qui
 enim per confessionem absolutionis beneficium atque salutis
 fructu veraciter et indubie prosequi voluerit atque percipere
 studeat omni conatu totisque suis viribus laboret et ve-
 raciter et non fictis sume doleat de peccatis faciatque stren-
 nue quod faciendum est pro satisfactione et salute anime
 sue ita quod non sit incontinens clericus nec mulieribus
 cohabitare supra. Si autem sacerdotes seculares tam
 grauiter peccant per incontinentiam: aut alijs criminibus se
 implicantes consideret unusquisque et precipue in diuinitate que
 to grauius peccet claustrales et religiosi in habitu et
 statu perfectionis constituti. Nam statum cuiuslibet ap-
 probate religionis dicitur esse per sanctos doctores statum
 perfectionis. Si quis huiusmodi aures audiendi audiat que sa-
 cra scriptura pronunciat. Et ideo mi frater redi in cor tuum
 et considera cor tuum si vniuersum habuisti veram contritionem

Capitulum

interi q̄ tu possedisti tuā dālidā sc̄dm quā mihi scri-
 p̄stisti: vcz q̄ fuit tibi viginti trib⁹ ānis coniuncti et de
 qua plures gtōs vtriusq; sex⁹ generasti et vere sc̄dm
 illa scripta doctoz nō potest dicere q̄ sic: q̄ nūq̄ ha-
 buisti firmā intentionē pabulū mortis eterne v3 ean-
 dem meretricē eijcere a te quā vsq; huc pl⁹ q̄ deum
 tuū et salutē aīe tue amasti / z iō iterim nūq̄ habuisti
 veram contritionē / z p̄cōsequens confessio tua per
 tm̄ t̄pis spaciū fuit nulla nec absolut⁹ es per tot an-
 nos a minimo pctō veniali nec mortali qz deus non
 diuidit gratiā suam. Nunq̄ em̄ tibi remittitur mini-
 mum pctm̄ veniale nisi prius sis absolutus ab oībus
 pctis mortalib⁹ z p̄sequēs sis in gratia z in charita-
 te dei. Nūc considera q̄sta z quot pctā super te accu-
 mulasti cum ī tot ānis vcz viginti tribus nō sit tibi di-
 missū minimū pctm̄. qualis ante viginti tres ānos fui-
 sti scit de⁹ cui oē corp⁹ z oīs volūtas loquit. Insuper
 nec tu nec aliq̄s ali⁹ existimet ea q̄ ī sacra pagina ex-
 arata sūt aliter se h̄re. Vera siq̄dē sūt ea īmutabilia
 z absq; retractione verba dei z eius testimonia acci-
 pienda sūt. Qui q̄dē veritati tāta atq; talis de salu-
 tis necessitate extat fides atq; crudelitas adhibēda
 q̄ heretic⁹ iudicat quicūq; circa sacre scripture veri-
 tatē male sentit vt h̄r. xxiij. q. iij. h̄r. Ecce mi f̄ nar-
 ro tibi non fabulā s3 rē gestā. Erat quidā abbas or-
 dinis sc̄ti b̄ndicti qui habebat in q̄dam villa plebānū
 z ibidē etiā habebat cauponez cū honesta vxore q̄s
 omnes noui z vidi z scio q̄ verū est qd sequit. Iste ve-
 ro caupo postposito dei timore adulterauit cum sua
 ācilla q̄ concepit ab eo z peperit puez ex adulterio
 qd crimen erat publicum z manifestum z per conse-
 quēs scandālū ī populo / p̄pter quod nephās pleba

nus voluit ip̄s publice punire vt portaret crucē nudā
 per ecclesiam die dñico p̄ntē populo / ipse vero oīno
 recusauit. Et pleban⁹ accusauit eū apud dñm abba=
 tē q̄ vocauit ad p̄ntiam suā ambas partes plebanuz
 vsz r cauponē. Et dixit abbas ad cauponē. Tu ifelix
 adulteris publice peccasti cur nō vis publice penitere
 Caupo vertit se ad plebanū r ait p̄ quo accusasti me
 apud dominū meum. Respondit plebabanus p̄pter
 adulteriū tuum quod cōmisisti hoc anno r generasti
 puerū de ancilla tua: r habes honestas et legitimam
 vxorē r hoc est publicum / r ideo debes publice tale
 crimen penitere in exēplum alioꝝ. Respōdit caupo
 plebano. Ego feci qđ fecistis nōne exꝑcubina vestra
 q̄ est ancilla v̄ra r non vxor isto anno r quasi oī anno
 generastis pueros publice ī scādalū oīm nostruz / qñ
 ergo vos portabitis crucē p̄ ecclesiam p̄ pctō vestro
 ego sequar vos r portabo crucē post vos. nā si secu=
 tus suz vos in adulterio sequar vos etiā ī pena. Au=
 diēs hec pleban⁹ sciēs qz verū fuit abscondit facies
 suā sub manib⁹ p̄ verecūdia r exiuit a p̄ntia abbat̄is
 dñi sui / tacuit et permisit hoc peccatū impunitum. ¶
 valde turpe est doctozī cū culpa redarguit ipsum. ¶
 bene talibus d̄: Medice cura te ipsum. ¶ Mi frater
 quot r quāta peccata opz te et tui similes dissimula=
 re ī piculū vestrū r oīm vestroz p̄oꝝpter vestrā lubri=
 cā r criminosa vitā. Ceci estis et duces cecoz: et iō
 ambo ī foueā eterne damnationis cadetis / ductoz
 primo deīde secutor. Cur hoc quia ignoratis r scire
 nō vultis q̄ sit vera contritio et sufficiēs: sine q̄ nulla
 valet confessio. ¶ Non enim satis est dum quis de
 mane facias cōfessionē dicit. ¶ Cōfiteor: quia ista
 nocte cōmaculaui r cōdormiui cōcubine mee r cū ea

Capitulum

peccavi peniteret fecisse: iō peto absolui et ille ē tibi
similis ⁊ dicit tibi / absolutionē ⁊ abo peccatis nouo
peccato mortali. Ille qz absoluit eum quē deus non
absoluit. s. non contritū tu vero etiam peccas morta
liter / qz suscipis absolutionē et nō es dign⁹ / ideo qz
non es vere contritus qz nō habes firmum proposi
tum āplius nō peccare saltē mortaliter vsqz ad mor
tem inclusiue scienter ⁊ tuā remouere concubinam ⁊
omnem occasionem peccandi: qz in his consistit vera
cōtritio quam tu non habes: nec vnqz habuisti / nec a
liquis tibi similis interi qz nō remouetis concubinas
vestras quas plus diligitis qz deū vestrū et eternum
gaudiū. Nunc autem quilibet vestrum introsum re
diens alta consideratione ex omnib⁹ predictis consi
deret ⁊ tperpendat quid credat ⁊ quis / ⁊ qualis / ⁊ vn
desit / at qdēdat / ⁊ quō hec leticia mūdāna ē ei quasi
momētanea ⁊ eterna dānationis luct⁹ eā occupabit
Quā qdē considerationē aut cognitionē nobis vera
citer tribuat Iesus christus marie filius qdē in secula
benedictus.

De magna dignitate sacerdotum qua
propter merito debent esse sancti.

Capitulum quintum.

Magna em puritate ⁊ scititate pollere debent
moēs celebrantes ⁊ cōicātes qd suscipiunt san
ctuz sctōz. Nā xpi sepulchrū valde ē glīosus
in quo corpus christi iacuit mortuum per tridū mo
do multum digniora debent esse sacerdotum corda
in qbus a morte resuscitat⁹ quotidie dignet īhabita
re ⁊ glorificat⁹: S; btūs ē vēter qui nouez mensibus
īpsū mortālē portauit: beata debent esse corpora

sacerdotū in quib⁹ fili⁹ dei frequēter sibi hospitium assu-
 mit. Si bñ sunt ybera q̄ paruul⁹ suxit sc̄m debz esse
 os ei⁹ q̄ xp̄i corp⁹ sumit ⁊ ei⁹ sanguinē bibit. Ne igr̄
 macules os tuū p̄ stultiloquiū q̄ dei corp⁹ accipis mū-
 dissimū. Et man⁹ tue nō polluant̄ pct̄is qb⁹ illud san-
 ctissimū corpus tangis. Ueter̄ crapula nō ingredit̄
 in quo venerabilis hospes recipiet̄. Attendite ergo
 quanta puritate et timore ad illud nobilissimū sacri-
 ficiū debeat̄ accedere qđ est xp̄s dei filius. Quia in
 re ops deus significat̄ hic in celesti p̄ria si sacerdo-
 liter vixerunt. Nā primo dignificauit eos sup̄ oēs re-
 ges ⁊ principes. Niere. i. Ecce cōstitui te sup̄ gētes
 ⁊ regna. Et hoc in isto ptz: qz dignitas sacerdotalis
 hz cōsecrare reges: s; omēs reges et p̄ncipes nō p̄nt
 facere vnū sacerdotē. Et nō est p̄nceps tam magn⁹
 quin teneatur cervicem suam inclinare coram sacer-
 dote in cōfessione loco dei: qz vicarius. Et breuiter
 deus sacerdotes exaltauit sup̄ oēs creaturas. Unde
 quidā doctor ait. Si conditione estis hōies: dignita-
 te estis sup̄ oēs hōies. Nam sacerdos est altior regi-
 bus: sanctior angelis et creator sui creatoris. ¶ Se-
 cūdo honorauit eos in t̄p̄alibus dando eis illa q̄ eis
 seruiunt. s. decimas oblatiōes testamēta primitias
 pro subst̄tatione corp̄is vt quietius deo seruiant in
 sp̄ualibus. Tertio honorauit eos per iuris emunitas-
 tē cōferēdo eis sic q̄ nullus terrenus princeps super
 eos iurisdictionē habeat nec aliq̄s hōim seculariū au-
 deat violēt̄as manus in eos iniicere: nec etiam in ac-
 colitum ⁊ cōuersum. Oppositum faciēs eo facto ex-
 cōicatus maiori excommunicatione tam in celo q̄z ī
 terra immo deus sic protegīt eos vt nullus audeat
 perturbare verbis nec factis: quia reputat̄ sibi pa-

Capitulum

rü. **Uñ** loquit̃ p zachariã pphetam. **Qui** tangit vos
 quasi q̃ tangit pupillam oculi mei. **Et** p̃s Nolite tan
 gere x̃pos meos. **Uñ** dicit dñs ad moysē z aarō **Uñ**
 dicam bñdicētib⁹ vobis. **Itē** null⁹ p̃nceps audet ex
 actiones facere in cler. **Itē** nec aliq̃s debet accipe
 repedagiū a clericis nec a p̃dicta excōicatione ab
 solui p̃t nisi resoluat. **Quarto** honorauit i hoc qd̃ cō
 misit eis aias fidelīū. i. sanctam eccliam catholicam
 scz oēs credentes. de quo **Chriſo.** ait. celo z angelis
 z oī creatura honorabilior est ecclia: x̃ps eam etiam
 ampli⁹ dilexit q̃ seip̃m. **Uñ** de celo venit ad terram
 z pro ea mortē sustinuit amaram: ideo dat ei corpus
 suū in cibū z sanguinē in pot̃i. **Et** de ipsīs sacerdoti
 bus dixit vos estis lux mūdi: nam sicut mūd⁹ nihil ef
 fet sine luce: sic ecclia nichil esset sine sacerdotibus.
Quinto honorauit eos in hoc qz vult vt stricte obe
 diaf eis loco sui ab oīb⁹ hoīb⁹. **Luce. x.** **Qui** vos au
 dit me audit z q̃ vos spernit me spernit: ergo obediē
 dū est eis tanq̃ x̃po: vt qñ p̃cipiunt hoīb⁹ ieiunare
 festinare debent tenere z eis obedire tanq̃ si x̃ps pre
 ciperet. **Sed** qñō obediunt illis cōminatur dñs. **Le
 uiti. xvij.** **Qui** superbierit nolens obedire sacerdoti
 bus imp̃ta morte moriatur. **¶** **Exemplum** **Dathan**
Abiron chore qui rebelles fuerunt **Moyſi z aaron:**
 ideo terra eos viuos absorbit viui enim descende
 runt in infernū. **Sexto** honorauit eos dando eis po
 testatem ligandi et soluendi omnes homines ab eo
 rum penis et vinculo mortis. **Mathei. xvij.** **Quod**
 cunq̃ ligaueris super terrā zc. **Et** potestas vno mo
 do intelligitur de excōmunicatione q̃ est gladius spi
 ritualis et est multum timenda. **Alio modo** de abso
 lutione peccator. **Uñ** episcopus q̃ ordinat sacerdo

tes exufflat in eos, vt habet. Jo. xx. Et Accipite spi-
ritum scm̄, &c. ¶ Septimo honorauit eos qz vocan-
tur angeli in scripturis vñ Greg. Omnes q̄ sacerdo-
tum censent noīe angeli vocantur q̄ habitent simili-
tudinē angelorum. Primo quia angelorum est mini-
strare deo et hoībus sic ait sacerdotes habent mini-
strare deo die nocteqz in septē horis canonicis & ho-
minib⁹ cū septē sacramentis. Secundo qz angelis
est vita pur⁹ sic quilibet sacerdos tenet eē castus et
ducere angelicā vitam. vñ. in Dan. habetur Abstine-
tia a nuptijs & angelorum abstinentia & vita. Tertio
angeli hñt informare & ammonere homines per bo-
nam inspirationē sic & sacerdos per verbū dei quar-
to āgeli hñt deū laudare. Vñ. ps. Laudate dñm oēs
angeli ei⁹ / sic sacerdotes quotidie habent & tenent
laudare deū in diuino officio. ¶ Octauo honorauit
in hoc sacerdotē qz ē aliqualiter similis virginis ma-
rie. Primo sic sicut beatissima virgo maria qñqz ver-
bis pcepit vt habetur Luce. 7. Fiat mihi secundum
verbū tuū sacerdos per quinqz verba xpi corp⁹ con-
fecit. Et sicut imediata per cōsensū marie fuit totus
corp⁹ xpi i vtero eius / sic immediate post prolationē
verborū cōsecrationis trās substantiā panis in verum
corp⁹ xpi. Secūdo sicut beata virgo maria christum
post partum i manib⁹ portauit sic sicut sacerdos xpm
post consecrationē coram omni populo manibus le-
uat & eū ad infirmos portat. Tertio sicut brā virgo p̄-
us fuit in vtero matris sue sanctificata añqz christus
pcepit. Vñ psal. Sanctificauit tabernaculū suum al-
tissimus. Sic sacerdos añqz ordinatur & sanctifica-
tur ab episcopo suo non consecrat: qz sine ordine nō
cōsecraret. Unde laicus quantumcūqz sanctus nihil

Capitulum

faceret etiā si ꝑba cōsecratiōis diceret. Nono hono-
 rat eos sup̄ āgelos indignitate custodie qꝫ sacerdos
 hꝫ in custodia plures animas sibi a deo cōmissas sicut
 pleban⁹ totam parrochiam / ep̄us totū episcopa-
 tum papa totū mundum. Sed angelus hēt custodiā
 solū vnā aiām. Un̄ Bern̄. Magna dignitas aiāꝝ v̄
 vna q̄ ab ortu natiuitatis ī sui custodiā habeat an-
 gelum sibi deputatū. Secundo in tangēdo et sumen-
 do corp⁹ xp̄i. Nam angeloz est videre deum Math.
 xviii. Angeli eorum semper vident faciē patris mei
 qui in celis est. Et in hoc sacerdos est maior angelo
 qui videt ⁊ tangit ⁊ cum hoc sumit quod est datū an-
 gelo. Tertio cōsecrando corpus christi. ⁊ sic ī hoc sa-
 cerdos non solū angelos sꝫ etiā dignissimā virginē
 mariam aliquo mō precellit: quia ei non est data ta-
 lis potestas scꝫ cōsecrandi. Unde sacerdos minis-
 mus potest in terris quod nō potest maxim⁹ angelo
 in celis. nec virgo maria immo et tibi sacerdoti xp̄s
 dñs de⁹ tu⁹ ad tuā cōsecrationē obediēs est moꝝ sub
 speciebus panis ⁊ vini presens est. Unde Bernardus
 veneranda dignitas sacerdotū in quoz manibus
 dei filius tanq̄m in ytero virginis incarnatur. Ambrosius
 presens est in altari in manibus sacerdotum. Pro-
 pter quas dignitates pōt de⁹ dicere sacerdotibus illis
 Esa. v. Quid vltra debui facere ⁊ nō feci / quasi dice-
 ret ad vos sacerdotes. Ego omnē charitatē vobis o-
 stēdi ⁊ dedi me ipsum vobis consecrandū tractādum
 ⁊ sumendū ⁊ omnē potestatem meam super oēs ho-
 mines vt quēcūqꝫ solueritis erit solut⁹ corā me: ⁊ q̄cūqꝫ
 ligaueritis at̄ excoicaueritis erit ligat⁹ at̄ excoi-
 catus apud me ī celis. Et dedi vobis maiorē potestatem

q̄ habēt omnes angelī et omnes sancti ī celis: imo q̄
 amātissima mater mea videlicet in cōsecratione eu-
 charistie in qua vobis semp̄ obediens sum immo ī
 fidelissimo et criminoso sacerdote sicut scrīssimo et ex-
 altauis vos super omnes creaturas. Et vos heu vice-
 uersa p̄tēnitis me / et p̄scitis me a vobis tāq̄ mortuū
 abortiuū q̄ p̄iicit a matre tāq̄ perisoma qd̄ retro
 ianuā p̄iicit cōsumpto p̄mo / in hoc vs̄ q̄ plus diligi-
 tis mulierculas peccatrices vs̄ infelicissimas con-
 cubias et fetidissimā luxurie delectationē q̄ momēta-
 nea est / q̄ me summū bonum et celestem consolationē
 et gaudia eterna. Insuper et vos me quotidie crucifigi-
 tis et ī immundissimā cloacam vestram p̄scitis plenā
 pctis et omni immunditia totiens quotiens celebra-
 tis nec valet vs̄ confessio nec absolutio: q̄ in vobis
 nō est vera contritio interim q̄ seruatis tales meretri-
 ces in domib⁹ vestris et non firmiter creditis ab oi ma-
 lo actu et volūtate peccandi. **Hec. Bern.** O mi frater
 quid tibi cū mulieribus qui cum deo in altari fabula-
 ris. **Q**uid tibi cōe est cū corpore christi qui p̄ carnis
 feditatē factus es membruz antixpi. i. dyaboli. Et
 ideo oēs maledictiōes quas spiritus sanct⁹ p̄ os **Da-**
 uid p̄nūciauit veniēt sup̄ vos / q̄ nolūstis b̄ndictio-
 nem et elongabif a vobis et venient super vos sacer-
 dotes criminosos maledictiōes pessime et damnose
 iuxta illud. **Malachie primo.** Ego maledicam male-
 dictionibus vestris. Quas maledictiones si quis bo-
 na fide et consciētia attenderet nequa q̄ in peccato
 mortali celebraret **Christus** igitur conquerif patri
 angelis et hominibus de sacerdotibus indigne ce-
 lebrantibus dicens. Et dederunt in escam meam
 fel. Et ideo spiritus sanctus per os **dauid** dicit. **Sicut**

Capitulum

mensa eorum coram ipsis in laqueis quo spiritualiter trans-
 glutinantur. Propter hec igitur graua pericula dicit
 aplos. j. *Loz. x.* Probet seipsum homo. Non proba-
 tus nullatenus accedat et si ad centum annos deberet vi-
 uere minus peccat si nunquam accedat quam si quis solummodo
 semel indigne accedat. Nam oia subito est mortuus qui
 manum ad archam extendit quia eade nocte uxorem
 suam cognouit. Quia igitur presumptione presbiter qui
 cum sua concubina ac meretrice pollutus est altaris sa-
 crificium quod in infinitum dignus est quam archa audent
 accedere Talis in nocte sacrificat beelphégor in cras-
 tino sacrificat corpus iesus christi In nocte amplecti-
 tur filiam veneris in crastino osculatur filium virginis
 Audi quid dicat tibi dominus iesus. O iuda oscula filium
 hominis tradis. Et ex post ei subiungit melius tibi es-
 set si natus non fuisses. Nam tales sacerdotes triplex
 committunt peccatum videlicet homicidium in proximum
 proditionem in deum / patricidium in patrem / quia idem
 dominus noster iesus christus est proximus noster deus
 et pater. Et oia mala hec fiunt in clero quis in sacra
 scriptura non student. Nam qui iter mortales inimicos
 esset constitutus / gratias illi referret quod gladium ei con-
 cederet per quem suos hostes posset expugnare Hos
 igitur in medio trium hostium habitamus quos perimere
 festinant. videlicet caro / mundus / et dyabolus. Con-
 tra quos hostes quilibet nostrum debet accipere gladium
 quod in celis est fabricatus et per filium dei nobis trans-
 missus / de quo saluator noster ait. Non veni pacem
 mittere in terram sed gladium isto gladio poteris in-
 stros feliciter expugnare. Et iste gladius non est aliud
 nisi sacra scriptura quam christus tribus vicibus vi-
 cit dyabolum eum impugnantem dicens. Si filius

Et qz cuilibet iste gladi⁹ necessarius est. iō de ip-
 so dicit xps in euāgelio. Et q non habet gladius vtz
 sacre scripture v ē dat tunicā suam et emat gladium.
 In quo infirmur q patrimoniu tunicas equos zc.
 vendere debem⁹ z totū quod habem⁹ / vt gladiū ver-
 bi deiz sacre scripture habere possum⁹ ad cognoscē-
 dū quid facere aut dimittere debem⁹: cum quo gla-
 dio. i. sacra scriptura possum⁹ nos z subditos nostros
 ducere ad celestē patriam. ¶ Notandū tamen est q
 qua druplex est cathedra doctorū. In prima sedēt q
 nec bene docēt nec benefaciunt q nec scientiā nec cō-
 sciētā habent vt pastores mali qui nec predicāt nec
 bene viuūt. ¶ Scđi sunt qui bene predicant sed ma-
 le viuūt. Vñ in euangelio super cathedram moysi se-
 derunt scribe zc. tales em sūt in via eterne dānatio-
 nis. Tertij sunt q non docent nec predicāt sed bene
 viuunt z qui paucam habēt scientiā: sed magnā z bo-
 nam scientiā / tales sunt in via salutis si non sunt cu-
 rati: qz meli⁹ est habere magnā scientiā z parū sciē-
 tiā: qz magnā scientiā z nullam cōscientiā pri-
 mi sunt in via salutis / secundi i via eterne dānationis
 z de his ponā duo exempla. ¶ Quarti vero sunt se-
 dētes in cathedra qui bene docēt z bñ viuūt et q ha-
 bent magnam scientiā cum magna z bona cōscien-
 tia / z isti sūt optimi z laudabiles. Exm̄ p̄mi. Refert
 petr⁹ cluniacē. q esset quidaz presbyter q quotidie
 celebraret pro defunctis valde deuote / quia aliā mis-
 sam legere nesciret q in re est accusat⁹ apud ep̄m et
 ideo et officio suo suspensus est. Cū autem ep̄s i ma-
 gna festiuitate p cimyteriū ad matutinas trāfiret cō-
 tra euz surrexerunt mortui dicētes. Ille ep̄s nullas
 missas dat nobis insup z capellanū nostruz attulit. s.

Capitulum

certe nisi emēdauerit cito morietur. Quo audito ep̄s
 sacerdotē officio suo restituit intelligens q̄ bon⁹ et
 iust⁹ esset qūis ignarus. Et deinde etiam episcopus
 libenter p̄ defunctis celebravit q̄ multū fructuosus
 est hoī: q̄ ipsi defuncti in purgatorio existētes sunt filii
 dei q̄ liberati a carcerib⁹ purgatorij i cōspectu summi
 dei pro suis oratorib⁹ orabunt. Simile etiam exē
 plū legitur in legē d̄ scti. Thome cātuarien̄, ep̄i q̄
 etiā vñū deuotū simplicē presbiterū suspēdit ab offi
 cio p̄pter ipsius ignorantia / q̄ nesciuit legere misa
 sam nisi Salue sancta parens, quā omni die cordi in
 time legit. Beata igit̄ virgo apparuit ei ⁊ dixit ad eū
 Dic ad ep̄iscopum vt te restituat ad officium tuum
 in signū huius dic sibi q̄ reformauit sibi cilicium suū
 Et sanct⁹ thomas respexit ciliciū suū ⁊ iuenit refor
 matū et credidit presbytero: et mox eundem restituit
 suo officio ⁊ assumpsit eū ad curiā suā: vt quotidie fi
 cut pri⁹ celebraret officiū suū in honore scriissime ma
 rievirginis. Et sic bñ ⁊ salubriter potest stare pauca
 sciētia cū bona ⁊ lucida conscientia. nam q̄ christum
 bene scit satis est si cetera nescit. S; magna scientia
 sine cōscientia est valde dānosa. De q̄ dicas tibi exē
 plū mi frater quod cū magna deuotione debes artē
 dere. ⁊ te secundum hoc regere ne tibi talia cōtingāt
 q̄ es magister artium ⁊ per cōsequens presto est tua
 scientia: sed vide vbi est tua cōscientia. Quidā magi
 ster erat parisi⁹ famosus: ⁊ fons omnium artium sic q̄
 nō erat similis sibi in tota vniuersitate qui tādem ce
 pit maxime egrorare. Ingressib⁹ autē magistro
 eius suis et amicis suis ad cōsolādū eū. Infirmus hō
 magister cepit corā eis amarissime flere ⁊ sic velut in
 p̄tritiōe maxia d̄ hoc sc̄o migravit habebāt at vñ

spectatissimū sociū et amicū quem p̄e oībus alijs
 diligebat cui quadam nocte tristis et squalid⁹ vmbra
 obscura appuit. Quā ille itūēs vehemēt̄ obstupuit et
 dicebat. Ach magister amētissime qd̄ p̄edit hic hūc⁹
 obscur⁹. Cui ille socie mīcarissime noueris me intole
 rabilib⁹ penis eternaliter cruciari vultūq̄ benignissi
 mi mei creatoris p̄chodolor nō īspectūx. Cui ille ait
 Magister p̄clare nunquid̄ profuit vobis aīa vestra p̄
 clara gloriosa immo etiā ī extremis contritio lachri
 mōsa. Cui ille. Hosti quid̄ apostolus dicat. Animal
 homo nō percipit ea que dei sunt. Et iterū scriptū ē
 Iherdam sapientiā sapientiū: et prudētiā prudentūz
 reprobō. Vbi sapiēs vbi scripta vbi inquisitor huius
 seculi hec similia nihil curā. Nā scientiam meam non
 curavi ornare bona cōsciētia et scientia mea pl⁹ pro
 fuit mihi ad eternā damnationē / q̄ nullus audebat
 me corrigere cū ego erā mḡr oīm aliorū p̄ totā vni
 uersitatē et in his que dei nihil curavi sed delectabar /
 sed solū in his que sunt mundi et vane glorie multum
 delectabar supra modū. Sed queris cur mihi nō p̄
 fuit lacrimosa et tritio. Respōdeo q̄ nō fleui p̄ mul
 tiplici offēsa mei creatoris / s̄ q̄ me amicos meos di
 lectos amittere oportebat hec fuit cā mei flet⁹. Ecce
 fide xp̄ianā legi instruxi et defendi ac similiter tes
 tui sed nullis bonis opib⁹ eā ornaui. Et verbū qd̄ in
 euāgelio d̄: vs. Non oīs dicit dñe dñe intrabit in re
 gnū celoz / s̄ qui facit voluntatē patris mei nō cura
 ui adimplere ideo proiect⁹ sū in explicabilē penā tā
 q̄ abortiu⁹ et peripissima omnīū clericoz et his dictis
 disparauit vmbra. Et ideo Beruard⁹ ait. Sapiēs ē q̄
 relinq̄t secularia tāq̄ mala presentia et vana et desi
 derat futura et eterna gaudia tanq̄ optima.

Capitulum

ergo et regina de pedib⁹ vsq³ ad verticē de vētre ad dorsū z nunq̄ inuenies requiē donec inuenies chri⁹stum hic per gratiam: z illic per gloriam.

De sacerdotibus curatis nescientibus predicare z si sciunt nolunt.

Capitulum Sextum.

Sunt quidam sacerdotes qui curam animarum hnt et nesciunt predicare z si sciunt non tñ pdicant De quibus solemnīs doctor Henricus de gandauo in libro suo. xiiij. dicit q̄ isti curati sunt in statu damnationis q̄ pdicare nesciūt aut qui sciūt nō tñ predicāt sedz q̄ requirit indigētia populi tēpore oportuno. Et postea subdit qd̄ min⁹ idone⁹ tenēs curā aiaz cū videt q̄ magis idone⁹ pōt haberi studere debet vt magis idone⁹ preferat. Alioquin videt tāq̄ raptor spoliare z p̄uare populū omni p̄fectu quē a magis idoneo posset habere. Sz heu ista plura alia ad clericos z sacerdotes req̄rūt nō aduertūt infecti lepra supbie z cupiditatis. Unde dñs dicit ad beatam brigidā. Ego eligi clericū qui voluntatē meam voce clamaret z ope ostēderet. Sed ipse clericus factus leprosus z mutus qz̄ omnis q̄ querit in clero videre pulchritudinē moruz z virtutum recurrit retro turbā visu. z abhorret accedere ad eū p̄pter leprā supbie et cupiditatis sue. Si vero querit eū audire motus fact⁹ es clericus dei laude et garrulus ad laudes propriā. Quero ergo aperietur via ad celestē patriā acquirendā si ille nō est habilis qui deberet precedere. Et quō audietur suauitas illa celestis. si ille mut⁹ ē q̄ deberet clamare. Itā nō solū studet dei gloriam et honorē querere quomodo lucre⁹ deo animas sz solū quomodo repleat marsupiū z cōgreget diuitiasz

placeat hoib⁹. Hoc totū apl's Paulus pdixerat di-
 cens ad Thimotheū. Erunt inqt hoies seiplos amā-
 tes. Glosa. Nam illi dicunt seiplos amare qui cōmo-
 da sua & suū honorē t'palē plus diligunt q̄ honorē
 dei. Jā paucissimi reperiunt viri eccl'iastici q̄ zelū ha-
 beat aiaz. Quātos em defectus videmus in spūali-
 bus quot sūt loca carētia pdicatorib⁹ p'itatu: quot
 hoies seducunt ab ignaris & malis cōfessorib⁹: quot
 simplices exemplis pessimis sacerdotus corripunt.
 Cū em laici respiciunt de sua vita inordinata pu-
 ta de incōtinētia / lasciuia / auaricia / supbia / vsura /
 oēs cōcorditer se excusant p̄ clericos et sacerdotes
 dicentes. Tñ isti taliter et taliter viuūt & faciunt qui
 scripturas nō ignorant & spāles existunt: ideo nō sūt
 tanta pctāz nobis nō minus q̄ ipsis licet talia per-
 petrare. Et sic populo pereunti clerici visione viuen-
 tes sunt occasio & auctores mortis. Proculdubio q̄
 tanta mala in eccl'ia fiant & quotidie pullulant & au-
 gent clerici sun causa et originaliter eps & prelati: qz
 hodie nobiles & potentes diues et pueri promouent
 ad beneficia curata: q̄ nec sciunt nec scire volunt / im-
 mo erubescunt discere et alios docere & pueros cor-
 rigere & spūalibus intendere. Qui vero sciunt ve-
 recundant et non curant: dedignant & attediant pre-
 dicare cōfessiones audire: & cū indigentis simpliciū
 occupare. Tñ Berni. In solertia clericorū cuius ma-
 gistra est negligentia epox & prelatorū vbiqz terrarū
 turbat et molestat ecclesiam. Et post pauca subdit.
 Clerici alienis locupletant comedunt fructus terre
 absqz pecunia: & pdijt quasi ex adipe iniquitas eorū
 Tñ scriptura de talibus ait. Sedit populus mādu-
 care et bibere & surrexerūt ludere, Deute. xxxij. scri-

Capitulum

ptā est. Incrassatus est dilatatus & recalcitrauit. Et
ideo de talib⁹ conqueritur dñs p ezechielē pphetā
xxij. ca. dicens. Sacerdotes contempserunt legem
meam & polluerunt sanctuarīa mea. Super quibus
verbis ait. Criso. Sacerdotes fidē predicant & fide
deliter agunt pacē alijs dant et sibi eā nō seruāt veri
tatē laudant & mēdaciū diligunt auariciā dānāt & ip
sam exercent. Quis em̄ p transgressoribus legis in
tercesserit ad eū cui ipsi q̄ ad intercedendū sunt missi
inueniuntur legis euangelice transgressores. Et nō
solū nos & transgressores legis sumus s; & multos vi
dem⁹ tales & tacemus non resistēdo eis & hoc ideo vt
in pace & voluptate viuamus & sic polluti maneam⁹.
Quid tñ dignius sacerdotib⁹ q̄ supra cathedrā moy
si constituti sunt a domino iudices populorū habena
tes potestātē ligandi atq; absoluedi in celo & inter
ra q̄b⁹ p̄cepit dñs poīa obedire dicens. Quia quicunq;
dixerint vobis quatez facite Matth. xxij. S; horrē
dum est quod sequit̄ videlicet. Secundum autē opa
eorū nolite facere dicūt em̄ & non faciunt onera gra
uia & importabilia ponūt in humeros hoīm digito aut
suo nolūt ea mouere. Criso. ait. Quis enim aliquan
do vidit clericū cito penitētē & si deprehensus fuerit
q̄ se humiliaverit nō ideo dolet: qz peccauit sed do
let qz cōfūdatur & gloriā suā perdit: erubescit em̄
aliquū reus videri: quia semper fuit aliorum iudex.
Quāta est sacerdotalis dignitas si rationalit̄ re ob
seruet. Pastores em̄ ouium sunt dominici gregis s;
p̄chodolor oues pascere nesciūt nec illi q̄ sciūt volūt
Ecce oues: sicut Grego. de Fame moriunt̄ vite pa
scua nō habētes. Et subdit. Non debet fieri rustic⁹ q̄
nescit arare: nō debet fieri miles qui nescit pugnare

nō debet fieri nanta q̄ nesciat periculū maris vitare.
 Sic similiter nō debet fieri pastor dominici gregis q̄
 nescit pascere oues aut q̄ nō vult. Heu quotiēs sit in
 oppositū ⁊ ideo horredū est qd̄ ait Greg. Audite mi
 feri qd̄ nobis dixit / dii estis dixit ⁊ nobis vos autem
 sicut hoīes moriemini ⁊ sicut vnus de p̄cipib⁹ cade
 tis / ac si diceret feci vos p̄cipēs ecclie mee facere ⁊
 et vos deos ⁊ filios meos s; imitari deū vestrum no
 luitis ⁊ pascere oues vestras s; bo dei ⁊ bono exēplo
 pro quibus ouibus mortu⁹ est filius dei. Cōsidera mi
 frater ⁊ oēs tui similes qz oēs mortui estis: ⁊ nescitis
 qñ: qz nichil certius morte nichil incertius hora mor
 tis. Cogita ergo te semp moriturus quia nescis qñ /
 ⁊ talis p̄meditatio trahit te a multis malis. ¶ Exē
 plū. Legit in libro de dono timoris / q̄ quidā magn⁹
 phūs datus est mundi vanitatibus ⁊ amorī mulieruz
 sicut tu mi frater es. Audiēs vero semel legere de id̄
 ga vita antiquoz patrū ⁊ tñ dicebat semper ad quē
 libet illoz illud Be. v. ca. Et mortuus est. Cogita
 uit ille intra se q̄ etiā sibi euenire posset. Cōtūcū q̄ tē
 poris viueret super terram ex hoc concipiens contē
 ptum mandi intrauit ordinem predicatorum quo fa
 ctus est parissus magister in theologia et vir eximie
 sanctitatis. Q̄ bene habuit pre oculis illd̄ ps. Ho
 mo vanitati similis factus est. Et illud. Et ep̄scopa
 tum eius accipiat alter / et ideo mi frater tēpora lon
 ga noli tibi promittere ne dicat tibi illud Luce. xii.
 Stulte hac nocte demones repetent a te animas tuas
 que autē parasti cuius erunt. Hanc o mi frater mor
 tis necessitatem ⁊ humane vite breuitatem cōsidera
 bat quidaz gentilis rex nomie Xerxes de quo scribit.
 Hieron. in epistola ad heliodoz sic dicēs. Xerxes ille

Capitulum

potentissimus rex cum sublimi loco cerneret infinitam multitudinem sui exercitus dicitur fleuisse ex eo quod nullus eorum quos cernebat post centum annos superuiueret. Nam homo comparatur arbori ad cuius radices sedent duo mures vnus albus et alter niger, id est dies et nox huius arboris radices incessanter corrodentes. Et hoc siue homo vigilet siue dormiat semper currit ad mortem. Hoc considera mi frater quod mortuus es et nescis quando ne perdas per mortem tuam tempus gratiosum et fructuosum quo possis dolere omnia peccata tua. Nam si omnes damnati haberent de illo tempore gratie vniam mediam horam omnes possent se liberare ab eterna damnatione et sibi acquirere celestem et eternam consolationem. Sed non potest fieri: nam iustus iudex dicit. Quod scripti scripsi et non mutabo sententiam meam. **Exemplum.** Nam accidisse legitur apud clareuallam quod quidam sanctus vir cum esset in oratione audiuit quandam vocem flebiliter lamentantem et cum inquireret nomen iesu christi quod hoc esset. Respondit quedam rauca vox. Ego sus anima cuiusdam damnati et meam infelicem deplango penam. Et cum ille vir sanctus de pena quereret dixit anima quod inter omnia tormenta nihil intantum cruciat damnatos sicut amissio temporis gratie sibi dum uiueret a deo collate in cuius parua morzula potuissent egisse penitentiam quam eos ab infernali pena liberasset. Opemur igitur boni dum tempus habemus ne uobis contingat sicut primo angelo quem fecit deus quasi deus et fecit eum quasi filium dei et vnum de principibus suis potentissimis: sed angelus per superbiam peccauit et deus esse desinit de principatu cecidit et factus est demon horribilis non tamen mortuus est: quia non erat res mortalis: vos autem et uobis similes moriemini et cadetis ab omni dignitate

te vestra. Mementote ergo vñ cecidistis. Et primo
 opera facite sacerdotalis dignitatis honorem vñ
 seruate nō vocemini cōcubinarij meretricarij. i. pu-
 blici pctōres et mali exēplares: sed p̄bet vestris sub-
 ditis bonū exēplū vt digne sup cathedrā sedeatis vt
 sic merito vocemini sacerdotes veri et boni portātes
 legē dñi in corde eam medulitus diligendo: secundo
 in ore alijs p̄dicando: tertio in omni vita vestra eam
 seruando. Sed heu quis vestrū est qui seruat eam in
 corde vt de eo dicat illud ps. Lex dei in corde ipsius
 aut q̄ seruat eam in voce vt de eo dicatur illud Ma-
 lach. Lex veritas fuit in ore ipsius et iniquitas nō est
 inuenta in labijs et multos auertit ab iniquitate sua.
 Aut q̄s vñ est q̄ seruat eam in ope vt nō solū sit p̄di-
 cator: sed et factor legis h̄z qd̄ d̄r Jacobi. i. et quis qd̄
 libet debeat i se habere: sacerdos tñ p̄cipue debet eā
 habere in ore ne sit quasi canis mur⁹ nō volens latra-
 re cōtra peccata hoīm: vt habet. iij. Ezech. Fili ho-
 minis speculatozē dedi te domui israel. Si vero non
 annunciaueris eis vt impius auertatur a via sua ma-
 la et sua iniquitate morietur sanguinē. i. aīas ei⁹ de ma-
 nu tua req̄rā: sup q̄bus verbis dicit beatus Grego.
 P̄sandū est nobis q̄tū sibi cōnexa sunt pctā subdi-
 toz et prelatoz: qz vbi subditus ex culpa morit̄ / ibi
 iste q̄ p̄est: qz tacuit reus morte tenebitur. tot enim
 occidimus quot ad mortē ire quotidie tepidi et tacē-
 tes videmus. Sanguis em̄ morientis de manu req̄ri-
 tur speculatoz: surget igit̄ et inuigilet et in malis
 actib⁹ p̄tradicat si vult euadere mortē. Tñ Ezech.
 eodē ca. iij. si aut̄ annunciaueris impio et ille nō fue-
 rit cōuersus ab impietate sua ipse quidē in impietate
 sua moriet̄: tu aut̄ aīam tuam liberaasti. Item Bre-

Capitulum

gori⁹ inuehit p̄tra eos dicens ome. xv. Ecce tot⁹ mū-
 dus plenus est sacerdotibus: s; tñ in messe raro repe-
 ritur operator: quia officium quidem sacerdotale su-
 mimus / sed officiū sacerdotis heu nō implemus: fru-
 ctus quidē sancte matris ecclie in stipēdio quōtidia-
 no p̄cipim⁹ & tñ pro eadē ecclia in p̄dicatione mini-
 me laboramus: pensemus cuius damnatōis sit sine
 labore p̄cipere mercedē laboris. Vix pro culpa sua
 aperta quipiam rephendimus & adhuc quod est gra-
 uius si persona fuerit in mūdo alicuius potentie: ei⁹
 fortassis errata laudant^r ne si auersantur per iracun-
 diam munus / aut gratiam subtrahat quod prius im-
 pendeat. Sed debemus sine cessatione meminisse
 quod Osee scriptum est. Comedunt peccā populū
 mei. Cur autē peccata populū comedere dicuntur nisi
 si quia peccata delinquentiū fouent ne t̄palia stipē-
 dia amittant. Sicut & nos qui ex oblatione fidelium
 viuimus quas illi pro peccatis suis obtulerunt: si co-
 medimus & tacemus proculdubio peccata māduca-
 mus. Ergo cuius criminis reus sit apud deum p̄cius
 manducare & nil contra peccata predicando aut orā-
 do agere diligēter auscultare. Et ideo zelū feruens-
 tis & igniti eloquiū dei in ore v̄ro habere & v̄bū predi-
 cationis vestre quasi facula ardeat & cōtra vicia inflā-
 meā si oīno caueatis ne oppositum faciatis v̄se p̄dis-
 cationi. Nunc mi frater reddi ī cor tuū & p̄sidera dili-
 genter q; potentior es in ciuitate tua inter oēs p̄sby-
 teros quis ergo audet te corrigere in confessione et
 extra: certe nullus ne perdat tuā amicitias & grām.
 Vidēt em̄ te nimīū habere amorem ad dalidā tuam:
 & te nimīū delectari in eius aspectu. Mi ff auerte
 visum tuū ab ea cōuerte te ipsum ad ymaginē crucis

fixi et vide et considera quod miserabiliter fueris mortuus ut
 tu eternaliter secum uiueres. Noli plus amare creaturam
 quam tuum creatorem nec tuos gratos quam societatem omnium
 sanctorum et angelorum. Promitto enim tibi si non cessas
 ueris ab amore concubine tue ante finem uite tue tunc
 risus tuus uertetur tibi in luctum maximum et gaudium
 in mesticiam. Et nunquam habuisti tamen gaudium in aspectu tue
 ualde concubine et pueroz: quia in infinitum habebis
 maioram penam de aspectu eius demonum. De magnitudi- *nota*
 dine penarum que habentur ex visu demonum audiendi ex-
 plum. Erat quidam secularis et criminosus multum qui
 militauit diabolo in luxuria et ceteris peccatis multis
 annis tandem in uino sermone ubi audiuit predicare de
 eternis penis infernalibus et de horribili aspectu demo-
 num. Tandem deo inspirante per punctum quod non uult mor-
 tem peccatoris sed magis ut conuertatur et uiuat intrauit
 obseruantiam regulari. Consideras hoc dyabolus quia
 suum miles cuperet recedere ab eo per ingressum religio-
 nis. Cum uis nocturnum dormiret in dormitorio cum ceteris
 fratribus apparuit ei dyabolus in specie ualde horri-
 bili et cepit uehementer clamare: et cum uenissent ad eum
 fratres uidebant eum fixis oculis ad parietem immobiliter
 prospicientem et horribili timore concussum. Fratres uer-
 ro ceperunt orare et locum aqua benedicta aspergere et
 sic demonem fugare. Adane autem a priore interrogatus
 quid contrarius in nocte habuisset. Respondit quia dyabolum uidi-
 set. Et requisitus cuius forme est. Respondit hanc non possu-
 mus describere facilliter: hoc inquit dico: si esset furnus
 ardens ex una parte et figura illius ex alia parte magis
 eligerem intrare furnum ardentem: quam uidere illam
 horribilem demonis figuram. Exinde dixit quidam
 scilicet. Credo si quis uiderit demones in ea forma que

Capitulum

dānati solēt eos videre nō posse viuere s; statū me-
 rere. **Uñ** Bre. dicit de **Chrisostomo** q; cū iſfirmarēt
 vidit multitudinē sibi aſtantiū qui cepit alte clama-
 re inducias vsq; mane iducias vsq; mane. **Et** cū hec
 diceret vertit huc atq; illuc ne videret illos demōes
 et p̄ nimio timore vehementissime cōturbat⁹ statim
 moriebat⁹. **Ecce** mi frater q̄ horribiles erūt i afflictu
 qui taliter occidunt solo suo aspectu. **Mā** talis confi-
 deratio penarū infernaliū fecit quēdā iuuenē delica-
 tū z filiū comitis intrare religionē z scīam obseruan-
 tiam ordinis p̄dicatoꝝ. **De** iñ parētes miserūt ad eū
 pedagogū suū solēnem magistrum vt p̄sueret sibi
 egressum sñ q̄ profiterē dicens. **Delicate** nutrit⁹ es
 z nō poteris sustinere rigorē ordinis. **Qui** r̄dit. **Te-**
 nerabilis magister p̄pter hoc intraui: q; sciu me de-
 licatū z asperitates nō posse sustinere cogitans ap̄
 me s; q; audiui p̄dicare q; pena inferni sit maxima ni-
 mis z mihi intolerabilis ideo elegi mihi poti⁹ hanc
 sufferre penam ordinis q̄ illū infernalē sustinere cru-
 ciatū. **Mā** scriptū est ioh. vi. **Qui** timet p̄uinā irruet
 sup eum nix. ¶ **Exēplū.** **Hanc** igitur magnitudinē
 penarū vidit qdam miles de quo scribit **Weda** in ge-
 nis angloꝝ q; t̄pe **Cōstantini** iunioris quidam miles
 defunctus est circa annos domini. cccvi. qui postmo-
 dum vite est restitutus. **Penis** igitur territus quas
 vidit fugit ad heremum fecitq; cellas iuxta quendā
 fluuium in quo vestibus indutus sepe balneabat per-
 mittens vestimenta ad carnem congelari: postea ve-
 ro balneum calidissimum intrauit: et sic continue fe-
 cit quousq; moreretur. **Et** cum de isto facto a viden-
 tibus arguebatur taliter respondebat. **Si** vidisset
 tis ea que ego vidi eadem et adhuc maiora mecū fo-

ceretis. Nam secundum Grego. super. Joā. Super omnia prouocat cōpūctionē visio pene infernalis et pduratio eius eterna. Nam posito q̄ esset lapis de arena tā magn⁹ vsq; ad octauā spherā: z post mille annos vnū arenū siue vnū minutissimū granū a dicto lapide tolleret donec tot⁹ lapis ad nichilū redigeret tūc eternitas pene terminaret. Respondet q̄ nō s; vix esset inchoata: nam finiti ad infinitum nulla est p̄ portio vt dicit. Ph̄s. viij. phisicorū. Nec etiaz eternitas pene infernalis z consideratio eius dē auertit falconē meacilien. De quo nota exemplum qui cum esset excellēs ioculator z vanitatib⁹ seculi dedit⁹ semel cepit cogitare de eternitate pene gehēnalis z dixit in corde suo. Si tibi pponeret vt in aliquo molē lecto z bñ strato iaceres z nulla necessitate cogente recederes tu nullo modo posses sustinere quomodo sustinebis sempiternam z infernalē penā. Hac cōsideratione perterritus reliq̄t omnia et factus est p̄ bar⁹ monachus. z postea factus est ep̄s tholosan⁹ et vir eximie sc̄t̄tatis. Nec oīa scribo tibi frater vt z tu facias z salu⁹ eris peccasti requiesce sicut p̄cepit dñs z incipe zelare p̄ domo dñi sermone z opere qd̄ valde bonū est. Unde Richardus de sancto victore. Nescio si potest homo a deo in hac vita aliqd̄ mai⁹ accipere: q̄ vt ei⁹ magisterio peruersi hoīes in meli⁹ vertant vt de filiis diaboli dei filij efficiant. an tibi forte maius videt mortuos suscitare. Non certe ī infinitū plus est animas ad ymaginē dei creatas suscitare vt cum suo creatore in eternum vivant.

¶ Et ē Richard⁹ si cauit Absq; dubio nihil sic placat deū sicut zel⁹ aīaz. Q̄ mltas creaturaz virtutum abūdātiā aliq̄ ex dei grā suscepērūt z hūc zelum ac

Capitulum

ei pere non poterant q̄ multos videm⁹ hodie sp̄itru
 pauperes ipe gaudētes caritate feruētes multū ab
 stinētes supra modū parietes ad zelū aut aiaz nim
 tepidi ⁊ torpētes. Alij quasi ad custodiā humilitatis
 deliqt̄es increpare non presumunt alij ne fraternam
 caritatē perturbare videantur peccātes arguere me
 tuunt. Et sic diuersimode nō zelantes p̄ domo dei re
 cipiētes angelum tenebrarū pro angelo lucis omnia
 que sunt sua querētes non que sunt iesu christi. Si c̄
 christus debitum honores nō receperit a presbytero
 aut p̄i byter a diacono aut diacon⁹ a lectore irascit⁹
 perturbatur. Si sūt viderit ep̄s p̄i byteruz aut pres
 byter diaconū circa obsequiū ecclesie non permanes
 tem aut subditos suos peccātes in deum neq̄ irascit⁹
 neq̄ curat. qz oēs de honore suo sūt solliciti de hono
 re autem dei pauci. Si popul⁹ decimas non obtule
 rit murmurāt omnes ei / si peccantē populū viderint
 nemo murmurat p̄ ipsos. Quid est ergo q̄ ceteri ho
 mines cuiuscūq̄ stat⁹ nobis infesti sunt certe nō pos
 sum⁹ dicere q̄ hec sit causa q̄ filij hui⁹ seculi p̄sequun
 tur nos tāq̄ filios lucis sicut v̄z Ismael Isaac p̄seque
 batur ⁊ Liau Jacob. qz nō sum⁹ filij lucis s̄z tenebra
 rū qz nō lucēt opera nostra coram hoīb⁹ vt glorificēt
 patrē nostrū q̄ in celis est. s̄z male agentes lucē odio
 mus. Nō sum⁹ ysaac qz nos ipsos repromissione frau
 damus. Nec sum⁹ iacob. qz dybolum non supplantā
 mus s̄z poti⁹ coadiutores eius sumus. Quam ergo
 cām obligamus quare seculares sunt nobis infesti.
 Nō occurrit nobis alia cā nisi qz trāsgressores legis
 sum⁹ nec eā i corde diligim⁹ nec eā i ore vt p̄dictū ē p̄
 dicam⁹ nec etiā eā ope adīplem⁹ sic aburimur sacer
 dotij dignitate. Ad hoc sit verū attēdite q̄ scribunt

Malachie. i. labia sacerdotis custodit scias & legē
 reqrunt ex ore eius. quia angel⁹ dñi exercituum est.
 Ubi mox subdit vos autē recessistis a via scandalisa
 tis plurimos in lege irritū fecistis peccatum leui di
 cit dñs exercituum. ¶ Propter quod dedi vos p̄tēpti
 biles & humiles omnib⁹ populis quia polluistis sano
 ctuaria mea. Et hec tā bene considerat sicut in alijs
 Mā qui deberent esse tēpla spūssancti fecerūt de ipsis
 speiuncas latronū seu demonum. Ubi enim maior es
 mulatio peccatorū nisi in sacerdotib⁹ qui non solum
 in se omni iniquitate sunt pleni sed etiā alijs sunt oca
 casio peccādi & ruine eterne dānationis. Quia bene
 designauit dñs cū defleret ciuitatem hierusalē. nam
 mox irauit tēplū & corripuit sacerdotes & eoz expu
 lit negociatores ac se eijs cōsūdētes & ementes dice
 ret. Vos fecistis errare populus meū / vos estis cas⁹
 illoz qz nō fuistis solliciti de amore & salute eoz. sed
 de abolutiōibus & auaritijs vestris solliciti fuistis
 ex quib⁹ vna cū populo supbia: & lasciuia & voluntas
 sevipistis. Sicut & nūc sacerdotes sibi inuicē: iniqui
 tate p̄gregatur: nūc ī adulterijs: fornicatiōib⁹: nunc
 in incestibus carnalibus: nunc in mulierum amoribus
 nunc in concubinarū cōhabitatiōib⁹ in oculis: in am
 plexis et in meretricū cōmercijs. Et sic in talib⁹ pec
 catis stātes diuinis se iegerūt grauissime peccantes:
 qz deum suum crucifigūt: et eum in fetidissimas clo
 acas corporū suozū proijciunt in eternam dānationē
 suarum animarum. ¶ Nunquid iudas in tantis pec
 catis certe non. quia iudas christum semel tradidit
 postea nimis doluit. Et penitētia duc⁹ laqueo se su
 ipēdit desperans de dei misericordia. ¶ In quo ma
 gis deum offendit q̄ in eius traditionem: quoniam

Capitulum

si veniā q̄ siuisset veniā vt petrus apud deū inuenisset.
 Nostrī autē sacerdotes p̄cipue qui sūt fornicarij aut
 aliū de luxuriosi: tabernarij: lusores: symoniaci: pro-
 prietarij. ac in alijs pctis mortalibus celebrant de q̄
 bus nō sūt absoluti. q̄uis decies illo sint confessi: q̄
 nō vere contriti interim q̄ cōcubinarij suas muliera-
 culas ī domo vel alibi retinēt proprietarij sua ppria
 symoniac⁹ suū beneficium quod per symoniam acq̄
 fuit. Et est verelamētabile quid z magnum malus.
 Nam stat presbyterū ad triginta annos aut plus cō-
 fecit cōcubina aut religiosus in monasterio cū pprie-
 tate sua zc. cui in tot annis nō est dimissum minimus
 etiā peccatū quotiens est confessus etiā si pape fuisset
 confessus: q̄ de omnib⁹ nō est contrit⁹. z q̄ deus
 gratiā suam non diuidit vt etiā superius habes. Et
 sic tales quotiēs celebrant totiēns sibi pena quā sus-
 stinēt cayphas z pylat⁹ augmētat. **Q**ui frater cordi
 itime attēde si mihi aliū ī sacra scriptura q̄ cor tuus
 induratū mollificet ad reiiciendā a te tuam validam
 omnem aliā peccandi occasionē z merito verba Au-
 gustini omni memoria dignissima deberēt cor tuū ad
 verā contritionē emollire. Et hec sunt verba beati
 Aug. **N**allem sustinere penam cayphe herodis z py-
 lati. q̄ penā sacerdotis iudigne celebrantis. modo
 digne celebrat omnis q̄ scienter in peccatis mortali-
 bus celebrat vt sunt omnes proprietarij: cōcubina-
 rij lusores in cartis et cetera. **Q**ui frater quotiens
 tibi penas istorū trium damnatorum in viginti trib⁹
 annis acq̄sisti iterū quoniam cōcubinā possidisti cetera
 te totiēs quotiens iterū celebrasti. **Q**ui deus q̄ p̄-
 funde tuā aiām in profundū baratri eterne damna-
 tiōis dimersisti. **N**ec mireris q̄ sanctus Augustinus

talia dicit verba. Judas enim semel indigne comedit et
 in eum sathanas intravit. In istos etiam quotienscumque
 sumunt intra et eos possidet, quia sibi iudicium man-
 ducant et bibunt non dijudicantes corpus domini a cibo pro-
 phano et immundo. Sicut dominus conqueritur per Ezechie-
 lem prophetam, cap. xij. dicens. Inter sanctum et probanum
 non habuerunt distantiam inter pollutum et immundum non
 intellexerunt. Ne ebrietatibus sacerdotum et tabernas
 frequenterantibus qui potant de mane usque ad vesperras
 et estuant vinum ubi resonat cythara lyra et tympanum in
 convivio eorum et opus domini non recipiunt. Uere quod non
 sufficit talibus sacerdotibus ebrietati deseruientibus
 ut hic damnentur sine condone precioso corporis et san-
 guinis dominici, ut dicitur in canonibus apostolorum.
 Sed ut bibant de vino terre et repleantur amaritudine
 fellis inebrientur ab ynteo et fletu et stridore dentium si-
 ne fine. Propter quod dicit Ezechiel v. Infernus aperuit os
 suum ab usque vltimo termino: quia non solum ipsi sed etiam
 eorum subditi damnantur sicut ibidem dicitur. Pro-
 preterea captivus ducitur est populus meus usque in infernum
 sicut populus iudaicus in babilonem, quia non habebant a
 suis sacerdotibus viciam quam potius studet in deliciis quam in ora-
 tione et opere predicacionis et quam positi sunt hominum pastores
 hi studet ipsius dyaboli esse venatores. In signum cuius
 pascunt canes natos et accipitres, qui pascere debe-
 ret corporaliter et spiritualiter pauperes christi fideles cum
 scriptum sit. Nolite sanctum, id est christi primum dare canibus
 sed potius sanctis in quibus esurit christus. Unde Hiero-
 nimo. Venator erat / quia peccator erat. Et penitus
 scripturis sanctis non invenimus aliquem sanctum fuisse
 venatorem. Sed heu quidnam dicam quidam venatur
 feras in silvis / quidam vero feminas in choreis.

Capitulum

ta infania sacerdotum nesciunt miseri quod quot saltatim
ciunt sursum tot saltatim passus in infernum / non ducunt
chorum angelorum siue christi ad dexteram in eius iudicio
collacadas ut cum eis audiat. Venite benedicti patris
mei precipite regnum quod vobis paratum est ab origine
mundi. Sed ducunt chorum dyabolicum siue hedos
fetentes in luxuria ad sinistram ubi cum eis audiat.
Ite maledicti in ignem eternum. Sicut quodam fecerunt
romani precipue sacerdotes ydolorum litetes coram ydolis
saltabant et incuruabant se multiformiter flectentes
genua sua et membravit ydola ad iniam puocarunt. Sic
nunc sacerdotes in dedicatione ecclesiarum saltant et ydola
id est meretrices ad sui voluntatem et lasciviam imple
dam inuitent. **O** mi frater non sufficio de vobis sacer
dotibus ammirari quod tam negligentes estis ad resisten
dum vicijs et precipue peccato luxurie cum tamen non sit
vicijs quod vos ita dehonestet et animam vestram
denigret sicut luxuria. Nam si presbiter sit avarus /
ysurarius gulosus. et c. solum non sit luxuriosus tunc
omnibus hominibus habetur sanctus et honestus. Si
vero de alijs vicijs est innoxius sed vacet solummodo
luxurie contemnitur ab omnibus hominibus tanquam
presbiter viciosus. Cum tamen vos viri sitis viriliter
pugnare contra mundum. carnem dyabolum et contra
omnia vicia. Sed mulier dicitur quasi molis aer et ta
men reperuntur mulieres quod in maximam dico con
fusionem vestram que inuicibiliter pugnant contra om
nia vicia et contra carnis immundiciam precipue luxuriam
vsque ad mortem. Quapropter tibi in omnibus simili
bus tui sacerdotibus et hoc in erubescencia omnium vestrum
scribam deyna matrona legitima de qua scribit beatus
Aug. in libro de ciuitate dei sic dicens. **E**rat que

dam mulier romana nobilissima morib⁹ et gratia no-
mine Lucretia vxor collatin⁹ q³ cū vna die filiū tarq³
īperatoris noīe Sextū ad castrū suū iuit assz. Sext⁹
vero mox rapt⁹ pre pulchritudine illi⁹ mulieris lu-
cretie tñ nō fuit ausus q³ desiderare sz expectauit
tēpus oportunum quo imperator et vir mulieris de
roma recederēt in negocijs imperij tum ipse mox est
ad castrū reuersus et ibidem pernoctauit nō vt hos-
pes, sed vt hostis cubiculū lucretie intrauit ⁊ euagina-
to gladio eam vi turpiter oppressit sic mox recessit.
Contingit vna dierū vt illa sic violenter oppressa p̄
doloze patrē ⁊ maritū et vnum consulem imperato-
ris amicū suum inuocaret coram omnibus dixit. Vir
premade noueris vestigia viri alterius fuisse i lecto
tuo, ⁊ narrauit rē gestā. Et subiūxit. Quertū licet sit
violatū corpus meū innocens est tñ animus meus et
sō saluo me a culpa nō tñ a pena. Et si aliqua mulier
velit capere exēpū de mea culpa nō negligat etiā
capere exemplum de mea pena et sic gladio occulto
sub clamide propria manu trāsfixit se ppter immen-
sum dolorē quē habuit de tali turpi actu Quo facto
amici eius gladio arrepto iurauerunt p sanguinem
Lucretie q³ oporteret pgeniem tarquini imperato-
ris eijsi de roma ne in futurū regnet in ea q³ ⁊ fecerūt.
Itā corpus eius rome ad iudiciū deferūt ⁊ seditionē
magnā in populo excitant et tarquinum superbū
imperatorē exultare cōpellūt. Sexto filio eius cri-
minis auctore iterēpto. O mi frat⁹ considera magnā tri-
sticiā hui⁹ mulieris de isto nephādo actu i quo tamē
nō peccauit qz scriptum est. Dimue peccatū a deo vo-
luntariū est q³ si non est voluntariū non est peccatum
et tñ a crimine se puniuit ppter nephandū actū. O mi

Capitulum *iiii*

frater ubi ē pugna tua et oīm aliorū cōcubinarioz cōtra oēs act⁹ luxurie / et aliorū pctōz. cū tñ eē deb cret⁹ tis sanctissimi inter oēs homines qz excellētissimi et dignissimi estis inter cūctas creaturas vt supra paruit Si vero vestra excellētiaz et magnā dignitatē bonis et virtuosis opib⁹ et vobis nō decora bitis tūc idubitatē ter dimerferitis profundū maris scz inferni sub oīb⁹ paganis iudeis et malis christianis. qz estis oleo sanctificationis vincti. ideo vehementis ardebitis i flamma gehēnali qz benedictionē nolulistis et elongabitur a vobis / et veniet sup vos eterna maledictio. Rogo mi frater. Unde hoc qz verecūdanē vocari sacerdotes quidā tōsuram non deferunt quidam coronas abscōdūt quidā tyntinos ex capillis suis extorquet et icrispant quidā nitorem habent in facie vt meretrices fucate qdaz resplendēt in veste vt babylonis filie vt seputchra foris dealbata / intrinseca aut ossibus mortuoz plena et tales decorati sunt ab epra. Int⁹ vero pleni sūt fetore et luxuria / quidā vero icedūt notati et stricti angustiati intantuz qz tunica strictior sic cute siue ventre et multū breuis. Non alia causa omnium istorū est nisi quia sunt luxuriosi. Item quidaz ornāt equos suos ifrenis sellis calcariibus et militariibus seu secularibus armis et vestib⁹ qz vix notant pnt an sint milites dyaboli. an xpī. Quidam vero cingulos aureos argēt eos et sericos deferūt qdā ocreas pedib⁹ sic diligēter adaptant ne aliq ruge appareāt Et sic calceos siue sotulares strictos defert et rostratos vt oculos hominū et p̄cipue mulieribus placeant vñ hec oia nisi ex ocio / quia nō studēt nec orant nec predicāt. Certe si patrimoniu christi vndiqz male expēdim⁹ sicut ille diuersimode male acquir⁹ Ali⁹ nāqz

turpe loquitur alius turpe lucra sectat ali⁹ exercet vsu
 rā alius cōmittit simoniā. Quā de his oībus ait Hiero
 ny. Negociator: ē clericū de ignobili nobilem de pau
 pere diuitē fecit furtiue ad bñficia intrant / nō p osti
 um veritatis sed p mēdacia falsitatis siue p falsas p
 motiōes siue etiā p falsos titulos siue falsas litteras
 alius vero p amicorū intercessores vbi nō propter de
 um sed ppter carnē z sāguinē amicū tribuūt bñficia.
 Alius p cupiditatē z nō recipit sacerdotiū aut bñfi
 ciū vt deo seruiat: sed vt ditē z ocieſ. Ali⁹ aut cū ies
 su vēdit spū sancti grām / vēdēdo sepulturas et res
 sacras z sacrmēta: vel iniungendo pñias quadrage
 nas siue peregrinationes: vt pro eis cōmodū accipi
 at scz pecuniā. Alius aut cuz simonia emit spm scim
 siue p ordinib⁹ vel bñficijs curatis z nō curatis. Sz
 quāta sit iniqtas simonia nesciūt / cū cetera pctā i cō
 paratione symonie p nichilo reputent. Et q̄cqd̄ ex
 auaritia p̄regāt in luxuria expēdūt vlt poti⁹ in alea
 siue taxillis z cartis. Quāta sit illoz maledictio non
 facile cognoscif: qz ibi mēdaciū ibi piurium ibi blas
 phemia ibi lites ibi homicidia ibi certa vicia sine nu
 mero. Rogo te sacerdos tu lufor qd̄ est lucrus tuū in
 taxillis et cartis. Si lucraris restituere teneris saltē
 pauperib⁹ dando: qz male acq̄situm tenere nō pote
 ris. Si pdis tibi nō restituif: qz indignus es recipere
 quod z pessima voluntate deo p̄traria pdidisti. P̄o
 stremo nō ē pars tibi in hereditate dñi nec i dñicis sa
 cramentis / vt dicit i canonib⁹ ap̄loz. Ep̄s aut p̄sby
 ter aut dyacon⁹ alea aut ebrietati deseruiēs aut de
 signat aut certe deponitur. Subdyacon⁹ aut lector
 aut cantor aut psalmista similia faciēs aut designat:
 aut cōione priuet. Cur hoc qz oīs lufor si lucratur lu

Capitulum

cratur infernū si perdit p̄dit celeste regnū. Sūt alij
sacerdotes q̄ bona sua histrionib⁹ tribuūt vt laudāf
ab ipsīs: de quib⁹ psalmista loq̄tur. Laudaf pctō: in
desiderijs aīe sue ⁊ iniqu⁹ b̄ndicif. A quibus aut̄ fit hoc
certe nō ab angelis vel a sanctis vel a sensatis hoīb⁹
sed ab histrionib⁹ vel similis similē sibi laudat. Sunt
radhuc alij sacerdotes et clerici qui sacramētis abu-
tunt in cōiuratiōib⁹ et in cōmutationib⁹ vel in sorti-
legijs vel in suis nouis aut primis missis ⁊ hoc amo-
re mulier⁹ vel pecunia conducti. Primo cingunt se ci-
gulis ad supstitiōes faciēdas. Itē sūt q̄ scribūt p̄tra-
febres aut alias infirmitates hoīz seu aīaliū caracte-
res vel figuras cū ignotis noīb⁹ supponūt aut hosti-
am aut cedulā. Scribūt aut̄ sic. Jes⁹ aut̄ trāsīēs p̄ me-
diū illozibat. Et hoc solū qñ tale euāgelij legitur i
ecclia ⁊ nō alio tpe quasi illa p̄ba euāgelij nō valerēt
alio tpe scripta: nec tñ qñ legit euāgelij ⁊ hoc ē sup-
stitiosum. Vel faciūt cruces in die palmar⁹ qñ passio-
dñi n̄ri iesu xp̄i legit ⁊ sic de alijs multis. Sacerdo-
tes q̄ has supstitiōes vel supstitiosa faciūt p̄mittunt
fieri scienter ⁊ nō phibēt vt dicit Gregori⁹ nō sūt sa-
cerdotes dñi n̄ri iesu xp̄i: sed belial arioli non xp̄iani
nec psbyteri. Ecce qñ cōtra altissimū deum leuamus
calcaneū. Et em̄ comedentes de mēsa ipsius panem
vel vinum. i. corpus ⁊ sanguinem iesu xp̄i cumenter
de quolibet nostrū dicaf illud ps. Homo pacis mee i
quo sperabam ⁊ qui edebat panem meum magnifica-
uit super me supplantationē. Et itē. Qui mecum
dulces capiebas cibos leuasti calcaneum contra me.
Et ideo seq̄tur dulcissimū verbum in om̄es crimino-
sos sacerdotes. Veniat mors sup illos et descendāt
in infernum viuentes. Quare hoc quis contempse-

runt legem meam et polluerunt templum sanctum meum vobis corpora eorum per luxuriam. **Q**ui frater de hoc dicam tibi grande exemplum: et hoc volue et reuolue in animo. **U**bi etiam ortum habuit religio carthusiensium: quod cum magna compunctione audire debes. Sicut patres narrauerunt nobis quod fuerit magnus doctor et presbyter reges actu parisius in theologia magni nominis atque fame: sed lubricus atque peccator qui ad ultimum vite productus est terminum. Amissione tanti viri ut poete tam magistri quam alij clerici vniuersi parisius non modicum contristabantur ad cuius exequias (ut moris est) conuenerunt. Omnibus igitur que ad exequias pertinebant honorifice et rite peractis peruentum est ad hoc ut defuncti corpus poni deberet in sepulchro. **C**ircumstantibus autem clericis qui defunctus erat clamauit dicens. **I**usto dei iudicio accusatus sum. **Q**uod audientes dicti clerici et sacerdotes et magistri non immerito stupefacti inuito consilio retulerunt corpus in ecclesiam in crastinus reservantes. **S**equenti die exequijs iterum celebratis dum vellent corpus ponere in tumulum iterum clamauit mortuus: iusto dei iudicio iudicatus sum: tunc magis ac magis admirati dicti magistri ac sacerdotes conquerentes inter se quid agere deberent dixerunt quod iudicium poterat sonare in bonum vel in malum. **U**bi fuit commune consilium omnium ut etiam vsque in sequentem diem qui defunctus erat intumulatus seruetur quod factum est. **D**iuulgato igitur predictorum rumore sequenti die venit pene vniuersa ciuitas. **E**t cum poneret mortuum in sepulchro parato clamauit iterum et tertio dicens. **I**usto dei iudicio condemnatus sum. **D**icti igitur magistri audito hoc verbo et r

Capitulum

ctatu habitu diligēter dixerūt eū esse damnatū. Erat autē tūc t̄pis quidā canonic⁹ Remens. mag⁹ in theologia noīe Bruno magne sc̄t̄tatis ⁊ p̄fundi īgenij q̄ attente rē p̄siderāsvocavit quosdā de scholarib⁹ suis secrete ⁊ ait illis ecce videte carissimī ⁊ auscultate quid agere debeam⁹ si homo tante sc̄ie tante vite et fame dixit se accusatū iudicatū ⁊ dēnatū quid nos miseri peccatores sperare debem⁹. Ip̄i vero scolares quos vocauerat dicebāt. Magister in omnibus parat⁹ sumus tuo acquiescere cōsilio. Ait magister Consulo nobis oībus vt fugiam⁹ mundus ⁊ oīa que mūdi sunt ⁊ habitem⁹ ī sollicitudine iuxta illud p̄s. Ecce elōgaui fugiēs ⁊ mansi in sollicitudine ⁊ recipiam⁹ ordinē pn̄ie ⁊ securitatis ⁊ addit etiā. Est quidem ep̄s sanctus in partib⁹ burgondie in ciuitate grahopolitana vbi in ei⁹ ep̄atu sunt loca deserta ⁊ pene īaccessibilia eamus ad eū ⁊ eius cōsilio omnia faciemus. Tulerunt ergo septē illi viri unanimēs ⁊ vnius voluntatis Cū vero ītrarēt predictam ciuitatem accidit vt vir sc̄t̄s. s. ep̄s obdormiret in camera sua / vidit q̄ ī somnis. ⁊ ecce septē stelle cadebant an̄ pedes eius ⁊ postea ascēdebāt p̄ diuersos montes ⁊ multa deserta vsq̄ ad locū quēdam horribilem valde ⁊ ab hominib⁹ semotum / steterunt ibi. Euigilante autem dico ep̄i scopo ⁊ de visione stellarum cogitante adest magister Bruno cum socijs suis. Cadentibus autem p̄dictis septem viris ad pedes eius conferebat in corde suo de septem stellis. Nam isti etiam septem erāt viri qui iacebant ante pedes eius. Allevabat autem eos benigne osculans eos. Et inquisita causa et intellecta quare venissent dixit ad eos. Scio locum vestrū vobis a deo paratum / ⁊ duxit eos non sine grādi

labore i locū ubi steterūt septē stelle z ait. Ecce loc⁹
vñ. ibi igitur ab episcopo scđō iuuēte ceperunt edifi-
care. primā domū Cartusien. ordinis que dom⁹ car-
thusia vero noīe nuncupatur. Et sic frater preamā-
de fugiam⁹ de hoc mūdo z sepeliāmur in sancta reli-
giōe z obseruātia regulari / ibi hō viuit puri⁹ q̄scit
securius morat̄ freq̄nti⁹. cadit rari⁹ resurgit facilius
incedit z cauti⁹ mouit cōsp̄ēti⁹ purgat̄ citi⁹ p̄miatur
cnpiosi⁹ nō est vita i toto mūdo tā apta et secura ad
apprehendēdū braui⁹z eterne felicitatis sicut obser-
uantia regularis. Et hoc de sexto capitulo.

¶ De his qui peruersa intētiōe acqui-
runt sibi beneficia ecclesiastica.

Capitulum septimum.

Quid ergo dicemus qui peruersa intētiōe ad
predicta bñficia acq̄rēda anhelant vt luxurio-
se atq̄ splendide z voluptuose viuāt alijsq̄ p̄sint z
dominentur z vt ab hominibus tanq̄ honesti habeā-
tur z venerent̄ p̄pter qđ nullā curā hñt neq̄ p̄sciam
q̄b⁹ dolis aut q̄b⁹ fraudib⁹ p̄cevl̄ mūerib⁹ mēdacijs vl̄
detractiōib⁹ falsis testimonijs violētis aut iturijs
bñficia acq̄rūt dūmō valeāt possessiōes bñficioz ob-
tinere nō verentur neq̄ erubescūt proximos suos le-
dere quos beneficijs spoliānt aut illorum locum sibi
vsurpant z sic alijs p̄esse et non prodesse cupiunt.
¶ Nā s̄m Bernardum sup cātica Dum prelati. i. recto-
res ecclesiarum p̄nt h̄re lucrum pecuniarum nihil cu-
rant p̄ditionem aiarū immo propter auaritiā z in-
numera publica mala. s. fornicatiōes vsuras adulte-
ria symoniā tolerando z dissimulando p̄mittūt Quā-
tum autē malum auaritia sacerdotuz faciat in plebe
audire cū horrore. p̄trus ei remanens cōtractās

Capitulum

Nls Exod. xxxj. qđ dicit aaron aux dederūt michi ⁊
 proieci illud in ignē ⁊ egressus hic vitulus sic inquit
 O auare sacerdos audi aux tibi datū est ⁊ nō habes
 illđ de tuo p̄monio vel labore: s; ex oblatione fide-
 liū. S; acceptū aux in ignē mittere est ipsius cōcu-
 piscientia cordis hoīm inflāmare. ignis em̄ signat ar-
 dorem auaricie ⁊ hūc ignē ab eis mittit: quoz exem-
 plis maxime agit ⁊ ardēter ardet: maxia em̄ in pplo
 pturbatio ē clericoz auaritia: deīn luxuria et supbia
 ppter qđ km sc̄m Ber. in districto dei iudicio iudi-
 cant nō solū qz in his peccanerūt: s; etiā iō qz suis ne-
 phādis exēplis rudib⁹ ⁊ simplicib⁹ occasionē peccā-
 di dederūt ppter qđ ēt ī hac vita corda eoz idurāt q̄
 raro aut nūq̄ penitēt p̄cipue hi q̄ peste luxurie at a-
 uaricie infecti sūt: qz a nullo volūt corrigi nec alicui⁹
 informationē accipe. Liti⁹ em̄ decē laici vel plures
 ab errore suo reuocāt q̄ vn⁹ cleric⁹ vel l̄atus puer
 se uiuens. Et iō in sensum reprobū multi tales tradū-
 tur cecitate iusto dei iudicio pcutiunt ⁊ tenebris pec-
 catoz obscurāt vt lumē gr̄e p̄cipere nō possit. Et de
 talib⁹ clericis ait bt̄s Aug. dicēs. Mai⁹ p̄iudicius
 de⁹ ab oib⁹ in mūdo nō patit q̄ a sacerdotib⁹ carēti-
 bus sc̄ia ⁊ vita p̄cipue vita vt supra hēs. Itē. lxxxij
 di. in. c. Nemo. vbi d̄. Nemo in eccl̄ia plus nocet q̄
 q̄ puer se agit nomē ⁊ ordinē sanctitatis vel sacerdo-
 tij habēs qz hūc null⁹ redarguere p̄sumit q̄ turpiter
 clerici iā uiuant: p̄t̄da oculū: qz est vix tā vile officii
 um tā abiectū opus qn reperiat sacerdos q̄ illđ accē-
 pit dū vnus est p̄curator alter coquinarius alius to-
 lonerarius vni⁹ cāpsoris alter tabernarius: alter ca-
 merarius vel vernacul⁹ vni⁹ mulieris. Ille discurret
 q̄ tabernas mēdicēdo alter p̄ villas seducendo. Ille

peragit negocia p̄ncipū alter causas militū atq; ali-
 as vtilitates ⁊ hoc t̄m p̄pter t̄pale lucrū. Illi p̄o de
 p̄monio iesu xp̄i ac elemosinis fideliū ditati sūt i ci-
 bis potib⁹ ⁊ vestib⁹ delicate viuūt cū magna fami-
 lia tanq̄ p̄ncipes aut barones. p̄p̄ose incedūt et i
 vanitatib⁹ mūdani fr̄q̄nter exultant oīa solacia lu-
 dos ⁊ deductiōes seculares cū puellis aut mulierib⁹
 alijsq; varijs hoīb⁹ quasi sibi licita exercēt. Insup in
 culpari nolūt neq; redargui immo ex his honeste cō-
 uersari ⁊ sociales vocari volunt ⁊ inde etiam lauda-
 ri cū b̄nficia sint propterea fundata ⁊ eis data vt ma-
 gnū statū corā hoīb⁹ ⁊ d̄m teneant ⁊ in solacijs et
 vanitatibus sp̄viuant. Ad vtq; fundatores b̄nficio-
 rū nō intendebant vt ad talē abusum reddit⁹ b̄nficio-
 rū expēderent. Et propter hec ⁊ his similia multi lai-
 corū ab elargitiōe elemosinarū ⁊ fundatiōe b̄nficio-
 rū retrahunt. Sicq; viluit sacerdotiū ⁊ quotidie vi-
 lescit ⁊ multi erubescunt clerici fieri vel suos p̄mitte-
 re clericari: ⁊ si clerici efficiunt: t̄m p̄uersa intentione
 hoc fit. Nā diuites hoc faciūt p̄pter pinguiores pre-
 bendas. p̄p̄es vero ideo qz leuiori ⁊ meliori mo-
 do se nutrire p̄nt. Ad t̄m maxime reprehendit beatus
 Greg. dicens. Si q̄s gradus eccl̄iasticos ea int̄tio-
 ne vel beneficia acq̄rit vt habeat inde vite necessa-
 ria hic p̄uerso ordine vult celesti mercari lōge ei me-
 lius esset sibi mendicare aut arare vnde viueret. De
 deus vbi nunc sunt funiculi caritatis per quos anti-
 qui patres trahebant ad p̄laturas ⁊ curam animarū:
 omnes vero cōbusti sunt. Nam q̄tūcunq; difficultio-
 res fuerunt antecessores nostri / tāto nūc p̄optiores
 ⁊ velociōres sunt moderni p̄fes ad suscipiendū regi-
 men animarū. Unde bonauentura sic ait. Adoder

Capitulum

no tpe regimina periculossima sunt ppter anexam su
perbia ppter subditoꝝ insolentiaz ppter regē di im
peritiam / ppter crescendi malicia. Ex quo pꝛ q̄ q̄
platuras aut bñficia curata appetunt magno piculo
cōmittunt. Reperim⁹ eim in scripturis q̄ isti gētilēs
paganī et incredulī fuerūt valde difficiles ad susci
piendū regimē populi. ¶ Un̄ legit in cronicis q̄ qui
dam paganus dñi ei oblata fuisset corona ⁊ vestis im
perialis respiciens ista ait. **D** pannū magis nobilem
q̄ felicē quē si q̄s debite attendat quātis sollicitudinibus
⁊ miserijs refertus nec tacentē in luto tolleret
Et iō viri morati ⁊ boni religiosi reputāt se ifelices
cū vocant ad exteriores curas ⁊ dignitates prelato
rum. Et hē infelices sūt: q̄ multis malis ⁊ piculis ex
positi sūt magnis. ¶ Exēplū cape ī quētu dñi ī quo
dñs duos p̄ ceteris exaltavit q̄ tñ postmodum p̄ alijs
lapsi sunt scz petrū in spūalibus ⁊ iudā in temporalibus.
¶ Item legitur exēplū q̄ quidā canonic⁹ Thu
roneñ. intrauit ordinē cisterciēsiū: post obitū vero su
um apparuit in pōtifficalib⁹ vestimentis in claritate
magna cuidam canonico olim dilecto suo amico di
cēs. **Q** fugi dignitatē ⁊ gloriā seculi ne ep̄s effem:
nam bene intellexi me a vobis eligi in ep̄m tanq̄ ma
gis idoneum / modo quid dicā ob hoc fecit me deus
ep̄s paradisi. Et e contrario de alio episcopo legitur
qui intrauit sicut vulpes et regnavit sicut leo ⁊ tan
dē exiuit sicut canis. **M**ā quidem devotus homo erat
in ciuitate Thuronen. qui consuevit venire quotidie
ad matutinas. Una vero nocte estimabat q̄ esset
pulsatum et venit ante horam et tamen inuenit ian
nuam ipsius ecclesie apertam quo intrauit et orauit
retro statuam siue columnam. Tandem vidit lumen

maximus intrare et angelos a portatibus throni lucidum
 et summum iudicem sedentem in illo throno et angelos
 ei assistentes. Tunc venit beatus martinus cum multitu-
 dine sanctorum accusantes episcopum illius ecclesie multis fla-
 gitis / et quod tam indignus auderet occupare cathedram
 beati martini. Citatur ille et mox eadem indutus pontifica-
 libus sedens in cathedra / accusatur de multis malis
 suis. Ipse vero obmutuit. quia vera erant omnia. Tunc
 dominus iudex quasi indignatus ad accusationem san-
 cti martini aliorumque sanctorum eum cum pede evertit et
 sic iudex recessit et omnes sancti cum eo. Ille autem qui
 viderat mox ad domum episcopi cucurrit et familiam excita-
 uit rogans ut videret quid erga dominum eorum age-
 retur. Qui ingresses eum mortuum in lecto iuenerunt
 quia deus evertit sedem suam et voluit illam alteri me-
 liori sedare. Juxta illud Ecclesia. x. Sedes ducum super
 borum destruxit deus et sedere fecit mittes pro eis. **S**
 preadanda de fratre considera exitus istorum duorum. Pri-
 mus fugit episcopatum in humilitate cordis: et ideo fe-
 cit eum dominus pontifex paradisi. Secundus in am-
 bitio assumpsit et intrauit episcopatum et male se re-
 pit et pessime vixit / ideo fecit eum dominus pontificem
 inferni. Ex quibus habemus quod quilibet nostrum cauti-
 us fortius conseruat suas bonitatem et iusticiam in imis
 quam in superis. Immo et sanctus martinus dixit de se quod
 maiorem gratiam sanctitatis senserit in se ante episco-
 patum quam in episcopatu. Ante episcopatum duos mor-
 tuos resuscitauit in episcopatu tantum unum.

Et hoc de septimo capitulo.

De pluralitate beneficiorum.

Capitulum octauum.

Sed de clericis q̄ beneficiorū habent pluralitatē
 ait Bernardus, Omnis redditus beneficiorum
 pro nomine xp̄i sunt eo q̄ xp̄s precioso suo san-
 guine huiusmodi promeruit. Ideo de illo clerici sa-
 cerdotes nō debent thesaurizare nec consanguineis
 ditare neq̄ meretrices vestire nec in delicijs et volu-
 ptatib⁹ bona cōsumere. S; moderate ex his redditi-
 bus debent vivere et superfluum pie ī man⁹ pauperū
 ⁊ xp̄i fidelium largiri ac baccalarios paupes iuvare
 ad magistrerū ⁊ magistros iopes ad doctoratū ad sā-
 cte m̄fis ecclesie decorē fidei catholice defensioē. Itā
 q̄cqd̄ p̄ter necessitatis vicium ⁊ simplicē vestitū retinēs
 tuū non est rapina sacrilegium est. Huic concordat
 Bonaventura specialiter de canonicis dicēs q̄ ipsi
 paucis debent esse contenti ⁊ vnicum beneficium cum
 dei timore habere ⁊ illud devote deseruire sciētes q̄
 patrimoniu iesu xp̄i pro peccatis populi est designa-
 tum pro stipendio seruitutis. Sicut scriptū est pecca-
 ta populi mei comedūt. Et subdit, Te aut̄ illis q̄ ha-
 bēt plura beneficia p̄ vicarios distributum. Ip̄s̄i sol-
 lunt lanā / sed de ouibus nihil curāt. Et verum erit il-
 lis quod dicitur, Qui pluralis est beneficijs pluralis
 erit in penis. Sed ipsi dicunt, Ego habeo dispensatio-
 nem. Dic mihi nūquid tecum dispensare potest pape
 vt sis auarus in cōgregando diuitias vt accipias et
 nō deseruias in missis ⁊ horis canonicis / vt res eccle-
 sie retineas vel expendas. Dico tibi secundum Bo-
 nitiū, q̄ sic dispensare est cū licentia pape in infernū
 intrare. Et nota bene hoc aduerbiū sic quia dispen-
 sare sine necessitate est in infernū cum licentia intra-
 re. Item aliqui dicunt et replicant. Nobilis sum aut
 doctor siue magister in theologia et sic ad honorem

meum multū indigeo. Respōdet btūs Bern̄, dicens
 Sigloriosus corā hoīb⁹ esse uelis accipe de patrimo
 nto tuo qz de elemosinis hoc nō licet. Et statim subdit
 De altari tibi uiuere concedit / non autē luxuriari aut
 supbire aut pōpas exercere. Item plures reperiunt
 clerici qui p totā viā suā pgregant ⁊ thesaurisant ut
 in fine uite sue testamentū disponant vel ecclesiāz or
 nēt picturis vel tabulis ut suis charis amicis presbi
 teris pntias ordinēt in eorū āniuersarijs non ppter
 necessitatē / s; ppter uanā gloriā meli⁹ utriq; esset hu
 iusmodi bōa ī man⁹ pauperū xpī agētū erogare sicut
 fecit uenerabil̄ Guillelm⁹ pisien̄, ep̄s put de eo in li
 bro spū legif. Sicut in eodem libro legif de alio uene
 nerabili archiepo Mauricio noīe Ubi cetera laudū
 ei⁹ p̄conia narrat qd ipse erat sibi valde parcus pau
 perib⁹ uerolargissim⁹ uix enim cū patiētia potuit ui
 dere qd pcuratores sui tota familia sua in die tres uel
 quatuor libras expēderēt cū tñ ei⁹ elemosinarijs oī die
 decē aut duodecim libras erogaret. Itē cū p̄dict⁹
 ep̄us p̄putaret annos reddit⁹ iue diocek. ad duode
 cim milia libras: dixit yconomis seu pcuratorib⁹ suis
 De his. xij. milib⁹ libris argenti pro familia nostra ⁊
 victu nro duo uel tria milia ad mai⁹ seruetis. In re
 liquis redditib⁹ nihil iuris habeo pauperū sunt et iō
 pauperibus dispensandi sunt: quia me sub iusto iudi
 ce strictissimā rationē ⁊ computationem reddere oī.
 Quāti autem sit periculi plura habere beneficia ec
 clesiastica in p̄narrato libro narratur ubi scribitur
 Voluit qd cūq; hęc legerit sciat me eo āno dñi fuisse
 parisi⁹ ubi uenerabil̄ Guillelm⁹ episcopus parisiēn̄.
 qm̄ in theologia reperat conuocationem fecerat fra
 trū predicatorum in generali p̄gregatione doctorū et

magistroꝝ preposita questione de pluritate bñificio
rū habita longa cōtrouersia ⁊ disputatiōe. Tandē p̄
batū et cōclusū finaliter fuit p̄ dictū ep̄m Guillelmū
et per magistrū Hugonē fratrem ordinis predicatorū
et p̄ cardinales romane curie. s. Saufredū ⁊ alios du
os q̄ plura bñficia dū mō vnū q̄ndecī libras mouete
parisiē. valeret de iure sibi possidere non posse. ⁊ hec
cōclusio postea i diuersis disputatiōib⁹ generaliter ē
approbata. Itē ante tres ānos temporis p̄diderent
habita fuit valde solēnis disputatio in p̄dicti etiam
ria i qua omnes doctores theologie vnanimiter p̄dic
tam cōclusionē cōciuserūt. Exceptis duobus quo
rum vn⁹ fuit magister Philippus cancellarius pa
risiē. ⁊ magister arnold⁹ postmodū ep̄s. Ambien
sis. Quō sūt cum predicto philippo cōtingit audia
mus. Agonizāte p̄dicto philippo prediet⁹ guillelm⁹
ep̄scop⁹ parisiē. eū ex caritate visitauit rogans eus
humiliter vt suā opinionē de pluralitate beneficio
rū corrigeret seu deponeret ac sua bñficia vno exce
pto resignaret p̄mittens ei q̄ si cōualesceret tūc vel
let ei redditib⁹ ecclesie cathedralis p̄uidere. ille no
luit ei dixit se suā opinionē experiri alibi videlicet en
dammabile sit plura possidere beneficia ⁊ sic mortuus
est Post paucos dies cū predictus ep̄scop⁹ matuti
nas nocte orare vellet vidit iter se ⁊ lumē ymbra hor
ribilē: hoc vidēs signauit se signo crucis ⁊ precepit
ei per nomen domini nostri iesu christi q̄ si possibile
esset tamen ei loqueretur. Cui in hec verba ymbra
respondit. Alienus sum a deo sed tamen misera eius
creatura sum. Et ep̄scopus ait. Quis es tu? Qui
respondit. Ego sum philippus miserimus cancel
larius parisiēsis eterna et amarissima morte damna

tus Dixit ep̄s. Quibus dānationis q̄ est cā respondit
 tres sūt caule. Prima ē rescentes annuos fructus con-
 tra paupes tuas de reseruau veteres quos habui in
 vsus pauperum non distribui cum tamen illoz esset
 Secunda q̄ pluralis in bñficijs fuit et contra verita-
 tem ⁊ scientiam plurimozū opinionem meam de plu-
 ralitate beneficiorum defensau. Tertia causa et illa
 et grauissima omniū quia vicio luxurie publice ī scā-
 dalum multozū multo tempore laboraui. Q̄ mi fra-
 ter multum p̄amāde hoc aduerte / si habes aures au-
 diendi audi et intellige statū tuū dānosus ⁊ scādalo-
 sum. Noli plus diligere tuā dyabolicam dālidam q̄
 deū / vitium luxurie q̄ eterna gaudia fetidā meretri-
 cem q̄ gloriosam virginē mariam et immundas pec-
 catricē plus q̄ vltam et conuersionem sanctam et
 deo carā ne tibi cōtingat sicut huic philippo miserrī-
 mo doctori cancellario damnato. Qui etiam in terro-
 gauit episcopum est ne mundus finitus. Respondit
 episcop⁹. Valde miroz te esse litteratissimum virū et
 hoc iterrogas cū me adhuc viuū cernas ⁊ me oēs vi-
 uētes necessariū sit prius mori ante q̄ mūdus finiat
 Qui dānatus Noli de hoc mirari qz nec scientia nec
 opus nec rō est apud inferos quo tu pperas. Eccle-
 sia. ix. Et hec dicēsymbra eua nūit Episcopus aut ē
 hanc visionē clericis suis in predicatione recitauit.
 Itē de hac materia ⁊ determinatione doctorum tan-
 git sanctus Thomas ī quolibeto suo. xj. volens et: ā
 si q̄s dubitaret an liceat habere plura beneficia ⁊ ma-
 nente tali dubitatōe plura adhuc retinet beneficia
 periculose cōmittit. Et sic absq̄ dubio peccat vt pe-
 te magis tēporale lucrum amans q̄ propriam salu-
 tem. Et sic fecit contra doctrinam beati Augustini

Capitulum

qui sic ait. Elige certū ⁊ dimitte incertum. Sed pessima malicia exerceat eos ut nō videāt viam qua itur ad astra. Et hoc de octauo capitulo.

¶ Sequitur nonum capitulum.

Non licet habere bñficiū qui habet sufficiens patrimonium.

¶ Capitulum nonum.

Non solum autē clerico non licet habere plura beneficia sed nec vnum de iure potest qui habet sufficiens patrimonium, ut habetur. xvi. q. vltima in fine. Et in ca. clericos. j. q. iij. Et sūt verba beati Hieronimo. ad Damascentū papam. Clericos illos conuenit ecclesie stipendijs sustentari quibus parentum aut pinguorū nulla bona sustrahātur. Qui autem ex bonis parentum et suis opibus sustentari possunt / sic illud quod pauperū est. i. redditus beneficiorum recipiunt sacrilegium committunt et per abusiones talium iudiciū sibi manducant et bibunt. Quid autem sit sufficiens p̄rimonium relinquitur arbitrio boni viri. i. dictami ne recte rōis. s. si in qualitatē ⁊ statū sue persone hēat de suo patrimonio victū et amictū. Ex quibus patet q̄ si clerico sufficiūt p̄pria non habebit ecclesiastica ut habet. xvi. q. j. quoniam quicquid et cetera. Hoc etiā sentiūt notabiliores doctores sacre theologie ⁊ iuris diuini dicentes q̄ habent sufficiens patrimonium ⁊ habebit beneficiū ecclesiasticū ea que de beneficio percipit notabiliter tenetur elargiri in manus pauperum alias mortaliter peccat. Dicit enim glosa circa canonē superius allegatū si abundantes aliquid recipiūt de bonis ecclesie. i. redditus beneficiorū siue p̄sentes absentes. Licet em̄ scdm̄ rigorē iuris non possit sua portio denegari quia nemo tenet suis p̄prie

stipēdijse militate: mortalit̄ tñ peccat, si ex sua cupiditate
 tate reseruat. Hostiensis tñ & Ultricus dicūt q̄ clericus
 qui habet sufficiens patrimoniu si deseruit ecclesie
 sue alteri pōt de eius bonis sustentari. Si vero nō
 deseruit vel in malos vsus uertit peccat mortalit̄
 Secūdn̄ tamen p̄dictam et veriozem conclusionem:
 scz Joannis andree Laurentij & alioꝝ securius est &
 tutius quo ad consciam et salutē q̄ clerici q̄bus sua
 sufficiūt, vel q̄ sufficiēs hñt patrimoniu nō habeant
 ecclēastica bñficia. Nisi forte vt bōi dispēsatores red
 dit⁹ beneficij vel bñficioꝝ huiusmodi totaliter distri
 buant pauperibus & sibi p̄s nihil ex eis reuēt. Nam
 secūdn̄ quod dicit Prosper ī libro de vita contēpla
 tiva. c. x. Et sūt v̄ba spūs sancti. Peccata populi mei
 comedunt. Ubi secūdn̄ eundē aduertendū ē diligen
 ter q̄ nō habētes p̄pria vt religiosi vel monachi vel
 alij paupes clerici q̄ paz habēt suscipiētes elemos
 nā seu redditus non recipiunt peccata iz alimenta q̄
 bus p̄ sua necessitate indigent. Ita diuites & hi q̄b⁹
 bona sua sufficiūt p̄cipientes beneficiorum redditus
 aut oblatiōes aut quotidianas distributiōes nō p̄ci
 piunt alimenta: qz illis abūdant, sed aliena peccata
 p̄cipiunt & suscipiūt non deseruientes apud deū pro
 viuis & mortuis quib⁹ bonis vtuntur: quia procurato
 res sūt, debēt ei sacerdotes caste & inocēter & sc̄tē vi
 uere, qd̄ de patrimonio p̄p̄riū vt eoz ofones sint
 accepta ap̄d deū oipot̄ ē: vt sic possint iuuare aīas ī
 purgatorio existētes, illoꝝ q̄ p̄ pct̄is eoz bōa illa ob
 tulerūt. Nō tñ ei valet de p̄catio iusti assidua. ¶ Uñ
 legim⁹ in vitrea patrū ordinis predicatorū de fratre
 doctore yuone quodā puineiali in terra sancta, hu
 mili & deuoto q̄ semel p̄ matutinas orabat in eccle

Capitulum

fia. Cūq̄ leuasset oculos s̄sus lāpadē vidit vmbriam
 quasi nius fratris stantis in habitu sordido et nigro.
 Cūq̄ quereret ab eo quis eēt r̄ndit. Ego sum frater
 talis q̄ nuper obijet vivens tibi specialis fui. Querē
 te autem ab eo quomodo sibi esset. At in statu saluā
 doꝝ sum sed quindecim annis durissimā sustineo pe-
 nas purgatorij. Cūq̄ quereret ab eo quare tam du-
 re deberet puniri qui tam religiose et deuote et feruē
 tervixisset r̄ndit. Noli querere cur hoc fiat. Mā eq̄s
 simum est iudiciū dei: quia deus non potest errare s̄
 rogo te mihi subuenias. Prior vero promissit se libē
 ter facturum quod peteret. Cūq̄ dies illuxisset pre-
 dict⁹ prior cepit se p̄parare quāto deuotus potuit
 ad missam. Et cum consecratam hostiam habere in
 manibus cepit deū rogare sub his verbis. Domine
 Jesu christe si soldan⁹ rex babylonie vnū in vinculis
 teneret et camerari⁹ eius q̄ ei viginti annos seruisset
 et pro seruo suo talē captū peteret sibi donari solda-
 nusq̄ ei nō denegaret. Domine deus me⁹ non sis
 ergo durior soldano rege saracenoꝝ: camerari⁹ tu⁹
 sum et seruiui tibi iā multis ānis Tenes igif captiuus
 dilectū fratrē pro seruitio meo peto mihi eū donari.
 et tua clementia et misericordia q̄ est sup omnia opa
 tua. Cūq̄ diu ista verba cū lachrymis multū non t̄n-
 semel vel bis sed pluries orasset post multas lachry-
 mas missam finiuit. Sequenti vero nocte stans in ora-
 tione post matutinas dictū fratrē vidit ante se stan-
 tes habitu cādidissimo et p̄claro. Quesiuit ab eo q̄-
 modo sibi esset. Respondit benedicta sit hora in qua
 tus sum ab omni pena quindecim ānoꝝ et ecce ad
 societate beatōꝝ va do: peristi em̄ me tibi dari a do-

mino ⁊ dedi me tibi. His dictis euauit. Et ips. Ecce
 ꝑ bonū ⁊ ꝑ iocundū habitare fratres in vnū. ꝑro
 hac vnione ⁊ concordia orabat xps ad ꝑrem dicens
 Job. xvij. ꝑater serua eos quos dedisti mihi vt sint
 vnū sicut ⁊ nos vnū sum⁹. ¶ Bonū ē ergo ⁊ multum
 necesse post mortē hꝑe vnū bonū ⁊ fidelē amicus qui
 oret pro eo. Mi frater ꝑpende et mēte deuota au
 sculta. Sed si iste ꝑior fuisse sacerdos lubric⁹ ⁊ ha
 buisset pulchrā dālidam sicut tu habes fuisse ꝑꝑie
 rarius aut symoniac⁹ supb⁹ lusoꝝ aut alio vicio mor
 tali quocūqꝫ maculat⁹: nō sic vtiqꝫ eius ofones fuis
 sent accepte apud deū sic qꝫ per vnā missā penas
 vꝛꝫ quīdecim āꝑoꝝ ipi⁹ purgatorij relaxare potuis
 set fratris vnj⁹. ¶ ꝑtū valet oꝛo vnus iusti assidua
 Nunc considera mi frater tu ⁊ tui similes in tali statu
 in quo heu iam cum tua dālidā perseuerās per. xxij.
 annos fuisti quot animas liberāsses a purgatorio.
 Cū tñ totiēs tu diuina celebras: totiēs ipm deū quē
 placare deberes ad iracundiā quātū in te est provo
 cas et non sine causa. Quā totiens eum crucifigis ⁊ in
 cloacā immūdiſsimā corporis aie tue crudeliter ꝑij
 cis. ⁊c. Quomodo poteris placare iudicē cū tu plus
 qꝫ milesies reus sis mortis eterne cuius filium tā cru
 deliter ihonorasti. ¶ In Bꝛeg. Cū is qꝫ displicet ad in
 tercedēdū mittit tūc iudicis animus plus ad iracun
 diam ꝑrouocat qꝫ placatur. Si vero tu et tui similes
 aliqd ꝑ aīabus facitis: oportet qꝫ hoc fiat ꝑ sacramē
 tū eucharistie qd ita ꝑuz et integrū est in manib⁹ ve
 stris sicut in manibus sanctissimi sacerdotis. Et hoc
 ideo qꝫ vos estis ministri scē ecclie quā deus diligit
 ꝑꝫꝫ ꝑetōres scis. Sz scriptū ē: qd iustū est iuste exe
 queris. Et ideo sanctius esset obmittere scēn opus

Capitulum

et iustum nisi sancte iuste perficeretur. Non enim vobis meremur sed adverbis. Nam aie in purgatorio existētēs bñ sentiunt qñ vnus bonus ⁊ sanctus p eis orat: aut qñ vnus lubricus ⁊ crimosus. Nam legitur ex emplū q quidā post mortē apparuit amico suo carissimo qui interrogauit eum de statu suo qui dixit se in magnis penis purgatorij esse. Rogans vt pro se orationes fieri faceret. Cum autē ille dixeret an vellent suo plebano habere qui erat totus vitiosus ⁊ publicus concubinaris. Ille nichil respondebat: s; more renuētis caput mouebat. Deinde nomīauit sibi quē dā heremitā castū et probū ⁊ sc̄m virum Cui ille dixit. Utinā ille pro me oraret / cito me a penis purgatorij liberaret. Et hec de nono capitulo.

De his qui redditus bñficiorū dāt non indigentibus. Capitulum decimum.

De his qui redditus bñficiorū dant nō indigentibus sed suis diuitibus amicis dicit hoc sc̄m. q tales raptores sunt et pauperib⁹ ad retributionem tenentur: aut priuēt bñficio suo a quo huiusmodi redditus perceperunt: vt patet. xij. q. ij. Gloria episcopi. ⁊. c. Si illi. et peccāt mortaliter nō tñ quia pauperibus subtrahunt: sed etiam qz in turpibus psonis nō indigentib⁹ tribuūt vt. lxxxvj. dist. De venatorib⁹. ⁊. c. Donare. Et iō fornicarij ⁊ alie persone turpes siue quecūq; alie sunt nō indigentes recipiētes a psonis ecclesiasticis tenent restituerē ipsi ecclesie. Nisi fuerit forte eis datum causa elemosine i summa necessitate: qz tunc est debitū eoz. lxxxvj. dist. Pasce. Mi feater preamande corde ppende quādo fit talis restitutio a te et ab alijs tuis similibus. Rauissima est illa auis in terra nostra: cum tamen

dicat beatus Aug. Peccatum non dimittit nisi ablatum restituat. Omne peccatum delere contritio et confessio. Præ hoc peccatum quod nulla contritio delere potest nisi ei committatur restitutio si fieri potest: ad impossibile nemo obligatur. Sed tamen tale posse obligat sed ad puram mendicitatem. Qui habet aures audiendi audiat quid scriptura de talibus clericis dicat. Unde de ipsis loquitur Adam parisiensis subtilis doctor. Mutantur quorum iniquitas exadipe peccat: quia de christi inopia diuites facti sunt de christi ignominia gloriosi: de opprobrio honorati de seruitute nobiles: de contemptu venerabiles de angustia delicati decilicio sericati de patrimonio christi luxuriosi et superbi. Solliciti quidem non sunt de animabus: sed de aulibus: non de pauperibus: sed de canibus: lucris potius intenti execrandis quam sacramentis venerandis. nam de his dicit propheta David. In labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabunt. Ideo tenui eos superbis. ps. lxxij. De hoc nota exemplum. Fecerunt duo canonici regulares mutuo se maxime diligentes qui etiam ad inuicem coniurauerunt ut qui prius de hac vita decederet alterum de statu suo certificaret. Cum autem vnus eorum mortuus esset ac alius de statu suo certificare vellet: apparuit ei dicens se eternaliter damnatum. Et ille interrogauit eum de penis. Et qui mortuus fuerat iactauit duas guttas de suo sudore in faciem alterius. Et cum ille quasi mortuus præ nimio dolore cecidisset dixit mortuus. Non time: quia non morieris de hac re. Et extrahens vnam litteram de sinu suo dedit illi. Cuius tenor talis erat. Præcipue inferni et rectorum tenebrarum. Uniuersis ecclesie prælatiis canonicis et presbyteris cuiuscumque status tam religionis quam secularibus tartaream salutem. Quonia

Capitulum

optime q̄ nostra sūt vobiscum sentitis et tot animas
trāsmittitis ad infernā q̄ via lata z spaciofa vix eas
capiat. Sciatis vos dignā habere retributionē ap̄d
nos in t̄pe oportuno. Cū vero ille cum stupore sic le-
gisset z q̄sisset ab eo si aliqd ei possit prodesse Illo ve-
ro dicēte q̄ nō mox disput. Ille vero viuens canoni-
cus suis reb⁹ ordinatis intrauit obseruatiā regularē
et fact⁹ est p̄batus monac⁹. **¶** Q̄ sagaciter iste cano-
nic⁹ fecit q̄ fortassis fuit similis i peccatis socio suo
iā heu dānatoyt intraret religionem p̄ omnibus pec-
catis tāq̄ veniēs ad secunduz baptisma. **¶** Uñ. Bern.
in tractatu de dispēsatiōe. z p̄cepto dicit p̄fessionē
sancte religiōis esse secundū baptisma. **¶** Et eādē gra-
tiā consequūtur religionē p̄batāz obseruatiā ingre-
diētes quā consequūtur baptizati baptismate salu-
tis quo ad dimissionē oīs pene pro peccatis. Culpa
vero dimittit̄ p̄ cōtritiōē veram z sufficientē z p̄fes-
sionē pure factā vni confessori qui habet talem au-
toritatē eundē absoluere ab omnib⁹ peccatis suis
et ab oīviculo excōicatiōis z irregularitat̄. Sic effi-
bñ absoluto z integraliter et post relinquitur solūmo-
do solutio pene q̄ totaliter tollitur, per professionē
sancti religionis etiam si esset pena mille annorum.
¶ Hō aut̄ ingressus religionis peccata sed solum con-
fessio z absolutio sufficiēs tollit. **¶** Mi frater consi-
dera z deuota mēte p̄tracta q̄ sapiēter hic criminō-
sus canonic⁹ fecit q̄ sic suam eternam penam cōmu-
tauit in sanctam obseruantiā regularem. Tu quoq̄
fac s̄l̄r z saluus eris. **¶** Dico notanter in sanctam ob-
seruatiā regularēz hec cuiuscūq̄ approbati ordi-
nis fuerit z sctā mater ecclesia vbi ista tria essentia-
lia, s. volūtaria paupertas / obdientia / z castitas re-

gulariter obseruant. Non enim valet neque predest alicui intrare monasterium seu ordinem ubi non viget regularis obseruatio / et structa omnium predictorum custodia. Magis potius dare se ad statum siue iter eterne damnationis quam saluationis / quia vouere et non reddere est eternam sibi damnationem acquirere. Magna enim est distantia inter monasterium reformatum et non reformatum. Et est certe tanta quanta est iter celum et infernum et est infinita / et nullo modo ad inuicem proportionata. Et hoc de decimo capitulo.

De duplici abusione clerici.

Capitulum. xi.

De sunt abusiones in clero satis magne. Prima est quod multi clerici et religiosi ab omnibus indifferenter accipiunt. De qua abusione dicitur in glossa super Clementem. Attende tibi o tu que elemosinam suscipis ut nullum modo accipias nisi ea que sunt acquisita ex laboribus ex fructibus iustis. Et cum timore et tremore tanquam de manu domini ad tuam necessitatem accipias. Que sunt ex usura / rapina / furto et fraude si tibi allata fuerint penitus refuta ne cum offerentibus dāneris. Et memento laboris et afflictionis antiquorum patrum in heremo. Et sic manibus tuis labora ut requiras unde iuste uiuas. Unde Petrus damianus ait Dona et oblationes ab iniquo suscipere quod aliud est quam animas proprias ex dantis squalore fedare. Eximie refert Helinandus de venerabili abbate. Stephano circiter ceteris ordinis quod cum quadam die propter defectum victualium cum vno conuerso monacho iuisset mendicatus abbas per vnam plateam / conuersus per aliam. Et econuerso reuerso vadit abbas sacculum conuersi multo pleniorē quam suum ubi tantum collegisset vel qui-

Capitulum

et tñ dedisset interrogauit. Rñdit cōuersus. Certe
 ille p̄sbyter tādū habitās in illa platea quē optime
 n̄ris q̄si sacculū solus mihi repleuit. Qd̄ audiēs ab
 bas ingemuit dicēs. P̄sbyter ille symoniace possi
 det suū bñficiū: z id̄ q̄cquid ab eo recepisti rapina est
 Qd̄ de omni illo quod nobis dedit nihil gustabimus
 Absit em̄vt panē illius comedamus z nobis icorpo
 remus. Cōuocatisq; pastoribus q̄ppe ciuitatē erant
 eis totū p̄uersi sacculū i eorū sinu euacuauit. Et hec
 de p̄ma abusione. ¶ Secunda abusio est hec q̄ mlti
 desiderant p̄ferri alijs ābiendo status prelationis et
 pastoz animaz z ouitū dei nonvt fructum faciāt sed
 vt honorib; p̄ ceteris extollantur. De quibus dicit
 Aug. i lib. ciui. dei q̄ locus superior sine quo loco re
 gi nō pōt z si administrantur vt decet / tñ i decēter ap
 petit. Cuius ratio est secundū sanctum Thomaz in
 quolibeto suo q̄ quicunq; prelationē appetit iniust
 est aut supb;. Et nullus suo appetitu dz ad p̄lationē
 siue ad pastoralē curam (q̄d pro eodē recipio) perue
 nire sed solū iudicio z dispositiōe dei secundū illud
 apostoli ad hebre. ij. Nemo assumat sibi honorē: sed
 qui vocat̄ a deo tāq; aaron. Potest tamē quis licite
 appetere se esse dignū prelatione vel opere boni p̄la
 ti quib; debet honor. De quo etiaz ait sanctus Tho
 mas secūda secūde. q. xvij. Cōtingit locū superiorē
 appetere pp̄ altitudinē gradus ad quez sequit̄ reue
 rētia honor z sufficiētia t̄paliū. Sed hoc modo ap
 petere illicitū est z p̄inet ad cupiditatē z ambitionē
 Sed appetere p̄ximū p̄desse ē p̄ se laudabile q̄uis p̄
 sumptuosus esse videatur q̄ aliquis p̄esse appetat
 hoc q̄ subditis p̄sit tñ p̄dest absq; p̄sumptione q̄li
 bet talia opa facere: si cōtigerit eū in tali officio esse

Nec sanctus Thomas. ¶ Itey bonaventura sic ait.
 Moderno tpe regimina periculosa sunt. zc. vt su-
 pra. vñ Grego. Sciāt ergo prelati q si puerse aliqd
 perpetrāt q tot mortib⁹ digni sunt: quod exemplo p-
 ditiōis ad subditos transmittūt. Talis em̄ dz esse p-
 lat⁹ in moy sanctitate in discretionē z strēuitate q
 pparatiōe ipsi⁹ ceteri merito grex dicāt. Et itez km̄
 Grego. nō dz hō ducatū suscipe qui nescit homines
 bñviuendo p̄ire. vñ Hugo de sancto victore. Supe-
 riores oēm iusticiā dñt iplere q necessario hñt oēs iu-
 sticiā: docere vt eoz exēplo subditi discāt qualē viue-
 re debeāt. Corripiat i qetos: p̄solet pusillamies susci-
 piat ifirmos: patiēs sit ad oēs sectans formam apo-
 stoli dicētis. Argue increpa obsecra miscens tēpori-
 bus t̄pa: z terrorib⁹ blandimenta. ¶ In sc̄tis Bonauē-
 tura sic ait. Prelatus siue quilibet: curatus qui ha-
 bz regere pplm dz in suo officio eē sollicitus: vt sub-
 lectos suos p bonum exēim ad facienduz alliciat per
 frequentē doctrinā informet: per disciplinā et iusti-
 ciā corrigat z cōpescat: z p bñficia sustētet. Per oēs
 nes adiuuet z p conscientiā fideliter purget z subdi-
 tos suos per potestatem suam non offendat non ami-
 cos non consanguineos eligat: sed litteratos et iu-
 stos: non nobiles parentela sed moribue. Debet etiā
 prelatus ecclie res expēdere pauperibus nō histrio-
 ribus. Debet esse in orōne non in venatione visitare
 hospitalia / nō ludere in alea / nō ludere in cartis: z i
 olibus se gerere vt vicariū xpi / vt dñs possit sibi dice-
 re illd qd dicit ad dauid. Inueni dauid km̄ cor meum
 qui facit omnes voluntates meas. Et vt ait Augu-
 stinus in sua regula. Ille qui nobis p̄est non se existi-
 met iure p̄tatis dominantē: s; caritatem seruantem

Capitulum *missibilib*

esse felicē ⁊ Greg. Totiēs platus ⁊ oīs curat⁹ i apo
 stasse crimine labif quotiens pesse delectat. Illi ei vi
 ri sunt plati qui ad hoc tm̄ laborant vt plures secum
 ad deum trahant quos delectat onus non honor ca
 ritas nō potestas Exēplo apli dicentis. Cū essem li
 ber in oibus oīm me seruum feci vt plures lucri face
 rē immo exēplo vnus magni amatoris aīaz. **C**irca
 peri em̄ in scripturis exemplū q̄ erat q̄dam ciuis cur
 arrisit maxima fortuna in tpalibus qui etiam cōsue
 uit pluries inuitare religiosos viros timentes deum
 Quis ip̄e p se deū nō haberet p oculis: qz nunq̄ fuit
 cōfessus multo tpe q̄ cepit maxie infirmari. Adistit
 pro certis viris religiosis q̄ hortabant eū ad cōfite
 dū: sed nichil profecerūt. Unus tm̄ eoz maxim⁹ ama
 tor aīaz. **D** mi frater vtinā tu talis esses ⁊ oēs cura
 ti q̄ dixit ad infirmū. Acquiesce cōsilijs meis ⁊ da oīs
 pctā tua michi p oibus bonis operib⁹ meis. Et hoc
 iuramento ⁊ fide data corā potiorib⁹ ciuitatis ad hu
 iusmodi cābiū firmiter se astruxit. Et ille iufirmus cō
 siderans salutifex cābiū cōsensit. Cui ille religiosus
 ⁊ maximus amator aīaz. **N**ūc scire volo quid ⁊ quā
 tū peccaueris vt sciam illa pctā penitere in hac vita
 qd̄ michi necessariū erit. Ille vidit se mirabiliter cir
 cunuentū timens si nō teneret cābiū sibi male i articu
 lo mortis succederet. **D**ilcedentibus omnibus ip̄e
 religioso viro mox cuncta sua crimina publicauit sū
 ptis ecclesiasticis sacramentis eadem nocte fideliter
 expirauit. Cuius animam frater ille vidit ab ange
 lis ad celos eleuari. Exinde iste amator aīaruz cepit
 corpus suū affligere quotidie vigilijs et oīonib⁹ ⁊ ie
 iunijs p delictis suis assumptis. Et dum continuat
 set per annum audiuit vocem dicentem sibi **Q**: tu p

salute pximi tui fideliter laborasti pñiam quã i defu-
nãter p quadraginta años peragere debuisses hanc
huiusmodi spacio diuina misericordia relaxuit et post
huius carnis spacium duplici premio letaberis.

Considera mi frater quantã charitatem habuisti
antiqui patres pro salute animarũ pro quibus certe
mortuus est iesus christus verus deus et homo. Talis ama-
tor fuit. Bonauentura qui de se scribit dicẽs Fateor
in corde meo latere quod si certissim⁹ essem quod nuq̃ debe-
berem frui deo meo / nihilomin⁹ tamen ad honorem
suum vellem libētissime pro qualibet anima peccatricē
semel mortuam tot mortes in pñti substinere quod
sunt in mũdo aie peccatrices vt ipse sequeretur gra-
tiã in pñti et gloriã in futuro quãto magis si post-
modum deberẽ secũ gloriari. Hec ille. Hic diligẽter
ausculta mi frater quã lōge distas a p̃dictis amatorib⁹
aiarũ cũ nõ vis vnã tĩmõ meretricẽ a te remouere pp
tuã ppriã aiã et aias tuorũ subditoꝝ quã scãdalizant
in te et quibus pessimũ p̃bes exẽplũ. Quia public⁹ con-
cubinarius et manifestus pctõr es i scãdalũ oĩz subdi-
toꝝ tuorũ et alioꝝ. Si enim vnã mulierculã meretricẽ
non vis a te remouere pp tuã propriã aiã et aias
tuorũ parrochianorũ et p̃cipue pp sũmũ et eternũ bonũ
quod est deus / quomodo ergo vis mori pro salute om-
niũ aiarũ quã in tuo pendent collo / sicut ille magn⁹ do-
ctor n̄ et cardinalis bonauentura de se scribit immo-
etiã sicut nobis in exemplum fecit iesus xp̃s de⁹ n̄r quã
morte turpissima in ara crucis pro salute omniũ no-
strũ mortuus est / tu miser et miserabilis non vis si-
bi in recõpensã vnã meretricẽ a te reijcere. Cogita
quã iuste dãnaberis tu et oēs tui similes / si sic morte p̃-
uenti fueritis quod deus mi frater a te auertat sed

Capitulum

det tibi cor strictū et humiliatū an̄ finē vite tue filie q̄
 dixit. Nolo mortem peccatoris: sed ut magis convertat et
 vivat. ¶ Sciendum tñ est q̄ nō sufficit curato et pla-
 toyt carnē suā crucifigat et in servitutem redigat nisi
 etiā curam gerat de suis subditis. Nūq̄ eī videt dei
 visionē nisi et minimū fratrem secū adducat. Et hoc in-
 telligit q̄tum ip̄o pastore consistit. Et hoc est valde
 durū verbū in omnib⁹ curatis / et ideo merito debent
 facere oēm summā diligentiam in verbo dei et bono
 exēplo. Ip̄si em̄ debent esse sicut vigilēs in urbe obses-
 sa. Dormitio em̄ vigilū est valde piculosa sibiipsis et
 alijs si em̄ hostes intrabūt primo inscuiunt in vigilēs
 si inveniūt eos dormientes. Ecce nō dormitabit ne-
 q̄ dormiet q̄ custodit israel. Quia non dormit diabo-
 lus q̄ impugnat israel. Lupus em̄ infernalis circuit q̄
 rens quem deuoret. Ideo pastor circuire debet ut ab
 ore ei⁹ predam accipiat. Oportet ergo curatos vigi-
 lare: quia dum accipiūt curā aīa⁹ obligant se p̄ sub-
 ditis. Qui eī tā fatu⁹ q̄ curā aliorū audeat accipere q̄
 seipsuz non sufficit custodire ac p̄ se rationem redde-
 re cū tñ scriptū sit. Sapie. ij. durissimū iudiciū fiet his
 qui presunt. Ibidem potentes potent tormenta pa-
 tient. Et Hier. xxv. scribit. Ululate pastores et cla-
 mate asp̄gite vos cinere q̄ completi sunt dies vestri
 videlicet ut interficiemini glosa eterna morte. Bre.
 Adior si quē saluari contingerit ex his q̄ principāt
 alijs id est q̄ curā habent aliorū. Et de hoc in suo pa-
 storali latissime scribit. Itē angustin⁹ ait. Quisq̄ in
 loco regiminis sublimat quanto in hoc superiori est
 tanto in maiori piculo versatur. Itē Hugo Quanto
 gradus sublimior tāto casus periculosior ut cui pl⁹
 cōmittitur plus ab eo exigatur. Grande pericū est sibi

ipsi uiuere alijs spalia et spūalia puidere sic curam
 sui gerere vt alios nō negligat sic d' alijs cogitare vt
 seipz obliuiscēdo nō derelinquat / sic pcurare spalia vt
 nō refrigescat a spiritualib⁹: sic inhīare ad spiritua-
 lia vt etiam sollicitus sit de tēporalib⁹. Qui quanto
 plus exterius honoratur tanto plus deū timeat atqz
 seipsum despiciat et eos a quibus em̄ honor impen-
 ditur in cogitatioe sui pponat. Tanto enim maior ē
 q̄ se apud deū q̄to uillior et humilior est apud seip-
 sum. si ergo vt ait Bonauentura ceteros i virtutib⁹
 pcellas tutius in loco infimo q̄ supremo teipsum cō-
 seruas. Sciendū q̄ ad roma. x. scribitur. Quomodo
 uero p̄dicabuntur nisi mittantur. i. eligātur: Ad. He
 breos. iij. Ne quis q̄ sumat sibi honorem nisi q̄ uocat
 a deo tanq̄ a arō glosa. A deo uocat qui recte et cano-
 nice eligit in cui⁹ p̄paratioe ceteri grex dicunt. xxv.
 di. Debēt etiā pcellere sciētia et sanctitate. i. q. j. Ul-
 timus em̄ reputādus est qui alios procellit digni-
 tate nisi etiā pcellat sanctitate et scientia. Un̄ q̄ p̄stā-
 tior ē ex oī populo q̄ doctior ē q̄ sanctior q̄ i p̄tutib⁹
 eminētior ē d̄s eligi i sacerdotē p̄latū et pastore eccle-
 siar et aiaz. viij. q. j. Licet ergo. Sz heuubi iā sūt fu-
 niculi caritatis et conscientie quib⁹ sancti patres tra-
 hebant certe ābitio deuorauit eos. Et iō nūc p̄nris
 tēporibus p̄tendūt intrare per fas et nefas. Intran-
 autē scdm Bern̄. vt vulpes regnant vt lupi moriunt
 vt canes. Et experiētis quotidiana declarat hoc est
 manifestat imo luce clari⁹ uidem⁹. In oī cī cōgrega-
 tioe alicui⁹ electiois qlibet lz firctissime iuret ad san-
 cta dei euangelia q̄ uelit eligere sicut sup̄ tractū ē
 uidelz p̄stantior ē doctorem sanctiorem et in virtu-
 tibus eminentior ē atqz etiam in spūalibus sagatioe

Capitulum

rem. Tamen quilibet eligit sibi simile. Sed quia sem-
 p maior est numerus illiteratorum quam literatorum / et ideo plus
 tempus profertur ignorans quam sentatus et doctus / et hoc i-
 maximum detrimentum fidei et sancte matris ecclesie
 quia ignorantia est mater omnium errorum. xxxviii. di. c.
 Ignorantia In sacerdotibus igitur qui habent alios
 regere omnino vitanda est ignorantia qui docendi offi-
 cium in populo susceperunt: qui valde sunt periculosi
 Unde in euangelio dicitur. Si cecus secum ducit ambo
 in foveam cadunt. Math. xv. Qui enim legem nesciunt
 sacerdotes dei non sunt Dicente beato Hiero. sup illo
 Aggei. Interrogate sacerdotes legem dei tempore se-
 me tenent habere sciam sacre scripture. Inherentes
 igitur sacre scripture tales non observant mundanas ini-
 quitates. xxxviii. di. Tunc Aristoteles in quadam epi-
 stola ad alexandrum sic inquit. Sicut conservativum
 corporis est sanitas sic conservativum anime est eruditio
 id est studium philosophie. Vera autem philosophia est sacra
 scriptura. Ideo quia sacerdotes in egipto ne scilicet vivi
 sepelirentur et animo morte morerentur ceperunt philoso-
 phari. A nostris autem temporibus incipiunt honorificare
 et in alea ludere et alia quam plurima vitia exercere Ideo si
 contingit nunquam litteratum eligi ab illiteratis et carnali-
 bus sit ideo quia talis secundum suam scientiam vi-
 vit secundum carnem et humanam conservationem aut
 fit per ordinem et potentiam divinam cui nemo resi-
 stere potest etc. Sciendum quod quis eminens scientia sem-
 per fit in platis querenda competens tamen est tolle-
 randa. de elec. Cum olim nobis. Sed nunc in perfectio-
 nem supplere debet perfectio caritatis. ¶ Sed querit
 hic quod sit eminens scia et quod competes, Respondetur quod ille di-

citur eminentis scientie q̄ scit respondere ad omnem
 questionē sine quere. Sz ille dicitur competētis scie
 qui scit respōdere ad omē q̄stionē cum quere. Ex q̄
 bus sequit̄ q̄ ille dicit̄ nullius reputationis vel scie q̄
 ad oēm q̄stionē nescit r̄ndere nec cū q̄re nec sine q̄rez
 p̄ p̄ns ip̄m fore intelligibilē ad omnē curā animarū
 siue p̄lationē cuius oppositum omnino videmus q̄
 q̄nq̄ prius q̄ nunq̄ legerunt donatum p̄pter quā d̄
 cōsanguinitatē aut affinitatē p̄ferunt iam ad benefi
 cia curata contra rigores diuini iuris. Unde Bern̄.
 Infans enim q̄ vix striturā facie euasit ad rogatus
 magnatorū b̄nificijs curatis perficitur. Sed facile est
 in talib⁹ dispensationē habentis dare. Sed his non
 habent dare firmissimē dū manent sanctorū patrū
 secreta cum tamen ī decretis legimus de etate ⁊ q̄li
 tate. c. vi. q̄ quidā ep̄s fuit depositus p̄pter igno
 rantiam artis grammaticę q̄ cōfessus fuit se nunq̄
 donatū legisse. Et ecce nostris temporibus oppositū
 fit. Non deponunt̄ ignorantes sicut olim factū est sz
 nunc potius eligunt̄ ignari ⁊ nobiles q̄ scientia emi
 nentes. Q̄ dispensatio vana ⁊ dyabolica q̄ hec omnia
 operaris potius dicenda est legis et iuris diuini dissi
 patio q̄ dispēsatio. Hoc sciendū t̄n̄ est q̄ oēs nos oz
 pri⁹ studere in artib⁹ ⁊ p̄cipue in grāmatica et logica
 sine quibus vero theologia nō capitur. Quapropter
 statutū est qd̄ nullus in doctorē theologie pmoueat̄
 nisi sit bonus magister artū ⁊ subtilis logicus. Sed
 heu qd̄ dicā sūt em̄ q̄daz diuinit⁹ p̄seuerātes ī arti
 bus ⁊ p̄cipue in logica ⁊ non festinent postq̄ acq̄sie
 rint sibi fundamentū in artib⁹ p̄fatis vt procedant
 ad matrē oīm sciaꝝ videlz theologiā aut ad eius fi
 lias immediatā scz ius diuinū. Tales vtiq̄ sine culpa

non erūt et p̄ p̄ns nec sine pena iusto dei iudicio. Nā
 de tali re ligim⁹ non fabulam sed rem gestā. ¶ Exp̄m
 Erat q̄dā studēs parisiēn qui die ac nocte studebat i
 artibus precipue in logica in qua ipse valde trit⁹ es
 rat ⁊ nihil curabat de alijs sciētijis nec de deo ⁊ serui
 tio eius. Cū tamen initiū oīs sapiētie ⁊ scientie sit ti
 mor dñi. Et ideo certis temporibus est deo seruīdū
 ⁊ ceteris tēporibus studendum q̄d iste studens non
 fecit / ideo post mortē sepult⁹ in maximis penis. Et
 quadā nocte apparuit magistro suo i quadam capa
 vbiq; habens scriptur. Ergo dicens. Hec capa vide
 tur tibi leuis et splēdida sed grauior est q̄ turris ma
 xima sup̄ terram in qua ego miser ⁊ or inenarrabilē
 Et his dictis vnā guttam sudoris sui sup̄ manū ma
 gistri sui misit q̄ p̄tinus perforata est quia cruciaba
 tur supra modū ⁊ ait hōxerfus. Aliquo coarctans
 cras coruis vana q̄ vana. Ad logicam pergo q̄ mor
 tis non timet ergo ⁊c. Idem ad sanctam obedientiā
 regularē qui breui tempore interuallo monach⁹ effe
 ctus est valde probatus / ad amans laudem ⁊ glorias
 huius mundi. Unde. Aristoteles dixit suis discipu
 lis in extremis. Adumiliatus intraui in hunc mundus
 anxius vixi et turbat⁹ nūc exeo nesci⁹ ⁊ ignar⁹. Om
 nis enim gloria hui⁹ mundi tanq̄ flos agri cito tran
 siens. Quis vnq; potentior Alexandro magno ⁊ dū
 ille quadā die in aquis nauigaret / quidā senex de ru
 pe petrarum apparuit ei dans lapidem pulcherri
 mum et p̄ciosum dixit / q̄ ipsius pondere agnosceret
 valorem sui ipsius. Nā lapis ille posit⁹ in statera om
 nia p̄ponderabat que in alia lance ponebātur Loop
 tus aut puluere nihil penitus ponderabat / sed ei p̄e
 pōderabat festuca minima. Per hoc datur itelligi q̄

ipse viuens in dignitate oēs reges mundi preponde-
rabat sepultus vero p minima festuca reputaretur.
An Grego. Que maior insania q̄ delectatione mo-
mentanea perpetuis se obligare supplicijs.

Et hec de vndecimo capitulo dicta sufficiant.

¶ De quadruplici domo dei,

Capitulum duodecimum.

Quadruplicē domū dei in scripturis iue-
nim⁹ quā sibi dñs deputauit p speciali
habituaculo cui⁹ deliciae sūt esse cuz filijs
hoīm Prover. viij. Qui etiā suis fidelib⁹
b⁹ repromisit i consolationē dicēs Abat.
vl. Vobiscū sum vsq; ad summationē

seculi. ¶ Prima igitur domus dei est quelibet eccle-
sia materialis ad honorem dei dedicata. De q̄ ipse do-
min⁹ dixit Joā. iij. Nolite facere domum patris mei
domū negociationis. Math. xj. Dom⁹ mea dom⁹ oꝝ
nis vocabit. ¶ Secundā domū disposuit sibi de⁹ spi-
rituales. Et hec est duplex specialis videlicet ⁊ com-
minis. Specialis est q̄libet deuota anima ad imagi-
nem dei facta. De qua dicit propheta. Domum tuā
domine decet sanctitudo in longitudinem dierū ⁊c.

¶ Tertia domus est spiritualis sed cōmunitota via
delicet ecclia catholica que supra ipsum velut supra
firmam petram est fundata Proverbiorum. ix. Sa-
pientia edificauit sibi domus excidit in ea columnas
septem: id est septem sacramenta. ¶ Quarta vero
domus est pacifica et trāquilla que est ecclesia trium-
phans omnium beatorū. De qua ps. Beati qui ha-
buerunt in domo tua domine in secula seculorū lauda-
bunt te. Item, Joan. xiiij. In domo patris mei man-

fiones multe sunt. Sz p̄th dolor in qualibet illaz do-
 morū fit tanta abominatio nostris modernis tēpori-
 b⁹ tanta q̄ violentia quas merito omnes hūili corde
 perpendere debemus vt possimus eas lachrymosis
 oculis deplāgere / et deplangendo remediū oportu-
 num a domino salubriter impetrare. p̄ prima igit ab-
 ominatio ⁊ violentia in p̄ia domo fit ad ipsimet dom⁹
 icolis scz clericis in ea prebendatis qui moderno tē-
 pore raroyisitant domum dei immo rarissime causa
 orationis querētes ibi deū. Olim petrus et ioannes
 ascendebāt ad templum ad horam orationis nonas
 Act. ij. Sed iā promptissimayisitat ea causa portio-
 nis q̄rentes ibi nummū non deū. Isti sunt de quibus
 dicit Hieremie. vi. A minori vsq; ad maiores omnes
 auaricie student. Isti plus intrent ecclesiā p̄pter sa-
 lutē ventris q̄ propter salutē mētis. De quibus di-
 cit apostol⁹ ad p̄hi. iij. Quorū deus venter est tales
 sunt filij hely ⁊ filij belyal De quib⁹ dicit. j. Regū. ij.
 Erat aut̄ pctm̄ puerorū hely grāde corā dño qz retrā-
 hebāt homines a dñi sacrificio. Sic et hodierna die
 propter auariciā gulā ⁊ luxuriā clericorū multi laici
 ab oblationibus ⁊ sacrificijs retrahuntur. Item alia
 est abominatio q̄ fit in eadem domo ab ip̄is qui visi-
 tant ip̄m causayane gloriē vt ostendant se eē bonos
 atq; subtiles cantores q̄ frāgūt notas ⁊ voces vt pla-
 ceat non deo sed mulierib⁹ discantiant ⁊ hofiant vt
 ab audiētib⁹ laudentur precipue a mulieribus. Jam
 mutatis iā in organis iā in alijs instrumētis musica-
 libus plus delectationem et lasciuā querentes q̄ de-
 uotionē. Et multi in illum finem intrant ecclesiam vt
 audiant tales cantus quibus delectant. Unde hugo
 de sc̄o victore libro de claustro sic iquit. Quid p̄ des̄

dulcedo vocis sine dulcedie mētis frāgis vocē frāge
 z ppriam voluntatē. Seruas psonantiaz vocis ser
 uas p cordātiā mortis: immo scđū. Augu. ptra tales di
 cit. Plus placet deo latratus canū mugitus bouū ge
 mitur porcorū q̄ talis cātus luxuriantū clericorū. i.
 lasciuie z luxuriose cantantū vt placeant amicis suis
 Vñ quantā iniuriā tēplo dei isti faciant: Faciunt em̄
 ex eo tabernam siue domū tripudij vbi solēt tales la
 sciui cantus exerci. ¶ Fit adhuc alia abominatio lō
 ge grauior in domo dei ab ipsis lubricis qui veniunt
 ibidē ad inspiciendū mulieres z vt inspiciant ab eis.
 Immo pudendū: s; tñ heu vex est qđ dico qđ istis tpi
 bus nō est aptior locus ad p candū vbi sunt tales p
 catiōes q̄ in tēplo dei. Et q̄to est ecclis solēnior et
 maior vt plures clerici sūt in ea / tanto plura talia in
 ea fiunt. Heveve illis qđ sic polluūt tēplū dñi. Illi ma
 ximā violentiā dñi dei faciūt cū de tēplo lupanar ef
 ficiunt. Illi verissime sunt de quibus illud dici pōt sal
 uatoris Math. xxi. Domus mea domus orōnis vo
 cabi: vos autē fecistis illam spelūcam latronum vbi
 vos procatis mulierculas malas: quas vos multum
 diligitis plusq̄ summū z eternū bonū saluator ē hoīs
 iesum xpm qđ nos z vos oēs redemit de morte eterna
 z de cui⁹ p̄rimo viuitis z v̄ras mulierculas splen
 dide educatis. Deus autē n̄ egen⁹ z paup non in se
 ipso: sed in suis paupibus quos enutrire deberetis z
 nō facitis in maximū dānū vestrū. Et dico notanter
 malas mulierculas: q; bone et honeste nō patiunt se
 a vobis procari: sed mala z inhonesta cuius malicia
 exupat oēm maliciam post dyabolum. Qđ autē hoc
 vexsit probat Johannes in sermone de decolatione
 Johannis baptiste dicens, Nulla ergo in hoc mūdo

Capitulum

bestia similis est male mulieri. Quid inter quadrupedia leone seuius: sed nichil ad hanc aut in serpentibus quid dracone atrocius: nec hoc quidem iuxta mulierem malam et linguosam conferri potest. Nam leo et draco in malo inferiora sunt. Testatur huic sermoni meo sapientissimus Salomon dicens. Cohabitare leoni et draconi melius est quam mulieri male et linguose. Et ne putes sapientem virum in ironia dixisse. Et ipsi rebus disce manifestius. Daniele in lacu leones reueriti sunt. Iustum vero naboth iezabel interfecit. Letus Iohannem in ventre suo custodiuit. Valida sunt sanonem illecebris circumuenit raso capite deformatum alienigenis scilicet philisteis tradidit. Dracones et aspides et cornute Iohannem baptistam uiuentem subdita veritate reuerentur Herodias vero caput abstulit et tanti viri mortem in precium saltationis accepit. Hec ille. Et ideo dicitur Sap. xlii. In medio mulierum noli commorari de vestimentis enim procedit rinas sic a muliere iniquitas. Audi rem gestam de duabus mulieribus et vno presbytero qui habebat duas vetulas aliam iuuenulam. Qui quibus in loco requiescens ponebat caput suum in sinu vetule ut ei canos crines extraheret. Vetula homo in se cogitabat si tibi canos extraherem ut iuuenis videar et me refutabis et iuuenule adhaerebis et propter hoc vetula ei capillos nigros extraxerat et canos permisit stare. Aliquam homo idem sacerdos ponebat caput suum in sinu iuuenule et petebat ut canos crines extraheret quod sic fecit et cum non inueniebat nisi canos omnes euellebat. Sicque vetula extraxit nigros et iuuenula canos. Et sic remansit idem sacerdos decalvatus et depilatus. Ecce qualis deceptio mulierum de qua malicia dicit metrista. Adam sensonem

dauid / loth / ⁊ salomonē / atq; aristotelē alexandrū si-
 mul ⁊ oēs femina deceptit quas mō rutilus erit. Femina
 fallere falsaq; dicere qñ carebit. Secana piscib⁹
 ac mare fluctib⁹ añ carebit. Itē infinita sunt adhuc
 eulogia ī sacra scriptura clamātia ī malitiā malaruz
 muliez quas tu sacerdos amas sup aurū ⁊ topazion
 imo sup deū ⁊ celestē hirlin. Dico itez malā mulierē
 quia pro certo scio q; bona honesta ⁊ pudica mulier
 nō erit tui fornicaria nec alteri⁹ si diuissi fueritis cō-
 tinue ab iuicē. Qui em̄ caste viuere voluerit opz eū
 vitare oēm occasionē luxuriādi ⁊ p̄cipue muliez pre-
 sentiā. Un̄ Aug. ait Maius vtiq; est qñq; viz sanctū
 cōmorari ⁊ cōuersari cū mulierib⁹ / ⁊ nō coinquinari
 ab eis q̄ suscitare mortuos. exm̄ capias nā sicut fer-
 rū in igne positū demolescit. sic viros sanctos in fre-
 quēt muliez p̄sētia positos cōcupiscentia molescere
 facit: ⁊ sicut ex concussione duoz lapidū frigidorum
 adiuvicē ignis excutit: sic et nimia familiaritate viri
 et mulieris q̄uis etiaz antiquozū ⁊ nimis frigidoz
 concupiscētia orit. Quis enim frigidior esse poterit
 q̄ q̄ in extremis laborat. Tñ refert. Grego. in dyalo-
 go de quodaz fene sancto in extremis laborante: cui
 cum quedā mulier facile sibi appropinquaret vt sci-
 ret an adhuc spiraret. Ille vir deivoce q̄ potuit cla-
 mauit. Recede mulier recede tolle pallius qz adhuc
 viget igniculus in me. Unde Augustin⁹ Crede mihi
 q; ex familiaritate feminarum multos cedros liba-
 ni. id est sanctos viros cecidisse agnouī de quozuz ca-
 su non min⁹ timebam q̄ Ambrosij ⁊ Hieronimi. Un-
 de illud periculum nemo euadere poterit nisi q̄ con-
 sortia muliez vitauerit / etiam quātumcumq; deuot⁹
 et religiosus fuerit. Unde Hieronimus crede mi-

Capitulum

chi nō pōt cū deo toto corde ambulare q̄ seminarum
 accessibus copulat. **D** mi fr̄ attēde diligēter q̄ scri-
 bam tibi nō ego s̄ sancti doctores. **I**h̄c̄q̄ ei in via sa-
 lutis dare poteris tua valida tecū cōmorante. **S**i ei
 magni sancti l̄rati z miraculosi viri p̄ feminas cecide-
 rūt tu miser z miserabilis cū tua cōcubina quo poteris
 saluus stare: quā tu plus diligis q̄ deū tuuz z oēs
 creaturas celestes z terrestres. **E**t cū nō sit aptius in-
 strumentū ipsius dyaboli ad decipiendū hoīes a via
 recta z iusta q̄ mala peccatrix mulier. **I**h̄c̄ dyabolus
 agit q̄nq̄ p̄ malā mulierē qd̄ nō posset facere p̄ oēs
 magistros z doctores oīm facultatū. **Q**d̄ aut̄ veruz
 sit scribā tibi rē gestā in quadā ciuitate p̄ antiquā be-
 guinā dyabolicā mulierē. **P**ropter qd̄ negociū tu et
 oēs nos fugere debemus malas mulieres pl̄ q̄ vnū
 demonē i inferno. **E**rat qdā mercator in quadā ciui-
 tate q̄ habebat castā z honestam vxorē q̄ p̄gens pro
 mercibus suis ad alias puincias. **E**rat em̄ qdā iuue-
 nis ciuis in eadē ciuitate q̄ adamabat eandē mulierē
 rē supramodū q̄ plures nūcios ad eadē honestā mu-
 lierē duxit ad puocandū vl̄ pcurādū s̄ vacuos z cū
 indignatōe magna repulit eosdē a se. **T**ādē iuuenis
 cepit languescere: cui qdam vetula occurrēs causas
 sui languoris q̄siuit. **Q**ui primo cor suū celans sed il-
 la fortiter instetit q̄ tandē ei qd̄ in corde habuit ma-
 nifestauit **C**ui illa ait. **E**go te celerit iuuabo. **D**hya-
 bolicā mulierē. **I**h̄c̄a h̄o caniculam quam hēbat tri-
 bus diebus ieiunare cogens tertia die panē cōfectū
 synapi dedit ei / q̄ p̄ amaritudine illius synapis forti-
 ter lachrymari cepit. **R**ergens ergo illa cū eadē ca-
 nicula ad domū p̄dicte femine fuit honorifice ab ea
 suscepta. **U**idēs ergo dñā caniculam sic lachryman-

tē q̄sivit quid haberet cause flēdi. **S**it ista ātīqua be-
 guina. **C**ara dñā nolite me interrogare de causa hu-
 ius fletus. **M**agna est enim mea tristitia ⁊ magnus ē
 dolor meus. **E**t ob hoc dñā magis instabat vt ei dice-
 ret. **C**ui antiqua vetula dixit. **D**ñā hec canicula fu-
 it filia mea pulchra nimis decora ⁊ casta: q̄ cuidā iu-
 ueni ipsam ardentē amāti cōsentire noluit in hāc ca-
 niculam maledictione sua mutauit. **E**t hoc dicto ce-
 pit flere vetula dyabolica ⁊ mendax. **T**unc mox dñā
 ait. **E**t ego sū similis filie vestre in hoc negocio. **C**ui
 anus. **C**onsulo vobis miseremini vestri ne vobis cō-
 tingāt talia ⁊ efficiamini canicula sicut hec filia mea:
 cui domina ait. **R**ogo te p̄pter deū vt q̄to citius po-
 teris procures michi eū ⁊ ego ei ⁊ sentia h̄m oēm vo-
 luntatē ipsius. **Q**uod illa infelix ministra dyaboli a-
 postola sathane audiuit ⁊ ad eum statim properauit
 et eos simul in actu luxurie sociauit. **D**omi frater co-
 gita q̄s cruenta bestia fuit hec dyabolica mulier. **I**ta
 foris apparebat s̄cta: q̄ beguina fuisse d̄. i. oratio-
 nis soror: intus vero fuit plena demonibus. **Q**uis eī
 vnq̄ doctorū aut magistroꝝ tale cogitasset nephās:
 vt p̄ vnā caniculā tam honestā et castam mulierē ad
 luxuriādū puocasset. **M**odo tales dyabolice mulie-
 res sunt dii vestri. **Q**uia h̄m Augustinū hoc ab hoīe
 colitur supple pro deo q̄d p̄re ceteris omnibus diligi-
 tar. **P**roprium enim est dei vt ab omnibus suis crea-
 turis p̄re omnibus diligatur. **E**t talem dilectionem
 tu ⁊ tui similes in p̄dictis ꝓcubinis v̄ris quas contra
 deū tenetis exhibetis. quia eas plus q̄s deum amatis
 in penam eterne damnationis vestre. **I**tem notan-
 ter iterū dico de malis mulieribus: quia scio pro cer-

to q̄ bona honesta z pudica mulier nō erit fornicaria
 Noui em̄ multas bonas z honestas mulieres z i om̄
 ne opus bonū promptas quarum vitā merito me oꝝ
 laudare qz oī laude sunt dignissime. Has em̄ amare
 z honorare i deo honorificū ē. De quo scribit Sap.
 Mulierē fortē q̄s inueniet p̄cul z de vltimis finibus
 p̄cisiū ei⁹. Sicut fuit Lucretia de qua superius ha-
 bes q̄ indubitāter non fecissz que ista fecit z si decies
 fuisset in caniculā mutata ex quo seipsam iterfecit p̄
 nephario facto q̄vi z p̄tra omnē ei⁹ volūtatem in ea
 factū fuit. Secunda domus dei est anima rationalis
 q̄ multas vexationes z violentias patit. Ipsa quidē
 infestatur a v̄to superbie / a flumine auaricie z a plu-
 uia luxurie. Nā omne quod est in mundo aut est con-
 cupiscentia carnis / aut oculorum / aut superbia vite
 Itē de hac domo dei ebriosus facit phanū bachi lu-
 xuriosus phanuz veneris bellicosus phanum martis
 Sicq̄ multis mōis anima n̄ra rōnabilis q̄ deberet es-
 se dom⁹ dei fit dom⁹ ydoli diabolici z p̄phani. Nō au-
 tem tu fac sic mi frater sz potius exclude venerē bac-
 chum et martē z p̄para deo tuo iesu christo crucifixo
 i aīa tua templum sanctum castrū per iuges memori-
 am passionis eius z omnium vulnerum ac crucis ei⁹
 z patibuli. Tūc indubitāter habebit memoriā tui in
 viscerib⁹ mie sue. z de hoc captas exēpluz de venera-
 bili ep̄o noīe honorato. De quo legim⁹ q̄ in magna
 reuerētia habuit ymaginē crucifixi: z p̄sequēs totā
 tam passionē x̄pi. Cū autē simplex laicus esset diuini-
 tus tñ in ep̄m eligitur: sed clerici euz contempserunt
 et deriserūt: cū autē dievna missam cantaret et domi-
 nus vobiscum proferret clericis respondere nolenti-
 bus ymago crucifixi respondit z euz sp̄s tuo cunctis

q̄ aderāt audiētib⁹. Et hoc ad maximū honorē ips⁹
 ⁊ i scādalu oīz suoz clericoz. Scim⁹ ē aut̄ vt moreret
 ⁊ cū corp⁹ eius añ mai⁹ altare locaret ymago cruci
 fixi ad altare oculos suos reuoluit ⁊ ipsum corpus di
 ligentissime inspexit. Cū aut̄ sepulture traderet ⁊ p̄
 sbyter i sine misse diceret. Redescat i sc̄tā pace cleri
 ci vō nūc cōuersi cognoscētes ei⁹ sc̄titatē p̄ tristitia
 ⁊ fletu seu dolore nō rīderūt Amen. ip̄a ymago xp̄i
 alta voce rīdit oībus audientib⁹ Amē. Si crucifix⁹
 suū honorantē honorauit in terris q̄to amplius hec
 eli celo facit. O mi frater tu quoq; fac similiter ⁊ h̄
 bebis eū indubitanter te honorantē in hoc seculo et
 multo fortius in celesti p̄ria: ⁊c. ¶ Tertia dom⁹ dei
 est rota ecclesia catholica in qua etiam fit abomina
 tio. Et h̄ oīs abominatio q̄ fit in prima ⁊ secūda ec
 clesia etias fit in tertia eo q̄ iste due includunt in ista
 tertia tñ plures enumerabo. P̄ria igit̄ enumeratio ē
 q̄ plures sunt clerici q̄ volunt h̄re bñficiā sed nolunt
 sufferre beneficiorum onera: redditus volūt tollere:
 sed nolunt horas canonicas dicere nec chorū v̄sita
 tare. Sūt et alij bñficiati q̄ credunt se ad horas nō
 obligari nisi recipiāt sanctos ordines. Sz estimo fm
 rectam rōnem q̄ districtius tenetur talis clericus be
 neficiatus et non ordinatus q̄ clericus ordinatus et
 non beneficiatus: quia prius tanq̄ mercede condu
 ctus est ad legendum horas canonicas sicut ecclesia
 instituit eas. Aliter autem ad hoc est spontaneus et
 libera voluntate obligatus. Sed sub maiori pena te
 netur hoc quis adimplere ad quod mercede cōduci
 tur q̄ ad quod sponte se construxit. Item alia abo
 minatio fit in hac domo. Nam clerici istis temporib⁹
 redditibus et bñficijs volūt esse clerici: sed h̄ bitu et

Capitulum

cōuersatiōe laici. Comā nutriūt cū mulierib⁹ habitu
z calciamētis assimilāt militib⁹ tabernas z lupana-
ria visitāt cū gartiōib⁹. Audite qđ dicit August. ca-
libus clericis in libro de p̄tēptu mūdi. Quisquis igit̄
ad sortē dñi vocat⁹ qđ comā nutrit z capillos radere
vel tōdere erubescit p̄fecto nō sede dei s̄z de mundi
sorde eē testat⁹. Quāto em̄ qđ crines pl⁹ fouet tanto
cor suū nō in celis sed in terra fixū esse oñdit. Extir-
pēt igit̄ penitus p̄st̄ptio talis ne (qđ absit) a deo ex-
pellat eius ořo. Nec ille. Itē Bernard⁹ ad eugenū
papā libro quarto i fine sic ait. Viror cuius ordinis
sunt nostri clerici. Mā in p̄gregatione t̄paliuz h̄nt se
vt laici in apparatu nobili vt milites in acquisitione
reddituū vt clerici. Et tñ non laborant vt laici / nec
pugnant vt milites / nec euāgelisunt vt clerici. Et tñ
vtriusq; ordinis cupiūt esse z vtrūq; defērunt vnusq; s̄
q; in suo ordine resurget / iste vero iniquo ordine ne-
scio. Cum tñ deus summe sapiēs credat⁹ z nihil inor-
dinatū relinquat. Qua in re timeo istos non alibi lo-
candos nisi vbi nullus ordo: sed sempiternus horroz
inhabitat. ¶ Item adhuc alia abominatio fit in hac
domo a clericis. s. qđ ipsi se mutuo occultis moribus
z apertis lantant vnus alium infamando detrahen-
do obloq̄ndo increpando in iudicio et extra. Et in-
tantum seua et magna est ista pestis in clero qđ iā reli-
giosi detrahunt secularibus et seculares religiosi /
vnusquisq; inuidet alteri de statu z honore. Et ex il-
lo laici plurimum scandalisunt et per consequens
non credunt que ipsi predicant. Nec etiam tenēt ele-
rum in reuerentia debita vt decet. Et sic ista domus
leditur graui ruina. Nec mirum est. Dum enim pa-
stor per abrupta graditur / consequens est vt greg

ad precipitum sequatur vt dicit Gregorius i pastoralibus
 his dicendū esset de criminossimo ep̄o. **M**ayd bur
 gen̄ noie **O**do q̄ heu non clericaliter nec ep̄aliter vi-
 xit vt exit⁹ rei demonstrauit. Sed seruabo tibi tandē
 hystoriaz vsq; in finem huius carte. **E**t dicam tibi de
 vno alio ep̄scopo q̄ erat homo carnalis multum lu-
 bicus qz public⁹ concubinari⁹. Sed cum diuinorū
 gente iudicio idē ad extremum peruenisset neq; fef-
 sionem atq; sacramentū eucharistiē vel sacrazunctio-
 nem accipere volebat. **U**n̄ cum amici eius de hoc m̄-
 tum dolentes q̄ sine viatico morirellet. Deniq; qui-
 dam filius eius carnalis eum sup̄ hac re multuz roga-
 bat. **C**ui ep̄s pater eius vehementer indignās sibi m̄-
 tum dure respondit et ait. **F**ili proacissime mere-
 tricis non me latet intētio tue perfide mentis scio qz
 mortē meā desiderāter expectas vt facultates meas
 habeas et ideo mox p̄cepit cubiculariis suis vt cū eo
 exirent et hostiū clauderēt et eum quiescere p̄mitte-
 rent nec etiā intrarent nisi eo iubente. **Q**uib⁹ gressis
 aliquādiu. **C**ū itaq; aliq; scire volentes quid ageret i-
 troierunt sed eū in lecto minime reperierunt. **C**ūq; euz
 singulis angulis quererent ⁊ nō inuenirēt tandē sur-
 sum recipiētes viderunt cadauer eius mortuū proie-
 ctū in excelsum trabem. **U**n̄ cū non eēnt ibi scale nec
 alia instrumenta quibus ad eandē trabem ascendere
 potuisset certissime patuit qz a demonib⁹ esset suffo-
 catus et ad illum locum subleuatus. **I**ta non solum
 punitur qui corpus christi indigne sumit. Sed etiā q̄
 sumere indigne contemnit. **N**ā indigne sumētes spe-
 cialem penam incurrunt quia dyabolus in talib⁹ ma-
 iorem habet potestatem vt dicitur **J**oannis. xiiij. de
Juda qd post bucellā penis itroiuuit in eū sathanas

Capitulum

quāuis in eo prius erat. Et quāuis illa bucella erat cri-
stus tñ dyabolus in ipsius animā intravit qz ausus est
accipere bucellā de manu dñi cum sciret se traditorē
eius / z p consequens criminosum hominem valde.
vnde Augustin⁹ ait nullus malignus ad corpus xp̄i
accedat ne qđ iudas sustinuit patiat̄ur sicut fuit ille
episcop⁹ z omnes cōcubinarij sibi similes. Est tñ sciē
dū qđ iste criminosus ep̄s sustinuit hāc penā a dyabo-
lo non solū ideo quia non voluit penitere nec cōmu-
nicari: sed qz credidit quod heu qđ plures adhuc ho-
dierna die credūt in piculū animarū suarū de extrema
vinctiōe qz si inūgetur oleo sancto qđ eo citius more-
retur z thesaur⁹ iu⁹ qui fuit magn⁹ succedere deberet
filio suo spurio quod fuit contra ip̄m. Nam vt supra
dictum est ideo diabo suadente in cuius p̄ tate fuerat
sacramenta eucharistie sacre vinctiōis z p̄fessiōis re-
cusavit z dño suo diabolo cui iura seruiuit obediuit
cū quo ad dānationē eternā trāsiiuit ideo corp⁹ eius
in trabē suspendit z in hoc dyabolus seruū suum ho-
norauit. O mi frat̄ reuertere a seruitio diaboli hoc ē
a tua concubina ad deū qui te creauit z insuper sua
turpissima morte redemit vt ei serues casto corpe et
mūdo corde qđ multū alijs habet honorare seruos su-
os celesti p̄ria cū oib⁹ āgelis atq; beatīs qđ dyabolus
in eternis penis. Cogita mi frater quia momentaneū
est quod delectat s; eternū est quod in profundo in-
ferni inestimabiliter cruciat. Verte ergo illā momen-
tanē et fetidissimā delectationē luxurie i inestima-
bilem gloriā et eternū bonum z gaudium celestis pa-
trie. Ip̄e enim deus misericors expāsis stat manibus
et paratissim⁹ est te suscipere quia cor p̄strictū z hu-
miliatū deus nō despiciet. Si vero neglexeris tem-

pus gfe sicut iste cōs ripensis heu fecit. & qđ ipse in-
 uenit tu iuenies: noli imitari vestigia ei⁹. **M**odica ei
 hic penitētia acquirat tibi magnā gloriā et sēpiter-
 num gaudiū. **E**xemplū accipe de latronibus male-
 ficis ad mortē dijudicatis qui gauderēt vehemēter
 si p auricula abscindēda possent euadere mortē cor-
 poralē. **T**u quoq; gaude et letare qz cum parua pe-
 nitentia potes euadere mortē anime eternalēz acq-
 reret tibi gloriā sempiternā & dicere illud. **E**cclē. vi.
Videte oculis vestris quia modicum laboraui & iue-
 ni mihi magnā requiē. **G**losa in hoc tempore gratie
 & mie. Si heu ecōtra tempore iusticie videlicet post
 mortē p magnā et iēstiabilē penā non pōt sibi homo
 ibi parua acquirere requiē. **A**udi diligētēter quid di-
 cat **I**sidorus ait enim sic. Si habes sapiētia salomo-
 nis pulchritudinē absalonis: velocitatem azahelis
 prosperitatē alexādrī. potentiā octauiani: diuitias
 cresi: lōgeuitatē enoch quid prosūt si i fine caro tua
 vermibus detur & anima cū demonibus in inferno e-
 ternalitē collocef. **D**ecille. **O** mi frater cogita q tu
 nouissima fient quatuor istayz mors: iudicium gehē-
 na / & gloria. **Q**uid horribili⁹ morte qđ itollerabili⁹
 gehēna / qđ iocundius eterna gloria. **Q**ua in re dico
 tibi cū metrista. **S**urge miser vigila tu stude lege vl-
 tra. **S**ic fac q nulla sine fructu trāseat hora. **Q**đ si
 bi qđ serit pñti tēpore vite. **H**oc sibi messis erit dū
 dicif irevenite. **N**otandū q nos spirituales viri tam
 seculares: q̄ religiosi deberem⁹ dare istis secularib⁹
 psonis sortem et strenuum modū pugnandi pro pa-
 tria celesti. **N**ō qsiq; sit oppositū q ipi sūt fortiores
 in militando et multum feruentiores se ad artam: &
 strictā vitā dando & oēm gloriā et pompam ac potē

tiam huius mundi post ponendovt vitay possideant
 eternā et hoc in magnū scandalum nobis et erubescē
 tiam. Nam legim⁹ q̄ quidā miles diu vicerat male in
 torneamentis hastiludijs ⁊ spolijs et multis alijs va
 nitatibus huius seculi: Rex autem illius terre vole
 bat ire ad terrā sanctā ⁊ cogitabat q̄ interim isti mi
 liti cōmitteret totum regnum. Ille autem intelligēs
 hoc cogitabat intra se illud cōmune puerbiū. s. Dus
 ludis bon⁹ ipsum dimittere fas ē. Tu diu militasti re
 gi terreno tempus est vt incipias militare regi celesti
 pro eterna patria q̄ nūq̄ auferetur a te. Et p̄grega
 uit ad se oēs amicos suos et fautores tanq̄ habitu
 rus magnā expeditionem vt sibi in auxilium venirent
 assignans eis diem ⁊ locuz. Illi vero tanq̄ sui amici
 ⁊ fautores venerūt in magna multitudine die statuto
 ⁊ dixerunt. Quo sumus ituri. Ipse dixit. Non dicā o
 bis quousq̄ illuc venerim⁹ ne forte hostes cōscij fiant
 Et iste miles strēnus pugnatur⁹ cū omnibus demoni
 bus direxit iter suum ad claremyallem. Cum autē
 venisset prope claustrum dixit ad suos. Hic me inua
 dunt multi hostes inuisibiles. s. demones quis mecu
 turabit bellū cōtra eos qm̄ hic intendo me sepelire in
 monasterio abrenutiando mūdo ⁊ omnibus eius pō
 pis. Exhortabatur eos multum ad introitū ordinis
 sed ipsi nolebant et dicebant. N nolite tam stulte a
 gere nos sic dimittendo parati eim̄ sumus omnes vo
 biscū intrare bellum et vobiscum mori. Quibus mi
 les ait nolite mecū mori t̄paliter s; intrate ⁊ viuite et
 naliter. Et sic intravit miles ille monasteriū ⁊ secutus
 est eū solūmō armiger ei⁹ quē ab infantia nutrierat
 sic respiciēs retro vidit solū armigerū ⁊ multū gaudi
 sus est ⁊ dixit. Tu sequeris me sicut bon⁹ latro secu

tus est xpm. iesum imparadisum. Et pfortati in dño
 intrantes monasteriũ et habitum susceperũt ⁊ salua
 ti sunt abo domino adiuuãte. **Q**ui frater tu quorũ
 fac simile sic ars deluditur arte. **N**ã bene iste p̄fati⁹
 miles habuit p̄e oculis q̄daz verba poetica / vs ista. M
 Sit tibi pulchra dom⁹ si splendida mensa quid inde.
 Si fueris diues fortis pulcherve q̄d inde. Si prior
 vel abbas rex papa q̄d inde. **Q**ue sunt sub celo si tua
 sint cuncta quid inde. **T**am cito pretereũt hec oia q̄
 nihil inde. **S**ola manet virtus qua gloriabimur inde.
Item alia metra. **F**orma gen⁹ mors sapientia res
 ⁊ honores. **M**orte cadunt subdita solũ manent meri
 ta. **U**nde. **A**po. **O**pera eorum sequuntur illos.

Et hec de duodecimo capitulo.

Queritur vtrum conueniens.

sit increpatio siue correptio.

Capitulum decimum tertium.

Queritur vtrum conueniens sit talis increpa
 tio sacerdotum siue correptio. **C**um tamen ⁊
 postolus dicat. **S**eniores tene increpaueris. **R**espõ
 detur q̄ hec regula sancti pauli seruanda est vt ha
 betur. ij. q. vij. c. **P**aulus scdm̄ verba beati. **G**rego
 rij sic dicẽs. **L** culpa senioris. i. sacerdotis suo exẽplo
 non retrahit ad interitus corda iuniorum vbi autem
 senior siue sacerdos iuuenibus exẽpluz prebet ad ite
 ritũ ille districta increpatione feriendus est laqueus
 iuuenum. **E**t rursus. **M**aledictus puer centum an
 norum super quo verbo dicit beatus. **B**ern̄. **M**ale
 dictum caput canum et cor vanum caput tremulum
 et cor emulum. canities in vertice et pernices in mē
 te facies rugosa et lingua nugosa cutis sicca et reli
 gio ficta visus caligans et caritas claudicans labius

Capitulum

pendēs ⁊ bens detrahens virtus debilis ⁊ vita flebilis dies vberes ⁊ fructus steriles anni multi et actus stulti. Tales seniores et p̄byteri digni essent non solum simplici correctiōe: sed vt molendina a sinaria su sp̄sa collo eoz dimergerent i pfūdū maris. Juxta vocem dñi, Matt. xviii. Si ei tales senes eēt plati aut pastores ouīū xp̄i: nūc scdm beatū Gregorius ad monēdi eēt subditi ne plus q̄ expedit sint ipsi subiecti nec cū plus studeāt q̄ necesse est hominib⁹ subijci et cōpellantur eoz viciā venerari. Sciēdū q̄ duplex est correctio. Quedā potestatiua qua nō solū intēditur correctio fratris sed etiā intēditur pcuratio boni cōis. Et illa nō solū fit p simplici amonitionē / sed etiā q̄q̄ p penaz in flictionē vt ipse peccās ⁊ alij tēmeāt h̄mōi penas. vt sic a peccato desistant. Et talis correctio soluz p̄tinet ad platos ⁊ iudices ⁊ alios superiores respectu suoz inferiorū q̄ missi sunt. Vñ quō p̄dicabūt nisi mutātur ad Roma. x. Scda h̄o correctio d̄r fraterna q̄ p simplici amonitionē tēdit ad emendationē peccātis. Et q̄ hec amonitio est actus dilectiōis: ideo cadit sub p̄cepto diuino. Probat̄ hoc p illd̄ Matt. xviii. Si peccauerit i te frater tu⁹. Et p glosam vbi d̄r. Ita bñ peccat q̄ videt fratrem suū peccare ⁊ tacet sicut q̄ peccāti nō indulget. Sz ad indulgētiam peccati oēs tenemur ex diuino p̄cepto. s. caritas igitur s̄l̄r ad corrigēdū. Et tñ sciēdū q̄ debitus modus debet seruari in correctione fraterna / q̄ nō oēs eodē mō sūt emendabiles vt dicit b̄tus Gregorius in tertio libro moralīū. Et in omelijs sup ezechielē ⁊ i pastorali per plures similitudines p̄cipue inferiores corrigentes superiores nō debēt hoc facere arrogāter ⁊ impetuose: sed reuerentialiter ⁊ humill

tervt dicit apostolus. i. ad Thimo. iij. Seniore[m] nō increpaueris sed obsecra sicut patrē. Idem habetur ij. q. vii. ca. Paulus ⁊ Gregori⁹ i pastorali. Admonendi sunt subditi ne p̄latorum suorū vitam iudicent si quid fortasse eos reprehensibiliter agere vident ne vnde recte mala eorum redargantur inde per spiritum elationis in profundum inferni dimergant. Ad monendi etiā sunt subditi ne cum p̄latorum suorū culpas p̄siderant cōtra eos exinde audaciores fiant s; sic ap̄d episcopos dijudicēt vt cū diuino timore cōtriti fere ab eis iugū reuerentie non recusent. Nō em̄ p̄latorū suorū subditi demerita p̄siderare s; quod dicit ⁊ iubent vt dicit canon. i. q. i. c. Non quales sacerdotes dñi sunt / quid de domo loquant̄ est vobis magnopere attendēdū. Si em̄ dixit illos audiēdos qui supra cathedram moysi sedebant quāto potius q̄ supra cathedrā petri resident. Inde si dixerimus quoniam peccatū non habemus nos ipsos seducim⁹: ⁊ nō est veritas in nobis de conse. dist. ij. Iterat̄. Non peccare soli⁹ dei ē emēdare vero sapiētes pseuerare autem diabolicum est. Est em̄ res pene contra naturā vt sine pctō quis sit. xxv. dist. Et sūt v̄ba Hieron̄. ad oceanū. Vos autem sacerdotes qui aliorū iudices estis primū auertite a vobis malum: deinde a subditis vestris. Valde em̄ turpe ⁊ scandalosū est vobis sacerdotibus cū culpa redarguit vos ipsos q; qui trabē gesta in oculo proprio nō potest bñ educere festucā tenuē siue errorem de oculo fratris sui. q. i. c. multi In hoc enim potissimū est crimē sacerdotum ⁊ vltra modū detestabile q̄ se nō custodiūt a fornicatiōe publica cum eorū concubinis propter populū ne citā ad occulta propter deū quā quasi quotidie tractant

Capitulum

sez sanctū sanctorū deum ⁊ hoiez sub speciebus panis
⁊ vini ipsi in pfundissimā penam eterne dānationis
Nam legim⁹ de quodā sacerdote q̄ sc̄tā nocte et die
natalis dñi noluit se custodire nec p̄tinere, a luxuria
cū tñ eadē nocte ⁊ die instabat sibi celebrare, q̄ ipsa
nocte transiuit p̄ cāpū deynavilla ad aliam vt ibi
dem secundū consuetudinē diei tales missas celebra
ret ī diuersis ecclesijs. Cōtingit heu q̄ vna mulier so
la occurrere ei cū qua peccauit nō ponēs añ oculos
deū ⁊ q̄ oporteret eū ter celebrare. Sed postq̄ ip̄i
ma missa consecrauit ⁊ sumere voluit tūc columba ni
uea venit ⁊ eoidēte totū calicem ebibit ⁊ rostro suo
hostiā accepit ⁊ euolauit. Vidēs ista sacerdos valde
timuit p̄pter populū circumstantē sed tamen popu
lus hoc non vidit. Finita missa laudes dixit. **C**retz
in secunda missa similiter hec fecit niuea columba q̄
⁊ in p̄ma. Tandē ip̄e sacerdos miser miserabilis in se
reuerfus ⁊ cōpunctus venit mox ad quendam abba
tem cisterciēsis ordinis cōfessionē ei faciēs tāti pec
cati exposuit reatū. Videns vero abbas eius magnā
contritionē ⁊ lachrymas sciens p̄ certo q̄ deus cor
contritus ⁊ humiliatum non despicit iussit ipsum ire
⁊ mox celebrare tertiā missā p̄ populū expectātes
se seruās sibi p̄nias quousq̄ expediret populū q̄ tūc
reuerteret. Qui dū celebraret tertiā missam venit
colūba ⁊ posuit duas hostias consecratas quas p̄us
receperat euomuit similiter omnē liquorē ad calicē
Videns p̄sbyter repletus est gaudio magno quā
mox ad abbātē reuertitur ei et diuinā cōsolationē re
citauit vt eū monachū faceret humiliter rogauit. res
pondit ei abbas dicēs. Nō te isto tpe recipiā s̄ volo
vt mare trāseas p̄ peccato tuo tribus annis in hoc

spitali infirmitatibus seruias si tunc reuersus fueris nul-
 la a me patiaris repulsam. Istum enim laborē et periculū
 maris atque itineris pro profectibus sibi dedit. Fecit ille crimi-
 nosus presbyter quod abbas iusserat et post tres annos re-
 uersus factus est presbyter monachus. Ex his igitur dictis pro-
 pter ad sacerdotē quod debet esse iudex aliorum requiritur profe-
 ctio scientie et multo plus sanctitatis vite et respectu
 ipsius populi grex dicatur et plebanus pastor ouium christi. Et si
 cut est magna differentia inter pastorem et oues sic ma-
 gna debet esse differentia inter sanctitatem ipsius plebani
 et ipsius populi. Sed heu iam pauci nunc temporibus sunt viri
 facti iudices et sancti et perfecti pastores animarum: sed mul-
 ti lupi rapaces deuorantes eas ac luxuriantes cum ouibus
 suis et per quem actum tradunt se et suas oues lupis
 infernalibus. Et multi sunt mercenarij qui non lucrum animarum
 sed mercedem temporalem commodi aut lucri aut honoris
 querunt. Sed caueant qui sic loca pastorum occupant et custo-
 diam gregis minime implent ne dicatur illud Ezechiel. iij.
 Speculatorum dedi te domui israel: si impio locutus
 non fueris: ut se ab impietate custodiat et ille perierit: sicut
 gremium eius de manu tua requiram. Item. Regum. ij. Custodi-
 di uix hunc qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima eius. de
 inde dominus per Esaiam. lviij. dicit. Clama ne cesses quasi
 tuba exalta uocem tuam et annuncia populo meo sceles-
 ra eorum. Quapropter debent flatu et omnes curati oues
 suas eis commissas a morte culpe gehenne reseruare et
 a dyabolicorum lupoꝝ incursibus custodire. Juxta il-
 lud Chrysostomus. Sacerdos et si propriam vitam dissi-
 pauerit: aliorum tamen diligentem curam modo ha-
 buerit cum perniciosus in gehennam ibit. Prosperus in de
 summo bono ait. Sacerdotes pro iniquitate popu-
 lorum damnantur eos ut ignorantibus non erudiant

Capitulum

aut peccantes nō arguūt. Et Bre. sup Ezech. Tot
occidimus qđ tacentes ⁊ negligētes ad mortē ire vi
demus. Et Bernar. ad Eugenū papam sic ait. De
paruis vt de castris ⁊ villulis ꝛc. magnam curam ha
bent de magnis vero vt de alabus nullā vel minimā
gerūt curam. Immo a multis ex toto relinqtur cura
spūalius ppter qđ nō sunt tēpalia ⁊ nō ecōtra. Et ideo
qđ cōtra doctrinam apostoli prudentes apđ nosmet
ipſos sum⁹ ⁊ plus sapiētes q̄ opz. Altissimus stultā
facit sapiētiā nřam vt ea vitam amittamus tēpalia q̄
ea nitimur acq̄rere ⁊ conseruare. Un̄ videm⁹ heu q̄
quanto cura nřa p tēpalius magis crescit tanto ec
clesiē diuitijs magis decreſcūt. Sic ecōtra olim qñ
erat feruens sollicitudo pro spiritualibus tunc ec
clesiē dubitantē in tēpali⁹ p oīa p̄ſperare vt itaq̄
ardenter ⁊ diligēter pcuratiōi cōseruatiōi ⁊ augmē
tationi spūalium insisteremus sicut tēpalius ista idu
bitatē adijcerent dñmō illa primo ⁊ principaliter q̄
rant iuxta pmissum veritatis dicentis. Primo q̄rite
regnū dei ⁊ iusticiam eius ⁊ hec oīa adijcient vobis.
Math. vi. Sed qđ isto tēpō moderno primo precipue
regnū dei ⁊ iusticias eius non querit: ⁊ ideo diuitie ⁊
glorie non adijciunt: sed qđ priorī tēpō causa deuotio
nis adiecta sunt mō auferunt propter nimios exces
sus sacerdotum in quibus maxime populus ꝓmunis
⁊ laicalis scandalizat. Hōne mi frater esset magnum
scandalus in tota ciuitate tua qđ tibi subiecta est quo
ad curam fortassis quatuor milia aīaz in qua habi
taret qđdam laicus mechanicus cū vxore legitima et
cum eadem haberet publice cōcubinam vnā cū pue
ris ex eadem generatis. Immo vero eēt enorime qđ
et p̄cipue qñ esset notus ⁊ publicū, Hōdo mi frater

respice in te et inuenies: quia tu talis es cum tibi tu sis vica-
 rius christi et tibi dixit. Quodcumque solueris super ter-
 ram erit solutum et in celis. Etiam dixit qui vos au-
 dit me audit: et qui vos spernit me spernit. Adhuc in scan-
 dalum omnium subditorum tuorum tuam honestam uxorem et ec-
 clesiam tuam parrochiale cum qua merito ex obla-
 tione voto sacerdotalis dignitatis deberes caste vi-
 uere et sancte in exemplum et edificationem ouium tuarum tibi
 a christo commendatam. Adhuc in oppositum agis tu miser et
 miserabilis presbyter: et retines publice unam mere-
 tricem in domo tua cum tuis genitiuis quos ipsa ex
 te genuit. Quomodo ergo populus tuus possit tuis predi-
 cationibus adhibere fidem cum viderit te manifeste op-
 positum facere quam tu predicas. Unde christus populo
 suo dicere potest. Dum vester plebanus sederit in cathe-
 dra moysi in nomine sancti petri et mei / quam vobis dicit facte
 et similia opera eius nolite facere: quia mala sunt. Est
 publicus concubinarium malus et criminosus et bonus
 exemplar vobis omnibus. Et ideo ipse cuius sua meretri-
 ce descendet cum suo domino in profundum inferni si
 non emendauerit suam vitam. O mi frater reuertere
 reuertere ad dominum deum tuum qui te elegit in po-
 storem ouium suarum. O vtinam respiceres dalidam
 tuam tam diligenter a tergo sicut ab auro et oculis tue
 mentis et non corporis statim eam reijceres a te: emen-
 dares vitam tuam in melius exemplo vnus canoni-
 ci pataviensis qui fuit tibi similis qui totus erat lu-
 bicus et amator mundi et mulierum / doctor decre-
 torum maximus: et etiam plebanus magnus in qua-
 dam ciuitate. Qui cum quadam die solus in camera
 studeret. Et ecce in quodam angulo camere vidit pul-
 cherrimam mulierem ad se venientem ita quod nusquam vel

Capitulum

nunq̄ vidisset pulchriorē / quā cum magna amira-
tione et stupore salutavit et diligēter suscepit. Et illa om-
nia mēbra āteriora ei ostendit et dixit pulchra ne tibi vi-
deor. At ait ille. Immo pre omnib⁹ mulierib⁹ quas
vnq̄ vidi. At illa dixit. Cōspice me etiā retro et mor-
vertit sibi dorsū. Et ecce plena fuit vermib⁹ et fetore
vt ferre nō posset. Et ille q̄sivit quid nā esset. Respō-
dit ego sum mundus et sic facio seruientibus mihi in
hoc seculo eis bñfacio et tādē post mortem vermes
ipsis ministrabo et omnē fetorem ac penam inferna-
lem eternaliter. Et post statū vertebat se iste canoni-
cus ab amore mulierū et totius criminosi seculi ad deū
suū. **Uñ August.** Amatores mundi non est requies
vbi q̄ritis vitam beatam ī regione mortis. Nam qui
amat mundū / amat traditorē suū. Nam mūd⁹ dia-
bolo dēt hoc verbum qd iudas iudeis dixit. Quēcūq̄
osculatus fuero cū aliqua dignitate aut p̄speritate
ipse ē quē tradovobis tenete eū et ducite eū caute ne
amittatis eū aliqua molestia aut tribulatione: q̄ ve-
ratio dēt intellectū et facit conuerti ad deum. Nam
mulier dulciter concipit puerū sed cum dolore parit
eū. sic tu o mi frater cū dalida tua dulciter dormis et
gaudenter: sed extrema hui⁹ gaudij luctus occupa-
bit. Et q̄ tibi plura scripsi exēpla de doctrinibus ma-
gistris canonicis et plebanis: et quōs se a via mala et
dānosa vertit ad deū gratiaz mox inuenit: sed qui in
malicia suavisq̄ ad finē suū perseverauerit penā du-
rissimā et eternā accipiet. Elige ergo qm tuā volūta-
tes qd cūq̄ volueris aut cū tua dalida perseverantiā
et inuenies penam durissimam: aut vite emendatio-
nem et recipies diuinam et eternam consolationem.
Et hec de capitulo tredecimo.

Differentia inter sacerdotium
noui et veteris testamenti.

Capitulum. lxiij.

Est quedam differentia inter sacerdotiū noui
et veteris testamenti. Nam sacerdotium leui-
ticum non dicebatur regale. Unde in veteri testamē-
to regnum erat quasi per se substantiuum sacerdotiū
quasi adiacens. i. adiectiuum in nouo autē testamen-
to sacerdotiū ponit eōrio substantiue ⁊ regnū adiecti-
ue. Hoc ē dicere regnū i veteri testamēto erat digni⁹
⁊ eminetius q̄ sacerdotiū. Quā oēs sacerdotes secu-
dū legē suberant regibus. In nouo autē testamento
sacerdotiū. i. dignitas apostolica siue papalis digni-
or est imperiali dignitate. In huius rei signū papa ha-
bet coronare imperatorē cum suis pedib⁹. Et ratio
hulus est qz sacerdotium veteris testamenti erat trā-
sitorium: qm̄ ad experientias ptz qz iam nullum h̄bit
iudei sacerdotē. Nostruz autem sacerdotium stabit
in eternū. Unde. da. iij. Cum venerit sanctus sancto-
rū cessabit unctio vestra. Unde apostolus ad Hebre.
vij. Plures facti sunt sacerdotes secundū legem eo
q̄ morte prohiberent permanere. Iesus autem eo q̄
maneat in eternum sempiternum habet sacerdotiuz
dignitas autē regia non manet in eternum immo et
character sacerdotij manet in eternū quia per mortes
non delet. Unde si sacerdos noui testamenti morere-
tur ⁊ resurgeret verus esset sacerdos vt ante. Non au-
tem sic est de sacerdotib⁹ veteris testamenti. Notan-
dum q̄ primuz sacerdotium fuit regale in melchise-
dech q̄ fuit rex ⁊ sacerdos. secundum fuit in aaron.
Tertiū fuit i christo iteruz regale: qz rex semper fuit
sed est fact⁹ sacerdos quando carnes assumpsit ⁊ se i

Capitulum

sacrificiū deo p̄fi. S3 sacerdotiū n̄m a x̄po ē trās-
 sū in sc̄m̄ Petrū dicēte d̄no. Tu es petr⁹ ⁊ sup hanc
 petram edificabo eccliam meam. Math. xvj. Itē de
 ordinatione ap̄loꝝ ad sacerdotiū nichil vel modicū
 habetur: sc̄ de sancto petro certum habet̄ q̄ anthio-
 chie missā celebravit: sed potuit ap̄lis sufficere: q̄ or-
 dinatione eoz qd̄ est a d̄no in cena dictū ē. Hoc fa-
 cite in meā p̄memorationē: vbi oēs ap̄los ordinavit
 in sacerdotes et in ep̄os: ⁊ dedit eis ⁊ suis sequētib⁹
 p̄tātē p̄secrandi sacramenta eucharistie. de cō. di. ij.
 Nā in primitiua ecclia siue solēnitare ordinationis ad
 sacerdotiū sūt p̄moti: vt habet̄ di. lxxx. S3 tū qd̄ de
 ficit in alijs ordinibus hoc īpleuit magna eoz sancti-
 tas: multo ei maior fuit tunc sc̄itas sicut adhuc istis
 t̄p̄ib⁹ est id aliq̄b⁹ laicis immo heu magis q̄ aliq̄bus
 ep̄is. Dicit em̄ Greg. q̄ cleric⁹ in sacris ordinib⁹ cō-
 stitūt⁹ plus peccat in cōcupiscēdo q̄ laic⁹ cognoscē-
 do q̄ viderit. Vfa enim magna est inter pct̄m̄ sacer-
 dotum ⁊ populi: qz sacerdos nō d̄ peccare p̄ignorā-
 tiam: nō em̄ licet ei mandata dei ignorare: ī p̄plo aut̄
 secus est. Et iō melius est s̄m̄ Augustinū sp̄ualis pe-
 nitus obmittere q̄ indigne tractare. Itē ait. Nichil
 est in hac vita ⁊ maxime in hoc t̄p̄e difficilius aut la-
 borios⁹ ⁊ periculosius / q̄ ep̄m̄ sine sacerdotis eē of-
 cio. Sed apud deus nihil beati⁹ si eodē mō militetur
 quo noster iubet īperator. xl. di. S3 qz non sit ideo
 multi scandalizantur in eoz vita criminosa: ⁊ p̄ p̄ns
 actus eoz sp̄ernunt. s. missas: ⁊ p̄dicationes et alios
 actus sacerdotij ⁊ parochiales. Sicut in exēplo le-
 gif de quodā laico. ¶ Nā erat q̄daz p̄s byter q̄ p̄fuit
 vni parochie satis populose q̄ erat valde criminosē
 vite et multū scandalosus in plebe. Quidā aut̄ laic⁹

nota

nunq̄ voluit interesse missæ sue p̄pter ei⁹ lubricaz vi-
tam ⁊ nō credebat ip̄z rectas missas celebrare. Qui
dū in festiuitate ī campo sol⁹ ambularet plebano suo
tūc t̄p̄s in ecclia missam celebrante venit a casu ad
quēdam fōrē fluentē quo viso cepit bibere modicuz
et placuit sibi aqua vltra modū in gustu ⁊ visu: ⁊ quā-
to plus bibebat tanto pl⁹ delectabā̄ amplius bibe-
re ⁊ transiit ipse volēs videre eius originem. Et cū
sic transiret apparuit ei q̄daz hō senex ⁊ venerabilis
q̄ dicit ei. Cur cū alijs xp̄ianis ad audiendū diuinum
officiū nō es hodie isto sc̄ō die in ecclia. Qui ait.
Vere dñe noster plebanus tam enormē vitam ducit
q̄ nō credo ipsum mūdas missas ⁊ deo placētes pos-
se celebrare. Ad quē senex. Et q̄d hic operaris. R̄s-
dit laicus. Dñe ego q̄ro originē fontis fluentis: nam
meliorē aquā diebus vite mee nunq̄ gustavi et eius
claritati nunq̄ similē vidi. Tūc senex duxit eū ad ori-
ginē ⁊ fluxit fōs iste de ore canis mortui ⁊ fetidissimē
videns hoc laicus expauens putabat se mortem bi-
bisse. Qui senex. Noli timere nullā em̄ molestiam ge-
nerabit aqua ista quam tu bibisti: q̄ suauissima ⁊ sa-
nissima est q̄uis fluat p̄ os canis mortui ⁊ fetidissimi
Sic similiter accipe de x̄bo dei q̄d tibi tu⁹ plebanus
nephandissim⁹ p̄dicat ⁊ de missa ei⁹ nullū illoz coin-
quinat̄ de vita sua turpissima bona est doctrina eius
sc̄ā em̄ est missa ei⁹ / q̄ si malus est sibi malus est nō ti-
bi: vita ei⁹ nō coinquinat̄ officiū q̄d sibi de⁹ cōcessit ad
utilitatē oīm v̄m. Fideliter et era o studeas interes-
se eius predicatiōibus ⁊ missis. Nūq̄ em̄ inq̄namēta
clericoz coinquinare possunt altaris sacramentum
vim sacramenti non mutat vita ministri. Et his di-
ctis senex euauit. Laicus vero ad ecclesiā rediens

Capitulum

et suū errorem coram oībus in ecclia cōfiteb̄s p̄sbyter no
uo audito miraculo se emendauit similiter et laicus.
Sed oris hic q̄stio cur pro os canis mortui et nō alte
rius aīalis talis dulcis aqua emanauit. R̄ndet̄ q̄ se
pe in scripturis sacerdotes canibus cōparant̄. Nam
sicut in cane quatuor bona sūt iuxta hos versus. In
cane bis bina bona sunt lingue medicina. Nari odor
ratus amor integer atq; latratus. Sic etiam sacers
dotes idonei circa curā aīarū et solliciti in officio p̄di
cationis et p̄nie quatuor has p̄prietates similiter de
bent obseruare. Primo q̄ sint in lingua medici mul
cendo vtz et lingēdo vulnera pctōrū iā dure iam leni
ter increpando pctā hoīm iam infundendo oleum iā
vinum: iam in predicatione iā in confessione. et. Nā
diuersis morbis: diuersa sunt adhibenda medicamē
ta. Nam vulnera siue vlcera que canis lambit siue li
git citius curantur. **S**ecundo sicut canis per odo
rem narium vulpem vel leporem aut aliam feram q̄
rit et inuenit: sic sacerdos more canum debet inquire
re vulpinas peruersitates hereticōrū et alia plurima
occulta hominum in venditionibus et emptionib⁹ di
uersis mercatorū aliorū hoīz fraudes et neqtias et eos
inducere ad agendā penitentiā et ne desperet de dei
misericordia quoniam bonus est deus. **T**ertio q̄
canis fidelissimū aīal d̄: quis pro domino suo et fami
lia sua et peccatoribus dñi sui cōtra malos homines
et etiam iupos vitā suam periculose ponit. Sic et sa
cerdos pro fide catholica et salute aīarū non solū pa
rochialiū suorū verū etiā oīm fidelīū christianoꝝ vi
tam eius exponere debet audacter iuxta domini ver
bum. Bonus pastor animam suam: id est vitas ponit
pro ouibus suis. Itē Johannes in canonica sua. Si

eat xps animā suam pro nobis posuit ita nos debe-
 m⁹ animas nostras p⁹ fratrib⁹ ponere. ¶ Quarto z
 vltimo sicut canis suo latratu fures pdit z thesaur⁹
 domini sui ipsos tollere nō permittit. Sic sacerdos
 fidelis canis et custos thesauri celestis regis animas
 n⁹as pro quibus mortuus est deus homo rex celestis
 patrie debet latratu suo: id est per p⁹dicatōē suā z
 oratōē fideliter custodire et repellere oēs insidias
 furū id est demonū ne talem nobilem thesaurum vi-
 delicet animas nostras ad ymaginē z similitudinem
 celestis regis creatas p⁹ suas fallacias seducat et se-
 cum ad infernū trahat. Ne sibi dicatur illud Esaię
 vj. Canes muti non valentes latrare id est presbyteri
 desides z ignari nescientes dei verbū predicare z per-
 mittentes lupos infernales oues id est aīas fidelium
 christianorū auferre. ¶ Mi germane attende diligen-
 ter qđ scriptura dicat et fac sicut bonus pastor et vā-
 gilā sup gregem tuam verbo dei et sacra eruditione
 secundū tuā sciām a deo tibi datam et decora ac fir-
 ma tuā doctrinā bono exemplo z cōuersatione scā
 et casta ne populus tu⁹ tibi dicere habeat ppter tuā
 dalidā o medice cura te ipsus. Eijce primo trabē ma-
 gnā de oculo tuo id est malā illā dalidam eijce primo
 de domo tua tu oq⁹ latere ac mensa z tūc veniens eij-
 cea nobis quo viciosus est. Nā valde turpe est docto-
 ri cuius culpa redarguit ipsum.

Et hec de decimo quarto capitulo.

¶ An publicis criminosis sacerdotibus sit
 reuerentia exhibenda.

Capitulum. xv.

Queritur utrū publicis criminosis z malis sacer-
 dotib⁹ debeāt exhiberi honor z reuerētia cum

Capitulum

tñ, Sapie. xxviii. di. Qui sibi ipse malus cui bono. Et
 secundum phisicū soli boni et virtuosū honorādi sūt. Sed
 in oppositum est quod phisicus dicit. Honor non est in
 honorato sed in honorate. Itē sacerdos est vicari⁹
 xp̄i quōs malus sacerdos de iure non honoratur ho
 noratur tamen quia vicarius christi. Exēplū habes nā
 ymagines xp̄i vel beate marie virginis quōs fiāt de
 vili ligno aut etiā luto siue lapide honorātur tamen
 propter illos quorum ymagines sunt. Sic et tu malū
 sacerdotē honora ppter eum cuius est sacerdos vi
 carius; christus em̄ honorauit: sacerdotes iudeorū quō
 uis essent mali nobis in exemplū xp̄s ait. Propter
 bonos sacerdotes decet et te malos honorare ne ppter
 malos bonis cōtēpseris. Melius est em̄ malis iusta
 p̄stare quā bonos iusta denegare. Frequenter em̄ de ma
 lo homine bona doctrina p̄cedit. Ecce eī vilis terra
 p̄ciosum producit aurū. Aliquid ppter vilē terrā p̄ciosū
 aurū cōtēnnit / sicut aux eligitur et terra cōtēnnit seu
 relinquitur sic et vos malo sacerdote doctrinā bonam
 accipite et mores ei⁹ prauos relinquitē. Mā et apib⁹ her
 be nō sūt necessarie s; flores. Sic tibi nō sūt vitales iū
 qtates sacerdotū s; doctrina eorū. S; dicet aliquis quō
 p̄nt mali sacerdotes luxuriosi supbi et excōicati simo
 nisci alios mūdare cū tñ ppheta dicit. Ab immūdo
 qs mundabit. Et ibi si cec⁹ cecū ducit ambo ī foueā
 cadūt. Et q̄ se ligat⁹ est a diabolo quō potest alios
 soluere a nexib⁹ peccatorū. Respōdetur q̄ duo consi
 deranda sūt in sacerdote malo videlz vita mala q̄ est
 eius et officiū sanctū et immaculatum quod ē ipsius
 ecclesie et est nobilius cūctis opib⁹ huius mūdi. Mā
 alij per eorū officia lucrant diuitias terrenas sed sa
 cerdotes p̄ eorū officia locrātur animas xp̄i p̄ciosū

sanguine redēptas quas nostras animas christ⁹ mltō
 meliores sanguine suo reputavit q̄ ipsas redemit q̄
 emens rem emptaz p̄ciofiozem estimat p̄cio p̄ quo
 emit. **N**ota diligenter q̄d dico. Quis enim homi- + nota
 nib⁹ tot animas diabolo abstulit et deo tradidit sicut
 officiu⁹ sacerdotale. Lerte nemo, quis eas in baptis-
 mo generauit nisi ordo sacerdotalis / qui eas errātes
 a vijs īferni reuocat nisi ordo sacerdotalis q̄s eas sa-
 cramēto eucharistie cibat nisi ordo sacerdotal⁹ q̄s eas
 egrediētes de mundo iungit vt demonib⁹ clabentur
 et tanq̄ iuncti reges ī celis coronent⁹ nisi ordo sacer-
 dotalis. Quid plura dicā mundum sine sole ⁊ homi-
 nes sine sacerdotio quid valerent penitus nihil. Er-
 go nolite tāgere christos meos id est sacerdotes eos
 inhortando aut in eis male loquēdo. Audiamus igi-
 tur beatum Aug. de dignitate sacerdotali sic intonā-
 tem. **O** celeste ministerium sacerdotale quo pater et
 filius ⁊ spiritus sanctus tāta miracula operantur su-
 per taz ineffabili ministerio vestro quo vno et eodem
 momento idē deus qui presidet ī celis ī manibus ve-
 stris est in sacrificio altaris. Quapropter celū mira-
 tur obstupet terra horrescit īfern⁹ tremiscit diabo-
 lus veref homo veneratur q̄ plurima angelica celli-
 tudo. **O** q̄ magnū et horribile est officiu⁹ sacerdo-
 tale quibus datū est dominum maiestatis verbis sacris
 consecrare labijs benedicere manib⁹ tenere **O**re p̄-
 prio sumere et ceteris ministrare. **O** q̄ munde debēt
 esse manus iste q̄ purum os q̄ sanctū corpus q̄ ima-
 culatum cor sacerdotis ad quod totiens ingreditur
 auctor puritatis et iō ex ore sacerdotis nil nisi san-
 ctum nisi honestuz nisi vtile procedere debet verbum
 q̄d tam sepe suscipit sacramētū. Itē oculi ei⁹ simpli

Capitulum

ces et pudici q̄ corpus xp̄i tā sepius solēt itueri mā-
nus puer ⁊ in celus eleuare que creator ē celi et terre
solent contractare. **M**ā sacerdotibus in lege dicitur
sancti estote q̄si ego sanctus suꝝ deus vester. **M**ā vi-
ta clericorū liber esse laicorum / sed vita christi liber
debet esse clericorum / sed docuit paulus sup̄s subdi-
tos dicens. **A**miratores mei estote sicut ego christi.
Et tamen sciendū q̄ sacerdos sanct⁹ dicitur multi-
pliciter. **P**rimo quo ad deum q̄ deus dedit semet-
ipsum ad manus sacerdotū. **U**nde **1**die. j. **E**cce ego
sum in manib⁹ vestris facite mecum quod bonum est
in oculis vris et rectū a verū tamē scitote ⁊ agnoscite
q̄ si occideritis me sanguinem meū vobis requirem
Aug. **D**e venerāda dignitate sacerdotū inter quorū
manus dei filius velut in ytero virginis incarnatur: et
ideꝝ creator qui creauit vos dedit vobis creare seꝝ q̄
creauit vos absq̄ verbis creatur a vobis mediantib⁹
verbis. **S**ecundo est sacerdos sanct⁹ quo ad virginē
mariā. **M**ā quem maria portauit in presepio reclina-
uit digne manibus tractauit: hūc sacerdos in altariꝝ
in celebratione missę tractat et reclinat. **T**ertio quo
ad angelos q̄ sicut āgeli cātāt ⁊ laudāt añ thronum
dei dicētes sanctus sanctus sanctus dñs deus ⁊c. **v**t
habet in **A**poc. **S**ic sacerdotes in missa cantant san-
ctus sanctus sc̄tus dñs deus sobaoth. **E**t cui angeli
in celis seruiūt sacerdotes ministrāt illi ī terris isti vi-
dendo illi tractando qui illos pascit p̄ species suam
in celo ipsum autē sacerdotem p̄ fidē ī eucharistie sa-
cramento. **U**n̄ **A**mbro. **R**euera nobiscuz est de⁹: sed
hoc p̄ fidem donec mereamur ipsum videre: in celesti
patria per speciem. **¶** **N**emo enim dubitat angelos
a desse in celebratione ⁊ in consecratione sacramenti

q: ubi deus ibi angeli: & ministri eius. Legitur enim
 Apo. angelū dixisse Joanni noli me adorare: frater
 eū & conseruus tuus iū. Quarto quo ad omnes san-
 ctos: q: sacerdotes gerūt typum omnium sanctorū.
 Nam errantes & infideles tenent vocare ad fidē p-
 petuarū: desperantes ad spem patriarcharū: mūdū
 amātes ad dilectionē apostolorū: exercitare paupes
 oppressos infirmos & captiuos cū patiētia martyrū
 cōsolari: carnē suā nimis delicate nutriētes cū absti-
 nētia p̄fessorū corrigere. Immūdos & luxuriosos ad
 castitatē virginū reuocare. Supbos & ipudicos ad
 humilitatē xp̄i: & sanctorū viduarū animare. Et ideo
 vos oēs xp̄iani sacerdotes diligite: q̄ sic laborāt nū-
 rā v̄m augere. Quinto ad iferos: q: dñs dixit p̄e-
 tro. Et porte inferni non p̄ualebū aduersus te: ecce
 sacerdos de te scriptū est. Ipse claudit et nemo ape-
 rit. i. vos maledicti demones quos vos ligastis funi-
 bus eterne damnationis sacerdos soluit: & qui digni
 fuerūt eterna morte ipsi remunerāt p̄mio et̄no. Sex-
 to quo ad homines quia deus p̄ ceteris hominibus
 eos p̄fecit. Nam principes terrestres p̄sunt tēporali-
 bus: & corporalib⁹ sacerdotes aut̄ aiabus. Nam digni-
 tas sacerdotalis p̄erat: q̄ regalis. Et sacerdotes
 a moyse vsq; ad reges ppli regebāt: & post q̄ reges
 surrexerūt sacerdotib⁹ tamen subditi erant: et reges
 q̄ noluerūt obedire sacerdotib⁹ maxime a deo punie-
 bant sicut Saul: qui seipsum occidebat a chas a ser-
 uis suis occidebat. Azias leprosus efficitur. Deci-
 us a demonibus obsessus male interijt: et semp̄ vnge-
 batur a sacerdotib⁹: & non ecōuerso: quod adhuc fit.
 Unde ps. Cōstitues eos principes sup̄ oēm terrā. i.
 sup̄ oēs hoīes, et ideo in laudē oīm sacerdotū proiū

Capitulum

pit hec verba scilicet Petrus. Vos estis gens electum
 regale sacerdotium gens sancta populus acquisitiōis
 et Paulus ad Ephes. j. Elegit vos deus ante mundi con-
 stitutiōem: ut essetis sancti et immaculati in conspe-
 ctu eius. Nam sacerdotis electio patet in nominis sui
 interpretatiōe: quia clericus dicitur a clerus grece quod
 est fors latine: quia in sorte dei sunt vel quia ipsorum est deus
 vel quia de sorte dei. i. elemosina debent vivere. Unde
 dominus perzechielum ait. Non dabitis eis partes: quia ego
 possessio sum. Quicquid enim domino datur ipse vicever-
 sa dat sacerdotibus. Ver. in persona domini ait. Ego ele-
 gi prelegi mihi sacerdotem ad condignum mansionis
 habitaculum tanquam in vase vitreo. Nam licet vitrus sit
 devili materia / tamen dyaphanum et splendidum est trans-
 parens est super aurum et argentum. Eodem modo sa-
 cerdos est saltim quo ad eius officium licet sit peccator
 tamen eius officium lucet pre regibus et ducibus. Unde
 Hiero. Elegit te: ut euellas iram patris peccati ma-
 culam culpe penam et corda hominum edifices et virtutes
 in eis plantas: et in eorum animabus dissipes viciorum
 errores et hereses. Ergo miles dei gerinae considera
 tuam dignitatem: et quod non es electus ad aliqua turpia
 exercenda. s. ut sis lusus tabernaculi superbus et cubi-
 narius tymoniacus: sed considera ineffabilem tuam di-
 gnitatem. Nam deus nos sacerdotes pre cunctis ho-
 minibus honoravit: quia licet conditione simus homi-
 nes dignitate tamen sumus dei: deo super omnes homi-
 nes et probat hoc ipse dicens. Ego dixi dei estis et filii ex-
 celli omnes: etiam habetur Joan. xv. Ego elegi vos:
 ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat: et
 quis est iste fructus: certe fructus animarum quo fru-
 ctum nullus est a deo carior: pro quo fructus habet do-
 si

li^o dei substinuit passionem et mortem amarissimaz.
 Abundi ergo estote et sancti. Si enim xps adhuc exi-
 stens mortalis tractari voluit puris manibus marie
 ⁊ ioseph quāto magis nos sacerdotes seruire debe-
 mus mundiciā cordis mentis et corporis q̄ eundē
 tractamus imortalem. Quanta em̄ insania est in ma-
 lo sacerdote q̄ longe ē ab eorū sanctitate cōstitutus
 q̄ audet recipere eū qui iam est glorificat^o. Aut vti-
 q̄ insanit / aut fide caret / q̄ si vnum istorum adesset
 nūq̄ eum tāgere presumeret: q̄ vere est ibi sine oī du-
 bio totus in diuinitate totus in humanitate. Est ibi
 verus deus verus homo totus de^o homo tot^o vera ca-
 ro ver^o sanguis xpi. Bern. O temerariū q̄ nephariū
 pollutis manibus tractare, virginis filium ⁊ immu-
 nis labijs osculari et sordido ore sumere q̄ mens non
 rapitur ad excessus quis oculus non erubescit quis
 auditus nō terretur vbi mūdi p̄ciū proficitur in ster-
 quiliniū. id est i os indigne sumētis. Qui sumunt in-
 digne: certe omnes q̄ scienter in peccatis mortalibus
 sumūt sicut tu mi germane qui es publicus concubito-
 narius ⁊ omnes tui similes. Et sicut fuit ifelicissimus
 eps Baydenburgen̄ nomine Udo. ¶ De quo iueni
 scriptus in cronicis q̄ anno dñi us ho. Ottone tertio
 regnāte et imperāte apud permiapoli. id est maydē
 burgensis in saxonis contingit nimis horribile pro-
 digium omnib^o p̄latis et p̄sbyteris nimis formi-
 dandū vt clarescat q̄tū malum fuit in statu p̄latio-
 nis aut sacerdotij turpiter viuere et p̄rimonū xpi. i.
 res ecclesie iustem detrahere ⁊ subito scandalizare
 sp̄sas xpi v3 sanctimōiales deo oīpotēti p̄secratis
 violare. Nam in predicta vrbe erat quidam scholaris *nota*
 nomine Udo iuuetis ingenij quantūcūq̄ verbera-

Capitulum

bustoqueret. **Q**uedam autem vice post enormes
 plagas intravit maiorē ecclesiam ad honorē sancti
 maurici consecratā. **E**t prosternēs se ī magna devo-
 tione ⁊ lachrymis rogans regine celi clementiā ⁊ s̄c-
 ti maurici patrociniuz p̄ illuminatione sui intelle-
 ctus ⁊ ingenij. **E**t sic in s̄ce positus aliquantulū ob-
 dormiuit. **L**ui mater mie tandem apparuit ⁊ sibi di-
 xit. **E**go audiui tuā orationē ⁊ ecce nō solū scie mu-
 aus tibi tribuo imo etiā post mortez archiepi tu suc-
 cessor eius eris. **E**t si bene repperis premium grande:
 conieq̄ris: si autem male corpore ⁊ anima punieris:
 et sic virgo beata disparuit. **W**igilans ille multum
 gaudēs mox scolas more solito intravit. **L**ūq̄ os ad
 loquendū apuissz cepit omnibus disputando cōciū-
 dere: ⁊ oī scientia peritissimus apparere. **S**trucebāt
 autem omnes qui eum audiebant: vnde huic iam ma-
 gna scientia tam subito venisset. **E**t mirantes dixe-
 rūt mutuo. **N**ōne hic est vdo qui hodie mactabatur
 vt bos iam vero loquif vt philosophus. **D**einde post
 aliquot annos archieps morif ⁊ vdo ab oībus eligi-
 tur: ⁊ quia honores mutant mores: sed raro in melio-
 res. **N**ā consiliū beate virginis cepit negligere: ⁊ pro-
 prie salutis īmemor eē ⁊ facultates ecclesie sue inuili-
 ter p̄sumere: immo non tantum seculares: sed ⁊ mo-
 niales deo cōsecratas violare ⁊ absq̄ villo timore ad
 omniū flagitorum gn̄a relaxare habenas. **C**ontigit
 aut̄ vt vnam abbatissam de regali cenobio (q̄d offer-
 sholtz dicebat nunc vero vallis lilioz cisterciēsis or-
 dinis) secū in lecto haberet ⁊ voces terribiliter in to-
 nāre audiret ī hec verba. **R**essa de ludo: qz iulisti sa-
 tis vdo. **I**dis auditis risū fecit ficticū reputans: et ma-
 ne facto iterū delicijs inuoluit: et fact⁹ est lapis du?

rus. Deñ nocte seq̄nti vocē similit̄e audiuit ter. Cessa
 de ludo: qz lusisti satis vdo. Stultus ille itez parui-
 pendens nihil curauit. Tertia ño nocte apud ßfarā
 abatissam cubans ⁊ cum nephanduz opus libidinis
 execuisset vox magno fragore intonuit dicēs. Cessa
 de ludo: qz lusisti satis vdo. *nota* Hac igit̄ voce audita ve-
 hementer expauit non ih̄ respuit. Mira dicturus sū
 sed vera. Post menses igitur tres canonicus quidā
 maydemburgeñ. noie Fridericus vir multum vene-
 rabilis et deuot⁹ quadā nocte in choro sancti Mau-
 ricij insistentis ofoni p̄mansit et mox vidit vt vent⁹ va-
 lidus oēs lampades ecclesie extingueret. De se ve-
 nerunt duo iuvenes duos cereos gestantes et ad al-
 tare procedentes ⁊ totā eccliam inestimabili lumie
 replētes: post quos igressi duo quoz vn⁹ tapetia an-
 te altare honeste statuit. Alter ño duas cathedras
 aureas desuper collocauit. Post illos intrauit qdaz
 pugil fortissimus euaginatū teneus gladiū q̄ in me-
 dio ecclie clamauit. Oēs facti quoz reliante hic ha-
 bentur / surgite ⁊ venite ad iudicium dei. His dictis
 apparuit maxima multitudo sanctorū triūqz sexus
 Deinde apparuerūt duodecim viri gloriosi in quoz
 medio gradiebat̄ qdam splēdidior regio dyadema-
 te ⁊ septro adornatus. Et hi erāt duodecim aposto-
 li ⁊ dñs iesus in medio eoz. Tunc mox oēs surrexe-
 runt ⁊ eum adorauerunt ⁊ sup cathedram suam sede-
 re fecerunt. Affuit etiam regina celorum quam cla-
 rissima seq̄bat multitudo virginū. Et ecce postremo
 apparuit sanctus mauricius cū sua legione dicens.
 Equissime iudex da iustū iudiciū. Et mox ceciderūt
 sup terram corā iudice ⁊ dña maria cum oib⁹ sanctis
 Iudex vero statim iussit ad duci vdonem ep̄s. Et cō

Capitulum

tinuo duo abierūt ⁊ miserimū ep̄m ydone de latere
abbatisse miserabiliter trahētes adduxerūt eū corāz
iudice. Quē sanctus Mauricius seueri⁹ intuens dixit.
Dñe iudex eq̄issime ecce iste ydo nō ep̄s sed lup⁹:
nō pastor sed raptor ⁊ gregis tui deuorator. Iste ē
est cui dñs nra mater tua sciētā donauit ⁊ cui hāc ec
electā ad honorē mei meozūq; sacioꝝ ꝓsecratā comē
dauit / ꝓdicēs sibi si bñ regeret vitā eternā possideret
sinaūt mortē corpis ⁊ aie sustineret. Iste etiā est q; se
mel bis ter admonit⁹ se corrigere noluit et nō solum
hanc eccliam immo ⁊ oia alia clynodia ad nihilū red
degit ⁊ spōsas tuas turpiter violare non timuit. Er
go iudica equissime iudex. His dictis dñs factos su
os respexit dicēs. Quid vobis videtur? Dēs clama
uerunt reus est mortis. ꝓrecepit igif dñs pugili for
tissimo vt caput eius amputaret. Sed dixit quidam
contine manum tuam paulisper donec ab eo relique
auferrantur. Tunc quidam cuz calice affuit stans co
ram ydone. Et pugil cum pugno multis ictibus val
de percussit: et post quemlibet ictū hostia per os ep̄i
exiens / in calices corruit quas omnes regina celi ac
cipiens decēter latuit ⁊ super altare in calicē posuit
et deinde cum sua turba decēter inclinans recessit.
ꝓost hoc miserabilem ydonem pugil sepe dict⁹ ag
grediens decollauit. Sicq; tota illā congregatio di
sparuit. Canonicus autem Fridericus de quo supra
homo iustus qui hoc vidit nō in somnijs sed apertis
oculis stupens ⁊ tremens lumenq; in scripta reperi
ens omnes lampades ecclesie reascendit. Cū adhuc
de facto dubius et anxius miraretur tandem resump
pta audacia ad locum iudicij processit / calicem quo
q; cum hostijs in altari vidit ⁊ ipsius episcopi caput

a trunco longi⁹ proiectū nec non paup⁹ sanguis
 madefactū inuenit. Tūc cepit clamare et dicere **D**
 grāde miraculū: o vere tremēdū dei iudiciū: o horē
 dum est incidere i man⁹ dei v⁹uētis: qz quos diu pec
 cātes tolerat: non conuersos duri⁹ dānat. **I**ps⁹ ost hec
 oēs ianuas ecclesie obserauit et nullo oīno ingredi
 pmisit donec iam orto sole oēs potētiores v⁹bis cle
 ricos & laicos conuocauit. Tūc portas ecclesie epi
 sc⁹ leuissimā dei vltionē cū vdone epō i suo sangui
 ne tabefacta omnib⁹ offendit et cūcta q̄ viderat & au
 dierat p ordinē enarrauit omnibus magnū timorem
 incusserat hoc factū horribile. **L**ōstingit eodez die q̄
 mortu⁹ est vdo archiepiscop⁹ & q̄dam ex capellanis
 suis Bruno noīe cū legationez sibi pmissam pegis
 set et ad **M**aydeburgeñ. remearet graui summo op
 pressus arborē quādā vmbrosāz vidit de eā descēdit
 et frenū ad brachiū fortit ligās ibidē fortiter obdor
 miuit: et ecce ingens multitudo imundorū spirituu
 cū tubisz & tympanis cū gladijs et fustib⁹ cū lanceis
 & securibus ad **M**aydeburgeñ. pperauit. **L**ūqz oēs
 cōuenissent vn⁹ ex eis q̄ principes eoz videbat: soluz
 vnū cōstruētes ipm desuper posuerūt. Deinde alter
 cune⁹ venit clamans. **D**ate locū date locum ecce no
 ster amic⁹ vdo appropinquat. **M**is dicits satellites sa
 thane miseram vdonis animam in forma corporali
 cathenam igneam in collo habentem ad suum prin
 cipem adduxerunt. **C**ui sathanas protin⁹ assurrexit
 salutans eū verbis pacificis in dolo dicens. **B**ene ve
 nistis amice noster carissime & diletor regni nostri ec
 ce parati sumus tibi p seruitijs tuis rationem redde
 re. **L**ūqz vdo obtumesceret: sathan ait suis assistenti
 bus. **A**mic⁹ noster fatigat⁹ est. itinere huc veniendo

Capitulum

date ei māducare. Et ecce crudeles ministri ori eius
buffones et serpētes violētes impresserūt ⁊ liquorē
sulphurū postmodū infunderūt deinde precepit eis
vt ad balneum principū duceretur. Et ecce non pro
cul erat pute⁹ cooperculū habēs quo ablato flāma
vorax vsq; ad celū erūpebat q̄ nō solum arbores mō
res ⁊ lapides imo etiā aquā fluentē velut stipulā ⁊ su
mebat. In quē puteū ifelicē illi⁹ vdois nām p̄cipis
tauerūt ⁊ postmodū extrahentes ī modum ferri can
dētis totā igneā suo p̄ncipi (cui ī vita fūierāt) detu
lerūt. Qui subridēs dixit. Mōne balneum suaue ha
buisi / o amice n̄ q̄ bñ tibi fuit in hoc balneo. Tunc
vdoidēs se dānatū cepit blasphemare dicens Ma
ledict⁹ sathan tu ⁊ oīs familia tua omnisq; suggestio
tua ⁊ omne imperiū tuū maledict⁹ deus qui me crea
uit maledicta t̄ra q̄ me portauit / maledicti parētes
mei q̄ me genuerūt / ⁊ maledicta omnis creatura ī ce
lo ⁊ ī terra. Tunc omnes demones vnā cum p̄ncipe
suo plauserūt manibus dicentes. Vere dign⁹ est iste
manere nobiscū in eternum et optime sic caniculū no
strum blasphemie decātare deducat / et ergo ad locū
dānatoꝝ vt videat audiat ⁊ sentiat ⁊ adīscat ampli⁹
cantū istū ⁊ inde nō exeat in secula seculoz ꝛc. Dixit
la ꝑba finierūt / et ecce vnanimiter in illam odiosam
creaturā vꝛ dontis animā irruerunt eamq; impetuo
se ad tartareū illā baratrū iactādo immiserunt / ac si
celum ⁊ terra ⁊ omnes montes mundi caderent.
Capellan⁹ auteꝫ hec omnia in somno videns timuit
vehemēter. Tūc p̄ncipes tenebrarum ostendēs cū
digito dixit. Videte ne effugiat clericus iste qui nos
aspicit ipse em̄ semper maiorū suozꝫ coadiutor fuit
ergo merito debet esse particeps penarū suarū / ideo

proficite illū ad dñm suū. Quo dicto cū euz demōes
 capere vellēt mor de somno euigilauit: ⁊ ppter uehe
 mentē ipsi⁹ errorē equis abhorruit incipiēs currere
 trahēs post se predictū capellanus brachium ipsius
 quo erat freno alligat⁹ penū⁹ ⁊ iūctura retraxit. De
 mū difficulter equū accendens uenit may deburgē.
 Ador hōyt dñm suū mortuū cognouit oīa q̄ sibi acci
 derāt patefecit. **Liues** autē audiētes hoc durissimus
 iudiciū dei timuerunt ualde. **Et illud infidelissimum**
 cadauer longe ab ybe in palude iactauerūt. Tūc de
 mones homines iuxta habitātes varijs terrorib⁹ in
 quietauerūt. Tandē in īto consilio glebam illam ma
 ledictā de palude trahētes combusserūt pulueres in
 fluuium profecerūt. **Adira** res tūc omnes pisces suos
 gurgitū relinquentes oceanum adierunt / donec leta
 nijs ⁊ ieiunijs deum placuerunt. **Et vix decima p̄**
 piscium redit. **In** huius autem rei perpetuam me
 moriā adhuc iheret sanguis ydonis pauimēto mar
 moreo. **Sup** locum autē hunc ubi facta est decollatio
 semp sternunt tapetia ⁊ qñ super electum ep̄m iuxta
 morem te deū laudamus canit tolluntur tapetia vt
 tibi se electus ad orationē prosternat ⁊ cruores sui an
 ecessoris ydonis cernēs sibi caueat ne forte sicut ille
 vdo ⁊ ip̄e peat. **Ad** ño vero factū est istud ad terrorē
 omniū illi⁹ ecclesie ep̄oz nō tñ illoz / scz ea omniuz p̄
 latorum res ecclesie inutiliter dilapidantiū. **Ut** au
 diētes hoc terribile prodigiū cōtremiscāt ac timeāt
 lese maiestatis terribile iudiciū ac se uissimā vltionez
 in malos prelatos ⁊ rectores ecclesiaz et in cunctos
 sacerdotes publice se criminosē regentes et verificez
 in eis illud dictum Sapientie. **Durissimum iudiciū**
 fiet hīs qui presunt: quia peccata hominum subdito

nota

Capitulum

ff pendēt ī collo eorū z eis dabūt deo strictā rōnem,
qz eos corrigere potuerūt z negligētes fuerūt etias
si p se boni fuerūt. Ut hely sacerdos iudeorū forsitā
damnatus est nō pro reatib⁹ proprijs s; filiorū suorū
quos non corripuit seueritate qua debuit. **Q** q̄ hor-
ribile iudicium dei hoc est vt vnus sanctus vīr debet
eternaliter damnari et euz demonib⁹ in inferno cru-
ciari pro alienis peccatis q̄ deū nō offendit proprijs
S; heu qd de nephādis platis accuratis q̄ nec suam
nec aliorū subditorū suorū studēt vitam corrigere z
emēdare: sicut nec ille ydo infelix archieps. **Q** q̄ ml-
tos h; iste ydo infelix imitatores ex quo hely non h;
paucos similes q̄ p se caste z deifice scdm dei volunta-
tē viuūt: s; subditos suos sine oī disciplina discedere
pmittūt. Qui h; aures audiendi certe audiat qd scri-
ptōra sacra dicat criminose prelatīs et omnibus cu-
ratis. **O**mnipotēs tñ de⁹ vbiq; et semp nostram que-
rit salutem sicut pius p̄ filiorū suorū. Nam in via hu-
ius seculi fugiētes sum⁹ et dies nri sicut vmbra pres-
reūt: nec habem⁹ hic manentē ciuitatē: s; futuram in-
quiram⁹ dicēte apostolo. **U**n̄ necesse ē corde sollici-
to sepius cogitare q̄ nostra fragilitas nostra morta-
lis īfirmitas cogit obliuisci. **H**inc q̄ nobis pi⁹ domi-
nus p moyses seruū suū dedit cōsiliū salutiferū dicēs
Deuterōn. xxxij. **U**tinā saperēt et intelligeret ac no-
uissima p̄ uiderēt. **S**i hec fecerimus bñ nobis si vero
nō ueyobis īperpetuū testante apostolo. **M**iserabi-
licores sum⁹ omib⁹ hominib⁹ et deteriores si hec non
fecerim⁹: sed heu pauci itelligūt hoc dei cōsiliū: est
aut̄ hec itelligentia gens absq; cōsilio et sine prudē-
tia. **U**tinā saperēt pctōrū p̄missionē bonorū operum
omissionē t̄pis gr̄e p̄ditionē. **S**ecundo intelligerent

les paucitatē saluādoꝝ multitudinē dānatoꝝ diffi-
 cultatē resurgētū. Tertio vt pviderent nouissima
 vcz mortis periculū extremū iudiciū ⁊ eternum sup-
 pliciu. Qui vero hec ꝛba negligenter attendūt ipsi
 mortem ⁊ in eternam damnationē vadunt. O mi fra-
 ter felix eris si hmōi intelligas ⁊ in corde tuo quasi ī
 libro scribas / ⁊ hanc tibi vnā quam trado regulā
 seruare studeas: vcz **Ut tibi sit vita sēp saligia vita.**
Diue deo grat⁹ totī mundo tumultatus. Carneꝝ nu-
datus sis sp abire paratus. O q̄ beatus vir cui⁹ aīa
circa hmōi studiū euigilat / q̄ sapienter intelligit ac
nouissima puidet. Nec fecit sanctus Greg. q̄ sic ait.
Dū intueor Job sedētē in sterq̄linio iohannē esuriē
tē in heremo / petrū suspēsū in patibulo hinc consi-
dero q̄tū deus in futuro puniat quos reprobat ⁊ in
nouissima eoz puidere recenseat q̄ sic eos q̄ affligit
quos amat. Nec ille. Legit̄ eīm in poetria q̄ arg⁹ ha-
buit caput cētū luminib⁹ illustratū. Ad itꝛ pōt in-
telligi q̄ ex omni pte sui intra mētis sue circūspectio-
nē ⁊ prudētā possidebat. Ideo si tanto studio caute
le pollebat poeta paganus multo fortius puriorem
puidētē oculū debet h̄re clericus xpian⁹. Cū tñ Ec-
cle. viij. scriptū sit. In oībus operibus tuis memora-
renouissima tua et in eternum non peccabis. O vti-
nam intelligeres ⁊ saperes q̄ dei sūt ⁊ q̄ mūdi sunt: p-
fecto deū timeres / supna appeteres / mūdāna cōtē-
neres / ⁊ infernū horrerēs. Illā vtiq̄ nimis metuē dā-
horā expauescerēs in qua exiges a te vsq̄ ad ictū se-
culi oē tempus viuendū tibi impensum qualiter a te
fuerit expensuz. Tūc q̄ppe cōdemnabitur quicquid
fuerit inuanū opis vel oci sermonis vel silentij vsq̄
ad cogitationē: o mi frater quis tunc amicolū tuoz

157

Capitulum

veniēs cū gladijs ⁊ armis poterit tibi auxiliū p̄stare
nō ē q̄ tūc p̄solet te ex oibus caris tuis. Respicens
tunc eris ad auxiliū hoīm sed refugiū tuū tunc erit
tūmō apud deū. Ecce mi frater quid tunc facies cū
te inenarrabilia pctā accusabunt. Nam t̄p̄e verus iu
dex erit ⁊ tutus accusator: qm̄ ipsius fuisti manifest⁹
- pctōr. Tūc iustus vix saluabit: impi⁹ pctōr sic depre
hēsus quō ⁊ vbi apparebit cū tunc latere erit impos
sibile ⁊ apparere intollerabile. ¶ Vtinā sapes ⁊ in
telligeres ac nouissima puideres. Sapes p̄io ho
minis exitū de hoc sc̄lo: qz cū hō incipit egrotare tūc
p̄ multitudinē pctōr suoz cor ei⁹ expauescit / vult⁹
pallefcit / facies nigrescit / oculus tenebrescit / auris
surdescit / nas⁹ putrescit / os obmutescit / corp⁹ tabe
scit / caro marcescit. Ex tūc carnis pulchritudo effici
tur fetor ⁊ putredo ⁊ totus hō in cinerē resoluit ⁊ in
vermē vertit. Ecce satis horribile spectaculum qm̄
nulla artis medicina / nullaqz doctrina sic superat su
perbiam / sic vincit maliciam sic extinguit libidinem:
nec sic calcatur mundi vanitatē sicut hui⁹ horride mor
tis recordatio. Nam nihil est qd̄ huic mundo t̄m̄ vile
scat sicut hō mortu⁹: qz per tridū in domo p̄re fetore
non pmittitur sed statim vt vile stercus foras proi
citur ⁊ in profundum terre absconditur putredini tra
ditur vermibus esca datur et cadauer efficitur. Erub
escat ergo infelix peccator: qui non potius animaz
suam diligit que est eterna et ad ymaginem dei crea
ta q̄ tale vile corpus. ¶ Item secundo intelligēt
q̄ bonum est viro qui portat iugum domini ab ado
lescentia sua. Quia in re dicit nobis dominus p̄ moy
sen seruum suum. Omnis anima que non afflicta
fuerit die hac peribit de pplō meo, Hoc sic intelligi

tur aīa q̄ afflicta non fuerit per disciplinam ⁊ moruz
 correctionē ⁊ p̄nie satisfactionē per cordis cōtritio
 nem ⁊ p̄cientie purificationē. Et dicit̄ notanter hac
 die. i. in p̄senti t̄p̄e gr̄e et hui⁹ vite. Qm̄ q̄ nō suscipit
 mō penitentia post mortē non inueniet indulgētiam
 Et id̄ mi frater quicquid alij agunt: sis semp̄ memor
 tui uilescat tibi mund⁹: et tua amabilis ualida stude
 potius amare xpm̄: q̄ mundū ⁊ omnia q̄ sunt in mūdo:
 attende diligēter ad illā miserabilē horā: qm̄ anima
 tua exitura erit de corpe tuo in quo peccasti. Ad q̄
 derūt horribiles demōes uelut leones rugiētes ut ra
 piant peccatricē animaz tunc subito patebunt horri
 bilia loca penarū chaos tenebrarū ⁊ aspectus pena
 lis demonū: ⁊ grandis nimis impetus eorum. Nam si
 diabolus ausus fuit facere ipetū in aīam sc̄ti marti
 ni q̄ erat gemma sacerdotū: quā aīam eūtē i celū cu
 rabat ipedire. Q̄ timēdū ē tibi peccator si nō emē
 dauers uita tuam: et quomodo poterit stare anima
 peccatrix ad horrēdū aspectū uult⁹ eius. Quod p̄
 pheta sc̄tus expauescit: ⁊ ad orōnē consurgit dicēs
 Exaudi deus orationē meā cū deprecor a timore ini
 mici eripe animā meā: ecce non dixit a potestate. sed
 a timore ad insinuādū q̄ maxima pena sit: et in tole
 rabilis aspect⁹. Q̄ q̄ta erit pena ei⁹ tactus ⁊ ei⁹ pe
 na eterna. Q̄ stulti ⁊ uani filij hominū de uobis dicif.
 Vir incipiēs nō cognoscat ⁊ stult⁹ nō intelliget hec
 ⁊ iō simul insipiens ⁊ stultus pibunt. Sed quid distat
 inter stultū ⁊ insipientem diligenter considera. Inci
 piens nanq̄ est qui a paradisi gaudijs peregrinus se
 esse non cōsiderat: nec q̄ se exulem in exilio non intē
 dit. Stultus uero est qui licet illa cognoscat: libera
 ri tamen ab huius mundi miserijs per uite meritum

Distat
 inter st
 et i p̄

Capitulum

non intendit. Item insipiens est q̄ non credit futura
 supplicia reprobōrū esse perpetua ⁊ gaudia iustorū
 esse eterna. Stultus autem est qui lz hec credit t̄nē
 mortem eternā euadat et gloriā eternā caste vi-
 uendo et pie cōuersando acquirat non intendit. Iu-
 sto dei iudicio insipiens et stultus simul peribunt: q̄
 tamen non fieret si saperent ac nouissima puderent
 ¶ Stulti filij hōim et vani vt quid diligitis vanitatem
 et q̄ritis mēdaciū. Dñs de⁹ dicet vobis. Ego inq̄
 in interitū estro redibo ⁊ subsannabo q̄n vobis q̄ t̄
 mebatis aduenerit ⁊ chaos et caligo tenebrarū do-
 lor horrendē vissionis horror tremendē māsionis ibi
 erit locus silentij stridor dentium morsus vermium
 clamor lugētium et miserorū vox clamantium ⁊ ve
 vobis filij eue. Cūq; hec et his similia immo milleses
 plusq; dici pōt aīa misera audiet viderit et senserit
 quātusq; terror et tremor erit et que lingua posset
 dicere quis liber exponere. ¶ mi deus quid tunc pro-
 derit scientie iactantia seculi vanitates mūdi pōp-
 terrene dignitates carnis molices v̄tris ingluuies
 nobilitas generis pl̄chritudo corporis fortitudo vi-
 riū supfluitas ciborū acquisitio p̄beydarum congre-
 gatio diuiciarū. Nūquid omnia ista possunt miseram
 de maledicta fauce draconis. Ista oīa effugere pos-
 sumus si saltē ī isto tpe gr̄e volumus si boni pastores
 animarum fuerimus et non simus cōcubinarij pprie-
 tarij simoniaci criminosi lusores ebrios ⁊c. Crisosto.
 ait. Multi sunt plati siue sacerdotes curati noīe sed
 pauci re et virtutū rōe. Apostol⁹ ait. Melius est esse
 paucos et vtilēs. Et iō conqueritur domin⁹ dicens
 Melius qdē multa operarij vero pauci fideles et vti

les. Bon^o enī pastor aīam suā ponit pro ouibus suis. Quapropt̄ dixit dñs petro. Petre amas me plus q̄ tuos carnales amicos. Scdo petre amas me plus q̄ tuas res temporales. Tertio petre amas me plus q̄ te ipsum et tuam corporalem vitam. Ac si diceret dñs ad petrum et ad quemlibet alium si habes istos tres amores in te: tunc sis pastor ouium mearum pro quibus ego ipse morte turpissima mortuus sum. Si autem amas aīam tuaz pl^o q̄ me immo plus q̄ oues meas non ponēs aīam tuā p ouib^o meis sicut ego feci non es me dignus: et ideo noli te intromittere ad pascendum oues meas vt pastor earū fias. Sed apostolus dicit erunt hoies seipso amantes. Ubi dicit illi dicuntur seipso amare qui honorem suum temporalem et dignitatem et propriū cōmodum plus q̄ dei honore diligūt. Tales em̄ nō suscipiūt curā aīarū ppter oues siue propter dñi iugū: sed ppter honorem mundanum et pbende fructum nō vt gregē suuz dei pbo et bono exemplo pascāt s; vt pascātur a grege. Quā ver^o ioseph. i. xps fratrib^o suis. i. pastoribus ouium suarum ait. Amen dico vobis non videbitis faciē meam donec adducatis fratrem vřem minimum. Qui enim requirit minimū maioris nō obliuiscātur. Quā dicit. Sanguinez eius de manu tua redraz id est aīam. Nā tot mortib^o digni sunt. vt ait Gregorius negligentes pastores quot aīas negligunt quas non pascunt dei verbo et bono exēplo. Ad tales em̄ dicit dñs. Amice quomodo huc intraſti non habēs vestez nuprialem. id est caritatem. Quia nō propter caritatem. id est deum nostrum qui est vera caritas curam tuam intraſti. vt gregem tuum tibi commissus pasce res dei pbo et bono exēplo. Sed vt ab eis pasceris vt

Capitulum

luptuose delicate / z luxuriose viuēdo. Et p̄p̄ea dicet tibi dñs. Ligatis manib⁹ / ne possit se defēdere: z pedib⁹: ne possit aufugere: piscite eū ī tenebras exterioroz: ibi erit flet⁹ et stridor dentiu⁹: q̄ dilexit plus suam dalidaz z lucrum sp̄ale q̄ perpetuas aīas sibi cōmissas: z ad imaginem dei creatas: z sanguine filij dei redēptas: z q̄tū fuerit glorificatus in delicijs: et honoribus huius mundi tñ̄ date ei de tormentis: vt ardeat: nunc z ī emū: vt flāma oleum. Unde elias de talib⁹ pastoribus ait. Disperdet te sicut gallum galinaceū: qui de foro capite demisso pedibus sursum erectis portat: z in olla decoquitur. Sic tu in olla gehennali varijs cruciatib⁹ decoqueris: vt pene respōdeat culpe: q̄ toties deū tuū crucifixisti: z in cloaca imundissimi corpis piecisti: quotiens in peccatis celebraasti. Et etiā: q̄ nō cāstasti. i. p̄dicasti salutifetā doctrinā: nec populū dei tibi commissum bono. z sc̄to exēplo: z casta vita generasti: z tñ̄ corā alijs maior reputaris: sicut gall⁹ gallina: cui⁹ maior ē alijs gallis / z tñ̄ nō sicut alij galli cantāt: nec alios pullos generat: sicut vir cū muliere: q̄ castratus / iō sterilis ad qd̄ uallet: nisi ad ollā mittatur: z maioratur: z in olla coquat: sic pastor inutilis z scandalosus: si non penituerit de foro portat: de hac transitoria vita: z ad gehennā eternā proijcitur: si enī alicui beneficium potestatis valde gaudet: z sua q̄stio non existit: quis sanctorum est ibi patronus: sed q̄stum soluat absentis: z ualeat in tēporalibus. De q̄bus ait Breg. si quis ea intentione grad⁹ ecclesiasticos: vel beneficia querit: vt inde habeat uite necessaria hīc p̄uerso ordine mercuri uult celestia / longe em̄ melius ei esset mendicare / aut arare vnde uiueret. **C**ūam qui non intrat ad

ouile per ostium. i. per xpm sed ascendit aliunde hic
 fur est & latro scriptum est em̄ cepit iesus facere & do-
 cere. Et exēplo ipsius oēs sacerdotes deberēt p̄mo
 facere et deinde docere q̄ multū validiora sunt exē-
 pla q̄ uerba. Nam Hier. ait Quid illud est bona pre-
 dicare & peruersa agere q̄ ore proprio seipsum p̄de-
 nare. Item ait Doctoz ut iunt oēs curati est lapsis
 manum porrigere adiutrices et erratib⁹ iter ondere
 veritatis. Lu. aut̄ vita despicitur ait Grego. restat
 ut eius predicatio cōtēnatur. Si ergo vis apparere
 sanctus ait Crisosto. tūc cōtravitā tuā estote auster⁹
 contra vero aliorū vitā sis benign⁹ audiant te hoies
 parua mandātē et grauiā facientē. Sz heu qd dicē-
 dū de sacerdotib⁹ manifestis cōcubinarijs & pprias
 oues violentibus et precipue spōsas xpi. De quib⁹
 Hiero. Sicut celestius est sacrosctām ecclesiā teme-
 rarie comburere q̄ domum plebanī vel alterius vici-
 ni. Ita multa peius est spōsam xpi violare q̄ spōsā
 proximi tui. An̄ bern. Q̄ sacerdos quare manus tue
 extenduntur ad illicita que tractant tenentē omnia
 quare ingurgitas ebrietate q̄ plenus esse deberes oi-
 scititate. Idē ait. Vere sacerdotes q̄ scdm carnē abu-
 lāt deo placere nō p̄nt Turpissimū ē ei man⁹ deo de-
 dicatas & sacro crismate cōsecratas pudibūdis mu-
 lier̄ ingerē. Q̄ temerariū & nephariuz est pollutis
 manib⁹ filiū p̄ginis tractare & ore sordido sumere q̄
 mēs ad excessū n̄ rapit q̄ ocul⁹ nō erubescit q̄ audi-
 tus nō terret vbi mundi p̄ciū p̄icit in sterquilinum
 idē in os ps̄byteri criminosi & p̄ p̄ns sacerdotis sceler-
 ratissimi. Mirum est q̄ tales nō verētur stantē iuxta
 se dei angelum q̄ secar ipsum per medium. Nam Am-
 brosius dicit, Qui indigne xpm sumunt idem est ac

Capitulum

si ipm interficeret. Et ideo ait Augustinus. Melius est spiritualis penitus obtinere q̄ impure tractare. Hec tibi sunt scripta mi frater.

¶ Responsio fratris ad fratrem valde compuncta.
Capitulum. xvj.

Uter tibi utiq; dixi: vt caritas mea fraterna pro-
pouit tibi que merito te ab huius mundi vanitate de-
berent retrahere et in amore dei solidare. Sed quos
nia maximus si potes et vltim^o oim hoim et asseris te
deum tuum oipotetem se piissime ad iram prouocaf
se insup innumerabilibus pctis grauer oneratum
esse: sic q̄ ppria tua p̄scia iudicet te p̄dempnatu fore
io dicis te nescire qd factur^o existas aut quo ad fa-
ciem dei tui refugias. Respondeo tibi o mi germane
et multum laudo tua sic erga deum accusatione nec
non eterne tue danationis cognitionem. Certu enim
est q̄ dei mia supat oem offensionem na sua te mi frat
bonitas creauit sua nanq; mia creatum ab originali
pctio p̄ baptismu te mundauit: sua insup magna pa-
tientia post illa emundatione baptismi i alijs pctio
ruin et voluptatu sordib^o acten^o tolerauit nutriuit et
expauit. Insup dñs dixit. Nolo mortem peccatoris
sz magis vt couertatur et viuat. Et quid esset qd di-
xerat nolo mortem peccatoris si te ad ipm claman-
te ad ifernu sepeliret an tenderet ad infernum nolo
mortem peccatoris: an hoc est volo vt conuertatur
et viuat. ¶ Nolo te ignorare mi frater quonia multi
scelerati: multi luxurijs dedit multi concupiscentijs
seculi signati bonitate eius ad indulgentiam perue-
nerut no ergo abnegat vni qd plurib^o ptulit. Recor-
dare ergo cur de celo venit Iesus xps et saluator no

ster quid in mūdo fecit ad quid se morti tradidit non
 nisi vt pctōres saluaret. Quis em̄ valet enarrare tan
 tam caritatem qua pctōres dilexit. Audi Henricum
 de hassia omelia de lancea dñi sic dicētes. **C**aritas
 q̄ta est vis tua q̄ sola deū trahere potuisti de celo ad
 terrā. **Q** forte est vinculū tuuz quo deus ligari po
 tuit adduxisti nobis illū vinculis tuis alligatum ad
 duxisti illum sagitis tuis lancea et clauis vulneratus
Caritas tu vulnerasti impassibilē ligasti insupabi
 lem traxisti in cōmutabilē ⁊ eternū fecisti mortalem.
Hec ille. **E**t ē et audi sc̄t̄m Ber. quesitiue ad saluato
 rē dicētē. **B**one iesu qd voluit tu⁹ tāt⁹ amor v̄l qd
 cogitasti q̄ amara pati voluisti quare tibi propicius
 nō fuisti qd vt iōs lēuisset **R**ndit sibi dñs ī spū dicens
Amoris magnitudo hoc me facere non permisit ca
 ritatis flamma in me t̄m excreuit q̄ in nullo mihi plā
 cere volui nec potui. **H**ec ille **E**cce mi frater hec fe
 cit caritas vt dura corda pctōz et precipue amato
 rum mulierum quozum tu primus hucusq̄ fuisti pos
 sit emollire ⁊ in amores dei conuertere. **N**on ergo te
 in eternū vlteri⁹ fraudet aut inficiat muliez pulchritu
 do dulcis cum eis cōuersatio delectabilis eoz aspe
 ctus crebra munuscula eaz ⁊ affect⁹. **N**emo enim in
 quit **H**iero. inter serpentes ⁊ scorpiones securus in
 gredit̄. **T**u ergo salomōe nō es sapiētior nec dauid
 sanctior q̄ secundū cor dei vir erat electus postq̄ em̄
 ābulauit in cenaculo domus sue berfabee caput est
 pedum nuditate ⁊ adulterio iunxit homicidium. **S**ā
 son fortior leone: durior lapide: et q̄ sol⁹ ⁊ nudus mil
 le p̄secut⁹ est viros armatos postea in balide capie
 bat amplexibus. **S**ic tus balida duxit te multis
 annis ligatum et captum. **B**ala enim herba mulier

Capitulum

mala: sepe ei altū scolasticū fecit fantasticū abūdan-
tem fecit mandicantē dñm superbū transmutauit in
feruū. Queritis obulū grossum ⁊ flozeum non querit
honores nec tendit ad pudores bilinguis mulier ac
velut in stabulis aer decipit q̄ plures velut in nocte
fures. **D**omi germane vtinaz sapers et intelligeres
ac nouissima prouideres. **T**u scribis mihi iterū super
pmissa p̄bis r̄ndens quō tuū sapeus cor et frigidum
nimiū mollificauit ac in amores dei querti sic et gelici
dium pctōris tui in aquas deuotionis petas querti.
In sup ⁊ magno seruore a me consilium desideras / q̄
p̄ scripta tormentorum ḡna possis euadere ac p̄issi-
mum dñm n̄m iesum x̄pm placere q̄ seipsum p̄pter te
exinaniuit ⁊ formā serui accepit q̄n q̄ p̄siliis te totis
viribus in minimo ac maximo spondes acquiescere.
Rñsio. Audi mi frater dñm iesum x̄pm quez placere
desideras: q̄ te tanq̄ ouē centesimā i deserto perditā
id est in hoc mundo criminoso ⁊ dānoso multis ānis
quesiui et tandē te p̄ tuam verā contritiōē ⁊ firmuz
propositum emendatiōis tue (vt te h̄re asseris) inue-
nit ponens te in humeros suos atq̄ oibus ciuib⁹ cele-
stis p̄rie ait. **L**ō gratulamini mihi et vobis ipis con-
gaudete / quoniaz mai⁹ ē domino gaudium sup vno
pctōre p̄niam agēte: q̄ sup nonaginta nouē iustis q̄
nō indigēt facere p̄niaz. **E**cce hic pleban⁹ pctōr ma-
xim⁹ inuent⁹ q̄ pierat multis annis se iuoluēdo innu-
merabilib⁹ pctis cū sua ꝓcubina: ⁊ sic mortu⁹ erat et
multos auertit a via recta ⁊ iusta p̄ suū malum exem-
plū ⁊ criminofaz vitā: qz cōcubinari⁹ fuit manifestus
corā oī populo i maximū scādālū hic conuertit se ad
me ⁊ ego cōuertit me ad eū assumēs ip̄m in meā grām
h̄c ḡ piissimum dñm et deū tuū iesum x̄pm interro

ga et tibi dabit rñsum optimū z cōsiliūz dicens illud
 Math. xvi. z Lu. ix. Si q̄s vult venire post me abne-
 get semetip̄m. Secūdū z tollat crucē suam. Tertiūz
 sequat̄ me: quibus rebus consiliis p̄mittit hoc v̄bum
 Si q̄s vult venire post me p̄ q̄d v̄bū p̄missū dat intel-
 ligi q̄ in volūtate cuiuslibz hoīs ē venire post eū i ce-
 lestē p̄riaz. Et sic innuit beatus Aug. his v̄bis. Qui
 creauit te sine te nō iustificabit te sine te. Nō em̄ deus
 asinis vult dare regnū celoz q̄ coacti ad molēdinūz
 defecerūt saccū frumētōz deo nō placēt seruitia co-
 acta: s; hylarē datorē. i. seruitozez diligit de⁹. Et est
 hic sciēdū q̄ i istis trib⁹ cōsiliis iesu xpi cōprehēdūt̄
 tria essentialia toti⁹ religiōis oīm ordinū. Nā hoīes
 carnales z seculares q̄rūt suas delectatiōes sicut tu
 mi frater multis q̄siuisti annis: aut in supbia: aut i lu-
 xuria: aut in auaricia. Et si q̄ plures tales sūt alie cō-
 prehēdunt̄ sub istis. Et hoc est q̄ beatus Johā. dicit
 in sua p̄riā canonica. ca. ij. Nolite diligere mūdū nec
 ea q̄ in mundo sunt. Si em̄ q̄s diligit mūdū nō ē cari-
 tas p̄ris in eo q̄m̄ oē q̄d ē in mūdo: aut cōcupiscētia
 carnis / aut cōcupiscētia oculozum / aut supbia vite.
 Spūales aut̄ hoīes vt sunt viri religiōsi cōtra istas
 declinatōes mundi q̄bus totus inficif mūdus: oppo-
 nūt tria scuta. Cōtra luxuriā em̄ opponūt votū ppe-
 tue castitatis. Cōtra supbiā votū ppetue obediētie.
 Cōtra auariciā votum paupertatis volūtarie. Et ista
 tria vota siue cōsilia cōphēdunt̄ in p̄dictis v̄bis dñi
 n̄ri iesu xpi: vcz Si q̄s vult venire post me zc. Est er-
 go prinū cōsiliū votū pfecte obediētie q̄d frangit̄
 cum dicit̄ abneget semetip̄m per q̄d hō efficit̄ frater
 soroz z mater xpi. Math. xxi. Si q̄s fecerit volūtate
 p̄ris mei qui in celis est ipse meus frater soroz z ma-

Capitulum

ter est. **M**ā i obediētia clauē regni celoz amissit & obe
diētia eam recupauit. **E**t ideo symoni petro. i. vero
obediēti dictum est **M**ath. xvj. Tibi dabo clauē re
gni celoz imo etiā similis efficit xpo qui ad p̄m di
xit. **N**ō quod ego volo: sed quod tu vis pater fiat vo
luntas tua. **E**t ideo xps ne perderet obediētiā ma
luit pdere vitam in exemplum: qz obediens fuit pa
tri vsqz ad mortē. **S**cđm p̄o consilium est votum cas
titaris: qđ t̄gitur cū d̄f tollat crucē suam: qz crucis
tio corporis est cōseruatio castitatis: ex quo voto si
ue cōsilio efficit hō similis angelis: qz vita casta nō ē
vita humana sed angelica vt dicit **H**ier. **I**n carne v̄
uere preter carnem non est humanum sed angelicus
Sed sanctus **A**mbro. exaltat eū sup angelicam vitā
dicens. **M**aior est victoria virginum q̄ angelorum.
Angeli em̄ sine corpore viuūt: sed vere xpi virgines
in carne triumphant. **T**ertiū cōsiliū est votū volūta
rie paupertatis qđ t̄gif in p̄dictis v̄bis cū d̄f & sequa
tur me vsqz in voluntaria paupertate: qm̄ qui vult ad
xpm venire debet sicut xps ambulauit et ipse ambu
lare. **Q**̄ in magna paupertate christus in hunc mū
dum venit & cum multo maiori paupertate in mūdo
vixit et cum extrema et maxima paupertate de hoc
mundo exiit dum dixit. **V**ulpes foueas habēt & vo
lucres celi nidos: filius autē hominis non habet vbi
caput suū reclinet: in turpissima videlicet morte sua.
Per tale igitur votum fit homo heres regni celestis.
Math. v. **B**eati pauperes spiritu quoniam ipsorum
est regnū celoz. **N**on regnū huius mundi qđ est tran
sitōriū qđ datur diuitibus tm̄: sed regnum celorum
qđ manet in eternū. **I**n quo est requies sine labore: vi
ta sine morte: iuuetus sine senectute: gaudiū sine me

fore: et illorum oim eternitas sine fine. Sed si diceret
 mi frater durus est sermo iste mihi non possuz modo i
 trare religionē. Rñdeo tibi o mi frater audi non me
 sed beatus Berni. dicēt ē Rñdēt nobis amatores hu
 ius seculi cū eis pnia p īgressum religiōis suademus
 dicētes. Durus est sermo iste quis potest euz capere
 Sz errāt utiq; qm̄ audituri sūt aliqñ p̄bū asperrimū
 durissimum sermonem et pessimam auditionem scz
 Ite maledicti in ignē eternū q̄ paratus est diaboloz
 angelis eius ibi tunc cruciat⁹ sustinebūt intollerabi
 les et penas eternas. Nos autē religiosi poti⁹ sustine
 mus hic p̄gā blande corrigent ē ne in futuro sentia
 mus malleū crudeliter p̄berāt ē. Nam obseruāria re
 gularis ē qbdā caminū id est purgatorium in quo ru
 bigo multoz peccatoz purgat⁹ et dei oīpotētis yma
 go nris aīab⁹ reformaf et tunc de fornace sumpti in
 palatio celestis regis coequabimur angelis. Marty
 res enim q̄uis grauis breuis tñ p̄pessi sunt supplicia
 q̄s em̄ nō poti⁹ trūcatiōe capitis eligeret ⁊ vt si ad ce
 lum volaret q̄ multis annis ī obseruāria reglari diu
 turna pati plura supplicia sunt hec. Claustralis īclu
 sio. Regularis districtio. Vestitū abiectio Fuge silen
 tiū: alienū īperiū crebris ieiunia: iuges vigilie: quoti
 diana exercitia cōfessionis cōfusio: p̄nle amaritudo
 lectionū vigilantia castitatis sincera: publica coram
 ffibus īcrepatio: corporis castigatio: oratio deuota
 prompta obedientia: paupertas voluntaria nihil oīno
 possidere pprium. Hec oīa sunt carnis cruciamēta
 que indubitanter apud deum magnum obtinent me
 ritum hic et in futuro seculo. Et precipue hec nouē
 sunt de quibus nos religiosos gaudere oportet.

Primo indubitater q̄ qui in seculo sunt habitant

Capitulum

tes purius viuimus / q̄scimus securi⁹ / moramur fre
 quēti⁹ cadim⁹ rarius: resurgim⁹ facili⁹ / incēdimus
 cauti⁹: morimur cōfidētius: purgamur citius p̄mis
 mur copiosius. Ecce nec oculus vidit / nec auris au
 diuit / nec in cor hoīs ascēdit q̄ preparauit deus dili
 gētib⁹ se. i. bonis sanctis ⁊ p̄fectis religiosis. ¶ Ho
 ta q̄ in pctō duo sunt cōsideranda: vcz culpa ⁊ pena
 Culpa dimittitur in cōfessione debite facta ab vno
 qui habet plenam potestatem eundem absoluerē ab
 oībus peccatis q̄tūcūq; magnis ⁊ cēsuris ecclesiast
 cis ⁊ est absolutus vt credit ab omni culpa s; adhuc
 pena remanet quam cōfessio transmūtavit in trans
 toriam q̄ prius fuit eterna: ⁊ similiter eternam dāna
 tionē in purgatoriū trānsitorius. In quo purgatio ē
 idē ignis infernalis nisi q̄ ipse est eternus. Hic autē
 vcz in purgatorio est transitorius in quo q̄nq; p̄tigit
 aiām puniri ad centum annos ⁊ multū lōgius s̄m exi
 gentiam pctōꝝ hic t̄pē gr̄e p̄missōꝝ: s; firmiter credi
 mus s̄m oēs doctores catholicos q̄ p̄fessio appro
 bate religiōis cuiuscūq; ordinis sit secūd⁹ baptis
 ⁊ delet hoī oē purgatoriū ēt si deberet ibi puniri vs
 q; ad mille ānos. Et ī hoc p̄ certo fecit nobis de⁹ ma
 gnā pietatē ac gr̄az q̄ nō solū nō vult mortē pctōris
 i. eternā dānationē: s; nec etiā vult purgatoriū p̄ in
 nitis pctis. Et ideo dedit nobis remediū ad tollēdū
 oē purgatoriū p̄ scētē ⁊ approbate religionis p̄fessio
 nē. Et si talis ēt post p̄fessionē canonicē viueret t̄m
 ad duos aut tres dies adhuc deleuisset purgatorius
 mille annoꝝ et pluriū. Nūc mi frater in te ipsum redi
 et vitam tuam considera s̄m quod michi / vt supra ha
 beſ. scripsisti vcz q̄ tuam validam ad viginti tres an
 nos possedisti: ⁊ isto toto tempore nō credo dimissus

fuisse minimū pctm̄ etiā veniale qui veram contritio-
 nē tali tēpore nūq̄ habuisti &c. ¶ Secundo conside-
 ra horribilē beati Aug. auctoritatem superius alle-
 gatā: & Hallē sustinere penā cayphe pylati & hero-
 dis: q̄ sacerdotia indigne celebrantis sciēter saltem
 Si ergo totiēs tibi acq̄risti penas pdictorū trium dā-
 vatorū quotiēs diuina celebrasti. ¶ Mi frater q̄ pro-
 funde ī his. xxiiij. ānis in pfundū inferni dimeristi et
 adhuc videf tibi dura suasio mea salutifera ad reli-
 giōis ingressum: s; crede mihi vtiq̄ expto q̄ religio
 quanto arctior quātoq̄ molestior videf ab ingressu
 tāto iocūdior inuenif in pgressu. Delectaris em̄ iaz
 in his q̄bus mundi vanitas iocundaf vtputa in visu
 mulierū et in amplexibus in splendida veste et his si-
 milibus & odio habes claustralem inclusionem regu-
 larē districtiōē vestiū abiectiōē &c. vt supra in qui-
 bus vita religiosa decoraf & cōseruatur: s; crede mi-
 chi expto qm̄ deus per suam mellifluaz misericordiā
 hec carnis cruciamenta in te dissipabit et in suauissi-
 mam dulcedinez tibi mutabit. Huius autē vite oble-
 tamenta in quibus prothdolor lōgo tempore mise-
 rabiliter fluctuasti in maximam tibi nauseam ac con-
 trarietatem transmuetabit: et tūc audacter dicere po-
 teris cum propheta: domin⁹ sollicitus est mei. Hui⁹
 rei capias notabile exēplū quod refert Vincentius
 in quarta parte hystoriarū libro. viij. Nam erat q̄dam
 presbyter honorabilis: ecclesie Lugdunē. nomine
 Johānes qui propositum bonus accepit intrare or-
 dinem cisterciensē in regularissimo monasterio: sed
 pertemporis successum tale propositum mutauit q̄
 in hmōi boni propositi recompensam visitare sancti
 Jacobi lunina sibi elegit q̄b⁹ & visitauit qu⁹ domum

Capitulum

ppriā rediens ex itinere fatigatus in suo proprio ca-
 biculo obdormiuit. Cui chriſt^o cus duob⁹ diſcipulis
 ſc⁹ petro et iacobo apparuit. Petro aut⁹ librum vite
 tenē⁹ x⁹ps et vt aperiat et legat pcepit q⁹ aureis ſcri-
 ptus litteris p⁹deſtinato⁹ cōtinebat oīa. Et cum pe-
 trus pluribus p⁹deſtinato⁹ noīb⁹ lectis ad p⁹dictum
 ioannē p⁹byterū veniſſet x⁹ps dixit. Tolle tolle eū ac
 dele q⁹ ciuē meū ſe futu⁹ ſe intrā di ſctā⁹ religio⁹ p⁹
 poſuit: et p⁹poſito ſuo bono reſſijt. Accedēs aut⁹ ſan-
 ctus Jacob⁹ apoſtol⁹ p⁹ eo dñm orabat dicens. Dñe
 deus me⁹ eſt peregrinus ne deleas eū obſecro de vi-
 te libro. Cuius dñs meus inq⁹ nō peregrin⁹ ſed cele-
 ſtis ciuitatis ciuis eſſe debuit nōne maius eſt eſſe ci-
 uē meū q⁹ eſſe peregrinū tuū. Cui⁹ iterū ſanct⁹ Jaco-
 bus ait. Miſſime dñe fac ne deleat⁹ et ego fide iubeo
 q⁹ ſuū ſanctū p⁹poſitū exequet⁹ Dñs ait. Et qñ ſan-
 ctus Jacob⁹ pro ſuo peregrino reſpondit infra ſpa-
 ciū quindecim dierum. Et ex poſt Ioannes p⁹byter
 mox euigilauit et i terra p⁹ſtratus ſancto Jacobo p⁹
 fidei iuſſione gratias egit cū la chrymis dicēs. Beate
 Jacobe p⁹ſus faciā q⁹ p⁹ me ſpōdidiſti. Poſt fle-
 tum igitur magnū iterū obdormiuit et x⁹pm et p⁹ſa-
 tos apoſtolos ite⁹ vidit: ac petrus ad x⁹pi iuſſum ita
 de libro legentem audiuit. Aurenulas aureas facie
 mus tibi verniculatas argēto. Qui iterū euigilans
 infra dies p⁹fatos mox monaſteriū boneuallie intra-
 uit et ibi tam ſanctē vixit: vt abbate mortuo ab omni-
 bus fratrib⁹ eligi⁹: et ex poſt Valentie eccleſie anti-
 ſites p⁹ſefici⁹ vbi multis magnis q⁹ miraculis in vita pa-
 riter et in morte coruſcauit. Et nunc mi frater hunc
 plebanum considera quomodo eum de⁹ g⁹fa ſua per-
 fudit mellifua et ſeq⁹re ei⁹ veſtigia: et fortassis eadē

Decimumseptimum. Fo. lxxvii f
gratiam quam et iste inuenies apud dñm cum non sit
acceptio personarum apud deum. Amen.

Clebanus concubiniarius
noluit fieri religiosus.

Capitulum. xvij

Bermane et frater mihi sciamade multa mihi
bona et subtilia scribis de ingressu religionis
scilicet sicut prius scripsi sic adhuc significo tibi.
Ad religionis ingressum non sum adhuc dispositus
nec inclinatus. Nam sicut tibi constat tres sunt status sal-
uandorum: videlicet incipientium / proficientium / et perfectorum. Ad
ego non sum adhuc in primo statu. scilicet incipientium: sed heu in
statu peccatorum et perditionis. Quia in re intendo primo
incipere et meam, scilicet concubinam cum suis geniti-
uis a me reijcere: ut per ipsa in certoloco peniteat ex
parte vna et ego in parte altera cum omnibus meis in-
tendo manere quibus exemplum malum longo perhibui
tempore. Incipiam igitur coram eis penitere: et ab ista con-
cubina et omnibus alijs mulieribus ac ceteris vicijs
in quantum mihi deus gratiam dederit et fragilitas hu-
mana permittit abstinere et sanctam vitam in omni ca-
stitate et ceteris bonis operibus ducere: et sic cupio
me ad primum statum saluandorum videlicet incipientium
ponere. Et sic proficiendo de die in diem usque ad sta-
tum perfectorum ascendere. Nam christus in euangelio
dixit. Vade et vende que habes et sequere me: vides
licet ad sancte religionis ingressum: et hoc si vis esse
perfectus: modo non solum ad regnum celorum ve-
niunt perfecti sed etiam de statu incipientium et pro-
ficientium heredes celestis sunt regni. Ad enim christus
dixit. Si vis vitam ingredi intra religionem et sanctam
obseruantiam: sed dixit. Si vis vitam ingredi serua man-

*Textus
F. 17
Palus*

Capitulum

data q̄ ego intendo seruare etiaz in seculo ⁊ populo
meo fructuoso p̄esse dei verbo ⁊ bono exēplo ⁊ me
in timore et omni custodia mandatorū dei conserua-
re doce mi frater in quibus possim deo in tali statu
summe placere et multum mereri et ego doctrinam
suam tequar cum adiutorio dei.

Responsio fratris ad fratrem.

Capitulum. xviii.

Qui frater multū p̄amande placet mihi re-
spōsio tua quapropter faciā cōseq̄nter qd̄
a me in caritate desideras ⁊ demōstrabo ti-
bi op̄ sctm̄ valde luciferum ⁊ p̄e cunctis
alijs operibus magis meritorium. Et est dominice
passionis memoria: q̄ est op̄ salubre cuiuslibet deuo-
to homini ⁊ maxime sacerdoti passionem xp̄i p̄ suas
ptes quotidie meditari: et precipue illa die qm̄ cele-
bratur ē missam: vt p̄z ex iussu dñi dicētis. Nec quo-
tiēscūq; feceritis in mei memoriā facietis vt vcs per
oīa xp̄m ea intentione offerant in altari: sicut ipse se
in cruce holocaustū sacratissimū ac gratissimū imola-
uit deo patri. **Q**: dicit beatus Augustinus. Quid sa-
lubrius: quid honestius: quid dulcius. quid adhuc iu-
stius q̄s omni hora eius passionem meminisse qui nul-
la nostri obliuiscitur hora: et sine quo hora nulla pos-
sumus viuere. Item idem ait. Quocunq; die passio-
nem domini recolo saluus ero: hoc sic intellige. Quo-
cunq; die habueris memoriā passionis xp̄i per oīa
tibi bñ succedit: siue in vita / siue in morte siue in alijs
magnis causis in iudicio siue extra iudicium in omni
loco in omni tēpore coraz quibuscūq; iudicijs aut
dñis. **Q**: ille tibi sperit in ore cui illo die passionis ⁊
mortis habuisti memoriā in corde. Quapropter stu-

deas oī die tibi facere dietā vnā in xpi passione men-
 taliter eam discurrendo: z vbi vno die dimiseris ibi se-
 q̄nti die reincipias. Incipiendo in festo annunciatio-
 nis: q̄n̄ p̄rio de celo descēdit in vterū marie ḡginis in
 quo ad nouem fuit menses inclusus. Deinde de eius
 natiuitate circuncisione apparitione tribus magis
 ablatiōe ī tēplū fuga ī egyptū z ei⁹ reuersiōe in naza-
 reth: z sic p̄sequenter. Si vero senseris te durū z frigi-
 dum ac indispositū tūc cogita quantā sustineres pe-
 nam si excoziareris sicut beatus Bartho. aut affare-
 ris sicut sanctus Laurentius. **Q** quantas penas su-
 stineres hec patiendo. exm̄: cogita q̄ dñs n̄r ies⁹ xps
 p̄ vilissimo pctōre multas grauiores penas sustinuit
 in cruce q̄ tu in p̄dictis penis omnibus sustineres et
 sic te incita ad p̄patiēdū deo tuo. **E**t si tibi hoc nō va-
 let ad excitandū in te verā deuotionē z lachrymosas
 compassionē tunc facias tibi flagellum vnum multū
 afflictiuum et in abscondito flagella nō pcens corpo-
 ri tuo donec bñ perfusum fuerit dolore et cū tales do-
 lores senseris in corpore tuo tūc ad christū deū tuū
 passum dirigere cogitatū z meditare q̄ dñs deus tu⁹
 p̄ te vilissimo stercore in suo corpe sine estimatiōe ml-
 tum interiores dolores sustinuit: et non dubites quā
 istud multū tibi valeat ad recōpatiēduz dño deo tuo
 qz per passionem discit homo cōpati patienti si vero
 adhuc non sentis te in deuotionem et lachrymosam
 compassionem tunc incipe cor tuum increpare z dic
 cū beato Bernardo. **Q** glacies et nō cor: o cor durū
 adamantē o cor lapideū z non cor carneū cur non ac-
 cenderis p̄e amore imo ad magnā verecundiā dico
Q cor infidelissimum cur te sic diligentem videlicet
 vsq̄ ad crudelissimā mortem non te redigis. **Q**uid

Capitulum

et in simpli⁹ p te facere debuit et non fecit. **D**uri et indurati filij eue quos non emollit tanta caritas ut cōpati possitis deo vestro qui p vobis in cruce turpissima ac morte ascerbissima mortu⁹ est cū tñ sibi p̄pateban tur creature p quibus passus non est ut sunt oēs angelorum chori et oēs planete / sol luna celum et terra durissime petre. velū tēpli ac lapides durissimi. **N**on pōt hoc emollire peccatorū pectora pro quib⁹ solus modo passus est et non q̄ creaturis alijs. **P**essimum pctm̄ sup oia pctā ingratitudo. **M**i de⁹ aufer a me tale cor ingratum et lapideū. et da mihi cor carneus et compassiuum cū tamē tua vulnera vicerūt potentiam diaboli confregerunt portas inferni et aperuerunt ianuas celestis regni et non p̄nt emollire cor meū pessimum et induratum vulneribus tuis grauissimis ad cōpatiendum. **S**i nō hec oia tibi non p̄derint tūc cogita q̄ ppter pctā tua tā nobilissimo bñficio nō es dign⁹ et de certo reputa te in corde tuo nō hoīem sed bestiam: sic forte ex tali humilitate te respiciet q̄ hūilitatem ancille sue. **V**cz gloriose virginis marie respexit et dabit etiā tibi cor nouus cōtrū cōpaties et plorans in passione eius km̄ oē desiderium tuum. **S**ive ro omnia ista te nō adiuuent ita q̄ adhuc non possis lacrimosis oculis deo cōpati i sue crudelissime mortis memoria. **A**dhuc tñ passionis dei tui memoria cessare non debes sed in duricia cordis tui frequenter eā habes scdm̄ memorie passionis xp̄i diuisiones ac diuitas. **E**t hoc propter magnum meritum et qui inde sequitur fructum. **N**on enim est opus super terram in quo pl⁹ mereatur homo q̄ in memoria passionis xp̄i et redemptoris n̄ri. **E**t hoc tibi ex dictis doctorū probabo. **A**m albert⁹ magnus dicit sic ps. **S**implex me

moria passionis xpi pl^o valet tibi q̄ ieiunium in pane
 et aqua. Sec^o pl^o valet q̄ si quotidie te vsq; ad san-
 guinis effusionē flagellares. Tertio tibi plusq; q̄ si
 linguis hoīm loq̄ris et āgelozū in p̄silijs siue in ambo-
 ne et si cunctoruz hoīm p̄ditus esses: si oīm virginum
 puritate claresceres si p̄fessorū atq; doctorū p̄cursor
 martyruq; vexillifer existeres: sicq; oīm creaturarum
 p̄turū h̄res adhuc valet tibi pl^o xpi passionis memo-
 ria q̄ hec oīa. Quarto si maria p̄go gloriosa regina
 celi et mater dei et omnes angeli et archangeli patri-
 arche et p̄phete apostoli et martyres confessores et
 p̄gines. et oēs sancti in celo exītes orarēt pro te co-
 ram summo deo adhuc simplex mēoria passiōis xpi
 pl^o impetrat tibi q̄ hec oīa et p̄ alia quasi infinita is-
 enumerata. Sed posses sic aīa rīvalde cur hoc esset.
 R̄ndet q; p̄ p̄dicta oīa et p̄ alia q̄si infinita bona opa
 nō sum^o liberati a p̄tate diabolica et morte p̄petua
 sed solummō passio et mors xpi celus aperuit nobis
 et nos heredes fecit regni celestis et p̄bat tibi sic Baz
 q̄ tuncq; iohannes baptista sc̄tus fuerit quem christ^o
 met sup oēs sc̄tōs cōmendauit dicens. Inter natos
 mulier non surrexit maior. i. sanctior iōāne baptista
 Que p̄ba non August. aut Hiero. aut alius simplex
 hō q̄ falli posset dixit sed de^o et hō Iesus xps q̄ falli
 non p̄t: et q̄ oīm hoīm secreta et eozum sanctitates
 clarissime cognoscit. Hic magnus sanctus ante xpi
 passiōē mortuus cum omni sanctitate sua nō potu-
 it ei^o aīa celos ascendere. Sed oportebat eam ad in-
 feros ad lybū: vcz sc̄tōrū p̄m descendere et ibi cum
 animab^o omnium aliozuz electozum moram trahere
 quousq; xps pateret q̄ primo in die ascēsiōis ascen-
 dit et cū sc̄tā anima iohannis baptiste et oīm aliozuz

Capitulum

sanctorum status que a mundi initio in sinu abrahe sunt
cogregate. Item probat tibi ex dictis aliorum doctorum quod
ut scitis stricte loquuntur de christi passione et de eius fru-
ctuosa utilitate. Nam Augustinus ait. Scio quod eum quem
christi passio non concutit nulla virtus nullumque meritum
saluabit. Item beatus Bernardus sic ait. Indignus
est christi passione qui non christo patienti totis viribus
studuerit condolere. Item etiam ait. In veritate di-
dicimus nihil sub sole esse tam vtile ad delendum peccata
et ad impetrandum gratiam quam christi passionem die ac nocte
in mentem habere. Multas consimiles auctoritates in-
uenies in dictis sanctorum doctorum quae tibi clarissime pro-
bant quod nullum bonum opus sub celo tam fructuosum et
meritorium est sicut christi passionis memoria deuota. Quod
utinam unusquisque in hoc libro vna memoria domine passio-
nis legeret antequam ad missam accederet et ei tollerabile
quod cum tamen reperiantur scripte plures pulcherrime medi-
tationes in quibus continetur magna pars domine passionis
immo quoniam tota passio sub breuissimis verbis. Sed cum
dolore dico quod vni facilius decem aut viginti celebrat mis-
sas quam quod solum semel passionem ac mortem christi contemplet
etiam inter religiosos quoniam sui ordinis consuetudinem
strictam et arctam ducunt vitam. Et quod est illius causa non nisi illa
quam philosophus viuis philosophi assignat dicens. Natura hu-
mana abhorret quod illud stricte est Galienus ait. Animus
gaudens et aetatem floridam facit spiritus tristis exsiccat of-
fusa. Sed in contrarium deberent tales id quod euange-
lica scriptura dicit aduertere regnum celorum vim patitur et vio-
lenti rapiunt illud. Deinde saluator ait. Si quis vult
venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam
et sequatur me. Arcta est enim via quae ducit ad patriam
et pauci ambulant per eam quia fugiunt illud quod tri-

ste est: Sz tñ beati q̄ hic lugēt et tristant: quomā ipsi
 ieternuz r̄ i sc̄l̄m sc̄l̄i solabunt. Dic ergo i deuotiōe
 cordis tui. Dñe iesu x̄pe tu dixisti apostolis tuis r̄ cō
 sequenter nobis omnibus sine me nihil potestis face
 re rogo te o mi deus vt cor meum charitate tua vul
 neris r̄ in me ignem amoris tui r̄ cōpassionis accen
 das. Et si post hec oīa adhuc nō inuenies quā desi
 deras gr̄am nō tñ propter hoc a tā saluberrima me
 ditatione dñe stas etiaz in siccitate cordis tui qz ipse
 dñs deus tuus sic p̄fecte qd̄ tibi expediat sed perse
 uera ora reuigila donec gratie ianua tibi apiatur et
 diligenter considera qz nō totus ānus floret ameni
 tate uernali nec abundas copia autumnali sed qñqz
 rigat frigore h̄yemali. Sic simili mō nō sp̄rorat gr̄a
 sed aliqñ tribulatio r̄ gr̄e penuria. Et hoc iō deus p̄
 mittit vt gratia ac deuotio subtracta auidius requi
 ratur r̄ gratantius ac cautius cum redierit custodia
 tur. Contingit qñqz qz homo gratia dei habet r̄ qz se
 cum sit deus r̄ qz p̄ ip̄m tanq̄ p̄ instrumentum opetur
 multa bona r̄ sc̄tā opera r̄ hō p̄ his oībus nō dat glo
 riam deo et putat qz hec oīa a seipso opef r̄ nō de^o p̄
 eum. Qua in re se de^o ab hōie tali subtrahat et tunc
 mox se hō ad omne opus bonum et ad oēm cōtēpla
 tionē frigidum tardum r̄ iuoluntariū inuenit. Et ex
 hoc incipit hō seip̄m cognoscere r̄ scire qz verū est qz
 dñs discipulis suis dixit. Sine me nihil potestis face
 re. i. bonum. Et qz bt̄us paulus dixit silr̄ verum dixit
 ego oīa possū i eo q̄ me p̄fortat. i. i deo q̄ r̄ p̄fortauit
 oēs martyres vtriusqz sexus. Silr̄ r̄ omnes electas
 dic ergo i deuotiōe cordis tui cū p̄s. Quā petii a dño
 videlicet petitionē r̄ hanc requirā. i. desidero lup̄ om
 nes petitiones: vt sc̄z habitem in domo domini id est

Capitulum

In sua sancta gra oib⁹ dieb⁹ vite mee et post hanc vlt^a
tam in gloria cum omnib⁹ sc⁹tis et electis per Iesum
xpm dnm nrm. De his oibus iam supradictis sequi-
tur exēplū. Erat quidam valde deuotus frater secu-
laris ac laic⁹ in vna silua in quadam cella solitarius
qui sedule et cum magna deuotione deū rogabat vt
sibi in quo opere magis pre oibus alijs bonis operi-
bus haberet cōplacentiā oñderet: in quo hō magis
meretur. Et dum suam longo tēpoze cōtinuaret pe-
titionem cum magno desiderio. Tandem eum deus
exaudiuit tali mō. Nam cum semel solus in sua cella
deus oraret et in dicta petitione sua staret qdam ad
ianuā celle sue pulsauit. Et ipse exiens ianuā aperuit
et añ ianuā xpm crucē magnam in humeris portan-
tem vidit. Ador iste frater ad pedes ei⁹ cecidit et ipse
quid hoc significaret rogauit q ait ad fratrem Adul-
to tpe rogasti me vt significarem tibi quid sit gratif-
simum mihi seruitium in quo cōplaceam. Ecce nunc
tibi demonstro certe qui portat crucem p iugem me-
moriam passionis mee in grarū actione hic exhibet
mihi placentissimum seruitiū inter oia opa bona ma-
gis meritoria. Et cum hoc dixisset ab oculis suis eua-
nit. Frater vero de sua exauditiōe multū gaudens
et cellam suā intrās totū se ad mēorādū xpi passionē
cū lachrymis quotidie dedit et i breui in magnus san-
ctū virum plurima facientem miracula creuit &c.

¶ Sacerdos celebratur⁹ ad locum secretum
vadat et ibi recolligendo se disponat.

Capitulum. xix.

Sacerdos igr missam celebraturus ad locum se-
cretū maxime in secreto noctis silentio vadat et
a cunctis se in quantum potest abstrahat intra semet

spm totū se recolligat vt nec sensus nec cogitatio ad
 aliquid aliud diffundat suamq; cōscientiā diligenter
 discutiatur et qđ viciosum inuenerit lacrimarū abūdā
 tia lauare studeat ⁊ a deo oīm suorū peccaminū abso
 lutionem a pena ⁊ culpa nūc in hora mortis sue sibi
 donari petat. Nā decet magna a magnis petere qđ
 etiā dona magna decet dare. Nōdo nō ē maior dñs
 qđ deus noster omnipotens qđto plus dat tanto plus
 abūdat. Nam peccator mortalis est ipsi⁹ diaboli qui
 si suorū omniū pctōz venias a deo humiliter petit
 deus sibi donauerit mox erit ipsi⁹ dei qui pri⁹ fuerat
 diaboli. Deinde post remissionē pctōz suorū petat
 gratiam dei sine qua nullum opus bonum potest per
 ficivt est memoria passionis xpi. Deinde se in q̄tum
 potest humiliter recorderetur electi abrahe qui se solū
 modo loqui cum deo estimavit indignum dicens. Quo
 quoz ad dñm meum cum sim pulvis et cinis. Similia
 ter sanctissimi Joannis baptiste qui se reputavit in
 dignum ad soluendum suorū corrigiā calciā ētorū:
 ⁊ ad tangendū eius verticem sanctum scriptus est de
 eo. Contremuit baptista et non audebat tangere san
 ctum dei verticem et dicat cum his. Ego miser iustiti
 ta maiora debeo facere videlicet ipsius cōsecrare tra
 ctare sumere ⁊ manducare cum etiam non sim solum
 pulvis et cinis sed etiā peccator vilis et abiectio ple
 bis. Et si eum non sumpsero cōminatur mihi malum
 dicens. Nisi manducaueritis carnē filij hominis ⁊ bi
 beritis ei⁹ sanguines non habebitis vitā in vobis vide
 licet in grā mea radicatiua ⁊ fundatiua. S; si fecero
 ipse pmitit mihi magna ⁊ mirabilia bona in hac la
 crimarū valle vt ⁊ ipse in me manet ⁊ opetur per
 me oīm suaz voluntatem ⁊ ad mortem inclusive ⁊

Capitulum

vt ego maneam in eo q̄ iuge desiderii veniēdi ad eū
 in celestem patriam ad quam nos pie inuitat dicens
 Venite bñdicti patris mei percipite. &c. et alibi dicit
 Venite comedite panē meū & bibite vinū qđ miscuī
 vobis hec eī et plura similia merito deberent nos p̄
 uocare ad sepius ipsum deuote recipiendum. Has q̄
 libet digna communio erit tibi iuuamē in celo et pl̄
 augmentabit tibi gaudiū quo ad essentialē p̄m̄ium.
 q̄ si mille claustrales post mortem tuam pro te ora-
 rent aut si mille sacerdotes pro te orātes celebrarēt
 q̄ magna est distātia inter tempus gr̄e et tempus iu-
 sticie. Dedit enim nobis misericors deus in isto salu-
 tifero tpe gr̄e diem p̄ anno Noli ergo mi fra:er te ne-
 gligere in isto tpe gr̄e sed dic in magna cordis deu-
 tione et in vera contritione ac firmo p̄posito vlteri⁹
 te non velle peccare saltem mortaliter. Deu me mise-
 r̄ū pctōrē q̄s dabit aquam capiti meo et oculis meis
 fontem lachrymarū vtinam possem guttas seu lachry-
 mas sanguineas vltis ad nouissimum diē propter pec-
 cata mea infinita. Peccaui eī sup arenā maris & non
 sum dign⁹ videre altitudinē celi p̄ mltitudine pctōrū
 meorū qm̄ sentio me sepius et quasi sp̄ idigne accessis-
 se & nō digne dispositū fuisse ad tractādū dñz meū al-
 tissimū. O sūma maiestas o iex hausta caritas q̄tas
 irreuerentiā tibi exhibui qui et nūc exp̄mere valeā nō
 fñ iō desperabo s; ad te m̄e fontē p̄fugio sicut egro-
 t⁹ ad medicū q̄ fugiētes a te publicanos et pctōres
 sp̄ misericordit suscepisti & iō peto te humiliter o mi
 dñe iesu xp̄e vt p̄pter meritis tue sanctissime passio-
 nis des mihi veram deuotionē et sufficientem cōtra-
 tionem et laues me ab iniq̄tate mea in sanguine tuo
 p̄ me effuso ad dignē deuote per āplius te tractar

dū z sumēdū z diuinū misse offm̄ laudabiliter pficiē-
 dū tibi ad gl'iam z laudē z oim̄ fidelium tuoz viuoꝝ
 et mortuoꝝ ad salutē Amen. ¶ Exēpluz. Erat qui
 dam frater in heremo q̄ satis austeram z strictā vitāz
 ducebat: s; nō s; sciaz. i. volūtātē dei. Nā ille frater
 nō comedebat cibos hoīm s; pecoꝝ. Ipse em̄ summo
 mane finitis suis oꝝonib⁹ exibat de cella ad siluā z lo-
 ca amena z solūmō comedebat radices z herbas ci-
 bos iumentoz z ī maximā sibi penā abstinebat ab oī-
 bus cibis hoīm z se maxime affligebat in quo se deo
 obsequiū maximū p̄stare credebat. Quidēs p̄o de⁹ su-
 am simplicitatē misit ad eū angeluz q̄ sibi diceret. D-
 mi frat' nimis te affligis: s; fructū modicū reportas
 meli⁹ eēt te ī cella tua manere: z cibos hoīm comede-
 re et quotidie xp̄i dei tui passiōē z ei⁹ turpissimam
 mortē quā te z totū gen⁹ humanū de ptāte dyabolis
 ca redemit memorari. Audiēs hec frater z āgelū dei
 intelligēs de cetero in cella māsit z cibos hūanos co-
 medit: z quotidie xp̄i passiōis memoriā cū lachrymis
 habuit z ī breui ī magnū et miraculosus viꝝ p̄fecit
 sic mi frater z tu vis facere vcs cū tuis quibus: z bñfi-
 cio tuo ī sc̄lo manere z cibos hūanos comedere fac
 mi frater s̄m hoc z habe quotidie dei tui Iesu xp̄i cū
 lachrymis memoriā passiōis z saluus eris.

¶ Voleban⁹ nesciēs h̄re christi passiōis me-
 moriā petit a fr̄e religioso l̄formari. Cap. xix.

Qui germane āgustie sūt mihi vndiq; quo-
 cunq; me diuerto z nimis angustam facis
 mihi viam que ducit ad patriam. Nam mi-
 hi nunc scribis de alia via preter ingressuz
 religionis: vcs de dñice passiōis christi iesu memo-
 ria q̄ lōge est a me z oīno mihi ignota. Deu qd dicas

Capitulum

nā cūctis diebus vite mee xp̄i passionis memoriā nō
 q̄ habui nisi in magna feria sexta qm̄ me oportebat
 eādē pp̄lo meo p̄dicare: qd̄ tñ̄ hucusq̄ raro feci. S̄
 illud salutiferū opus socijs diuinorū ad p̄ficiendū cō
 misit: sed tñ̄ rō dicitur et intellect⁹ me⁹ app̄hēdit q̄ est
 opus maxime salutiferū ac meritorium apud dñs no
 strū iesum xp̄m vcz passionis eius deuota memoria:
 sicut superius probasti sacris scriptis et diuersis exē
 plis. Sed heu ignota est apud me oīno / et sic quid sa
 ciam penitus ignoro. S̄ tñ̄ vnū est qd̄ in scriptis tu
 is app̄hēdi sup̄ius qd̄ letificat aliquo mō cor meū
 videlicet vbi scribis q̄ multe reperiuntur cōtempla
 tiones in sanctorū patrū scripturis v̄bis breuissimis
 aliquā partē passiōis: immo etiā qñq̄ totā passionem
 cōphēdentibus. Peto igit te germane humiliter et
 fraterne tu velis mihi aliquas cōtēplationes scribe
 re vt possim me quotidie in illis exercitare quousq̄
 per gratiam dei possim illam passionem cordi menta
 liter infigere. Incipientib⁹ enim scripta sufficiunt ta
 lia quousq̄ conscendant ad altiora.

Responsio fratris ad fratrem

 Si frater faciam quod petis: et scribam tibi
 septē contēplationes km̄ q̄ in ebdoma
 da sunt septem dies vt qualibet die vnā
 specialē cōtēplationē habeat i qb⁹ te quo
 tidie exercere valeas. Nā nos religiosi picturā pas
 sionis xp̄i an̄ oculos habemus. Sc̄o scriptas contē
 plationes sanctorū patrū memoriādo legim⁹. Tertio
 scripturā et picturā intra mētē ponim⁹ et clausis ocu
 lis in secretissimo silētio memoriā xp̄i passiōis habe
 mus. Sic et tu fac mi frater et salu⁹ eris. Si ergo p̄
 me die vcz dñica hec breuissima cōtēplatio in se cō

tinens totam passionem sub paucis verbis.

De uota instructio de memoria passiōis xp̄i z
cōtemplationibus diuersis die dñica habenda.

Capitulum. xxi.

Domine Jesu xp̄e filii dei viui q̄ p nobis mise
ris pctōibus dignatus es hō fieri i bethleē
nasci / in p̄sep̄iū poni / circumcidi / in templū
offerri / in egyptuz peregrinari / z egypto duci bap̄ti
zari / tēptari ieiunando / discurrendo / p̄dicando / vi
gilando fatigari / lachrymari / opprobria z cōtume
lias pati / in oratione pre anxietate spiritus sanguis
neo sudore pfudi / et dulcissimam aiām tristitia z me
rore conterri / vendi / tradi / capi / duris nexib⁹ z strin
gi / crudeliter trahi / velari / cōspui / verberari / colla
phizari / alapari / subsannari: z illudi / pylato presen
tari / iudicari / condemnari / ad statuam horribiliter
ligari / flagellari / et spinis coronari / caput tuum arū
dine pcuti / in alba veste ac purpurea irrideri / ironi
ce adorari et salutari / crucem baiulans ad mortē du
ci / corpore nudato inter latrones suspensus concla
ui seu cruci affigi / brachijs et pedibus in longitudi
ne et latitudine distrahi et extendi / ita vt compagi
nes oīm membrorū dissoluerentur. A sexta hora vsq̄
ad nonā cum tanta mola et ponderositate corporis
infinite cruciatibus et penitenteq̄ pie iesu expira
res voluisti affligi. Ab omnibus contemptus z abie
ctus blasphemari / aceto et felle potari / cū clamore
valido mori: lancea p̄forari / cruce depositus sepeli
ri. Libera me queso p sanctissimam tuam mortem a
subitaneae et eterne mortis periculo et p quinq̄ vul
nera tua purifices qnq̄ sens⁹ exteriores meos z oēs
affectū interiorē ad cognoscēdū / timendū / diligē

Capitulum

dum: honorandū: et adorandū: te dñm creatorem: ac redēptorē et iudicem meū. **O** clementissime iesu tuā sanctissimam incarnationem natiuitatem circucissionem: passionem: resurrectionē: et tuā gloriosā ascensionē: da mihi gratiaz obtinere et totis p̄cordijs tibi adherere tota deuotione et cōpūctione et tota hūilitate puritate et caritate tibi iugiter et feruenter seruire finēq; meū prescire et in mortis articulo sacramentoz tuoz digna perceptione cum vera contritione muniri et beatissime dei genitricis marie uisitatiōe cōsolari et ad te letū cum plenitudine sensus mei transire.

Secunda feria contemplatio multum deuota de septem causis tam acerrime passionis domini nostri Iesu christi.

O Anima mea preciosa non auro et argento sed Iesu christi agni immaculati sanguine redempta. Contemplare diligenter quid pro te datum sit et non tradas in perditionem quoniam christus de tuo pro te est mortuus multum enim te dilexit qui te tam caro precio emit. Unde Hier. Nesciui quare deus tantum diligeret amplius mihi nihil esse deo qui deus pro me mori conspicio cui tantum complacui ut pro me potius mori eligeret ne me perderet. Quapropter solet queri cur tam graue genus mortis christus uoluit sustinere et se totaliter tam exinanire hoc est deuotissime inquirendum et inuentus diligentissime cōtemplandum. Sunt autem huius septem cause. Prima ut nobis suam dilectionem insinuaret. Secunda ut nos ad rediligendum eum efficacius prouocaret. Tertia ut nos sibi magis obligaret. Quarta ut ad sufferendum tribulationes nos confortaret. Quinta ut nobis tribulationes dulcoraret, Sexta ut

nos ab eterno cruciatus liberaret. Septima vt nobis
celū referret. Dixi primo vt nobis suā dilectionem
insinuaret. Magn⁹ ē ei amor dei i corpore suo absco-
ditus sciri non poterat nisi p aliquō valde magnus ex-
trinsecum probaretur. Vñ cū dñs per Esaiam dixit
In caritate perpetua dilexi te. Homo dure crucis
credere nō potuit dei verbis. ideo impropere dī-
xit illud propheticū. Māda remāda: manda reman-
da. i. tota die mandas q̄ tñ nos diligas: sed nisi cari-
tas transeat per redemptionē in effectū credere non
valem⁹. Est igit pro nobis passus: vt nobis suū amo-
rem insinuaret. Vñ Joannis. vj. maiorem caritatem
nemo habet vt aīa suā ponat q̄s p amicis suis. Su-
per quo verbo dicit Bern. Tu maiorem caritatē ha-
buisi bone Jesu aīam tuam ponens pro inimicis tuis
Eū enim scē m apostolū adhuc inimici essem⁹ recon-
ciliati sum⁹ deo per mortē filij eius. Secundo dixi vt
nos ad rediligendū eū efficacī⁹ prouocaret. Viden-
tes enim q̄ tam supra modū magna mala pertulit in
amorē nostrū si saltē lapidei non sumus cōtinere nō
possumus: si autem mortui spiritu sum⁹ per cōsequē-
insensati non erit vox neq̄ sensus. Vñ Ber. q̄ nō erat
vtiq̄ insensat⁹ sic ait: super oīa reddit te mihi amabi-
lē o bone iesu calix redemptionis nre quem bibisti.
Quanto ei duriora grauiora ⁊ maiora sunt q̄ p nob̄
tulit de⁹ ⁊ hō. tanto efficacī⁹ amorē nrm ad se rapit.
Et q̄ facilitas creatiōis homines igratos fecit dif-
ficultatē redēptionis nobis exhibuit vt a nobis amo-
rē maiores extorq̄ret. Tertio dixi vt nos sibi magis
obligaret. Quis em̄ vidēs dominū suum pro se cruē-
tatum vsq̄ ad mortem et morte turpissima condem-
natū: quū a quibuscūq̄ laboribus poterit se abstinere

Capitulum

Uñ ps. Quid retribuā dño p oib⁹ q̄ retribuē mīchī.
 Reus em̄ erit sanguinis q̄ sibi nō retribuit qd̄ tenet.
Uñ ap̄ls. Nō sunt cōdigne passiōes hui⁹ t̄p̄is ad fu-
 turam gl̄iam q̄ reuelabitur in nobis. **Itē Bern.** ait.
 Quid repēdā dño p oibus his? nō habeo. nā q̄cqd̄
 sum erit sicut stella ad solē / stella ad flamē: puluis ad
 mōtē: qd̄ ergo retribuā dño p oibus q̄ retribuit mīhī
 vt ipsum diligā. **Item** ait. Quid durū aut dirū eē po-
 terit cum recordatus fueris q̄ deus tu⁹ amarus cru-
 ciatus sustinuit ne tu perpetuos sustineres. **Quarto**
 dixi vt nos ad sufferentiā cōfortaret. **Seru⁹** em̄ vi-
 dens dñm suū p se vulneratū merito aīatur ad simi-
 lia inferēda. **Uñ Math. ix.** Nō est seru⁹ contra dñm
 suū. Si em̄ me p̄secuti sunt ⁊ vos p̄sequentur. **Bern.**
Extremū supplicii mortis elegit deus vt nullā gen⁹
 mortis martyres formidarēt. Sic petr⁹ / **Paul⁹** / an-
 dreas / **stephan⁹** / **laurētī⁹** / ex dñi passione cōfortatī
 mortē: quā oīs creatura naturalit̄ abhorret xpi qua
 si epulas affectabāt. **Quinto** dixi vt p̄ sue passionis
 amaritudinē n̄ras passiōes dulcoraret. **Quid** em̄ du-
 rū eē poterit p̄ illo sufferēdū: q̄ tam amarā passiōē
 tam dulci animo ⁊ fideli affectu p̄ nobis miseris ptu-
 lit. **Uñ. Greg.** Cū xpi passio ad memoriā reducī:
 nichil t̄as difficile est qd̄ nō equo aīo toleretur **Aug.**
 Miles non sentit vulnera cum ducis sui vulnera
 conspicit grauiora: hoc ergo lignū crucis beato An-
 dree suam crucem dulcorabat qui dicebat. **O bona**
 crux diu desiderata ⁊c. **Et** b̄tō stephano lapides de
 quo legī. **Lapides** torrētes illi dulces fuerunt. **Se-**
pto dixi q̄ t̄as amarā sustinuit penā: vt nos ab eter-
 no cruciatu liberaret. **Uñ Bern.** **O** homo agnosce
 q̄ graua sunt vulnera tua pro q̄bus oportuit dñs tā

atrociter vulnerari: et si non essent ad mortem sempiternam nunquam per eodem remedio filii moreretur. **S**econdus propheta ait. **M**ors ero mors tua: morsus tuus ero inferne. **E**t hoc factum est postquam Christus in cruce expiavit statim anima eius ad infernum descendit eripiens inde eos pro quibus sanguinem suum fudit. **E**t ideo adhuc quotidie non cessat ad animas clamare dicens. **R**evertere ad me: quia ego sum qui te tam nobiliter creavit: et qui tibi eternam beatitudinem tam copiose et laudabiliter preparavit. **R**evertere anima mea cum gaudio te expectant omnes sancti ad tuum adventum exultabunt omnes angeli: immo tuum remedium prestolat totius trinitatis abyssus. **S**eptimo et ultimo dixi ut nobis celum reseraret. **N**ullus enim sanctorum quantumque sanctus ante domini passionem celorum regnum poterat introire. **H**ic ita et contra est plare et dic devota mente. **M**i deus si hec ita se habent quantum ego debeo te diligere qui me cum non eram creasti: qui me cum perieram redemisti. quando errabam reduxisti: qui peccabam non corripuisti. qui iam pene desperabam me confortasti. **E**t hoc est quod dicit beatus Augustinus. **S**i fas est dicere quod mihi nihil videtur mihi agere deus: nisi ut salutem anime mee provideat: et ita eum totum ad custodiam meam video occupatum quasi omnium aliorum oblitus mihi soli vacare velit. **Q**uibus verbis concordat beatus Hieronymus. **A**udite fratres mihi: sed vix anima deum videns non cecus videt quasi si sola videatur. **Q**uapropter dic ex timore amore cordis tui. **O** dulcissime domine iesu christe ihesu de obsecro multitudinem caritatis tue mihi peccatori ut nichil terrenum nichil carnale desiderem: sed solum super omnia diligam ut penitus renuat consolari anima mea: nisi in te dulcissimo domino deo meo scribe digito tuo in tabulis cordis

Capitulum

mei memoriā eorū q̄ p̄ me ptulisti nullavñq̄ obliuio-
ne delēda vt ea sp̄ p̄ oculis habeā: z delectet nō solū
ēlla cogitare: sed etiā si necesse fuerit p̄ meo modulo
tollerare. Et dulcescat mihi nō solū tibi ex oibus vi-
tibus obsequi: sed etiā p̄pter te cōtumelijs affici: et
certe morte turpissima si necesse fuerit cōdēnari.

CAlia contemplatio feria tertia de se-
ptem verbis que christus in cruce dixit.

Contemplandū est sermo dei sicut cythara
materialis hñs lignuz et chordas desuper
extensas dū ꝛcutitur dulcē sonum resonat
sic cythara nra iesus xps crucē hñs pro li-
gno cythare z corpus suū ritu chordaz ꝛcussus dor-
loribus z opprobrijs septem ꝛba salutifera omni cō-
solatiōe doctrina z caritate plena dulcissime resona-
bat ab omni fideli cū omni cordis deuotione meditā-
da. Prīmū igif ꝛbum qđ beatus Lucas scribit est il-
lud. Pater ignosce illis: qz nesciunt qđ faciunt. Ece-
ce quō agnus ille innocens z māsuetus in oibus ꝛs-
suris suis nec semel os suū aperuit vt aut verele: aut
excusationis aut cōminationis vel maledictiōis ser-
monē aduersus crudeles hostes suos diceret quinim-
mo potius noue bñdictionis ꝛbū qđ a seculo nō ē au-
ditum super inimicos suos ex abundantia caritatis
effudit dicens. Pater ignosce illis zc. **S**erue dei fi-
delis recordare hoc verbum in corde tuo vt quotiē
cunq; seuiunt contra te inimici tui memorare illius
verbi iesu christi. Et sicut iste pro occisorib⁹ suis ora-
uit: non quasi non possit ipse eorum peccata cōdona-
re: sed vt doceret nos pro persecūtib⁹ orare: Imo
fm apostolum cum lachrymis pro eis orauit. ad
Hebreos quinto, **L**uz clamore valido et lachrymis

preces offerens &c. Itē bern. Banus q̄ firmaverūt
 celum in cruce sunt extense & clavis affixe et tot⁹ ver
 beratur latus lancea pforatur quid multum in eo re
 mansit nisi lingua vt m̄rem discipulo cōmendaret et
 vt pro pctōrib⁹ deum exoraret. Nō igitur obliuiscit⁹
 tur amicorum suorū qui tali articulo non est oblitus
 psecutorum suorū. Ecce quō vir iste p oia artatur et
 spernit & ad locū caluarie ductus myrrha et felle po
 tatur in cruce subleuatur & dixit. Pater ignosce illis
 qz nesciunt quid faciunt. Qualis est hic qui in omni
 bus pressuris non semel os suuz aperuit aut aliquod
 verbum durum aduersus illos maledictos canes p
 tulit quid ergo hoc viro māsueti⁹ qd benigni⁹ anima
 me vidisti. Multi igf eoz q̄ aderāt p̄pūcti sunt cor
 de & penituerūt quoz cor tetigit de⁹. Et poterant dī
 cere qd est hoc qd audiui⁹. Nos em̄ oēs malum qb
 excogitare potui⁹ huic viro impendim⁹ & ipse vice
 uersa orat p nobis si qd igit malicie aut prauitatis
 in eo essz vtiqz in tantis & talib⁹ p̄ssuris erūpet arbor
 em̄ mala fructus bonos pferre non pōt. Quas ppter
 pcutiētes pectora sua cōpūcti reuersi sunt in domos
 suas. Dic ergo deuote. Dñe iesu chris̄te fili dei viui
 mūdi creator et redēptor q̄ in ara crucis p tuis cru
 cifixorib⁹ deus p̄rem deuote & lachrimabiliter exora
 sti. Da queso mihi indigno peccatori p ḡfam tuam
 corde et ore te p meis inimicis exorare et eoz mala
 ac insidias p tui nois gl̄ia patiēter tollerare. Amē.

Secundum verbum.

Secundū s̄bū scribit bt̄is Lucas & est verbum
 omni acceptōe dignū qd dixit ad latronē sero
 penitentem vcs hodie mecū eris in paradiso. Ecce
 q̄ liberabilis in mo. p̄dignus sc̄tus est sophie chris̄tus

Capitulum

qui latroni regnū: crucifixo celū: dānato paradifum
p breui petitōe largif. **C**ontēplare hic diligēter: qz
latroni hec cōfessio in pñtia saluatoris sufficit q sibi
i carcere nō suffecisset. **E**x q habes qz i ctm̄ z fructuo
sum est in pñtia corporali ielu xp̄i vcz corā sacramen
to eucharistie exorare. **Q** magna fides i isto latro
ne cōsiderāda est: q nec propter pene quā sustinebat
acerbitatem: nec ppter carnis quā videbat i xp̄o in
firmitatem fidei obmissit pfessioē dicens. **M**emento
mei dñe dū ueneris in regnū tuū. **M**anifeste apparet
qz non loquit̄ de regno r̄pali sed eterno et celesti. **E**t
vere fides magna qz p̄stebat illi⁹ regnum esse celeste
et eternum: quē secum vidit mirabiliter morientem:
raacula facientē. **I**deo qz latro meruit audire a dño il
lud totius amoris z gr̄e uerbum vcz. **A**men dico tibi
qz hodie mecum eris in paradiso. **A**d op̄ enim vt dñs
expirauit ipse scdm̄ aiām ad inferos descendit et ea
dem vel etiam anima latronis illuc puenit z facta est
p̄cipe illi⁹ beatificē fructiois xp̄m cum sanctis pa
trib⁹ in lybōvt hic sociaretur q in gloria quas desir
derabat dū adhuc esset in pena. **H**ō exemplo latro
nis te ad dñm deū tuū conuerte in uera fide spe firma
caritate qz p̄fecta. **I**dic ista z cōtēplare dñi bonitatē
qz pius z dulcis est **I**esus q tā cito p̄mittit et pl⁹ dat
qz petitur. **Q**uis em̄ disparabit de tam pio exaudito
re de tā clara p̄missioē z de tā largo datore certe nul
lus q saltez p̄ciā sicut hic latro uult detestari et sic ad
dñm toto corde uerteret z dicat duota mēte. **Q**ui de⁹
ego em̄ mi frater miserabilis z infernali supplicio di
gnus uerto me ad te et rogo te vt memor sis mei in
tus misericordia latro sū em̄ magn⁹ z pessim⁹ q me et

alios multos occidi in aſa q̄ nūc in celo rogās miſer
tus fuit latroni adhuc in infirmitate carnis in cruce
pendens ⁊ dic mihi benigniſſime ieſu hodie. i. p̄ntivi
ta eris mecū in paradifo. i. in mea gratia ⁊ in futuro
mecum in gloria. Et hec de ſecundo verbo.

Tertium verbum.

Tertium verbum ſcribit b̄tus Joannes ⁊ eſt illō
mulier ecce filius tuus et ad diſcipulum. Ecce
mater tua. Hic cōtemplare quomodo mater filio aſſi
ſtebat cū ineffabili triſticia ſuper tam mirabili contri
tione v̄nici et naturalis filij ſui quem diuinitus conce
pit miraculoſe genuit ⁊ ineffabili amore dilexit cum
ita iuxta crucem ſtaret et illam carnem ieſu ſanctiſſi
mam quam tam caſte concepit: tam dulciter aluit et
tam crebro amplexata ⁊ oſculata fuit diris clauis af
ſum: et ibi tribus horis in patibulo pendētem atro
ciſſime crucis r̄vidit. Sic deuotiſſime contemplare
quō d̄ns in cruce diſtensus ⁊ in vltimo iā ſpiritu con
ſtitur⁹ cum nullum ſuoz membrorum iam liber⁹ h̄ſet
plum oculis et lingua exceptis. De vtroq̄ illozū ma
tri ſeruire dignat⁹ eſt reſpiciēdo: v̄ ⁊ alloquēdo vt p̄
fecto iudicaret q̄ ipſe eam in ſuo geſtaret corde iam
de mundo exiens quem illa in ſuo ſuſcepit corpore
intrañtē mundum. Extrema eñ viſio amicorum mo
rientiū cordis intima valde ſolet inſigere. Dicūt rem
ſioim q̄ circa me geſſit amic⁹ me⁹ poſſes obliuiſci: tñ
illi⁹ aſpect⁹ quo me tā fideliter eſt inuit⁹ ⁊ mihi itime
locut⁹ cū iam cito exalaret ſp̄m obliuiſci non poſſū.
Si ḡ fratres cariſſimi mater dei et in ſ̄ n̄ra viſionē illā
quaſi ſagittam ſemper in corde geſtauerat quō nos
eius in ſ̄is adoptaui filij ⁊ fr̄es d̄ni crucifixi memoran
dā illā viſionem obliuionis tradamus. Hā ſp̄us regi

Capitulum

nam celi ipsi ioanni in matrem dedit. Et in hoc quodam modo alterus christum pro se constituit et celesti regni confortes fecit et sic honorauit. In quo facto nobis per octidibus insinuauit: quam ad ipsum habere deberemus spem et fiduciam quia non est credendum quod dominus isto privilegio solummodo ioannem honorauit quasi ipse solus marie filius sit adoptiuus: immo et nos omnes esse possumus si volumus nec enim false clamant fideles dicentes omni et domina nostra ora pro nobis. Resolue enim exitus huius sacri euangelij et proprium nomen eius: cui maria in matrem eius signatur hic nusquam inuenies sed per quamdam circumlocutionem describitur que etiam alijs quam ioannis potest conuenire hanc spiritus sancto dicente. Et quicumque cum ioanne descriptionis particeps fuerit eius ioanne quasi marie filius erit et est ista. Discipulum stantem iuxta crucem quem diligebat Iesus. Iuxta crucem stat discipulus quoniam domini passionem et miris eius compassionez sedule memoramur. Sed tunc Iesus discipulum diligit quoniam ab eo diligitur. Sicut salomoni persona sua ait. Ego diligentes me diligam. Certe de isto dixit christus ad matrem. Ecce filius tuus. Nos ergo fratres carissimi simus iuxta crucem stantes discipuli quos diligit Iesus ut sic unusquisque nostrum audire mereatur a Iesu illud dulce serbum. Ecce mater tua. Quod uerbum omni acceptioe dignum. Si maria est mater tua ergo Iesus est frater tuus quod pater eius est pater tuus ergo regnum est hereditas tua. Ecce mater tua ergo gratia marie est thesaurus tuus matres enim thesauri sunt filijs suis. Ecce mater tua cui omnis necessitas tua usque ad cor eius ascendit comota sunt quippe viscera eius super filio tuo. Ecce mater tua quod dilige illam et venerare tanquam ubique presentem nec amplius expecta. Sed ab hac

hora accipe eam in tuā deuotionē ⁊ famulationem ⁊ ipsa tandē te assumet ī suaz gloriā ubi regnat cum filio naturali iesu xpo quē deuota mente sic ora ⁊ dic
 O dñe iesu xpe q̄ matere passiōi ⁊ patiēs eā dilecto tuo discipulo cōmēdare uoluisti tibi hodie cōmendo aiā ⁊ corpus meum in illa fide ⁊ dilectione qua tu matrem uirginem uirginē cōmendaasti.

¶ Quartum uerbum

Quartum uerbum scribit Mathe⁹ ⁊ Marcus ⁊ est illud. Deus deus meus ut quid dereliquisti me. Hic cōtemplare quō dñs in cruce hoc uerbū uocemagna ptulit nō īpatientia aliqua / qz oīno nullā habuit: sed magnitudinez sui doloris quem p nobis sustinuit oñdit. Et ista dilectio non eū referenda ad solutionem vnionis personalis ita qz tūc humanitas fuisse diuina diuisa a diuinitate cum ipse dicat Joānis. viij. Deus non reliquit me solum. Ex quo habeo qz nunq̄ desinebat esse de⁹ siue aiā coniuncta fuerit corpori siue ab eo separata. Nam anima illa separata a corpore deus erat corpus mortuum deus erat sed referenda est illa derelicto ad hoc qz diuinitas exposuit illā humanitatem sine defensione ac p̄tectione diuinitatis ac sic non fuisset vnita Castiodor⁹ ait. Reuera manib⁹ impiorum tradi non poterat nisi deitas talia fieri pmisisset Ex qb⁹ p̄z qz passio xpi oīs nostrū passionū fuit grauissima Martyres ei quāto duriores passi sūt exteri⁹ tāto magis illis de⁹ assistit cōsolans et confortans interi⁹. ps. Cū ipso sum in tribulatione. Unde beatus Laurentius cum super cratem assatus iaceret dicit carbones isti mihi refrigerium prestent. Qz consolatio diuina interi⁹ atqz ignis diuinus in corde ipsius taz magnus fuit qz ignes ma

Capitulum

terialem sub craticula quasi pro nihilo reputauit qd
motus maiores expellunt minores. Per talem igit
consolationem diuinam solat⁹ est de⁹ omnes mara
tyres in suis magnis tormentis qd si nō fecisset mul-
ti defecissent. Sed ipse figmentuz nfm cognoscit: qd
caro sumus et puluis. Sic ille aia xpi fuerit semper
beata ex cuius beatitudinis cōsolatione absorberi
possit ois dolor sic tñ nō est factuz. Sz relicta est illa
humanitas totaliter passiōi quasi non esset vnita dei
pati. Et fuit maior pena oibus alijs penis: et potest
dici pena penar: qz sine illa nulla fuisset pena: immo
si oēs penas huius mundi z oim damnatorum in suo
corpore pertulisset mox deities absorbuisset tanq̄m sin-
tillā vnā totū mare. Et hoc est qd dicit beatus Augu.
Nullū esse cū deo in profundo inferni q̄ sine eo in ce-
lo. Voluit em̄ xpe in oib⁹ penis suis capere aliqd re-
frigeriū a deitate / qz nō sicte vel apparenter pativo-
lunt sz verissime z effectualiter. Quapropter virū de-
uotū decet hic alti⁹ z pfundi⁹ speculari de magnitudi-
dine et acerbitate eruditissime passiōis iesu xpi z ei⁹
christi z ei⁹ morte. Dic ergo in deuotiōe cordis tui.
Dñe iesu xpe qd p salute humana pedēs i cruce vo-
ce magna clamaſti Hely hely lamafabatani. Hoc est
deus meus deus meus vt qd dereliquisti me. Da mi-
chi oi tribulatione z angustia mea voce magna cor-
dis mei ad te clamare. Ne tu me patiaris velut a tus-
mia derelictū reprobati. Et hoc de quarto verbo.

¶ Quintum verbum

Quinto verbus scribit beatus Joannes dicens
videns iesus qz omnia cōsummata sūt vt etiā
impleret scriptura. ps. lxxviii. vbi dicit ppheta. In si-
ti mes potuerūt me a cetero dicēs quintum vbum vide

licet Sitio. Corp⁹ em⁹ xpi exsiccatū & adustū erat pp
quod dicebat ppheta Aruit tanq̄ testa vitrus mea
qz humor in xpi corpore per sudorē sanguineū tota
liter exhaustus fuit similiter in flagellatione: in coro
natiōe i manuū et pedū cōflictione. S; xpo sic clamā
ti sitio crucifixores dabant ei bibere vinum aceto
rum mirratum cum felle mixtum implentes spongiā
predictis adinvicem distemperatis. Contemplare
hic diligenter qs iste potus fuerit quo creator a suis
poratur creaturis vere mortiferus et infernalis.
Quis ynq̄ posset sufficienter excogitare crudelitas
tenillozum pestimoz viroz q̄ talē potus miserrimo
hoi in penis maximis cōstituto potuerunt deputare
Iudeoz malicia super oēm maliciam & dñi patien
tia sup oēm patiētā. Est tñ firmiter credēdū q̄ dñs
noster iesus xps p̄ dēs i cruce nō dixit scitio ad potū
dū potū corporalem qz sciebat se iā corporaliter mo
riturū et etiā alias quasi infirmitates et magnas pe
nas patiebat q̄ siti. S; quē potū sitiebat fōs saluta
ris & corrēs voluptatis non ynq̄ sensibilē sed sitiebat
p̄ram salutē vt saturemus viceversa ipsuz deū viuam
Hinc est q̄ Bernard⁹ ait, Tantū me dilexit bone ies
su q̄ i memor fuisisti tui doloris & nō fuisisti i memor mee
salutis In cruce ei dixisti sitio & nō doleo de cruce ta
ces & de siti clamas Opiz vtiqz q̄ sitis sit valde mira
bilis atqz magna imo sic est. Aut ei dñs & si nō verbis
re tñ dicens. Plus enim a iax v̄ fax salus q̄ corporis
mei cruciat⁹ me v̄ get. Etiā tñ magna ē q̄ i me cessa
uit pena crucis sed i me adhuc durat illa sitis. Nam
adhuc quotidie clamo de celis sitio nec ynq̄ in me
extinguetur. qz salutē v̄strā sitio semp & desidero vñ
valde rusticanus est induratus q̄ xpo diu pro salute

Capitulum

sua siti et potum negat potumque gustum actionis potum contemplationis et deuotionis, potum emendationis et perfectionis. **D**ic ergo in dolore cordis tui, **D**omine iesu xpe qui nostram salutem sitiens aceto et uino mirrato cum felle mixto potari uoluisti fac me uinum deuotionis cum mirra carnis mortificationis ac felle compunctionis tibi digne offerre ac etum infidelitatis et sceleris dali nequaquam bibere et gustare.

¶ Sextum uerbum

Sextum uerbum scribit nobis Lucas dicens **I**ter in manus tuas commendo spiritum meum. **¶** **¶** Verbum dixit in extremis datus nobis de hoc seculo magis grandi exemplum quous enim scires animam suam patri summe esse recommendanda hoc dixit ad nostram eruditionem. **¶** Ex quo et ipse qui peccatum nullum habebat nostra crimina tollere uenit patri si suam animam commendauit quanto magis nos in quibus princeps mundi huius iniquus multa que ad ipsum pertinent inuenit manibus omnipotentis dei spiritum nostrum debemus commendare ne in eius exitu a diabolo comprehendatur. **¶** Fecit autem dominus post perfectum et totale testamentum suum iterum ad eruditionem nostram. **¶** Nam moriens saluator testamentum sic disposuit quod sibi de omnibus que habuit nihil retinuit. **¶** Prius enim temporalia tanquam uiliora iam dudum commiserat iude traditori ecclesiam petro et zelatori corpore suum in sacramento discipulis suis dedit et discipulos suos deo patri commendauit: vestes suas militibus dimisit corpore mortale crucifixoribus et matrem suam uirginem discipulo uirgini reliquit et post hec omnia deo patri spiritum suum commendauit. **¶** Ecce forma transmigrandi de hoc seculo quam nobis reliquit et in cruce confirmauit ex quo patet si quis spiritum suum salubriter deo uoluerit commendare deus se pro diligenter ab omnibus mundanis rebus expedire et nec posse

3 no
7 am
op

xpm nud⁹ egredias semetipm spolians nō solū habi-
 tis (q̄ secū ducere nō pōt) sed etiā habēdi affectū et
 dicat deuota mēte. **D** bone iesu xpe q̄ in cruce mori-
 ens aīaz p̄i cōmēdasti: da mihi in hac vīta spūaliter
 sic mori: quatin⁹ tu i hora mortis mee aīaz meā mise-
 rā tibi digneris h̄re recōmēdatā. **D** deus p̄ fac vt in
 obitu meo tibi p̄fecte z libere possim dicere. **H** i ma-
 nus tuas cōmēdo spm̄ meū recipe me veniētes ad te
 q̄nūc p̄stituisi terminū vite mee quē nō potero p̄-
 terire.

Septimum verbum.

Septimū verbū scribit beat⁹ Johānes z est illud.
 Consummatū est. **H**ic cōtēplare quō de⁹ nimia ca-
 ritate nos dilexit: q̄ nullo idigēs oīa p̄pter te fe-
 cit: z oīa hōi subiecit z postq̄ hō oīa peccando pdidit
 deus eū pdere noluit. **S**z legislator ē sup eū cōstituit
 z p̄ prophetas diligēter instruēs tandem p̄sonaliter
 venit z carnis n̄re vtllitatē humiliter iducit. **E**t post
 exēpla p̄fectissime caritatis z sc̄itatis post x̄ba sc̄ie
 salutis. i. post miracula potētie singularis oībus b̄n-
 faciens p̄ oībus mala patiens: ne nos eterna morte
 moreremur ipse pro nobis mortuus est: z q̄ non rapu-
 it tunc exoluebat. **D**einde cōtemplare qualiter d̄ns
 z deus tuus amantissimus morti appropinquans in-
 cepit oculos deprimerē: pallefcere: z dicere vltimus
 verbū: vcz Consummatum est supple redemptionis
 humani generis perfectissime et quicquid de me pro-
 phetātū est aut quicquid pro redēptione humani ge-
 neris face. re debui feci z vsq; in finē consummaui. **O**m-
 nia enim feci q̄ bonus medicus pro amico suo carissi-
 mo z infirmo facere consuevit. **Q**ui primo dietas ta-
 pat: secundo sudorem poterat: tertio minutionem fa-
 cit: quarto potionem offert: videlicet mirratum vī-

Capitulum

rum & acetosum cum felle mixtum. Tempus ergo est ut reuertar ad eum qui me misit & usque ueni. Ecce quomodo caput nostrum pro delictis nostris acerbiter sustinuit passionis quem usque ad consummationem omnium scripturarum que de eius passione erant scripte tolerauit patientissime. Ita & nos si huius capitis membra esse volumus: tunc in omnibus laboribus et aduersitatibus nostris uirtutes patientie seruemus: ut qui ad nostrum peruenimus sine recipere mereamur ab eo splendores quem nullus adipisci poterit: nisi in bonis operibus usque in finem perseuerauerit. Dic ergo in deuotione cordis tui. **D**omine iesu christe qui consummationem totius passionis tue in uina summa deo patri offerens dixisti consummatum est: da mihi omnia per me te operante bene acta et passa ad tuam laudem consummare et consummata per te deo patri dignanter offerre. Et hec de uerbo septimo & ultimo.

Alia contemplatio de penali expiratione domini nostri iesu christi.

Feria quarta.

Contemplare deuota mente penalem expirationem dominus iesu christi: circa quam considera quattuor. Primo quia talis expiratione facta est capite inclinato. Secundo quia facta plorando. Tertio quia facta clamore valido. Quarto quia mox eius animo deitati unita ad inferos descendit. De primo contemplare quia caput suum duplici de causa inclinauit. Primo dans nobis signum pacis et reconciliationis cum deo patre per suam mortem. Nam multis annis discordia fuit inter deum et genus humanum propter peccatum primorum parentum. Sed ipse filius persona media in trinitate se mediatorum inter deum & patrem & nos posuit & ipsum

nobis p sua amarissima passionē benignā z placabilē fecit. Et i signū hui⁹ inclinavit se ad nos i ara crucis quasi dans nobis osculū recōsiliationis et pacis. Et hoc est quod Bern⁹ ait. Respice fidelis aīa xpi in cruce pendentē. Respice capitis inclinationē ad recōsiliationis osculū z brachioꝝ extensionē ad amplexū lateris apertionem ad p̄ctm mēbroꝝ extensionē ad remediū. Secūdo emisit sp̄m̄ i inclinato capite p̄nemia paup̄tate q̄ est in via per quā itur ad astra. Quō dīxit dñs in euangelio. Beati pauperes spū qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Nā in magna paup̄tate Iesus xp̄s ē natus in maiori paup̄tate et aduersitate vixit in hoc mundo sed in extremo per maximam paup̄tatem et misertiam exiit de hoc seculo. Vnde bene poterat illud dicere Job Audus egressus sum de utero mis mee: nud⁹ z dilaceratus et miserijs plenus reuertar illuc. Secūdo cōtemplare q̄ Christus tradidit sp̄m̄ flēdo. Nā in ipso semper fuit maior compassio q̄ passio: et ideo nunquā legitur fleuisse propter suam passionem: sed compassive pluries. Nam quater legitur fleuisse hīc in mundo et semper cōpassive. Sed quare fleuisse o bone Iesu ait deuot⁹ Bernard⁹. Lū potius gaudendū q̄ flēduz cum operabaris salutem in medio terre affigiens peccata nostra cruci damnans dyabolum et saluans nos a morte eterne. Fleuit dominus in cruce ex magna compassione considerans qz passio sue propter ml̄toꝝ hominū ingratitudines non subueniret: sed solū effecit redēptionem paucōꝝ respectu damnatoꝝ. Et hoc est quod dixit xp̄s in cōspectione sua sanguinis. vcz. Nāc est sanguis q̄ pro multis effundetur qui sanguis non fuit effusus pro omnibus quantum ad efficaciaz. Et hoc conq̄rt

Capitulum

tur per Hier. dicens. In vanū laborāt v3 q̄ tantā res
cōpēsam: z satisfactioez p peccatis nostris fecit q̄
etiā ratione doloris z valoris mille liberasset mun-
dos. Et adhuc tā paucos liberavit hīc ē qđ alibi di-
cit p Hier. asperi terrā z ecce vacua erat z celos nō
erat lux in eis. Ac si dicat asperi terram. i. terraneos
hoies: z sunt vacui a cōsideratione meaz penaz nec
solū illos sed etiam celos. i. bonos asperi: q̄ celestem
debēt habere vitā: et nō est eis lux vcz cogitatiois ad
habēdā mēoriā mee passionis. Et ideo xp̄s clamat
ad nos per beatū Criso. dicēs. Ego proptervos sus
hō factus propter vos alligatus: et illusus cesus et
crucifixus: vbi est tātaz iuriāz meaz fructus. Vbi
est p̄ciū sanguis quē effudi pro v̄ra redēptioe. Q̄ hō
super gloriā meā te dilexi apparens hō super terram
mortē turpissimā: propter se sustinui vbi ste tante ca-
ritatis me eretributio. Et tu r̄ndebis ei in spiritu di-
cēs. Certe dñe iesu ch̄ste in emendatione vite mee
est tua retributio. scđm q̄ seruus tuus beatus Bern.
ait. Penitentia mea o bone iesu est cibus tuus quo
vesceris: et lachryme contritionis mee sunt pot⁹ tu⁹
quo potaris. Miscebo insup lac matris mee cū san-
guine tuo et faciā tibi optimū deuotionis et contem-
plationis salsamentū et dicā. O dñe iesu xp̄e q̄ i ara
crucis oēs homines i quibus tua amarissima frustra
ref passio perfecte cognouisti: z eosdem tunc mi dñe
acerbissime fleuisti. Da mihi queso per gratiā tuam
in meis factis z cogitationibus te nunq̄ offendere:
sed semper tuam turpissimā mortem: et oīa alia bene-
ficia a te collata pre oculis mentis cunctis t̄pibus te-
nere: quatenus recordatione sanctissime passionis
tue spiritus meus feruore deuotionis accensus ama

rissimas lachrymas in cōspectu tuo cōpatiēdo tibi
 effundat et nō sūm⁹ quoz dānationē tu in cruce de
 plorasti. Tertio p̄tēplare qz cū clamore valido expi-
 rauit mirabile tñ videt qui tam in vltimo cōstitut⁹ est
 z q̄ vix pre tormentis potuit os aperire z līguā mo-
 uere d̄r clamasse valide. Cū etiā ppheta dicat de eo
 Raue facte sūt fauces mee. At dicat glosa Nos cū
 nulla voce morimur qui de terra sumus ille autē mo-
 ritur voce exaltata q̄ de celo descendit et qui p̄p̄ria
 auctoritate spiritū suuz tradidit qd̄ soli homini deo
 cōuenit. Istū clamorem celū audiuit z oēs angeloz
 chori sūt turbati. Et hoc sol qui se h̄yt celi ocul⁹ de
 mōstrauit: qui per eius eclypsim super naturalē no-
 bis tāq̄ si fleret apparuit z illa oīm angeloz deplan-
 geret turbationē z sui creatoris mortem. Et sic tene-
 bre facte sunt in vniuersa terra: qz dñs lucis mortem
 patiebatur amaram. Et ille tenebre trib⁹ horis dura-
 uerūt: vcz a sextay sc̄q̄ ad nonaz: qz tandiu dñs viuus
 pendeat in cruce: z etiā tandiu fuit adam in paradi-
 so. Item istū clamorē audiuit templū et velum ipsius
 scissum ē a summo vsq̄ ad deorsū dei: quod vtiq̄ hūa-
 nitus nō est factum sed per angelum dei. Cū si iudei
 non fuissent mēte excecati et corde indurati habuis-
 sent vtiq̄ materiaz magne ammirationis et timoris
 se ad xp̄m conuertendi. D̄ duri z indurati iudei vos
 semp deo reclacitastis. Notū sit vobis omnib⁹ qz p̄
 talē veli scissionē Danielis ppheta ē ad īpleta qui
 longe añ prophetauit nobis dicens. Cū venerit san-
 ctus sanctorum. i. messias verus xp̄s deus et hō tunc
 cessabit v̄ctio vestra. Et ecce venit et in medio ve-
 strum conseruatus est: sed tanq̄ abortiuum q̄ p̄iicif
 a matre sic proiecistis eū extra ciuitatem hierusalem

Capitulum

In loco caluarie occidēdo t̄p̄m crudelissime. Et ideo
in morte ei⁹ hoc velum magnū et p̄ciosuz ē scissum ad
designādū: q̄ incidit a vobis oē inunctionez regnum
et c̄sum̄ mox p̄t̄ficū et p̄phetaz de q̄bus habuistis
oē m̄ honorē v̄m quō in oleo sc̄tificationis ungebāt
Ista tria ḡsa hoīs. ista oīa abstulit ab eis de⁹ et adhuc
incredulus manet in deus. Itē istum clamorem audi
uit terra et cōtremuit: nā crucē in qua creator eius sus
pensus fuit grauit̄ sustinuit ostēdens separatū esse
oēs crucifixos ei⁹ viuos deglutire sicut dathan et
abyron absorpti sunt qui multo min⁹ q̄ isti peccave
rūt. Sed pietas pendentis in cruce terram hoc face
re nō permisit: q̄ reddere malū p̄ malo voluit immo
paulo ante patrem celestem pro eis exorauit dicens
Pater ignosce illis etc. Istū clamorē audierūt et pe
tre scisse sūt in maximā nostrā cōfusionē et cordis no
stri duriciam: q̄ ille creature insensibiles et iuanima
te pro quib⁹ x̄ps non est passus sibi in eius morte con
patiebatur: et nos miseri hoīes creature eius rationa
les pro quibus filius dei est passus corda nostra lapi
dea ad cōpatiēdū sibi emollire non possumus immo
et duriora sunt ad amantē q̄ tam a calidi hirci frangi
tur sanguīe. Itē istū clamorē audierūt sepulchra mor
tuoz et aperta sunt. In cuius signū debemus corda
nostra aperire et mūdare per puram et integram con
fessionē: cōtritionē et satisfactionē: nec in conspectu
dei fetidiores sum⁹ sepulchris mortuoz. Un̄ Bern.
Qui ad x̄pi fletū non turbatur qui ad eius clamorē nō
exsiccat: qui ad eius mortem non concutitur gra
uior est terra: durior est petra: fetidior sepulchro.
Compassio enim illarum creaturarum sensibilium
videlicet solis et terre petrarū ac sepulchrorum ma

gnā nobis p̄stat materiam cōtemplādi cordis nostrī duriciam in confessionē nostram q̄ ille creature nos debent p̄cellere ī nostrī redēptōis cōpassione. Quis propter ipse creator nos in extremo iudicio de īgratitudinis vicio ⁊ de beneficiorum obliuione crudeliter accusabit. Quarto et vltimo cōtēplare quō xp̄s dū expirauit mox ei⁹ ala deitati vnita ad inferos descendit. Cūq; te nebrarū terminū quasi qdā dep̄dator splendidus et terribilis attigisset: aspicientes eū tartaree legiones ac inferorū ianitores cederunt inquirere quis nāq; est iste tam terribilis / tā fortis et preclarus ⁊ nūeo splēdore coruscās. Mā mūdus q̄ nobis est subiectus nūq; talē nobis mortuū misit. Quis est ergo iste q̄ fines nostros tam īrepidē ingredit: et nō solū nra supplicia nō veref: sed etiā alios a vinculis soluere conatur. Nunq; talē noster suscepit infernus: inuasor est iste nō debitor certe videmus iudicē nō supplicē. Venit nobiscum pugnare sed non succūbere: eripere et nō manere. Ubi nāq; pugnatī nostri principes fuerunt: dū bellator iste claustra nra vexabat iste si reus esset tam audax nō esset. Mā si deus quid tunc corp⁹ eius in patibulo crucis facit: si vero hō est cur intantū presumit: sed vere deus ⁊ hō. Deu q̄ miserabiliter per istū Jesum nazarenū decepti sum⁹: heu quomodo perit potestas nostra cunctis populis sp̄ formidanda. Post istas cruentarum bestiarū voces mox in ipsos aciem dirigit p̄ angelos suos qui eū comstabant dicēs. Tollite portas principes vestras ⁊ eleuamini porte eternales ⁊ introibit rex glorie. Quo cōtra ipsi crudelibus vocibus intonat. Quis ē iste rex glie: Cōtra aiūt angeli: dñs fortis ⁊ potens dñs potēs ī plio dñs virtutū ipse est rex

Capitulum

glorie. Sicut ad iherosolimam domini omnes porte sunt fracte. Et
itroiuit dominus cum multitudie angelorum ad limbum sanctorum
patrum quod mor genubus prouolutis iocunda uoce dice
bant. Aduedisti desiderabilis quem expectabam in te
nebris descendisti pro nobis ad inferos: noli nobis deesse
se cum reuersus fueris ad supos. Hinc potest contemplare deuo
te quantam letitiam sancti patres cum domino et angeli eius in
lymbo usque in die resurrectionis habuerunt. Dic ergo
in magna deuotione et cordis tui contritione. O domine
iesu christe infunde obsecro mihi precatori multitudinem
tue caritatis ut nihil terrenum nihil carnale desiderem
sed te solum super omnia diligam ut penitus renuat consolari
anima mea nisi in te deo meo dulcissimo. Scribe digito
tuo in tabulis cordis mei memoriam eorum que pro me protuli
sti nulla unquam obliuione delenda ut spiritus pro oculis habe
beam et delectet non solum illa cogitare: sed etiam si
necesse fuerit pro modulo meo tolerare ac dulcescat
mihi non solum tibi ex omnibus uerbis obsequi: sed etiam
propter te contumelijs affici: aut certe morte turpissi
ma si necesse fuerit condemnari.

CAlia contemplatio de maxima caritate quam
nobis deus ostendit in nobilissimo eucharistie sacra
mento. Feria quinta habenda.

Caro mea uere est cibus et sanguis meus uere
est potus: quapropter amantissime anima
me que creditis in me uenite comedite pa
nem meum et bibite uinum id est sanguines
meum quod miscui uobis. Hinc contemplare in deuo
tione cordis tui et dic intra te ipsum. Quis sum ego ut
manducem dominum meum: cum tamen August. dicat quod pecca
tor non est dignus pane materiali et cum sciam me esse pec
catorum indignum: quo ausus sum manducare panem an

geloz qui de^o meus est. Deinde cōtemplare si pi^u et
 hūilē habes aīaz q̄liter iohannes baptista oculos ap-
 tos hūit ad ipm̄ xpm̄ q̄ tractatur in hoc sacramento
 q̄ licz sanctissim⁹ hoīz eēt z tam pur⁹ q̄ iter natos mu-
 lierz sanctorz eo nō surrexit ad soluenduz suoz corri-
 giā calciamētoz z ad tangendā ei⁹ verticē idignum
 se reputauit. Un̄ scriptū ē. Baptista tremuit z nō au-
 det tāgere sc̄m̄ dñi verticē. De quo Hieronym⁹. O
 iohannes quē cherubin z seraphin vix audēt inspice-
 re tu audes tāgere. Sic simili mō cuilibz celebrānt⁹
 cōicāti pōt dici. O sacerdos quē cherubin z seraphi
 vix audēt inspicere eundē tu audes tractare z man-
 ducare. Sic in deuotiōe magna mentis tue cū beato
 die. q̄ in extremis suis cum sibi corp⁹ xpi portaba^t
 dixit Tu es deus meus q̄ p me passus es cur te dñe
 tātum humilias vt patiaris ad homines descendere
 publicanum et pctōremz non solū vis cū illo mandu-
 care sed teipsum ab ipso māducari iubes non sūz dñe
 dignus vt intres sub tectū meum. Huius rationē po-
 nit beatus Aug. dicēs Horrescit infernus contres-
 mitat diabolus stupet terra reueretur q̄ plurimum
 angelica cellitudo q̄ idem creator qui creauit te si-
 nere si fas est dicere creatus est mediāte te. O mi de^o
 q̄ magna sunt ista opera q̄ grat⁹ fuissez aliqñ guttā
 vnam tam preciose sanguinis de dilecti mei corpore
 sātis vulnerib⁹ in os meū recipere meruissem. Hunc
 autem diligentissima cōsideratione incipio aduerte-
 re q̄ non soluz vnas guttā aut duas recipio q̄ nimo to-
 tū sanguinē ipi⁹ pluries sūpsiz corp⁹ ei⁹ corpore meo
 sepi⁹ sociatū ē z eēt cōiūctū. O gaudiū z exlratō mea
 inēsa tā ineffabili grā mihi p̄stita. Un̄ itaq̄ appellat⁹
 hoc sacramētū eucharistie. i. sacramētū amoris z dile-

Capitulum

etionis qm̄ est coniunctio dilecti cū dilecto familiari.
 Quid ergo āpli⁹ scire vis o aīa mea q̄ āplius requi-
 ris aut desideras de tuo dilecto. Certissime et absq̄
 oī dubitatione ip̄m hoc sacramento habes principa-
 liter q̄uis inuisibiliter. ¶ Cum quanta formidine me-
 rito accedendū est ad hoc sacramentum sanctū unuz
 ne forte quod tibi dicere deberet ad veniam cedat ti-
 bi ad ruinam certe oēs veteres testamenti sacerdo-
 tes nō tantum dereliq̄rūt ī eozū sacrificijs sicut vnus
 sacerdos noui testamenti inyna missa poterit pecca-
 re. Cuius hec est ratio quia illi sacrificijs eozum ma-
 ctauerunt vaccas vitulos et hircos ꝛc. Hos auteꝝ ve-
 rum deū ⁊ hominē marie filiū inmolam⁹ iesuz xpm̄. ¶
 Q̄ta distantia est inter ista sacrificia ꝛꝛ veteris ⁊ no-
 ui testamēti imo quāta ē inter creaturā irrationalem
 ⁊ deū ⁊ hominē iesuz xpm̄. Ach qd̄ dicā ego miserabi-
 lis, qz nec inuenio ī toto mundo quo pl⁹ offendať de-
 us et tam frequenti⁹ sicut in hoc sacramento ab indi-
 gne sumentib⁹, vñ ait apostol⁹, Quicūq̄ māducaue-
 rit hunc panē vel biberit calicē dñi indigne reus erit
 corporis ⁊ sanguinis dñi. Est hoc exponit beat⁹ Am-
 brosi⁹ dicens, Qui indigne xpm̄ sumit idem est ac si ip-
 sum interficeret Aug, ait, Indignus sacerdos vt est
 cōcubinarus symoniac⁹ pprietary⁹ ebriosus ⁊ cete,
 quod verba in canone recitat tortens ī faciem salus-
 toris spuit dum illam leuat tunc impio pugno verbe-
 rat, dum diuidit crucifigit dñi ꝛa sumit ī cloatā inimi-
 diffimi ⁊ indignissimi corporis sui proijcit. Nec ille
 qua ppter Scot⁹ dicit, Missa boni sacerdotis, infini-
 te melior est q̄ missa mali sacerdotis q̄uis sacrificiū
 vtriusq̄ sit equale. Ob hoc audi br̄m Augustinus di-
 centem, Malē iustinare penā herodis et cayphe ꝛc.

vt supra habuisti. Sz miser qd dicā ecce tot symonis
 a inter presbyteros seculares et canonicos tot pro-
 prietarij inter claustrales tot ꝓcubinarij inter pasto-
 res quoz nō est numerus. De talibꝫ taceo peccatis
 multiplicibꝫ quibus sacer ordo clericorum obfusca-
 tur horrendum est igitur ad sacerdotium conuolare
 nisi quis velit caste et sancte viuere: quod fecerunt an-
 tiqui sancti patres qui fuerunt ad sacerdotiuꝫ valde
 difficiles. Aeginus enim in vita patrum plus qꝫ du-
 centos monachos fuisse in vno claustro: et vix tres
 vel quattuor ex ipsis fuisse presbyteri. Et sanctus
 marcus euāgelista sibi pollicem amputasse legitur
 vt ineptus eēt sacerdotio: tantuz em̄ verebatꝫ corpo-
 ris dñi consecrationem nisi qꝫ de eo legitur quod fue-
 rit sacerdos similiter de sancto francisco / quis scit si
 predictis patribꝫ sanctis timorem incusserit btꝫ
 Iohannes baptista qꝫ inuitatꝫ a dñō vt euz baptisaret
 Ipse autē timebat lolū tangere ꝓtice eiꝫ qꝫto nos ti-
 mere debemꝫ cū vꝫ corpꝫ eiꝫ totaliter tractamꝫ ꝫ mā-
 ducamꝫ. Quis est nꝫm fratres carissimi non ingemē-
 scat ꝫ dicat intra se. O clementissime deus et verissi-
 me aīarū nostrarum amator iesu xꝫe qd aut quō nisi
 cogitasti ꝫ tam magna et mirabilia opera nobiscum
 facere voluisti ꝫ teipsū totū sicut resides ad dexteraz
 patris in cibum dares nꝫarum aīaz dans insuper no-
 bis intantam potestates quam nec angelis tradidisti
 O bone iesu cur nꝫam ptātem ingratitudinem irrea-
 uerentiāqꝫ magnā quam tibi in hoc sacramento con-
 cubinarij ꝫprietarij symoniaci cūctiqꝫ criminosi ꝫs-
 byteri ꝫpendūt nō cōsiderasti. Estimo dñe ꝫ nimia ca-
 ritas quā ad nos habuisti ista te considerare non ꝫ-
 misit nā oīa fecisti qꝫ debuisti ꝫ potuisti vt nos solū ad

note

Capitulum

tui amorē ascerderes et nihil eorū obmisisti. **D**ur
ri et indurati filij eue quos non emoluit tanta caritas
omnipotentis dei. **P**lora te et lachrymas effundite
oculi mei et nolite cessare quoniam qui me creauit et
in super sua morte redemit hūc tā dur o corde sepius
tractaui et ignoro numerū. **D**omi de⁹ cur te intantum
hūiliaſti oīs enim creatura ammiratur de tua humili
tate q̄ te in vterus sanctissime virginis inclusisti qui
tū est dignissima oīm creaturarum q̄to magis admi
randum est q̄ ad me vilissimum peccatorē te inclina
ſti. **Q**uis ergo ego sum vt manducē dominum creato
rem meū. **C**herubin et seraphin principatus et po
testates quem vos tam pure cognoscitis et tam ardē
ter amatis et quem nunq̄ offedistis sed ei sine inter
missione seruitis. **E**undem vero ego infirmus pecca
tor toties offendit q̄ nescio numerū peccatorū meo
rum et tū tam patienter me tolerauit et se a me tracta
ri atq̄ manducari permisit. **O** immense humilitatis
et inexhauste caritatis accensio. vbi altissimus incli
nat se ad infimū oipotēs ad vermiculū: vt tinā haberē
perfectionē oīm angelorum et sc̄ōrum vt possem di
gne referre gratiarū actiones de meo altissimo. **S**ed
q̄ nō licet mihi tacere iō dulcissime mi redēptor iesu
christe immensas ac infinitas gratiarum actiones re
feras p̄ tua paterna sanctissima gratia et refectione
q̄ me indignissimum pctōrem sanctissimo sanguine
tuo refecisti p̄ alijs innumeris bñficijs mihi ad te col
latis. **T**ibi laus et gloria et gratiarum actio per eter
na secula seculorum. Amen.

Calis contemplatio de septes effusionibus
sanguinis christi multum deuota, **S**eria sexta
meditanda.

Septies xps effudit suū sanguinē ob nraꝝ redē
 ptionē ⁊ hoc ꝑtra septē peccata mortalia. Et
 istas septē sanguis effusiōes cū magno dolore cordis
 tui decet te q̄libz feria sexta mēorari. Primo ḡ effu-
 dit sanguinem suū ex magna hūilitate ꝑtra supbiā et
 hoc in circūcisiōe vbi ꝑtēplare q̄tū te dilexit. Uix em̄
 i hāc vallē miserie ꝑdijt ⁊ stativiā nre salutis currere
 cepit qz puer tm̄ octo dieꝝ erat ip̄e dñs legis se legi
 circūcisiōis subiecit q̄ ꝑ hoib⁹ nascentib⁹ i pctis des-
 dit. Dic ꝑtēplare cur dñs circūcīsus ⁊ illius plures
 sunt cause. Primo vt probaret veritatē sue vere huma-
 nitatis contra fantasticā q̄ est vmbra ⁊ q̄ nō continet
 in se sanguinē. Secūdo vt oñderet se de semine abrahe
 esse cui data est circūcisiō et facta est reprōmissio in
 semine suo. i. in dño nro iesu xpo bñdicēt omnes gen-
 tes. Tertio vt daret nobis occasionē obediendi suis
 preceptis ad q̄ tenemur quoniā ip̄e obediuit ꝑpter
 nos legi circūcisiōis ad quā non tenebat. Quarto
 vt diabolo ministeriū sue incarnationis celebraret.
 Quinto vt iudeis excusationē eum nō audiendi tole-
 leret ne dicerem. Dissimilis es patrib⁹ nris qz incir-
 cūcīsus ⁊ legē nō obseruās iō nō audiem⁹. Dic etiā
 contemplandum est q̄ ille guttulle sanguinis immo-
 vna sola suffecisset vt dicit Hier. ꝑo toti⁹ gñis huma-
 ni salute et hoc ꝑpter diuinum suppositum sed ip̄i
 dño non suffecit qz nos maxime adamauit. Et iō ꝑ
 nobis aliunde sanguinē suum effundere voluit sicut
 ⁊ fecit quatin⁹ pater celestis viceuersa sup nos copio-
 sissime miām funderet ⁊ grām. De qb⁹ supꝑramodum
 necessarij sum⁹ ꝑpter pñitatem ad malum et tardi-
 tates ad bonū qd̄ vtiqz celestis p̄ optime cognoscit.
 Imensas igit̄ tibi refero gratiarū actiones beni-

Capitulum

gnissime dñe iesu xpe p prima effusione sanguinis ⁊
 rogo ppter illā quaten⁹ velis me spūaliter circūcidere
 vtz cogitationes malas de corde verbaq; crimino-
 samala de ore et de qñq; sensibus meis oīa opa ma-
 la vt sic spūali circūcisione purificat⁹ tibi sim placens

¶ Secunda effusio.

Secūdo effudit sanguinē suū ex magna carita-
 te ⁊ tra inuidiā ⁊ hoc in mōte oliueti. Appropi-
 quāte em̄ hora passionis sue factus est in agonia. i. i
 certamine mortis. Hūanitas ei quā assumpsit vehe-
 mēter mortē ⁊ penā ei⁹ abhorruit: sed ita fortiter xps
 cū hūana infirmitate pugnavit et fact⁹ est sudor ei⁹
 sanguineus decurrēs i terrā. Ber. ait taz copiosum
 effusum fuisset talē sudor: vt etiā terrā rigaret ⁊ ve-
 nimēt vt sic nō solum oculis sz oīb; membris videre
 tur lachrimasse: vt vtz suis lachrimis oīa membra la-
 uaret ecclesie. Hic sta ⁊ in dolore cordis tui contem-
 plare amarissimā sanguinis effusionem que inter om-
 nes penas fuit acerbissima ⁊ atrocissima eo qd fuit su-
 pernaturalis. Nam sudare sanguines pte angustia ⁊
 anxietate est super naturā hominis. Quis enim esset
 credibile alicui hoc sub celo viuēti quales angustias
 et vehementes ⁊ terribiles mortis pressuras pateret
 natura delicata mortem horrēdo et preuidēdo ⁊ tūc
 senseri cur hoc qz ipse erat deus et hō ideo oīa mala
 que erant super eum futura singularissime et princia-
 paliter sciuit. Et humanitas ei⁹ cepit pauere ⁊ tede-
 re ppter infinitatem et magnā mortis ei⁹ penā. Hic
 cōtemplare qz amara et penalis fuit mors ei⁹ in se ex
 quo sola p̄meditatio mori⁹ ei⁹ ipz coegit sudare san-
 guinē ex oī parte corporis sui ⁊ medullis ossium suo-
 rā ⁊ tra oēm hūanam naturam. Nā si vn⁹ malefactor

bucit ad rotandū ipse ignorat q̄ amara est sua pena
 Iste aut̄ ies⁹ xps deus et homo p̄sciuit oēm penam ⁊
 magnitudinē et p̄funditatē vulnerum ⁊ numerū eorū
 km diuinitatē quā infra humanitas p̄ nobis assum-
 psit et supra modū abhorruit. S; caritas nimis qua
 nos dilexit in eo maior fuit q̄ illā humanā infirmita-
 tem supauit / km qd̄ ad discipulos suos dixit. Spiri-
 tus quidē p̄opt⁹ est caro autē infirma. Deum me misē-
 rum pctōrē vbi sūt lachryme mee de oculis meis fluē-
 tes cus tu dñe de⁹ me⁹ lachrymas fundis sanguineas
 de toto corpe tuo. **D** mi de⁹ peto te vt cor meū duri-
 us ad amantē ad lacrimas vberrimas velis mollifica-
 re. Est enim verecundia mihi non modica dñm deum
 meum pro me sudore sanguineo perfusum videre et
 me vilissimum pctōrē sine lachrimis oculorū meorū
 pertrāsire. Quapropter dic in deuotione cordis tui
D dñe iesu xpe rogo te vt per hanc acerrimam et su-
 pernaturalem penam tuā concedas mihi semper pre
 oculis meis h̄re cum magna et sufficienti contritiōe
 omnia mala que gessi bona que omisi et bene facere
 potui penam inferni quam incurri et gaudia celestia
 que amisi qm̄ te dñm deum meum sepissime grauitē
 offendi vt possim flere et tecum cōtristari mea q̄ ma-
 la penitere et te mihi reconciliari vt tecum in eterna
 beatitudine gaudeam sine fine. Amen.

¶ Tertia effusio.

Tertio effudit xps sanguinē suū ex magna pie-
 tate ⁊ ira et hoc in flagellatione. Iussit em̄
 pylatus dñm a ministris nudum ad statūā vnam grā-
 de ligari ⁊ eū cū nodatis vnguis et atrocissimis flagel-
 lis satis amarissime flagellari. Dic cōtemplare quo-
 mō rex glorie vulnerē p̄pter pctā nr̄a in dorso in la-

Capitulum

teribus innumeris plagis. Et poterat tunc dñs dicere lamētabiliter illud ps. Supra dorsum meū fabricauerunt pctōres virgis et flagellis atrocissimis prolo gauerunt iniquitates suas / qz sanguis deitate plen⁹ defluebat et confluebat sup terram in maximū peccatum eorū. Et hoc in oī patientia ⁊ caritate sustinuit qz nec verbū nec aliqd signū impatiētie aduersus illos maledictos canes ofudit Bern. ait. Fons iusticie flagellatur p iniquis ab iniquis vt ofodat magnitudinem sue caritatis qz vulnereū stigmatis sunt summe dilectionis signa. **¶** Q̄ abūde ille preciosus sanguis profluit per dorsum et sacra latera innocentis filij dei in quo nullus reatus oīm potuit inuenire. **¶** Propter qd ppheta ait. Sine cā flagellis ceciderunt me. Voluit autē dñs flagellari vt sua nos flagellatione ⁊ flagellis demonū liberaret ppetuis. **¶** Discite gō hō patienter sufferre flagella dei que tibi per se vel p suos ministros infligere curat. Et cōsidera q̄ hic sine flagellis de mundo nō exiuit deus tu⁹ iesus xps qui sine pctō fuit. **¶** Clamabis ergo lacrimosis oculis ad dominum deum tuum dicens. **¶** Benignissime iesu vt michi tpe iustitie parcere possis hic tpe gr̄e et mie peto me flagellare vellis. **¶** Et clama cū beato Aug. dicēte. **¶** Dicere sic seca quatinus in eternū mihi parcas ⁊ hoc in mīa et miserationibus tuis multis et non in tres in iudicium cum seruo tuo qz non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Quarta effusio.

Quarto igit effudit sanguinē suū ex magna sobrietate contra gulam. Et hoc in coronatione. **¶** Nā flagellatione pepercerunt forstā capiti. **¶** Ne ergo caput sine afflictioe ptransiret cogitabāt quō etiā

caput suū vulnerarēt: & hoc sic fecerūt. Mā p̄rio idue
 bāt eū antiqua purpurea: q̄ dixit se esse regē. Sc̄do
 locant eū sup regalē cathedrā tertio plectētes coro
 nā nō de auro vel argento aut gēmis p̄ciosis: sed de
 spinis marinis quaz aculei sūt duri & penetratiui po
 suerūt illā sup caput ei⁹ diademate regali totum ca
 put regēte p̄ter faciem: & hoc nō solū ad cōfusiōē &
 derisionē: s; capiti ei⁹ in maximā penā. Quarto offe
 runt sibi arūdinē pro sceptro regio in manu sua & fle
 ctentes genua sua corā ipso ironice salutabant eum
 Ave rex iudeoz: quasi dicerēt regnare voluisti: s; nō
 potuisti. Quinto dātes sibi alas spuebant in faciē
 eius tanq̄ incōtēptibilē et vilē p̄sonam. Sexto furi
 būde reaccipiētes arūdinē de manu sua cū es venerā
 dum caput crudeliter feriunt spineā coronā fortiter
 eius capiti imprimētes sic q̄ spine iste inter cutē & ce
 rebrū testā transferunt: imo aliq̄ p̄ ipsam testā vsq; ad
 viuū cerebrū in penā maximā. Sanct⁹ Bern. em̄ ait
 q̄ testa cerebri sic p̄ tales spinas marinas bñ p̄forata
 sed nō sit cōtracta ita vt sanguis flueret p̄ frōtē col
 lum et genas ex vna pte: purum vero iniquoz torto
 rum ex alia pte. Et sic videmus eū nō habentē speci
 em. Ecce fidelis aīa quō sp̄s tu⁹ speciosus forma
 p̄ filiis hoīm crudelib⁹ spinis coronatus ē q̄b⁹ coro
 nauit eū impia mater s̄nagoga sua / & quō p̄ te quasi
 leprosus & nouissimus viroz estimat⁹ ē vt te ab eter
 na eriperet cōfusione. Dic ergo in deuotione cordis
 tui. O dñe iesu xp̄e tibi gr̄az actiones p̄ ista sangui
 nis effusione offero immensas: et rogo te quatin⁹ ve
 lis me in hac vita gr̄a tua coronare vt sit mecum i om
 nibus agēdis retrahendo me a malis & dirigēdo me
 in viam salutis vt itādē venire possim ad glorie coro
 nā

Capitulum

nam celesti patria promeranda. Amen.

Quinta effusio.

Quinto effudit christus sanguinem suum ex magna paup̄tate contra avariciam: et hoc in exuvijs vestimentoꝝ suoz in loco caluarie. T̄bi enim oĩbus videntibus expoliat̄ suis vestibus cum maximo dolore: q̄ vestis interfor̄ ei max̄ie adhererat in vulnerib⁹ flagellationis. Hic contemplare q̄ illa vestium expoliatio fuit vna de magnis christi passionibus: nā vestis illa interior nimis mixta fuit vulneribus flagelloꝝ. Quā q̄n̄ dñs illa violenter fuit expoliat⁹ mox in eo renouata sunt oĩa vūnera. Et hec fuit grauior curatio q̄ actualis flagellatio. Verbi gr̄a si enim modica lana aut p̄aniculus in recenti vulnere congelat̄ z inde violēt̄ extrahit̄: lōge maior q̄ in prima vulneratione dolor sentitur. S̄z cogita quāti fuerint dolores cū tunicā istam ex multis vulneribus vehementer extraxerūt illi immites ribaldi z crudelissimi viri. Oasa mea ppende q̄ ille q̄ oĩa q̄ in celis et in terra sunt vestit et decorat coram omni populo pro te nudus stat: non habens quo solū locum nature tegat / cui sua messissima mater peplum de capite creditur porrexisse quo circum dati sūt lumbi eius. Et differt ista denudatio prima in pretorio facta: q̄ ibi denudabatur coram p̄fide z suis militibus: hic autē coram omni populo v̄ris et mulieribus paganis et iudeis / amicis et inimicis. Tibi exuebatur ad flagellādū hic autem ad crucifigendum. Hic deuota mente quere a dño cum beato Bernardo et dic. O bone iesu quare non pepercisti tibi cum v̄ris potuisses q̄ omnipotēs z te decuisset quia celestis regis filius. Et respondit sanctus Ber

nardus in persona ipsius dicens. Amoris magitudo hoc me facere non permisit. Flamma enim caritatis ad redimēdū gen⁹ hūanū intantū me exarsit q̄ in nullis potuit mihi parcere nec condescēdere. O mi deus si hec se ita hūit tibi tūc ē mea caritas reciproca qua te diligā viceversa: tu in nullis tibi propter me pepercisti: ego aduersa nulla ppter te volo tolerare. nō est ista via equa sed omnino iniusta. Quapropter o bone iesu x̄p̄e tuam immensam rogo clementiam quatinus incendiū amoris in me accendas: vt omnia aspera et aduersa propter te suscipiam patientissime. Et sicut tu ulterius in vestimenta tua non redisti sed nudus et dilaceratus ad crucē affixus fuisti. Sic precor te per gratiā tuā velis me custodire ne in pristinum statū conuersionis humane ac vite criminose redeam. Sed in sancta et deuota vita stabilis et de die in diem in bono proficiens vsq̄ in finem perseuerare valeam.

¶ Secunda effusio.

Sexto effudit x̄p̄s sanguinē suū ex magna amicitia et concordia cōtra odiū z hoc crueis afflictione. Nā crux i terra iacuit et dñs nud⁹ z dilaceratus sine oī mīa sup crucē p̄ijc̄it et mox clau⁹ primus p̄ sinistra magnū cū magnis dolorib⁹ incutit. Deinde aliud brachiū ad foramē extēditur: et secū⁹ clauus per dexterā manū cū multis maiorib⁹ cruciatibus q̄ primus immititur. Deinde tertio sinem ambobus pedib⁹ iniiciūt: et totū corp⁹ q̄tum potuerūt deorsum trahūt: et duob⁹ pedib⁹ sup iuicē cōp̄licatis: tertium clauū p̄ ābos pedes cū valde magnis dolorib⁹ crudelissime mittunt cū maximis tormentis z cruciatib⁹ infixis. Et sic p̄n̄ vulnēra ei⁹ que in eximijs vestimen-

Capitulum

toꝝ suoꝝ pu⁹ fuerūt renouat vt patuit supra hic in
 tali oīm mēbroꝝ suoꝝ maxima extēsiōe fuerūt am-
 pliata. Nā nos ad experientiaꝝ videmus si cutis aut
 pellis foramē puū hñs ī latū extēditur mox foramē
 ampliat. Sic indubitatē hic cōtēplare q̄ post tales
 corpis xp̄i crudelissimā extēsiōē oīa vulnera fuerūt
 amarissime ampliata cū dolorib⁹ maximis ⁊ effusio-
 ne sanguinis. Sic cōtēplare xp̄s cythara dauidis fo-
 re q̄ fugat demonia. Nā capim⁹ lignū crucis loco cy-
 thare ⁊ xp̄i corpus vice chordaꝝ et cātemus iugiter
 in hac cythara sonū dulcissimū quē meruit audire la-
 tro cū xp̄o pēdēs in cruce: vtz Amē dico tibi: hodie
 mecū eris ī paradiso. **D** q̄ son⁹ dulcissim⁹ fuit ipsi sa-
 troni. Dic ergo in deuotione cordis tui. **D** dñe Iesu
 xp̄e pete te vt nō sim tibi vilior q̄ latro iste qd̄ em̄ illi
 pendens adhuc in infirmitate carnis in cruce dixisti:
 mi de⁹ de celo dic mihi. Amē dico tibi hodie. i. in pñ-
 ti vita eris mecū in para diso. i. in gr̄a mea ⁊ in futu-
 ro in gloria. Et sufficit mihi deus hic son⁹ dulcis sup
 oēs huius mūdi honores ⁊ diuitias. Deinde cōtēpla-
 re dñō deo tuo sic affixo: ei⁹ elevationē a terra cū ma-
 gnis clamorib⁹ ⁊ laboribus eē factam: et hoc ppter
 corporis ei⁹ pōderositatē. Et eo affixo mittūt crucē
 cadere in foueā: ita qd̄ oīa mēbra ei⁹ sunt ꝓcussa ⁊ vul-
 nera ei⁹ itez ampliata ⁊ sanguis cepit fluere ex oīb⁹
 vulnerib⁹ eius vsq; ad terrā. Dic ergo in deuotione
 tua cum magnis et multis lachrymis. **D** mi dñe iesu
 xp̄e tuas ꝓsiderās amaritudines in me deficio quare
 fecisti talē ꝓmutationē vt ꝓ morte dares vitam ⁊ mi-
 seria gloriā. Vere dñe hoc tue apparuit immēstas
 pietatis Nō enim altam video in te causam mortis
 nisi erga nos miseros abundantiam tue immense ca-

ritatis. De ista igitur penali sanguinis effusione iesu benignissime immensas tibi refero gratias actiones rogans te humiliter quatinus oia membra mea ac corporis et anime vires cruci tecum affigas sic quod nihil quicquam sensibus atque cum omnibus membris meis die ac nocte factum nisi quod tibi deo crucifixo placeat. ¶ Septima effusio.

Septimo et ultimo effudit christus sanguinem suum ex magna asperitate contra luxuriam: et hoc in lateris apertione. Cumque milites eius crura non frangentes pretereunt: quia mortuum iam illum viderunt venit longius cum servis suis per medium populi ad crucem quem maria videns putans eum venire in adiutorium sibi ad deponendum de cruce corpus mortuum postquam hastam suam acutissimam in filii sui latus miserabiliter defixerat et preciosissimus sanguis abundanter effluerat oia viscera eius sunt commota et quanto minus eius filius in tali lateris apertione est passus: quia mortuus et insensibile erat corpus eius: tanto magis mater eius plenissima fuit omnibus doloribus. Et tunc ad deum patrem dicere poterat oculis lachrymosis. **O** mi deus et celestis pater cur non disposuisti quod ille iudeus inanimatus et insensatus hastam illam corpus meum defixisset: immo cum gaudio eum suscepissem ut sic perissent mei dolores cum doloribus filii mei. **U**n super ad iudeos dicere poterat. **C**ur mihi dolorem augetis cum iam crudeliter in corpus mortuum seueritis. **N**ulli enim latronum legitur factum fuisse quod filio meo facitis: ecce milites gentiles mortuum videntes non fregerunt ei crura vos autem non sicut homines agitis circa meum filium: sed sicut canes rabidissimi et lupi rapacissimi circa agnus mansuetissimum quem vivum ab extra cru-

Capitulum

delissime lacerastis: illū iā mortuū plācee infixionem
ab intra circa cor ⁊ alia infestina abhominabiliter di
laniatis. **M**aria p̄tēplare matrē xp̄i maiorē penā to
lerasse in suo corde q̄ aliquam matrem in suo corpo
re. **Q**̄ care sumus redēpti et q̄ p̄cioseloti. Et iō
summe cauendū est nobis a seruitio peccati. **M**as ait
euange. Et continuo exiuit sanguis ⁊ aqua sanguis
q̄dem effusus est in remissionē omniū peccatorū no
stroz: aqua vero in nostre regeneratiōis lauacrū. Et
dicit dauid, Et copiosa apud eum redēptio. Et vere
multum copiosa qz oēm sanguinē suū q̄ erat in oib⁹
venis et in omnib⁹ partib⁹ corporis: ⁊ q̄ fuit congre
gatus circa cor quod est p̄imum uiuēs ⁊ ultimū mo
riens pro uobis integraliter effudit. **A**perto em̄ late
re circa cor q̄ oīs sanguis effluxit q̄ ibidē cōgrega
tus fuit ⁊ tam copiose et integre q̄ etiā aqua effluxit.
De quo tibi benignissime iesu immensas gr̄az refe
ro actiōes deprecās te ex toto corde meo ut cor meū
dux ⁊ comunctū tui iaculo amoris vulnerare digne
ris: ut te matrem tuā dilectissimā super omnia et p̄e
omnibus diligā quatinus paradisi ianuam que mihi
per longini lanceam aperta est merear introire. **A**u
cum deo patre ⁊c.

Alia cōtemplatio sabbato de quinq; gladiis
gloriosę virginis que cū magna mentis deuo
tione debet meditari.

Dies sabbati b̄tē marie ꝑginis p̄p̄t̄ certas cau
sas specialiter cōsecrat⁹ ē ac deputat⁹. **I**deo
eodē die sinō h̄bueris īpedimētū decet te in eiusdes
matris laudem missam celebrare sp̄t̄n̄ memoria quin
q; gladioꝝ p̄missa quos sic memorare poteris.
P̄imum enim doloris gladiū maris virgo rece

pit in illorū gladioꝝ pphetia qm̄ in festo purificationis p̄prie pueri ei⁹ iesum in hierusalē ad offerēdum euz in templo deo p̄xim legē moȳsi portauit Symeon vir iustus et timoratus spiritu sancto repletus diuina reuelatiōe mūdi saluatore esse cognouit quem diu multis suspirijs p̄usq̄ mortē gustaret videre desiderauit: ideoq̄ ei corā oī pp̄lo honorabile testimoniu p̄buit dicens. Nūc dimittis seruu tuū dñe ꝛc. Et hoc totū marie fuit gaudiosum: s; expecta partū et extrema eius gaudij luctus occupabit. Nā dū symeon sibi filium eius reddidit: pphetiā ei satis amaram subiunxit dicens. Et tuā ipsius aīam p̄transiuit gladius. Et ecce ad statim dolor magnus cor marie percusserat: qz eodē spū q̄ in symeone loq̄bas maria repleta erat ꝛ ad statim intellexit: quia ad mortē crudelē eū generauit. Ideoq̄ lachrymosis oculis symeonem insperxit: et apud semetipsam dicere potuit. O symeō ego scio te iustu ꝛ spū sciō repletū ex quo filiu meū saluatore mūdi esse cognouisti. Sed heu mihi mihi eius misere satis prophetas amare vcz vt aīas mei ipsius debeat p̄trāsire gladius doloris et amaritudinis. Ex quibus habeo vtiq̄ intelligere qm̄ ipm̄ ad multas passiones ac mortē turpissimā genui. Heu heu symeō qd̄ fecisti mihi: oē gaudiū qd̄ de eius natiuitate et de aduentu trium regum habui mihi abstulisti et omni amaritudine me replesti. Nam singulis horis et momentis habeo spectare impletionem illius tue prophetie. Que mater posset esse tam dura inculta et pagana que solū vnicū filium haberet quē p̄ certo in ei⁹ oculis mala morte perire sciret: et si filius meruisset nōne quotiēs euz ī suspiceret fleret suspiraret et gemeret. Ego miserrima mater sciēs pro

Capitulum

certo ex tali ppheta vnicū filiū meū dilectissimū deū
 vey ⁊ hoīem turpissimā moritūz forte q̄ venit omēs
 saluos facere quōd possū gaudere in hac valle miserie
 Hic cōtēplare quō iste doloris gladius nō solū vna
 die duabus vel tribus vt alij gladij trucidabat: sed q̄
 triginta tres annos vsq; ad resurrectionis diem eam
 sine intermissione miserabiliter impugnabat ⁊ notā
 ter q̄ si ipsa membra ipsius tractabat laudabat / oscu
 labatur / tāgebatur aut solum inspiciebat et dicere po
 terat. Heu heu quando istoz sanctissimozū membro
 rum contritionem videbo putas ne cum in presenti
 vita durabo. Eya fortassis deus meus et vncus fili
 us meus faciet mecū misericordiam et auferet a me
 animam meam ne oculis meis corporis cogar vide
 re immensum cordis mei dolorem eius vsq; turpissimā
 mortem: immo pre cunctis huius mundi honoribus
 et delicijs si tibi placitum esset meam mortē ante ei⁹
 passionem et mortem desiderarem.

¶ Gladius secundus.

Secūdū gladiū doloris maria ꝑ ego recepit i amif
 fiōe filii ei⁹ ꝑ triduū hierusalē quē sic cōtēplare
 decet. Cū em̄ Iesus venisset de egypto in naza
 reth vbi nutritus est ⁊ eēt iā annoz duodecim ⁊ obe
 diret marie et ioseph. Illis ad diez festum pasche in
 hierusalom ascendētibz puer Iesus ascendit cum
 eis qd̄ valde gaudiosū ⁊ letabundū marie erat q̄ rex
 regū ⁊ dñs dñantiū cū ea trāsiret. Sed expecta pau
 lisper ⁊ extrema huius gaudij luctus occupabit. Nā
 finitis festiuitatū diebus ⁊ q̄libet ad ꝑꝑꝛia remearet
 recesserūt patētes iesu: maria vsq; ⁊ ioseph: ꝑꝑꝛia au
 tē nō parentū negligentia sz ordinatiōe ⁊ voluntate
 diuina pmāst hierusalez ipsa ignorantibus. Nam

Ioseph iuit cum viris qui seorsum transibāt. **M**aris
 aut cum mulieribus q̄ similr sequestratim a viri⁹ abu-
 labāt sic em̄ erat moysi antiq̄tus ppter conseruādas
 acq̄sitam deuotionem. **P**ueri aut cūytrōq̄ parentū
 poterāt trāsire. **S**ed cum ptransisset p vnā dietam et
 insimul. puenissent cognoscētes q̄ puer in hierusalē
 permanerat cōmota sunt oīa viscera eoz. plus q̄ ali-
 q̄s pōt cogitari de tanti thesauri amissione et nō im-
 merito dicere poterāt. **Q**uō male nobis accidit heu
 heu quō potuim⁹ ab ipso nros oculos auertere
 in quo est omnis nostre passio ⁊ omnis nra dulcedo.
Quōtū thesaurū nobis pater celestis commisit suus
 vcz filium cōsubstantialē sibi ac coeternum et nos il-
 lū tā negligenter amissim⁹. **R**euertatur ergo cito in
 iherl̄m et illū cum magno dolore ⁊ fletu q̄ramus quem
 sic improvide amissim⁹. **Q**ui reuertētes ⁊ inconsola-
 biliter plorantes venerūt in hierusalē i hospiciū vbi p
 dies moram traxerunt festiuitatū et ibidem eum nō
 inuenientes corda eoz cōtreinuerūt supramodū nec
 aliq̄s tibi erat q̄ de eo ipsis dicere poterat. **T**ertio die
 mane surgentes ⁊ eū inter oēs cognatos ⁊ no-
 tos q̄rētes nusq̄ eū poterāt inuenire. **D**olore isto-
 rum martyū marie vcz et ioseph q̄s enarrabit. **T**ere-
 stimo q̄ nec cibum nec potum nec somnū capere po-
 terant p̄renimio dolore. **P**uis insup cogitare pōt q̄
 variet̄ diuerse cogitatiōes i eoz ascēderūt cordib⁹
 cū in p̄certo scirent eū esse oīpotentē deū ⁊ hoīem ⁊
 q̄ nihil fieri posset in celo et in terra qd̄ ipse non face-
 ret nec pmitteret. **P**oterat tūc maria dicē. **D**omi fili
 vbi es oīde te nobis eēt idignatio tua erga nos. **A**u-
 fer a nobis quas pro te habemus multas tribulatio-
 nes dolores ⁊ amaritudines sicut tu scis amātissime

Capitulum

fit. Deinde post triduum. i. quarta die postquam fuerit bene tribulati et amaritudine sicut electi dei ubi decocti deducitis in mentem ut quererent eum in patris sui domo vtz in templo qui mox in templum domini festinauerunt et eum viuum in columine inuenerunt sedere in medio doctorum et legispitorum quos in ista puerilitate audiuit et interrogauit quos post modum in perfecta etate docuit atque ad salutem correxit. **M**aria virgo ait. **O** fili mi quid fecisti nobis sic ecce pater tuus. s. putatum et ego vera mater tua dolentes querebamus te. **Q**uibus respondit. **Q**uid est quod me querebatis ac si diceret non est necesse me querere ego non possum amitti. **N**am ubi cum sum siue in celo siue in terra siue in mari siue in inferno etc. ubicumque sum deus quod cuncta creauit de nihilo. **F**iliis vero. s. maria et ioseph non acquiescentibus cuncti potentis deus et replum et legisdoctores dimisit et se vni mulieri et fabro lignario subiecit et cum illis in nazareth descendit et iudicatus illis fuit nobis in exemplum ut quicquid opera maiora que sunt bona dimittamus: et opera minora propter obedientiam perficiamus. **C**um ingratus sit spiritus sanctus quicquid ex propria voluntate feceris contumaciter bonum et magnum sit neglecto eo ad quod per obedientiam teneris quis parum bonum sit. **E**x his omnibus elige tibi patientiam pro amica. **S**i enim christus suos parentes iustos et sanctos intantum tribulauit ad nostras virtutes eruditionem hoc ut cum nos propter plurima peccata per varias tribulationes aduersitates et infirmitates tanquam filios suos quos amat sic probauerit discamus habere patientiam in nostrarum animarum salutem.

Tertius gladius.

Tertium gladium recepit maria in filii sui captio
ne sic contemplare, **N**am ad augmentandum

tibi deuotionem cogitare potes quatin⁹ beatus Jo
 annes dum socium suū petrus ter negantē dñm dimi
 sit & ipse ne sibi talia aut maiora mala euenirent a do
 mo cayphe recessit et nocte in domū suā uenit in qua
 foras maris m̄ iesu cum matre ioānis q̄ ex parte
 matris soror eius erat perināsit. Ad quam Joannes
 cum magno fletu ait. *Q* dñā mea & omne gaudium
 meum o amica mea dilecta quid cogitas aut quid fa
 cis aut spū sanctus quo tu plena es tibi dat intelli
 gere de his que circa filium tuum sunt facta. *Q* *Q* du
 ros tibi habeo renunciare rumores quos tibi nulla
 tenus nunciarem sed amor tuus et amor dñi & magis
 stri mei necessitas q̄ me ad id compellit. Tūc ipsa stu
 pefacta interrogauit statim quid dicere haberet et
 cur tam amare ploraret est ne aliquid dilectissimo fi
 lio meo de quo plus q̄ de omni mūdi re curo. Cui Jo
 annes. *Q* dñā mea causa est magna dolor magn⁹ tri
 bulatio tibi erit maxima Cui ip̄a *Q* ioannes charis
 sine dic ne detineas me diutius. Cui ille. *Q* dñā mea
 dulcissima statim cum tibi dixerō factum tunc eris a
 marissima et omni dolore plena. uenito ad filium
 tuum et dominum meum amantissimum quem iudei
 tenent iam captum tractantes quomodo occidant
 eum. Judas autem scariothynus ex nobis duodeci
 cum iudeis suis inimicis p̄ triginta solummō argen
 teis v̄didit qui ista nocte cum multitudine armato
 rum uenit et eum in manus inimicorum suorū pes
 sine tradidit uenito q̄ saltem eum inuenire poteri
 mus uiuū. *H*ec illa audiēs & quasi ex animis super ter
 ras declinās cadens symeonis gladium quē tot ānis
 expectauit tūc cū nimio dolore et amaritudine rece
 pit. Quo tunc ab ip̄o iohanne et sororibus suis eleua

Capitulum

tur et induta pallio p̄ ciuitatē hierusalem incessanter
plorās ad filiū dulcissimū ducebat̄ dicens. Heu heu
vbi inueniam dulcissime fili z q̄re te mihi abstulerunt
benignissime fili. Cū autē ad domū cayphe venissent
o q̄ libenter eū vidisset z cū eo locuta fuisset. Sed q̄
pp̄t̄ cōis ppli metū q̄ diligebāt credebāt in dñm do-
mus erat clausa z nō est intrōmissa s̄z mater dei regia
celi dñā mūdi stare an̄ domū ē coacta nec intrare ad
filiū a iudeis est p̄missa q̄ nō tm̄ dñm s̄z ō es q̄i eum
crediderūt z q̄ ei seruiērūt ī maximo odio habuerunt
sicut ei hodie adhuc faciūt. Nā si oēs nos qui credi-
mus in eum interficere possent vtiq̄z facerent et se in
hoc prestare deo obseq̄ū estimarēt. Et tam p̄ totā ci-
uitatē audif q̄ iste det̄ēt̄ habeat et sc̄tē mulieres q̄ a
galilea eū sūt secute ministrare ei occurrēbāt z dolo-
res marie vehementer augmētabant etiā dum vidit
iudeos armatos intrare domum et exire in mitissimū
agnum qui tollit peccata mundi oēs seniētes tanq̄
lupi rapaces ex hoc dolor eius vehementer multipli-
cabatur. Tūc nō immerito mestissima mater b̄tm̄ io-
annē interrogare poterat dicēs. O amice ioānes q̄s
est secū vbi petr⁹ vbi alij discipuli. Cui ioānes O dñā
mes amantissima noli me interrogare q̄z nō habeo tibi
dicere qd̄ aliquā tibi posset solationē īducere sed
solū id qd̄ dolor ē h̄z augmentare. Nōne pri⁹ tibi dixi
iudas eū vendidit z tradidit. Petr⁹ h̄o ista nocte ter
eū negauit z q̄ nūq̄z eū cognouisset iuramēto firma-
uit. Insup oēs alij discipuli a deo fuerūt p̄ pudore et
iudeoz timore z ip̄e iter īmicos suos crudelissimos
sol⁹ ē derelict⁹. Cū hec audiuisset maria cōmota sūt
oīa ei⁹ viscera z poterat dicere heu heu dilectissime fi-
li q̄ta mala tā subito ī te corruerūt si discipuli ī quos

tu tibi ex hoib⁹ oib⁹ hui⁹ mūdi spātr elegisti z eos ad
 tua secreta admittisti et multa alia beneficia eis con-
 tulisti in te tā malefecerunt qđ in te facient seu nūmi
 tui inimici qui te sp oderunt et oīa dicta et facta tua
 etiam diuina ad malū interpretādo puerterūt. **M**i
 fili qđ mihi vltra cōsiliū vel auxilium p̄stabit in te eīm
 vnicō habui oīa q̄ mea desiderabat aīa nūc peto ani-
 mam meā a me sufferri ne cogar videre inimēsum do-
 lorē cordis mei. **C**ū hec z similia maria apud se cogi-
 taret mox porta dom⁹ apitur z Iesus filius eius ma-
 nibus post tergum ligatis tanq̄ fur et latro morte di-
 gnus educit in medio armatorū quos aīr z recto a dex-
 tris z a sinistris habebat: itez ppter populi cōis me-
 tus quē summ⁹ pōtifer et alij iudei timebāt plus q̄ si-
 lium dei oīpotētis quē victū et ligatū ducebāt. **H**ic
 p̄tēplare an xps suā mestissimā m̄rez quā scuit ibi in
 dolorib⁹ maxumis flātē respexit aut ei locutus fuerit
Evere estimo qđ nō vultū ei suum illa tota nocte iu-
 deoz sputis maculatū ei oīdere nolebat ne ei dolorē
 augmētaret z iō credēdū ē vultū suū ad aliā ptē auer-
 tisse qđ vtiq̄ nō fuit ei sine dolore. **¶** Quart⁹ gladi⁹.

Quartū gladiū doloris mestissima m̄r maria ac-
 cepit dū km euāgelistā iuxta crucē stetit **H**ab-
 ture eīm cōsilio p̄cepto dicebat maria ī corde suo sta-
 bo expectabo sniaz quā pylat⁹ feret ī dilectū vnige-
 nitū meū sequar a tergo egrediēte de hierusalē aspi-
 ciā lachrymosis oculis quo ducat quō expoliat: quō
 manus et pedes eius p̄forētur et quō in ligno eriga-
 tur z cū peractū fuerit apli⁹ nō appropiātes p̄cul-
 steterint tanq̄ maledicto z ī cruce p̄dēti tūc ego p̄-
 plus accedat z stabo iuxta filij mei crucem. **E**t quia
 michi cum eo mori nō licet figam tū oculos in filio

Capitulum

meo suspēso: et aspiciē quō de hoc secl'o exat qm̄ sola
 vtiq; noui quō ī hūc mūdū intrauerat nō deserā mo-
 riant ē quē nūq; dereliq; uientē. **H**ic ista p̄tēplare in
 cordis tui dolore ⁊ dic. **Q** mūdi dñā qd hic stas quid
 hic agis q̄s te huc adduxit qd tibi de patibulo q̄ vn-
 q; te reginā celi ⁊ āgeloz ⁊ dñm mūdi eē hic cogno-
 uisset aut q̄s p̄sumere vel cogitare aus' fuisset q̄ hec
 iuxta patibulū staret. **A**n habes aliqd ī patibulo qd
 debes aspiciere vel cui merito debes societa. ē exhibe-
 re. **E**t ipsa vtiq; habeo: ⁊ qd est hoc obsecro. **H**abeo
 certe ibi oē solatiū meū ⁊ filiiū meum: nigenitum et
 dñm meū te sū xpm̄. **E**ya imo amātissima dñā ī cruce
 cū filio tuo stetit īpe eū in corpe suo vulnere hūit tu
 autem in aīa hūisti oīa vulnere ei' vnita ibi dñā mun-
 di ⁊ cor tuū ē lāceatū ibi clauatū ibi spinis coronatū
 ibi illusū ⁊ exprobratus: ibi aceto felle potatū. **Q** do-
 lores inexplicabiles oī effabilē sc̄ti amoris recipro-
 cationē. **M**am fili' valde patiebas et mater ei' nimis
 p̄patiebas. **U**bi adimpletum est quod in eccle. scribit
 ad locū vñ exēit fluia reuertent' ⁊ iterū fluēt. **Q** ma-
 ternay viscera q̄tra fuit inter vos p̄motio cum extēde-
 ret illa sacratissima caro q̄ intra vos tam dulcis fuit
 p̄pacta cū etiā ad solā mortis ymaginationē viscera
 m̄ris illi' cui' filiū salomō sc̄ndi iusserat cū tremueſt
 vt clamaret puerum integrum debere seruari ⁊ poti'
 alteri q̄ mater ei' non fuerat iussit dari qz commota
 sunt viscera illi' sup filio suo. **T**u autē si clamares in ce-
 lum vt integer seruaret filius tuus amātissimus qd
 p̄fecisset cū vniuersi ī eū deseruissent. **Q** mestissima ma-
 ter cogita cū olim in nuptijs rogast' vt de qua vinum
 faceret ipse r̄ndit tibi. **Q** mulier quid mihi et tibi est
 non dum venit hora meā vt tibi ostendam quid a te

habeā vtz illā hūanitatē in q̄ tū patif habz a te Lō-
 sidera diligenter an ista fecerit in nuptijs vinum ex a
 qua se nō sed latet āguis sub herbis, i. diuinitas sub
 hūanitate q̄ pati non pōt hoc: fecit ex aqua vinum in
 nuptijs. Hāc autem carnis infirmitatem in qua filius
 dei et tuus patif sibi dedisti merito ergo cōpatieris
 ei. Hic cōtemplare quō duo dolores pugnauerunt ī
 corde mestissime mris marie. Prim⁹ erat quē hūit ī fi-
 lij sui morte. Scōs dolor quem hūit de totius huma-
 ni gñis pditione ⁊ dyabolica captiuitate in qua totū
 genus hūanum fuit captū itaqz supabat dolorē quē
 habuit de filij sui turpissima morte. Qñ dicere pote-
 rat illud apostoli *Abiuiuere xps est ⁊ mori lucrum*
 scilicet diceret. *Vita filij mei ē vita cordis mei mors sua*
est lucrū humani gñis qz liberatur a captiuitate dya-
bolica et a morte sempiterna. Quapropter merito
 diligere debemus xpm dñm ⁊ deū nostrum quia plus
 dilexit nos q̄ seipm qz voluntarie p nobis ī mortem
 se obtulit vt tecū uiuerem⁹ in eternū. Merito etiā di-
 ligere tenem⁹ mariā matrē ei⁹ ⁊ nrām quia plus dile-
 xit nos ⁊ nrām salutē q̄ ppriū filiū iesū xps deū ⁊ dñm
 nrz qz nusqz legim⁹ q̄ ei⁹ nqz desuasferit ne pro nobis
 moreret⁹ quis vtiqz presciret verissime eaz oportere
 multa pati in filij ipi⁹ morte. *Q̄ ī felix vtiqz hō ⁊ eter-*
ne damnationis dign⁹ q̄ non te amat vsqz ad mortē
etiā inclusiue tales q̄ iesum pl⁹ q̄ seipos dilexerunt
vt est ies⁹ xps nr ⁊ ei⁹ mī amantissimz. Sed hec oēs
 martyres vtriusqz sex⁹ fecerunt qui se libentissime mī-
 ra caritate ad diuerias penas et mortem amaram p
 xpi noie ⁊ eius fide ⁊ honore reddiderūt: ⁊ ideo tunc
 in celesti patria prima eterna seculum possident.

Quintus gladius.

Capitulum

Quintū doloris gladiū tūc mater sensit quā filius
 sui corp⁹ mortuum de cruce depositū fuit ⁊ tā
 q̄ vile cadauer tractatū lz propter deitatem xp̄i cor
 porū vitatē in vitate cadauer nō fuerit. Joseph autē
 mercatus est syndonē quam super terram expandit
 et corp⁹ mortuū desup posuit. **M**estissime mater q̄
 tuo materno amore ip̄s cernebas ⁊ faciē ei⁹ lacrimis
 rigebas. **E**t recētia vulnera frequentib⁹ osculis lin
 gebas iustam ⁊ sc̄tām faciē suā sepi⁹ inter man⁹ tu
 as accipiens. **S**ed heu vidisti q̄ vita omnivuentium
 horribili morte manib⁹ pedib⁹ ⁊ latere perforatis et
 totus in corpore laceratus corā te propria morte m̄
 ferabiliter iacebat immo amittarē q̄ cuncti angeli
 qui presentes tunc fuerunt non flerent cum creatorē
 ⁊ deum eorū coram propria matre tam miserabiliter
 in terra iacere viderent. **E**t ideo dicit propheta. **A**
 geli pacis amare flebant. i. ad mortem fletum se ha
 bebant. **M** q̄ induratum est cor illi⁹ qui tibi ex inti
 mis non cōpatitur. **M** q̄ frigidum pectus quod non
 gemit ex his. **V**idens autē iohannes et nichodem⁹ ve
 hemētissimū dolorē m̄ris quē hūit ex visu filij sui mor
 tui corporis timuerunt valde matrem cū filio p̄dere
 ⁊ iō festinabant corp⁹ illud mortuum ab oculis m̄ris
 abscondere. **N**ichodem⁹ vero centum libras nobilis
 fini unguenti apportauerat ⁊ more iudeorū corp⁹
 illud contra putrefactionem ungebat. **H**ic contem
 plare q̄ vere nichodemus et ioseph ⁊ multi alij ex di
 scipulis ei⁹ etiā nō p̄fecte crediderūt q̄ ip̄e ver⁹ esset
 deus p̄pter eius mortē quā est passus lz b̄r̄ credide
 runt q̄ esset vir sanctus ⁊ iustus a deo missus. **H**am si
 nichodem⁹ p̄fecte credidisset q̄ ip̄se verus deus esset
 tūc v̄t̄q̄ de v̄nctiōe sua non indigisset / quis scriptus

est. **M**ā dabis sc̄m̄ videre corruptionē. **M**ā si illd̄ cor-
pus ad cētū ānos in fetib⁹ terre iacuisset ppter vni-
tātē deitatis nūq̄ corruptū fuisset. **D**icit ex p̄tē pla-
re q̄ postq̄ maria vidit iā corpus inūctū sindone iuo-
lutū et ad sepeliendū d̄spositū in corde ei⁹ noua sur-
rexit tribulatio vt cogitare vbi eēt sepelire vellet: ex
quo ip̄a pauper mulier p̄p̄iā domū agrū aut ortum
aut aliquē aliū sepulture locū nō haberet nec tā san-
ctū corp⁹ in fetib⁹ terre sepeliri deceret. **E**t sic quo-
cūq̄ diuerteret se fuerūt ei āgustie vndiq̄. **T**u autē
sicut tuas cōtēplatiōe eā p̄solare tāq̄ p̄ns eēs ⁊ dic ad
eā. **D** m̄f tristissima p̄solare ⁊ cogita qz fili⁹ gigas ē
duplicis substātie: diuine vcz ⁊ humane q̄ fm̄ huma-
nā naturā h̄e est mortu⁹: s; h; diuinā vivit h̄e ⁊ imor-
talis est fm̄ quam regit oīa q̄ in celo ⁊ q̄ sunt in terra
ideo aū mūdi cōstitutionē ipse sibi p̄uidit de sepultu-
ra. **M**ā ioseph vir nobilis decurio ⁊ d̄nes ibi nō lōge
a loco caluarie vbi d̄s mortu⁹ iacebat ortum habe-
bat in quo vbi p̄ sua p̄sona sepulchrū nō i terra: s; ex-
cissum i petra faciebat. **D**e⁹ autē q̄ oīm hōim corda i
p̄tate sua h; in cor ioseph dedit vt eū ibidē in suo se-
peliret sepulchro q̄ mox diuine īsp̄rationi obediens
fuit ⁊ corp⁹ mortuū iuolutū post ip̄m portare iussit.
Et mestissima mater sequens cū alijs q̄ plurib⁹ p̄so-
nis honestis honestissime p̄cessit quousq̄ ad locū se-
pulture venit. **Q**ue cū sepulchrū nouū i petra exci-
sus videbat: tūc sp̄s ei⁹ paululū viuebat ⁊ ip̄i ioseph
de ista sepultura gr̄ax actiones referebat. **A**lli eū in
in sepulchro ponebāt: s; n̄r ip̄s ad se trahebat dicēs
Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei
finitē vt faciē ei⁹ adhuc paululū amato vel aie vale-
am cōtēplari ⁊ aliquātulū cōsolari: date illum mat-

Capitulum

3 no
sue misere vt habeā illū saltē defunctum quē nō po-
tū cōsiderare viuū z si nūc velitis illū sepelire facite
me miserā simul secū in sepulchrū trāsire ne absq; eo
viuens valeā miserrime perire. **U**e mihi vbi gaudū
quōd mihi p gabrielē ē nūciatū heu in maximū dolorē
mihi ē versū. **I**pse est mihi dixit. **B**ea plena dñs tecū
Qui fili cū tu vita a te mee sis quare me sic dolore pe-
rimis: fac nūc me tecū mori q̄ ad mortē te genui dul-
cius ē mihi misere mori q̄ mortis ducere vitā. **S**ed
mors optata recedit. **M**aria p oib⁹ delicijs z gau-
dijs hui⁹ mūdi mortē petijt: z hoc ppter tria. **P**rimo
vt ei⁹ corp⁹ cū filij sui corpe sepultū fuisset. **S**cdo vt
suos dolores cū dolorib⁹ filij terminasset. **T**ertio vt
aīa ei⁹ cū aīa filij sui in sinu abrahe hoc ē in lymbum
scōrū patrū cū gaudio descēdisset. **S**z ei id nō ē con-
cessū: qz eā post filij ascēsiōnē eē i mūdo ppter plures
causas fuit necessariū. **E**t sic fuit xps p illos corpe se-
pultus: z lapis magn⁹ ad ostiū monumēti reuolutus
Maria autē mat̄ iesu libentissime die ac nocte apud
sepulchrū mānsisset quousq; ei⁹ filius a morte resurre-
xisset: sed nō est pmissa: qz a sancto iohāne ei⁹ custo-
de cum ceteris sc̄tis mulieribus a sepulchro est redū-
cta. **Q** plurimes mestissima mater maria tetrosūm
respererat cuius amor filij memoriā continue pul-
sauerat. **A**n Augustinus. **A**nima plus est vbi amat
q̄ vbi animat. **E**t h̄m hoc dictū aīa eius plus fuit cū
corpore quod in sepulchro iacuit: q̄ quod inhabita-
uit. **Q** cum quanto luctu in h̄rusalem ieiuna res-
dijt: cuius cena erant lachryme cum lamēto. **Q** filia
syon magns est velut mare contritio tua: qz quem cū
gāudio concepisti et peperisti nunc illum cum tristi-
cis et amaritudine amisti. **C**um igitur sic plorās in

hierusalem ducitur multe femine imo et populi utriusque
 sexus videtes eam tam amare plorantem super illius dolo-
 re ex pietate mota conuertebantur ad luctum. Qui enim
 posset se a lachrymis continere cum videret mariam
 matrem dei tam amare flere? Ecce sic plorans a plo-
 rantibus est ducta quousque ad domum Johannis est p-
 tentia ibi permansit et eam Johannes tenuit ut supra
 propriam matrem dignissime honorauit: et ipsam consolari
 voluit: sed ipsa consolari non potuit ex omnibus charis eius
 quia consolator eius verus erat mortuus et iacebat
 in sepulchro defunctus. Sed cum nullus hominum mun-
 di in corde suo tantum dolores senserit sicut maria in mor-
 te filii amatissimi sensit ammirari posses cur non est mor-
 tua pro nimio dolore. Quibus deuota mente contem-
 plare tres causas fuisse. Prima fuit certitudo resurrectio-
 nis filii post triduum quam multum eam ne deficeret conforta-
 uit. Secunda fuit redemptio totius generis humani de ca-
 ptiuitate dyaboli per mortem filii sui. Tertia fuit po-
 tissima videlicet spiritus sancti obumbratio qui eam ut
 dei filium conciperet obumbravit et ne tot intolerabilibus
 tribulationibus deficeret confortauit qui ut ignatu-
 raliter in vita non perisset nisi eam in tantis dolo-
 ribus conseruasset. Et hec de gladijs marie.

HAs igitur contemplationes tibi scripsi am-
 tissime germane secundum desiderium tuum ex fra-
 ternis caritate ut mei memor sis cum has la-
 chrymose contempleris quatinus in celesti hieru-
 salem nos mutuo contemblemur cum iocunditate
 Et pro finali conclusione scribam tibi duas oratio-
 nes deuotas vnam ante aliam post missam dicendas:
 et quas quotienscumque celeberrime orare consueui.

Oratio bona ante missam.

O Rex angelorum et hominum ad tui dulcissimi conuiuii
 mensam ego indignus et infelix peccator accessurus vere
 or: contremisco repletus vicibus et sparsis maculis multis
 lignam huiusmodi minime cautam et metem non pure seruata. Quod de
 de conscientie mee librum reuoluo et tunicam innocencie mee
 icisam grauer iuenio. Quam miser inter angustias de
 prehensus anxior et quod eligam penitentiam ignoro. Scio enim
 domine et recordor serbatorum tuorum tue reuerende veritatis quod
 bus nos exhortaris dicens. Nisi manducaueritis carnem
 filij hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam
 eternam in uobis. Sed propter graues et multiplices excessus me
 os exterrere me serba apostoli tui quibus cominatus es no
 bis dicens. Qui manducat carnem et bibit sanguinem domini
 indigne iudicium sibi manducat et bibit. Si igitur non ac
 cesserit vitam fugio et si indigne me ingressero damnatio
 nem mihi acquirere ex inobedientia quod denari si di
 mitto vereor iudicium sumere si accedo attrahor pro gra
 tiam tuam retrahor pro culpa mea impedit me carnis fra
 gilitas quam tanti misterij delectat caritas. Scio domine
 oculos tue maiestatis in prece me contemplari omnibus ho
 ris: et sanctum angelum tuum ad hoc sacrum misterium assistere
 et qua fiducia ego miserimus presumo ad hoc accedere
 qui pluribus sordescovicijs aut quod cum sim vermibus
 et materia carnalis audeam participare misteria tante
 dignitatis. O summa dietas o reuerenda maiestas o
 pia miseratio imo ineffabilis imo inexcogitabilis et in
 scrutabilis sanctitas: quo ibo a spiritu tuo et quo a facie
 tua fugiam ad te pius samaritanus et infirmitatis humane
 singularis medicus sanandus festinus: et ad te fontem mie
 ctum iudicem ibi sustinere non valeo saluatore hic a
 spiro. Unde enim peccata mea esse multa et magna

timeo: video insup suauitates mie tue quaz non est
 nūer⁹ et spere audeo. Respice iesu xpe respice rex bo
 ne respice hō crucifixe p̄ gineā carnē tuā p me clauis
 affixā lācea pforatā et mltis vulnerib⁹ afflictam: hec
 oia et mltō plura memēto p̄p̄ me te sustinuisse. Illa
 ei pietas ⁊ bonitas q̄ te traxit et vixit vt ī statera san
 cte crucis pctā hui⁹ mundi liberes illa te cogat et
 moneat vt michi sacerdoti indigno pctis et miseris
 pleno miserearis. Tu fons pietatis et mie tuā rogo
 maiestatē quatin⁹ meā digneris sanare infirmitatē la
 uare fetiditatē: illuminare cecitatem ditare paup̄ta
 tē: vestire nuditatē: vt te panē āgelozū regē regū et
 dñs dñantū: tāta suspiciā reuerentis et tremore: tā
 ta cōtritiōe ⁊ amore tanta fide et puritate: tali p̄pos
 to ⁊ hūilitate sicut te decet ⁊ expedit salutī aīe mee.
 Da mihi illi⁹ q̄ so dñici corpis ⁊ sanguinis nō solū su
 scipe sacfz: s; etiā p̄tute sacri reple aīam meā clemē
 tissime de⁹. Da mihi ī digno sacerdoti hodie de p̄cio
 so sanguie tuo potū sumere salutē eterne: nō qz sū iu
 stus s; pctōr: nō ē ei op⁹ sanis medic⁹ s; male hūitib⁹
 Sp̄a caritas ī q̄ ē eterna felicitas: tu es spes mea in
 te sit req̄es mea tu es gaudiū meū te diligat cor meū
 īple desiderium meū qd̄ in me fieri misisti vt tu ip̄e vo
 luisti: tu⁹ sū ego noli me dimittere alieno gr̄a tua sp̄i
 me maneat ⁊ me ab oī malo defendat. Veni dñe cui
 peccavi veni ⁊ obliuiscē pct̄a meū p̄ q̄ effudisti sāgui
 nē tuū veni iesu dulcissime da mihi cibū salutē etne ve
 ni ⁊ me libera de morte etns: veni infirmoz medic⁹ ies
 unātū cib⁹. Ecce ad te venio ī quē spero quē toto
 corde desidero quē tota mētē itētōe sumo cui⁹ corp⁹
 sc̄tissimū ⁊ sanguinē suauissimū accipe cupio vt vltra
 in me maneat ⁊ me vsq; in finē non deserat: nec a me

recedas in secula.

Oratio

Oratio bona post missam.

Gratias tibi ago dñe sc̄tē pf̄ op̄s eterne de⁹ q̄
me indignū pctōrē p̄ gr̄as tuā nullis in eis me
ritis ex gētib⁹ reficere ⁊ faciare dignatus es
corpe ⁊ sanguīe dilectissimi filij tui iesu xp̄i. Et p̄cor
vt hec cōmunio salutaris nō sit mihi reatus ad penā
sed intercessio salutaris ad veniam: ⁊ mihi armatura
fidei et scūtū bone volūtatis. Sit mihi pctōrū meorū
euacuatio cōcupiscentie: et libidinis exterminatio: si
dei / spei / caritatis / patiētie ⁊ humilitatis: castitatis
⁊ obediētie / cōstātie / pacis / faciēdie / sapiētie / dirē
ctiōis om̄iq; virtutū ac tot⁹ sc̄tītatis ⁊ sanitatis au
ctio. In te dñe sit mihi firma adhesio atq; finis mei fe
lix summatio. Et p̄cor te mitissime de⁹ vt mihi par
cere velis oīa errata mea indigno sacerdote et q̄ ad
celebrādū sacratissima altaris tui misteria tam indi
gne ⁊ tā imprudēter accessi. Remitte mihi dulcissime
de⁹ q̄ sanctissimū corp⁹ ⁊ sanguinē tuū tā in deuote
⁊ tā irreuerētialiter tractaui. Q̄s indignitatē et im
prudētiā: oēm in deuotionē ⁊ irreuerētiā oēs incautio
nē ⁊ negligētiā: oēm in gratitudinē ⁊ in decētiā meā cir
ca tuū sacratissimū sacramentū cōmissum parce mi
hi ignosce mihi pro tua pietate ieternū. Et tu virgo
serenissima nobilissima castissima mater dñi n̄ri Iesu
xp̄i q̄ eūdē creatorē oīm creaturarū in tuo sacratissi
mo vt ero portare digna fuisti: cui⁹ veracissimus ⁊ sa
croscētū corp⁹ ⁊ sanguinē ego miser ⁊ indign⁹ pctōr
tractare ⁊ sumere p̄sūpsi p̄ me misero pctōre ad eū
dē p̄cor digneris intercedere: ⁊ tu sc̄tē iohānes eius
dem dñi n̄ri Iesu xp̄i p̄cursor ⁊ amice p̄ me orare di
gnare q̄ inter materna viscera possit⁹ exultās ip̄m ad

Post missam dicenda.

esse mirabiliter cognouisti: tãdẽq; mũdo sua tollẽt ẽ
pctã veraciter oñdisti: atq; ipm in iordane baptizãs
vix illud tremẽdũ atq; caput gloriosissimũ ausus tã-
gere extitisti: quẽ totũ tãgere ac sumere ego immun-
dus 7 indignus nõ expaui. Et vob oẽs sancti et electi
dei q̃ assidue ei? visiõe fruimini atq; fruẽtes refeci-
mini: ad cui? mẽsã nõ formidauĩ tã imparatus acce-
dere 7 tam ingratus recedere. Vñm oĩz inquam sup-
plico clementiã 7 deosco: vt ipi deo et dño nro iesu
xpo q̃ me licet immeritũ penitus 7 indignũ ad ipsam
sacratissimã mẽsam hodie misericorditer hodie imi-
tari dignatus est / dignemini pro me qui ad hoc nihil
sufficio grãse exhibere ne tãto bñificio eũq; deprecari vt
q̃cqd i hoc ineffabili sacrificio ignorãter vl' negligẽte
vel accidentaliter cõmissi admisi vel omisi: dignẽt mi-
hi misero peccatorũ vestris sanctissimis meritis 7 pre-
cibus ac suis ineffabili bonitate 7 mĩa inenarrabili mi-
sericorditer indulgere meq; ad illud sacrosctm cor-
pus suum meli? cũ sibi placuerit per amplius doceat
ac cõcedat preparare: atq; postremo me miserum et
indignum pctõrem vna cum oĩbus mihi cõmissis be-
nefactoribus amicis familiaribus cognatis ac cur-
tis fidelibus ab oĩbus malis et ab inimicis visibilibus
7 inuisibilibus tueri: et in gratia sua dignetur cõserua-
re. Et hac vita feliciter terminata ad eternam beati-
tudinem concedat feliciter peruenire et in cõspectu
suo iocundissime faciat vobiscum eternaliter conre-
gnare et gaudere. Qui cum deo patre 7 spiritu sancto
vuit et regnat deus in secula seculorũ: benedictus
Amen.

¶ Explicit.

Registrum.

Incipit registrum huius opusculi
videlicet lauacri conscientie.

In prohemio huius libri legitur de duobus fratribus quorum unus erat fatuus et alter sapiens. Folio. ij.

Capitulū primū de ornamentis sacerdotū. fo. iiii.
De cōmissa quae fuit dānata pro ornamentū vestitū eorum

Capitulū secundū. De honesta sumptione victualium et largitione elemosinarū fol. v.

Quidam religiosus fuit in episcopum electus et noluit acceptare fol. vi.

De duobus plebanis uno existente deuoto: altero vero criminoso. fo. viii.

Qualiter inoleuit ut dicatur hec verba Requiescat in sancta pace. fol. x.

Capitulū tertium de labore et oratione sacerdotū eorum
De iohanne damasceno et beata virgine maria. xij.

Capitulū quartū de vicio luxurie et alijs vicijs. xiiii.
De duobus sacerdotibus et magistris in artibus. xv.

De plebano concubinario et caupone adultero in una villa existentibus xvij.

Capitulū quintū de magna dignitate sacerdotū
quapropter merito debent esse sancti. xxi.

De presbytero ignaro et tunc conscientioso et pobo. xxv.
De sacerdote sciente solum legere officium Salua sancta

creparens eodem.

De magno magistro parisiensi et damnato. eodem.

Capitulū sextū de sacerdotibus curatis nescientibus predicare et si sciunt nolunt. xxvi.

De magno philosopho et de his verbis mortuus est folio. xxviii.

De quodam audiente a iis dānati plangente. eodem.

De quodam criminoso intrate religionem quem impugna

Registrum

- bat diabolum cū sua forma horribill. fo. xxx.
- De filio comitis intrante religionem ad vitandū pe-
nam infernalem. eodem
- De quodā milite q̄ in extasi possit vidit penam infer-
nalē ⁊ reuersus duxit vitam nimis asperā eodem
- De falcōe q̄ fact⁹ ē monach⁹ ⁊ postea ep̄s. fo. xxxij.
- De lucretia romana eodem
- De magno doctore qui post mortem proclamauit se
accusatum iudicatus ⁊ condemnatus: vnde ordo ha-
bet ordo carthuriensis fo. xxxiiiij
- Capitulū septimum de his qui peruersa intentio-
ne acquirunt sibi beneficia ecclesiastica. fo. xxxviiij
- De quodam pagano cui cū vestis imperialis obla-
ta esset respiciens dixit o pānus magis nobilem quē
felicem fo. xxxviiiij
- De quodam fugiente episcopatum hui⁹ mundi quē
fecit deus episcopum paradisi eodem
- De quodam qui intrauit episcopatum vt vulpes re-
gnauit vt leo: exiuit vt canis fo. xxxix
- Capitulū octauū de pluralitate bñficioꝝ eodem
- De Mauricio ep̄o qui fuit largissim⁹ in datione ele-
mosinarum et alijs multum parcus eodem
- De philippo cācellario parisiē. et dānato fo. xl
- Capitulū nonum Itē licet habere bñficiū qui
habet patrimonium sufficiens fo. xli
- De quodā pōre q̄ liberauit aiām cuiusdā fratris de
pens purgatorij. xv. annoz in vna tñ missa eodem
- De adiutorio aiāꝝ in purgatorio existentium eodē
- Capitulū decimum De his qui reddit⁹ benefi-
ciorum dant non indigentibus fo. xliiij
- De duobus canonicis quorum vnus fuerat damna-
tus et portabat alteri epistolam missam a principe

Registrum

tenebrarum	eodem
¶ Ep̄m. xi. De duplici abusione clerici	fo. xlv
De elemosina q̄ recipi d̄s de reb ⁹ bñ acq̄sitis	eodem
De diuite qui multum amabat religiosos	fo. xlv
De studente parisiensi qui die ac nocte studebat in ar tibus	eodem
De alexandro rege magno grecorum	eodem
¶ Ep̄m. xii. de quadruplici domo dei	fo. l
De duab ⁹ mulierib ⁹ q̄ euellēbātyni pb̄fo. crines.	li
de quodā sene sc̄to in extremis laborante	eodem
De muliere mercatoris decepta ueruetulam	fo. liij
de honorato ep̄o deuoto ⁊ crucifixo	fo. liij
De ep̄o Helia rypensis diocesis lubrico	fo. liiij
De muliere intrante in religionem	fo. lv
¶ Ep̄s. xiiij. Querit̄ vtrus cōueniēs sit talis increpa tio sacerdotum siue correptio	fo. lviiij
De sacerdote q̄ sacra nocte natalis dñi fornicatio nem perpetravit	fo. lviiij
de q̄dā canonico patuiesi q̄ vidit i āgulo quādā mu liere pulcherrimā ad añ s̄ p ⁹ terg ū plenā uermib ⁹ .	lx
¶ Ep̄m. xviij. De differentia inter sacerdotiū noui ⁊ ueteris testamenti	fo. lxi
de quodā laico q̄ festiuis dieb ⁹ nō intravit ecc̄lias eo.	
¶ Ep̄m. xv. An publicis criminosis sacerdotibus re uerentia sit exhibēda	fo. lxiij
De Brunone archiepo maydēburgēsi infelicissimo	lxvi
De Brunone capellano p̄dicti domis	fo. lxxiij
¶ Ep̄m. xvi. Responso r̄tratis ad fratrem ualde cō puncta	fo. lxxiij
De presbytero honorabili qui t̄ps̄ plongauit ad in trandum religionem	fo. lxxviij
¶ Ep̄m. decimum septimum Alebanus concubina	

Registrum

rius noluit fieri religiosus	fo. lxxviii
¶ Ep̄m. xviii. Rñsio fratris ab fratre	eodem
De quodam laico in filua habitante q̄ rogabat dñm vt oñderet in quo opere deo magis placeret. f. lxxxi	
¶ Ep̄m. xix. Sacerdos celebraturus ad locū secretum vadat et ibi se recolligendo disponat	eodem
De quodā fratre in heremo habitāte qui satis auste ram vitam duxit	fo. lxxxiiij
¶ Ep̄m. xx. Pleban⁹ nesciens h̄re. xp̄i passionis me moriaz petit a fratre religioso informari	eodem
¶ Ep̄m. xxi. Deuota instructio de habenda memo ria passionis xp̄i cōtemplationib⁹ diuersis die dñice habenda. Et prima	fo. lxxxiiij
Seria sc̄da cōtemplatio multum deuota de septē cau sis tam acerrime passionis dñi n̄ri iesu xp̄i	eodem
Seria tertia cōtemplatio de septem verbis que chri stus in cruce dixit	fo. lxxxv
Secundum verbum	fo. lxxxvi
Tertium verbum	fo. lxxxvii
Quartum verbum	fo. lxxxviii
Quintum verbum	eodem
Sextum verbum	fo. xc
Septimum verbum	fo. xcj
Seria quarta cōtemplatio de penali expiratione do mini nostri iesu christi	eodem
Seria quinta cōtemplatio de maxima caritate quas nobis deus ostendit in nobilissimo eucharistie sacra mento est habenda	fo. xciiij
Seria sexta cōtemplatio de septē effusionibus san guinis christi multum deuota	fo. xcviij
Secunda effusio	eodem
Tertia effusio	fo. xcviij

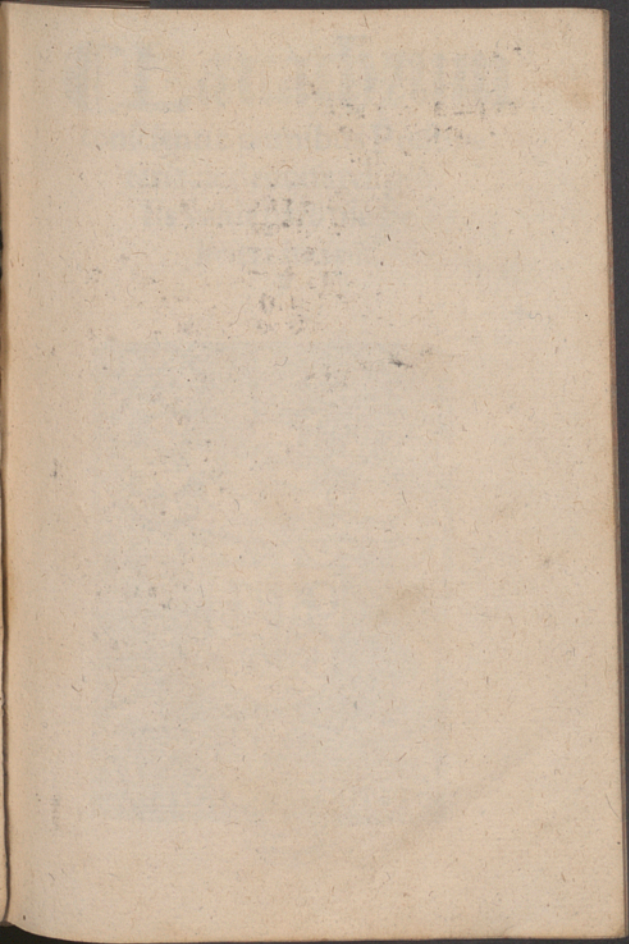
Registrum

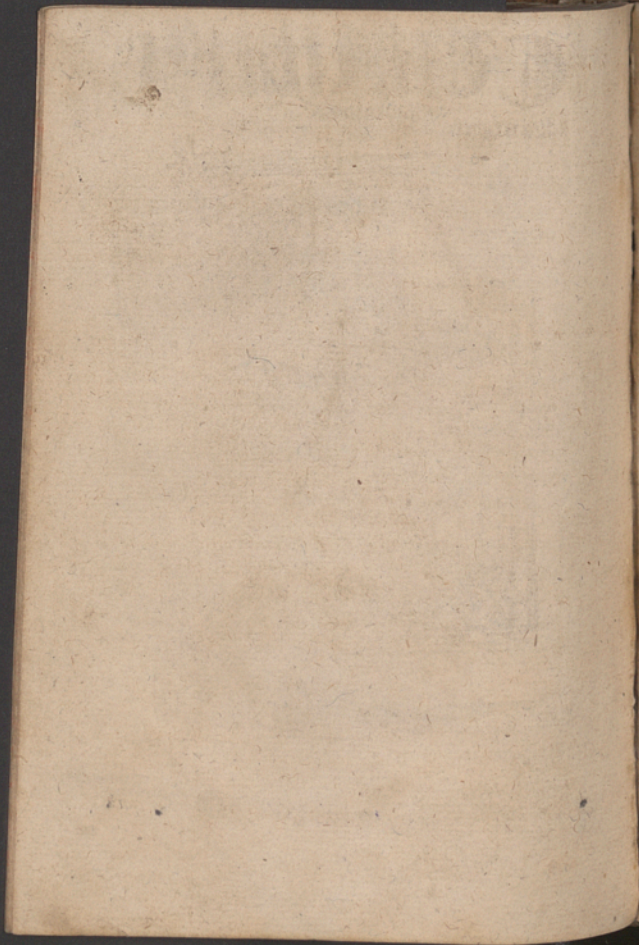
Quarta effusio	eodem
Quinta effusio	fo. xcix
Sexta effusio	fo. c
Septima effusio	fo. cj
Sabbato p̄tēplatio de q̄nos gla dije gl̄iose virginis q̄ cum magna mentis deuotione debet meditari.	
Primus gladius	eodem
Secundus gladius	fo. cij
Tertius gladius	fo. cij
Quartus gladius	fo. cv
Quintus gladius	fo. cvj
Oratio bona ante missam	fo. cvij
Oratio bona post missam	fo. cvij

¶ Finis registri.

¶ Item rogo omnes materiam istam legētes / vt ob
muericordiam dei et animarum suarum salutem ab
incepto modo desistant donec ad finem ipsius perue
niant: vt oīa in eo contenta diligentissime cordi suo
imprimant ac deuote conseruent. ¶ Continet autē
hoc opusculum viginti vnum capitula ⁊ sub quolibet
capitulo reperiuntur exempla et cōtemplationes ip
sam materiam concernentia que omnia inuenies se
cundum numerum foliorum.

¶ Explicit lauacrum conscientie omnibus sacerdo
tibus summe vtile ac necessarium Parisij nouiter im
pressum. M. D. XXXV

Settend chez

Pierre Godou

Demeurant Paris

C'enclos

[Brunello].

S. M. d'Imprimeur

Jean Petit

Paris 1526

Imprimé Rouen
pour Jean Huvin
Libraire nouveau
dans la même ville.

[Rothomagi].

S. M. d'Imprimeur

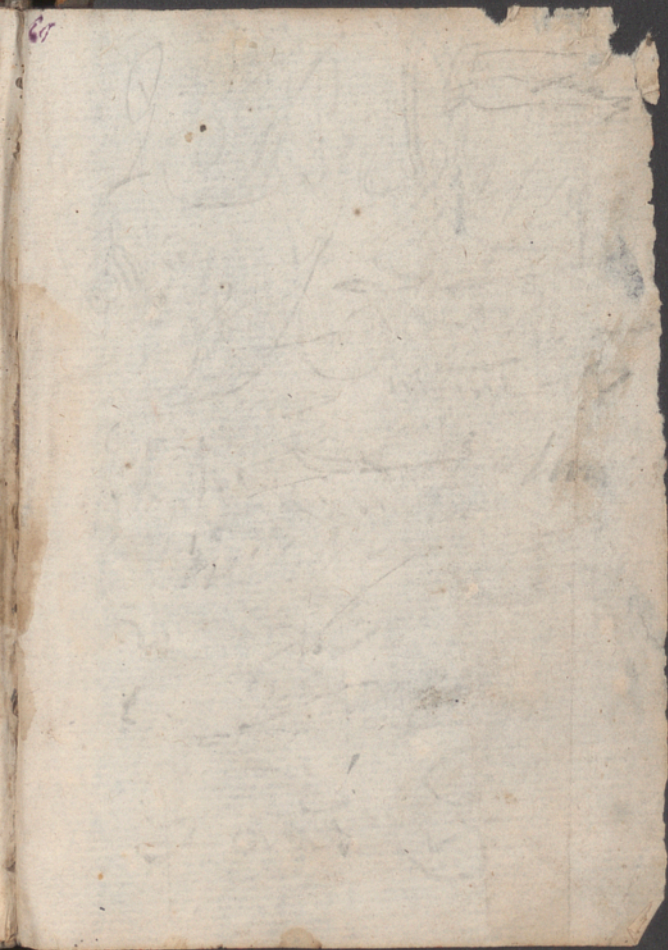

Venundantur a Petro godou
in clauso Brunelle commercante,

se vendent chez Pierre
godou demeurant dans le clos
Bruneau—

(Rue du clos Bruneau,
près du Collège de France.)
Voir = Note Capitale, Paris, par
Charles Delon, Paris, y. Maurice
Libraire éditeur, 4 Bis Rue de Cherche-
midi, 4 Bis. 1888. — 8° —

John
de Carter

John
de Carter

John
de Carter

Handwritten text, possibly a list or notes, written in a cursive script. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a list or notes, written in a cursive script. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a list or notes, written in a cursive script. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a list or notes, written in a cursive script. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Vertical handwritten text on the left margin, possibly a page number or reference, written in a cursive script.

